

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Απόψεις γονέων, με παιδιά εφήβους, απέναντι στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας. Διαμόρφωση ενεργών πολιτών μέσω της άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης.»

Φοιτητής: Γεροντίνης Ιωάννης
Α.Μ.: 210304

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: Σαΐτη Α., Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

ΜΕΛΗ: Βαμβακάρη Μ., Επίκουρη Καθηγήτρια
Σδράλη Δ., Λέκτορας

ΑΘΗΝΑ, 2012

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι φορείς από το χώρο της Κοινωνικής Οικονομίας, όπως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, σωματεία, ενώσεις και άτομα ή μη εθελοντικοί σχηματισμοί, παρέχουν προγράμματα και υπηρεσίες προς τους εφήβους, με ευκαιρίες για συμπληρωματική ή εναλλακτική εκπαίδευση, ψυχαγωγία και πολιτισμό. Ταυτόχρονα, όμως, χρειάζονται την υλική και άυλη υποστήριξη των ενεργών πολιτών. Αποτέλεσμα είναι να δημιουργείται μία αμφίδρομη σχέση μεταξύ: της οικογένειας, ως αποδέκτη των υπηρεσιών των Μ.Κ.Ο. και των ενεργών πολιτών, μέλη της οικογένειας που στηρίζουν τις Μ.Κ.Ο.. Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει φορείς (Μ.Κ.Ο.) του νομού Αττικής, που τα προγράμματά τους απευθύνονται σε εφήβους. Στη συνέχεια, διερευνά τη στάση και τη συμμετοχή των γονέων στους φορείς αυτούς, καθώς και το ρόλο τους, ως υποστηρικτές και καθοδηγητές των παιδιών τους, σε σχέση με τις Μ.Κ.Ο..

Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι οι γονείς εμπιστεύονται τους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, υπό την προϋπόθεση να είναι γνωστοί και αξιόπιστοι. Ο κύριος τρόπος υποστήριξής τους εκδηλώνεται με την προσφορά υλικών αγαθών, ενώ ενθαρρύνουν και τα έφηβα παιδιά τους να συμμετέχουν με εθελοντική εργασία. Από τα προγράμματα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι Μ.Κ.Ο., οι γονείς είναι πιο συγκαταβατικοί στη χρήση αθλητικών δραστηριοτήτων. Δε φαίνεται να γνωρίζουν την έννοια του ενεργού πολίτη, αλλά προσπαθούν, βιωματικά, να εμφυσήσουν στα παιδιά τους τις αρχές της δραστηριοποίησης με τα κοινά και του εθελοντισμού.

Λέξεις κλειδιά: Μ.Κ.Ο., φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, εθελοντισμός, δωρεές, ενεργός πολίτης, γονεϊκή εμπλοκή, λογιστική παλινδρόμηση

ABSTRACT

The social economy, such as non-profit organizations clubs, associations and informal or non-voluntary formations, offers programs for complementary or alternative education, entertainment and culture. At the same time, these organizations need tangible and intangible support from the active citizens. In this way, we observe a two-way relationship between the family as a recipient of NGOs and family members, who support the NGOs. This study examines organizations (NGOs) in Attica whose programs aim the adolescents. Then, it explores the attitudes and parental involvement in these organizations, and their role as advocates and mentors for their children, compared with the NGO.

The findings show that parents trust the social economy, as long as they are known and trusted. The main way of supporting social economy includes offering material goods. Also, adolescents are encouraged to participate in voluntary work. From the great variety of programs offered by NGOs, parents are mainly in favor of using sporting activities. Furthermore, parents do not seem to know the notion of “active citizenship”, but they try, experientially, to inculcate in their children the principles of the common activity and volunteerism.

Keywords: NGO, Social Economy, volunteering, donations, active citizenship, parental involvement, logistic regression

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στις καθηγήτριες-μέλη της τριμελούς επιτροπής, την κα. Σαΐτη Άννα, την κα. Βαμβακάρη Μαλβίνα και την κα. Σδράλη Δέσποινα, για την καθοδήγησή τους και την ενθάρρυνσή τους , καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας μελέτης.

Επιπλέον, να ευχαριστήσω την Ένωση Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας & Νέας Χαλκηδόνας, καθώς και το Σύλλογο Γονέων 1^{ου} Γυμνασίου Μελισσίων, που είχαν την ευγενή καλοσύνη να φιλοξενήσουν το ερωτηματολόγιο της έρευνάς μου στα ιστολόγιά τους, όπως και τον κάθε γονέα ξεχωριστά, που αφιέρωσε χρόνο για να συμμετάσχει στην έρευνα.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους φίλους μου, για την ηθική συμπαράσταση, σε όλη την πορεία των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΜΕΡΟΣ Α΄: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	10
1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Κοινωνική Οικονομία, Ενεργοί Πολίτες, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Μ.Κ.Ο.....	10
1.1 Κοινωνική Οικονομία.....	10
1.2 Ιστορικό υπόβαθρο	11
1.3 Φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας	13
1.4 Ενεργός πολίτης.....	17
1.5 Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας και Βιώσιμη Ανάπτυξη	19
1.6 Μ.Κ.Ο. και Κοινωνικό Marketing.....	22
1.6.1 Εσωτερικό περιβάλλον Μ.Κ.Ο.	23
1.6.1.1 Προϊόν (Product)-Προγράμματα εκπαιδευτικά, ψυχαγωγικά, πολιτιστικά, γενική υποστήριξη των εφήβων (παροχή, μέσω μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης)	23
1.6.1.2 Τιμή (Price) - προσέλκυση πόρων (fundraising)	26
1.6.1.3 Κάλυψη-Διανομή (Place).....	27
1.6.1.4 Προβολή (Promotion)	28
1.6.2 Ανάλυση του Εξωτερικού Περιβάλλοντος	28
1.6.2.1 Κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον (οικονομική κρίση και έφηβοι).....	29
1.6.2.2 Ανταγωνισμός (Μ.Κ.Ο. σε σχέση με εναλλακτικούς παρόχους άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης).....	29
1.6.2.3 Νομικό περιβάλλον.....	30
1.6.2.4 Μέλλον, Ευκαιρίες, Απειλές των Μ.Κ.Ο.	31
1.7 Ομάδες ενδιαφέροντος (focus group) - Γονείς και έφηβοι.....	32
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	34
2.1 Βιβλιογραφική ανασκόπηση από τη διεθνή βιβλιογραφία.....	34
2.2 Βιβλιογραφική επισκόπηση στην Ελλάδα.....	50
Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	54
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Μεθοδολογία έρευνας , Δομή ερωτηματολογίου	54
3.1 Μεθοδολογία της έρευνας	54
3.2 Δομή ερωτηματολογίου.....	55
4 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Περιγραφική Ανάλυση	58
4.1 Το προφίλ του δείγματος.....	58
4.2 Γνώμη, στάσεις γονέων για τους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, κοινωνικοί προβληματισμοί.....	59

4.3 Απόψεις γονέων, σχετικά με τα θέματα των εφήβων παιδιών τους, τις εξωσχολικές και σχολικές δραστηριότητες. Στάσεις σχετικά με τη διαμόρφωση “ενεργών πολιτών”	61
4.4 Κίνητρα και συμμετοχή των γονέων σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Καθοδήγηση των εφήβων παιδιών τους, σε φορείς Κοινωνικής Οικονομίας.....	64
5 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Λογιστικές Παλινδρομήσεις.....	70
5.1 Θεωρητικό μοντέλο λογιστικής παλινδρόμησης.....	70
5.2 Εκτίμηση των υποδειγμάτων λογιστικής παλινδρόμησης.....	71
5.2.1 Γονική καθοδήγηση των εφήβων για τη συμμετοχή τους σε μία Μ.Κ.Ο.. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας, να συμμετάσχει σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση, προσφέροντας εθελοντική εργασία;”	72
5.2.2 Γονική καθοδήγηση των εφήβων για χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών από Μ.Κ.Ο.	79
5.2.2.1 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση αθλητικών προγραμμάτων και υπηρεσιών από μία Μ.Κ.Ο.;;”	79
5.2.2.2 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών αναψυχής, από μία Μ.Κ.Ο.;;”	85
5.2.3 Πρόθεση γονέων να συμμετάσχουν οι ίδιοι σε Μ.Κ.Ο.. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Προθυμία υποστήριξης μίας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης, μέσω εισφοράς υλικών αγαθών”	90
5.2.4 Ενθάρρυνση και άλλων στη χρήση προγραμμάτων από Μ.Κ.Ο.. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Προτροπή σε άλλο έφηβο, εκτός του παιδιού σας, ή άλλο γονέα να κάνουν χρήση κάποιας υπηρεσίας ή προγράμματος μιας Μ.Κ.Ο.”	95
6 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	102
Συμπεράσματα, Προτάσεις	102
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	107
Ξένη Βιβλιογραφία.....	107
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	112
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία.....	114
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	119
Παράρτημα 1: Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις	120
Παράρτημα 2: Πίνακες συχνотήτων	136
Παράρτημα 3: Το ερωτηματολόγιο της έρευνας.....	162

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χρηματοπιστωτική κρίση δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστη την οικογενειακή ζωή των μαθητών, με την περικοπή πλήθους δαπανών που τους αφορούν (Ομάδα Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Παιδιού, 2012; Pulse R.C., σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε., 2011). Ένας τρόπος αντιμετώπισης της κρίσης αποτελεί, ίσως, ο χώρος της Κοινωνικής Οικονομίας (Μπαλικούρα 2006; Καραχάλιος 2006; Παπαγεωργίου, 2004; Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010; Μητροσύλη, 2007; Ζάννης, 2006), ο οποίος επαναπροσδιορίζεται και συνεχώς εξελίσσεται, μέσω νέων κοινωνικών μορφωμάτων, όπως οι ενεργοί πολίτες και διάφορες εθελοντικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Μελέτες (Educational, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2010; Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012) δείχνουν αυξανόμενη τάση για εθελοντισμό στην Ελλάδα. Με αφορμή αυτά τα ερεθίσματα, γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν οι μη κυβερνητικές/μη κερδοσκοπικές/εθελοντικές οργανώσεις, σωματεία και άλλοι φορείς, οι οποίοι μπορούν να σταθούν αρωγοί στην οικογένεια και κυρίως στους εφήβους μαθητές. Επειδή όμως οι φορείς αυτοί βασίζονται στην υποστήριξη, κυρίως, των πολιτών, η παρούσα μελέτη συνεχίζει την έρευνα για τους παράγοντες και τα κίνητρα υποστήριξης των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας, από τους γονείς των εφήβων μαθητών, στο νομό Αττικής.

Από την υπάρχουσα βιβλιογραφία στην Ελλάδα, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχουν μελέτες εξειδικευμένες στη δραστηριοποίηση των γονέων στον εθελοντισμό, ενώ αποτελεί πάγιο αίτημα των εκπροσώπων των μη κερδοσκοπικών οργανισμών (Βασιλάκη και συν., 2007; Γενικής Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012; Bekkers, 2005) το ζήτημα της ενίσχυσης της εκπαίδευσης και εμβάθυνσης της επιμόρφωσης, οικογένειας και μαθητών, προς την κατεύθυνση της κουλτούρας του εθελοντισμού και της ενεργοποίησης των πολιτών. Επιπλέον, δεν έχει γίνει καταγραφή των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε προγράμματα για τους νέους και την οικογένεια, θέμα που προκαλεί γενικότερο προβληματισμό (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012).

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην ανάγκη να παρουσιαστούν μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και σωματεία που δραστηριοποιούνται σε θέματα εφηβικής εκπαίδευσης, πολιτισμού και ψυχαγωγίας. Επιπροσθέτως, σκοπός της μελέτης είναι να διερευνηθούν οι αντιλήψεις και η συμπεριφορά των γονέων, με έφηβα παιδιά (10-17 ετών), γύρω από τα θέματα του εθελοντισμού και της γενικότερης υποστήριξης της οικογένειας στους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας. Η ενεργοποίηση των πολιτών, καθώς και η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή τους στην κοινότητα αποτελούν μία κοινωνική πρωτοβουλία, μεταξύ της δημόσιας και ιδιωτικής, που προάγει την ευημερία και την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη, με σκοπό την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, την πολιτιστική ανάπτυξη και την

περιβαλλοντική συνείδηση, επιτυγχάνοντας έτσι και τους στόχους του βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου που βασίζεται στο τρίπτυχο: κοινωνία-οικονομία-περιβάλλον, (Στραβοσκούφης, 2006; Maitles and Gilchrist, 2005; O'Shea, 2003; Ράπτη και Χατζηλεοντιάδου, 2008; Λιαράκου και Φλογαΐτη, 2007).

Για την πραγματοποίηση των στόχων της παρούσας μελέτης, πραγματοποιήθηκε δευτερογενής έρευνα για την περιγραφή μη κερδοσκοπικών οργανισμών που αφορούν τους εφήβους, που ξεκίνησε από τον Αύγουστο του 2011 και ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2012, ενώ για τη διερεύνηση της στάσης των γονέων, πραγματοποιήθηκε πρωτογενής ποιοτική έρευνα, μέσω ερωτηματολογίου, η οποία ξεκίνησε από το Αύγουστο του 2012 και ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Το μεθοδολογικό πλαίσιο που ακολουθείται είναι του κοινωνικού marketing (Kotler et al., 2002; Drucker, 1992; Γρηγοριάδη, 2006), όπου μέσω του εσωτερικού περιβάλλοντος των μη κερδοσκοπικών οργανισμών (προϊόν, προβολή, διανομή, τιμή) και του εξωτερικού (οικονομικό, νομικό, ανταγωνισμός, μέλλον και απειλές), εξετάζεται η στάση των γονέων, ως ομάδα ενδιαφέροντος. Το θεωρητικό υπόβαθρο της συμπεριφοράς των γονέων, ως εν δυνάμει εθελοντών και καθοδηγητών των εφήβων παιδιών τους απέναντι στις Μ.Κ.Ο., βασίζεται στο γνωσιακο-συμπεριφοριστικό μοντέλο (Καλαντζή-Αζίζι, 1986; Neisser, 1967; Bandura, 1986), όπου διερευνάται η συμπεριφορά τους σύμφωνα με το πώς αντιλαμβάνονται το χώρο της Κοινωνικής Οικονομίας.

Στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, αρχικά παρουσιάζεται η θεωρητική προσέγγιση, ακολουθεί το εμπειρικό μέρος και ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις.

Στο πρώτο κεφάλαιο, προσεγγίζεται η έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας. Αναφέρονται η σημασία, οι αρχές και οι φορείς που την απαρτίζουν και η συνεισφορά τους στη βιώσιμη ανάπτυξη. Επιπλέον, εξετάζεται η βασική μονάδα υποστήριξης των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας, οι ενεργοί πολίτες, ως εθελοντές και δωρητές. Στο τέλος του κεφαλαίου, γίνεται αναφορά στο μεθοδολογικό πλαίσιο της μελέτης.

Ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο, το οποίο περιλαμβάνει άρθρα και πηγές για την κατάσταση των τοπικών και εθνικών μη κερδοσκοπικών φορέων, που σχετίζονται με τους γονείς και τους εφήβους, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε εμπειρικές μελέτες που εξετάζουν τους παράγοντες συμμετοχής και υποστήριξης των μη κερδοσκοπικών φορέων, στο διεθνή χώρο και την Ελλάδα.

Στο τρίτο κεφάλαιο, ξεκινά η εμπειρική προσέγγιση της έρευνας. Παρουσιάζεται το μεθοδολογικό πλαίσιο, η δομή και η ταυτότητα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται η περιγραφική εμπειρική ανάλυση των ευρημάτων, ανά θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου, ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο εκτιμώνται πέντε

υποδείγματα λογιστικής παλινδρόμησης για τους παράγοντες της προθυμίας των γονέων να στηρίζουν αυτοί και τα παιδιά τους τις Μ.Κ.Ο., καθώς και να κάνουν χρήση των προγραμμάτων τους.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο, παραθέτονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εμπειρική ανάλυση των δεδομένων, καθώς και προτάσεις για περαιτέρω επιστημονική διερεύνηση. Η παρούσα μελέτη ολοκληρώνεται με τη βιβλιογραφία και τα παραρτήματα με τις καταγεγραμμένες Μ.Κ.Ο. που εντοπίστηκαν, καθώς και με άλλες χρήσιμες πληροφορίες που συμπληρώνουν την έρευνα.

ΜΕΡΟΣ Α': ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Κοινωνική Οικονομία, Ενεργοί Πολίτες, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Μ.Κ.Ο.

1.1 Κοινωνική Οικονομία

Η Κοινωνική Οικονομία ορίζεται ως ο χώρος της οικονομίας που βρίσκεται ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα της οικονομίας, όπου διεξάγονται οικονομικές δραστηριότητες με κοινωνικούς σκοπούς και στόχους, ενώ ευρύτερα αποτελεί και μια φιλοσοφία για την ειρηνική μετάβαση σε μια οικολογική και κοινωνικά δίκαιη οικονομία. Εναλλακτικοί ορισμοί που χρησιμοποιούνται είναι: αλληλέγγυα οικονομία, εναλλακτική οικονομία, τρίτος τομέας της οικονομίας ή τριτογενές σύστημα, τεταρτογενής οικονομία και κοινωνική οικονομία της αγοράς (Μπαλικούρα 2006; Καραχάλιος 2006; Παπαγεωργίου, 2004; Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010; Μητροσύλη, 2007; Ζάννης, 2006).

Ο Παπαγεωργίου (2004) αναφέρεται στην έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας, ως ομάδες συνεργασίας που αποτελούν μια ενότητα, η οποία στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποκαλείται Κοινωνική Οικονομία ή Τρίτος τομέας της οικονομίας ή τρίτο σύστημα, όντας οι άλλοι δύο τομείς ο δημόσιος και ο ιδιωτικός κερδοσκοπικός τομέας. Θεωρεί την ύπαρξη δύο τύπων συνεργασιών: α) μορφές συνεργασίας που επιδιώκουν να παράγουν οφέλη, οικονομικά και άλλα, για τους συνεργαζόμενους. Σε αυτή ανήκουν οι συνεταιρισμοί και τα σωματεία αλληλοβοήθειας ή τα ταμεία και β) ένα ευρύ φάσμα μορφών συνεργασίας, όπως είναι οι ενώσεις προσώπων και τα ιδρύματα. Οι μεν ενώσεις προσώπων αποτελούν σωματεία που επιδιώκουν στόχους κοινωνικούς, μορφωτικούς, κοινωνικής προσφοράς, αλληλοβοήθειας, ανθρωπιστικούς, φιλανθρωπίας, πολιτιστικούς, τέχνης, προστασίας του περιβάλλοντος, διατήρησης της παράδοσης, ψυχαγωγίας, αξιοποίησης ελεύθερου χρόνου, συνδικαλιστικούς κ.ά. Τα δε ιδρύματα έχουν κατά κανόνα στόχους κοινωνικής προσφοράς .

Στη μελέτη, επίσης, για την “Ίδρυση και Οργάνωση Κεντρικού Φορέα Κοινωνικής Οικονομίας” (Μπεριάτος, 1999, όπως αναφέρεται στους Χρυσάκη και συν.,2002: σελ. 76) ως “κοινωνική οικονομία” ορίζεται “κάθε δραστηριότητα των ανθρώπων που κινείται, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, στο πεδίο της οικονομίας, στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, της συλλογικής προσπάθειας και έχει ως στόχο της την προώθηση των συμφερόντων συγκεκριμένων τμημάτων του πληθυσμού, μέσω της ανάδειξης της κοινωνικής αλληλεγγύης, ως αναγκαίας και απαραίτητης προϋπόθεσης για την επιτυχή πορεία όλων των εμπλεκομένων φορέων”. Στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας (Χρυσάκης και συν., 2002: σελ. 78-92)

εντάσσονται οι παντός τύπου συνεταιρισμοί, οι οργανώσεις και συνεταιρισμοί στο χώρο της κατανάλωσης, τα αυτοδιαχειριζόμενα αλληλοβοηθητικά Ταμεία, τα ιδρύματα, τα μη συνδικαλιστικά σωματεία, οι σύλλογοι ή οι εθελοντικές οργανώσεις, που έχουν ως βασικό στόχο την αναβάθμιση και βελτίωση των συνθηκών της ζωής των πολιτών.

Σε γενικές γραμμές, τολμώντας να δοθεί ένας γενικός ορισμός, η Κοινωνική Οικονομία αποτελεί ένα “όραμα για μία πιο ανθρώπινη κοινωνία” (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010: σελ.19-20) που στοχεύει στην τοπική και βιώσιμη ανάπτυξη, την αποτροπή κοινωνικών ανισοτήτων, την ενίσχυση κοινωνικού ιστού, την ενδυνάμωση του κοινωνικού κεφαλαίου, την ανάπτυξη δημοκρατικών δομών και την πολιτιστική ανάπτυξη και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών. Τα πεδία δράσης των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας βρίσκονται σε έναν ενδιάμεσο χώρο, ο οποίος τοποθετείται μεταξύ του δημόσιου τομέα και της οικονομίας της αγοράς, με κύριο χαρακτηριστικό τους ότι οι οργανισμοί που τους απαρτίζουν αποτελούν εθελοντικές συσπειρώσεις πολιτών, ανεξάρτητες και αυτονομημένες από πολιτικά κόμματα. Οι στόχοι-λειτουργία τους καλύπτουν ευρύ πεδία, όπως: κοινωνικά, πολιτικά, πολιτισμικά, υγεία, εκπαίδευση, απασχόληση, οικολογία-περιβάλλον, κοινωνική μέριμνα-φροντίδα, θρησκεία, αθλητισμό, προάσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1.2 Ιστορικό υπόβαθρο

Η καθιέρωση του όρου της Κοινωνικής Οικονομίας οφείλεται στις δημοσιεύσεις των Dunoyer (1830) και Gide (1890) (όπως εμφανίζεται στους Demoustier and Rousseliere, 2004: σελ. 2-3) στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, εξαιτίας των κοινωνικών προβλημάτων της εποχής με το πέρασμα από την αγροτική στη βιομηχανική οικονομία. Οι ρίζες της Κοινωνικής οικονομίας (Jeantet, 2006; Borzaga and Defourny, 2003; Μητροσύλη, 2007; Biffl et al., 1996), βρίσκονται στον καθολικισμό και τον προτεσταντισμό (θρησκευτικές) και οι πολιτικές εκτείνονται από τον φιλελευθερισμό μέχρι τον σοσιαλισμό και κομμουνισμό, με βασικά χαρακτηριστικά: τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, τη δημοκρατική τους διοίκηση και την ικανοποίηση αναγκών στις οποίες δεν μπορούν να ανταποκριθούν οι δύο άλλοι τομείς της οικονομίας, του κράτους και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Οι απαρχές της Κοινωνικής Οικονομίας (Μπαλικούρα 2006; Καραχάλιος 2006; Παπαγεωργίου, 2004; Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010) χάνονται στα βάθη της προϊστορίας, πριν την ανακάλυψη της γεωργίας και την πρώτη κεφαλαιακή συσσώρευση, όταν ακόμα οι ομάδες και οι νομάδες εικάζεται ότι μοίραζαν στις σπηλιές τα λίγα που είχαν. Από τότε οι ιδέες και οι πρακτικές συνυπήρχαν σε όλα τα οικονομικά συστήματα και τις καταστάσεις, όπως για παράδειγμα χαρακτηριστικό παράδειγμα ο συνεταιρισμός στα Αμπελάκια με τα 6.000 μέλη (1772).

Σε φιλοσοφικό επίπεδο, όπως τονίζουν οι Μπαλικούρα (2006) και Καραχάλιος (2006), πολλοί στοχαστές έχουν ασχοληθεί με την Κοινωνική Οικονομία, από τον Κροπότκιν και την ανάλυση του για την συμβολή της αλληλοβοήθειας στην ανθρώπινη εξέλιξη, την Κοινωνική Οικολογία και τον Κοινοτισμό του Μπούκτσιν, την Αυτονομία και Αυτοδιαχείριση του Καστοριάδη, μέχρι την έρευνα της Elinor Ostrom πάνω στη κοινή διαχείριση των πόρων, για την οποία κέρδισε το Νόμπελ Οικονομικών το 2009.

Ο Τρίτος Τομέας ή Τρίτο Σύστημα της Οικονομίας προτάθηκε από ερευνητικούς κύκλους του Πανεπιστημίου Paris-Dauphine και τον J. Delors (Chopart et al., 2006; Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010; Haugh and Kitson, 2007). Ο Delors χαρακτήρισε ως τρίτο τομέα ένα διακριτό τομέα της οικονομίας σε σχέση με την παραδοσιακή οικονομία και το δημόσιο, ο οποίος οριοθετείται μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, και ενθάρρυνε πολιτικά τη δημιουργία του, τουλάχιστον στη Γαλλία, ως επιστημονική άποψη το 1979. Στη μελέτη των Haugh and Kitson (2007) υπάρχει η άποψη του Rifkin (1995), όπου θεωρεί τον τρίτο τομέα σαν ένα χώρο, όπου οι κοινοτικοί δεσμοί υπερέχουν των οικονομικών, με χαρακτηριστικά όπως είναι ο εθελοντισμός, η ανεξαρτησία, ο συνεταιρισμός, η αλληλοβοήθεια και η αλληλεγγύη. Ο τρίτος τομέας, κατά τον Rifkin, αποβλέπει σε μια αναδιανομή του πλούτου από τον εμπορικό τομέα προς τον τρίτο τομέα, ο οποίος συμπληρώνει το ρόλο του κράτους. Ο τρίτος τομέας συνδέεται περισσότερο με τον μη κερδοσκοπικό τομέα, από ότι με τον κερδοσκοπικό, όπου οι ενώσεις προσώπων “associations” (σύλλογοι και σωματεία) και τα ιδρύματα καταλαμβάνουν πρωταγωνιστικό ρόλο, με τα ταμεία αλληλοβοήθειας-σωματεία και τους συνεταιρισμούς να συμπληρώνουν τον χώρο της Κοινωνικής Οικονομίας.

Η Κοινωνική Οικονομία (Μπαλικούρα, 2006; Καραχάλιος, 2006; Μητροσύλη, 2007) περιέχει σήμερα, μια μεγάλη γκάμα θεσμών τομέων και μορφών, όπως τοπικά νομίσματα και επιτυχημένα τοπικά αλληλέγγυα δίκτυα όπως αυτό του Βόλου (TEM) και της Πάτρας (Οβολός), τον Εθελοντισμό γενικά, με μικρές τοπικές Μη Κερδοσκοπικές και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.), αγροτικούς & αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς, κοινοτικούς ξενώνες, συνεταιριστικές τράπεζες και πιστωτικές ενώσεις, συνεταιρισμούς παραγωγών και καταναλωτών, Κοινωνικά Παντοπωλεία, Ιατρεία και Φαρμακεία, αυτοδιαχειριζόμενα καφεενεία και εστιατόρια, δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, δήμους ολόκληρους όπως αυτός της περίφημης Ανάβρας στη Μαγνησία, ή της Μαριναλέντα στην Ανδαλουσία, διάσημα οικοχωριά όπως το Γκαβιότας στην Κολομβία και το Φίντχορν στην Σκωτία, ομίλους κολοσσούς όπως ο Μοντραγκόν στη Χώρα των Βάσκων και άλλα στην Αργεντινή, αυτοδιαχειριζόμενα ταμεία αλληλασφάλισης και περίθαλψης, ενώσεις, ιδρύματα και δίκτυα όπως τα δίκτυα για το δίκαιο εμπόριο, το διεθνές δίκτυο WOOF για τον εθελοντισμό σε οργανικές φάρμες, αλλά και τα

εθνικά προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού. Τέλος τα δίκτυα, τα εθνικά και διεθνή δίκτυα αυτοδιαχειριζομένων επιχειρήσεων, και φυσικά τα περίφημα κοινωνικά δίκτυα του διαδικτύου, το ανοικτό λογισμικό και τις κοινότητες που το συντηρούν, τους κορυφαίους συνεργατικούς ιστοτόπους της Wikipedia, Indymedia και Wikileaks. Ενδεικτικό, της σημασίας της Κοινωνικής Οικονομίας, είναι ότι το 2012 έχει ανακηρυχθεί Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών (International Year of Cooperatives, 2012), που αποτελούν ένα από τα κυρίαρχα συστατικά της.

1.3 Φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας

Σύμφωνα με τους (Καραχάλιος, 2006; Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010; Μητροσύλη 2007; Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 2009), η Κοινωνική Οικονομία, περιλαμβάνει τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες φορέων:

- τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και τις οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο της αγροτικής οικονομίας
- τις οργανώσεις και τους συνεταιρισμούς στο χώρο της κατανάλωσης
- τις οργανώσεις που καλύπτουν το χώρο της κοινωνικής ασφάλισης (αυτοδιαχειριζόμενα αλληλοβοηθητικά ταμεία)
- τα ιδρύματα και σωματεία που δραστηριοποιούνται στους χώρους της οικολογίας, του πολιτισμού, της άθλησης και της παραγωγής κοινωφελούς έργου.

Κατά κανόνα, οι φορείς αυτοί έχουν διοικητική αυτονομία και ανεξαρτησία και παράγουν και προσφέρουν υπηρεσίες συλλογικού ενδιαφέροντος. Στοχεύουν σε όλα αυτά που αναπτύχθηκαν παραπάνω, συνδυάζοντας προσφορά κοινωνικής υπηρεσίας μέσω νομικών μορφών, αλλά με καταστατικά και οργανωτικές μορφές που προβάλλουν τον κοινωνικό σκοπό της πρωτοβουλίας. Πέρα από την διοικητική και οργανωτική δομή, αυτό που πραγματικά διαχωρίζει και τοποθετεί έναν φορέα στον χώρο της Κοινωνικής Οικονομίας είναι η βασική πηγή χρηματοδότησής του. Σύμφωνα με τους Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου (2010), Καραχάλιο (2006), Γρηγοριάδη (2006), Drucker (1992), Bucklin and Associates (2000) και McLeish (1995) βασικές πηγές χρηματοδότησης αποτελούν οι κρατικές ενισχύσεις, οι οικονομικές δραστηριότητες των ίδιων των φορέων, οι εθελοντικές ενισχύσεις-δωρεές και οι ευρωπαϊκές εισφορές.

Στον ελληνικό χώρο (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010; Μητροσύλη, 2007; Μπαλικούρα, 2006 και Καραχάλιος, 2006), ως κύρια συστατικά της Κοινωνικής Οικονομίας αναφαίρονται οι συνεταιρισμοί, οι αλληλσφαιλιστικοί φορείς, τα σωματεία, τα ιδρύματα, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και υβριδικοί κοινωνικοί φορείς, όπως οι εταιρείες λαϊκής βάσης και οι αναπτυξιακές εταιρείες.

Οι συνεταιρισμοί, από τους παραδοσιακούς φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, ορίζονται από τους (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010) ως οικονομικές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν οικονομικές δραστηριότητες. Απαρτίζονται από μέλη με κοινές ανάγκες και με στόχο αμοιβαία οφέλη. Βασίζονται κυρίως στην ένωση των προσώπων και όχι στο κεφάλαιο, με τους συνέταιρους να αναλαμβάνουν τις ευθύνες και το επιχειρηματικό ρίσκο. Επιπλέον χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών είναι η εθελοντική ένωση των προσώπων, η δημοκρατική διοίκησή τους με βάση την ισοτιμία και την παροχή υπηρεσιών κυρίως προς τα μέλη τους.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Επιτροπή της Ε.Ε. το 2004 (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010: σελ. 140) απεύθυνε κάλεσμα στα κράτη μέλη και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να προωθήσουν τη γνώση για την συνεταιριστική μορφή επιχειρήσεων μέσα από προγράμματα σπουδών στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργούν ελάχιστοι σχολικοί συνεταιρισμοί, στους οποίους οι μαθητές εξοικειώνονται με την ιδέα της συνεργασίας, στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση μαθήματα συνεργατισμού διδάσκονται στα επαγγελματικά λύκεια, ενώ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υπάρχουν τμήματα Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Εκμεταλλεύσεων (Α.Τ.Ε.Ι.) και στα πανεπιστήμια διδάσκονται σε αρκετές σχολές μαθήματα Συνεταιριστικής Οικονομίας.

Οι αλληλασφαλιστικοί φορείς “mutuals”, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (όπως αναφέρεται στους Καμινάρη και Παπαγεωργίου, 2010: σελ. 152-159) αποτελούν εθελοντικές ομάδες προσώπων (φυσικών ή νομικών), των οποίων ο κύριος σκοπός είναι η ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους σε τομείς όπως παροχή υγείας, ασφάλειας και σε ορισμένες περιπτώσεις σε δανειακές στεγαστικές ανάγκες. Η φυσιολογία των αλληλοασφαλιστικών ταμείων παραμένει η αλληλεγγύη μεταξύ των μελών μέσω ισότιμης συμμετοχής στην διοίκησή τους, η παροχή υπηρεσιών ανεξαιρέτως στα μέλη τους και σε περίπτωση κεφαλαιακών πλεονασμάτων, τα οφέλη χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη των παρεχόμενων υπηρεσιών ή ως δημιουργία αποθεματικών.

Τα σωματεία αποτελούν έκφραση του άρθρου 12 του Συντάγματος, “της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι” και σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα (άρθρο 78) ορίζονται ως ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς. Εξαιτίας της τεράστιας ποικιλίας των θεμάτων που μπορούν να πραγματευθούν από μη κερδοσκοπικές ενώσεις προσώπων, όπως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι επαγγελματικές ενώσεις, η Κοινωνική Οικονομία επικεντρώνεται στο ρόλο των σωματείων που συστήνονται για συλλογική δράση σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό, μορφωτικό, καλλιτεχνικό, ιδεολογικό και άλλον τομέα. Για να προσδιορισθεί η έννοια μη κερδοσκοπικός τομέας, πρέπει να προστεθεί και ο ορισμός του Αστικού Κώδικα (άρθρο 741), ο οποίος αναφέρει ότι “εταιρεία είναι ο φορέας που δημιουργείται με σύμβαση δύο

ή περισσοτέρων προσώπων, τα οποία υποχρεούνται με κοινές εισφορές να επιδιώξουν κοινό σκοπό „ιδίως οικονομικό”. Από τα δύο άρθρα (78, 741 του Αστικού Κώδικα) συνεπάγεται ότι ένα σωματείο μπορεί να έχει οικονομική δραστηριότητα, αλλά όχι ως επιδίωξη το κέρδος. Το ταμειακό πλεόνασμα που θα δημιουργηθεί θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί πάλι για ανάλογους κοινωνικούς σκοπούς και όχι για προσωπικό όφελος της διοίκησης των μελών του.

Από τους επιμέρους τομείς της Κοινωνικής Οικονομίας, ο πιο δύσκολος να οριοθετηθεί είναι ο τομέας των σωματείων. Για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010: σελ. 171), τα σωματεία “Associations” χρησιμοποιείται ως ταυτόσημος με τον όρο “Voluntary Organizations” (εθελοντικές οργανώσεις). Επιπλέον, για τα ελληνικά νομικά δεδομένα, τα σωματεία αποτελούν αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή ιδρύματα που ανήκουν σε σωματεία. Αποκλείοντας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την Κοινωνική Οικονομία τα πολιτικά κόμματα, τις θρησκευτικές οργανώσεις, τις συνδικαλιστικές και επαγγελματικές ενώσεις, ορίζουν τα χαρακτηριστικά των σωματείων ως (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010: σελ. 171):

- ενώσεις προσώπων με νομική προσωπικότητα
- οργανώσεις μη-κερδοσκοπικές
- φορείς ανεξάρτητους από κυβερνήσεις ή άλλους ιδιωτικούς φορείς
- έχουν δραστηριότητα που εξυπηρετεί κάποιο σκοπό που δεν είναι ιδιοτελής.

Αναβάθμιση των Φιλανθρωπικών Σωματείων είναι τα Φιλανθρωπικά ιδρύματα, τα οποία έχουν σαν σκοπό την παροχή ηθικής και υλικής αρωγής σε ομάδες ατόμων που βρίσκονται μόνιμα ή προσωρινά σε κατάσταση αποδεδειγμένης ανάγκης, ενώ όταν αποσκοπούν στην παροχή οργανωμένης περίθαλψης, υποχρεούνται να προχωρήσουν στη διάθεση περιουσίας και σε σύσταση ιδρύματος (Αστικός Κώδικας, άρθρα 108-121). Τα ιδρύματα γενικότερα, αποτελούν συστατικό της κοινωνικής οικονομίας με κάποιες εξαιρέσεις. Σύμφωνα με τα παραπάνω άρθρα του Αστικού Κώδικα, ίδρυμα “είναι το σύνολο της περιουσίας που είναι αφιερωμένη στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, για τη διαχείριση της περιουσίας αυτής συνίσταται νομικό πρόσωπο και απαιτείται και ιδρυτική πράξη με έγκριση Προεδρικού Διατάγματος”. Στην Ελλάδα ο όρος ίδρυμα χρησιμοποιείται και για τα δημόσια ιδρύματα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, όπως τα Α.Ε.Ι., Ι.Κ.Α., Ι.Κ.Υ., καθώς και για τα Κοινοφελή Ιδρύματα. Τα πρώτα εντάσσονται στο δημόσιο τομέα, ενώ τα Κοινοφελή Ιδρύματα διέπονται από τον νόμο 2039/1939 (άρθρο 95), σύμφωνα με τον οποίο “κοινοφελές ίδρυμα είναι η περιουσία που διατίθεται με πράξη ατόμου κατά τη διάρκεια της ζωής του ή ως δήλωση τελευταίας βούλησης,

για την εκπλήρωση ενός κοινωφελούς σκοπού”. Ως κοινωφελείς σκοποί θεωρούνται οι κρατικοί, θρησκευτικοί, φιλανθρωπικοί και γενικά επωφελείς σκοποί για το γενικό καλό.

Μορφές κοινωνικών επιχειρήσεων, που θα μπορούσαν να τοποθετηθούν κοντά στους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, αποτελούν οι εταιρείες λαϊκής βάσης, (Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010: σελ. 182). Αυτές οι εταιρείες (σύνθεσης αποκλειστικά ελληνικής) αποτελούν υβρίδιο ανώνυμης εμπορικής εταιρείας και συνεταιρισμού. Ξεκίνησαν ως συνεταιριστικές ακτοποϊκές εταιρείες (παράδειγμα η Α.Ν.Ε.Κ.), με σκοπό την εξασφάλιση συνθηκών ασφάλειας και ποιότητας στις θαλάσσιες μεταφορές. Η οικονομική τους διαχείριση στηρίζεται στους εμπορικούς νόμους “περί Ανωνύμων Εταιρειών”.

Τις πρόσφατες δεκαετίες στην Ελλάδα επεκτάθηκαν οι δραστηριότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με σκοπό κυρίως την αναμόρφωση των τοπικών κοινωνιών. Αποτέλεσμα αυτής της επέκτασης ήταν η δημιουργία ανωνύμων (αναπτυξιακών) εταιρειών με μέτοχο τους Ο.Τ.Α. και την συμμετοχή άλλων συνεταιριστικών φορέων. Οι εταιρείες αυτές, με νόμο δεν ανήκουν στο δημόσιο από το 1990 και μετά, καθορίζεται η λειτουργία τους από τον νόμο 3463/2006 και αναφέρονται με τη μορφή Δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων ή ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. με αντικείμενο “την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α., την προώθηση της επιχειρηματικότητας, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου ή της κοινότητας, καθώς και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος...”.

Υβριδικός φορέας αποτελεί και ο Οργανισμός της Εργατικής Εστίας, ως φορέας άσκησης κοινωνικής πολιτικής για τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις της χώρας. Σκοπός της, η άντληση πόρων από τους εργοδότες και εργαζόμενους και τους διοχετεύει σε ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και επιμορφωτικές παροχές των εργαζομένων. Οι μορφές αυτές (Εργατική Εστία, Λαϊκές Εταιρείες, Αναπτυξιακές) αποτελούν φορείς με κοινωνικό σκοπό, μη κρατικοί οι οποίοι τοποθετούνται οριακά στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας.

Οι Μη Κυβερνητικές ή Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) σύμφωνα με τους Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, (2010: σελ. 47-48) “αποτελούν ένα ευρύ πλαίσιο ανομοιομόρφων φορέων με διαφορετικές δομές και σκοπούς. Νομικά, μπορούν να έχουν τη μορφή ενός σωματείου, ενός ιδρύματος ή μίας φιλανθρωπικής οργάνωσης” ανάλογα με τη νομοθεσία της χώρας που εδρεύουν. Οι Anheier και Seibel (1990: σελ. 49-50) τις περιγράφουν ως “οργανώσεις ενδιάμεσα στις κρατικές και τις επιχειρήσεις της αγοράς”, με αποστολή την βελτίωση της δημόσιας ή κοινοτικής ευημερίας. Οι Salamon και Anheier, 1992; Salamon et al., 2000) ορίζουν ως μη κερδοσκοπική, την οργάνωση η οποία: είναι επίσημη, με νομική υπόσταση, έχει ιδιωτικά χαρακτηριστικά-άρα όχι κρατική, δεν διανέμει κέρδος στα μέλη της, έχει το αυτοδιοίκητο και

βασίζεται στην εθελοντική συμμετοχή, σε επίπεδο δραστηριοτήτων, διοίκησης και οργάνωσης. Στην Ελλάδα (Ζάννης, 2006; Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012; Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου, 2010; Μητροσύλη 2007) οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις εμφανίζονται με τρεις βασικές νομικές μορφές: αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (οι σύλλογοι) και τα κοινωφελή ιδρύματα..

1.4 Ενεργός πολίτης

Για την ύπαρξη των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας, όπως φαίνεται και από τα παραπάνω, βασικό κεφάλαιο αποτελεί ο άνθρωπος. Ο πολίτης, ο οποίος εθελοντικά συμμετέχει με υλικά ή άυλα μέσα στο σχηματισμό, την οργάνωση και τη λειτουργία των παραπάνω φορέων. Ο Glover (2004) (όπως εμφανίζεται στους Ράπτη και Χατζηλεοντιάδου, 2008) αναφέρει τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη ως: α) ενημερωμένο/πληροφορημένο, β) με κριτική σκέψη-ευαισθητοποίηση και γ) συμμετοχή-δράση. Προκύπτει, ότι η συμπεριφορά ενός ενεργού πολίτη, είναι μία δια βίου διαδικασία, που υλοποιείται δια μέσω και της συμμετοχής και σε φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας.

Η συμμετοχή, ως μορφή ευρύτερης ενεργητικής συμπεριφοράς, των πολιτών στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, εκδηλώνεται με τον εθελοντισμό και την δωρεά. Ο εθελοντισμός “εμπεριέχει τη διάσταση της ανιδιοτελούς προσφοράς προς όφελος τρίτων” (Ζάννης, 2004, σελ. 168). Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της έννοιας του εθελοντισμού αποτελούν τα χαρακτηριστικά της μη αμειβόμενης και δίχως προσμονή επαγγελματικής εξέλιξης δραστηριοποίηση, σε συλλογικές ενέργειες και κοινωνικούς σκοπούς (Ζάννης, 2004; Bekkers and Wiepking, 2011). Επιπλέον, συνεπάγεται μια στάση ζωής που ενστερνίζεται ιδιαίτερες αξίες όπως η αλληλεγγύη, η κοινωνική δικαιοσύνη, η κοινωνική συμμετοχής, ενώ οι εθελοντές με τη δράση τους προωθούν θετικές στάσεις και αντιλήψεις για τα διάφορα κοινωνικά ζητήματα. Σύμφωνα με τον Ανθόπουλο (2000: σελ.23), “εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς σκοπό ατομικού κέρδους, από μεμονωμένους πολίτες ατομικά ή δια μέσου των οργανώσεων των οποίων αποτελούν μέλη, προς το συμφέρον της ομάδας στην οποία ανήκουν ή τρίτων προσώπων ή της τοπικής, κρατικής ή διεθνούς κοινότητας, αποκλειστικά για σκοπούς αλληλεγγύης”.

Μία κοινωνία για να καρπωθεί τα αναπτυξιακά οφέλη που δημιουργούν οι φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, πρέπει να αποτελείται από ενεργά μέλη/πολίτες. Πρωταρχική σημασία, για την ενεργοποίηση των πολιτών, έχει η εκπαιδευτική διαδικασία. Μία διαδικασία που πραγματώνεται εντός και εκτός πλαισίου της τυπικής μάθησης, αλλά και σε όλο το βίο και δραστηριότητας του πολίτη. Η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, “εννοείται κυρίως η διαδικασία που μαθαίνει κάποιος μέσα σε μια ή για μια αειφόρο κοινωνία” (Scott and Gough,

2003: σελ. 101), οπότε κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή σε κοινωνικούς φορείς, ώστε ένας νέος πολίτης να μάθει ενεργώντας και συμμετέχοντας μέσα από αυτούς. Σύμφωνα με Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2009) σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία, ενθαρρύνεται η ενεργός συμμετοχή των πολιτών για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι απαιτείται μία συνεχής παιδευτική διαδικασία ή οποία ξεπερνά τα όρια του σχολικού περιβάλλοντος και επεκτείνεται σε πλατφόρμες κοινωνικής οικονομίας. Στην (O'Shea, 2003: σελ. 28), επισημαίνεται ο σημαντικός στόχος της εκπαίδευση για την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και της βιώσιμης ανάπτυξης. Η O'Shea θεωρεί, ότι με την αύξηση της αντίληψης της έννοιας της: κοινωνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη συνεργασία με τους άλλους, μπορούν να οικοδομηθεί ένα διατηρήσιμο μέλλον. Μέσα από τους φορείς κοινωνικής οικονομίας (Μ.Κ.Ο., σωματεία, σύλλογοι κλπ) οι νεότεροι πολίτες (O'Shea, 2003; Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2009; Scott and Gough, 2003) (παιδιά, έφηβοι): ενεργούν, μαθαίνουν, δραστηριοποιούνται, αλληλεπιδρούν, προσεγγίζουν το κάθε ζήτημα με κριτική σκέψη, συνεργάζονται και συμμετέχουν. Ασχολούνται με ζητήματα από την πραγματική ζωή που είτε τους απασχολούν άμεσα είτε θα τους απασχολήσουν στο μέλλον. Μια τέτοια διαδικασία, λειτουργεί ως βιωματική μάθηση και βοηθά τους νέους να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση και τους παρέχει την δυνατότητα να διερευνούν τις σημαντικές αλλαγές και τις προκλήσεις της ζωής, αργότερα ως ενήλικες (Rogoff, 2003; Erikson, 1968). Παρέχεται έτσι, η δυνατότητα έκφρασης και συμμετοχής στη ζωή των σχολείων τους, στις κοινότητές τους και στην κοινωνία γενικότερα. Τους παρέχεται το πλαίσιο να αναπτύξουν την πείρα και την εμπειρία που απαιτούνται για να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους.

Οι στόχοι της εκπαίδευση των νέων, ως ενεργούς πολίτες, μπορούν να συνοψισθούν ως την ευαισθητοποίηση και τη συνειδητοποίηση με (Maitles and Gilchrist, 2005; O'Shea, 2003; Rogoff, 2003; Scott and Gough, 2003; Bourn, 2005; Bracken and Bryan, 2010):

- σύγχρονα τοπικά και παγκόσμια ζητήματα, καθώς και την αλληλεξάρτησή τους
- τα δικαιώματα και τις ευθύνες που έχουν τα άτομα και οι ομάδες στις δημοκρατικές κοινωνίες
- τις δυνατότητες ατόμων και ομάδων να παρέμβουν και να αλλάξουν προς το καλύτερο τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες
- τους αγώνες που πρέπει να δίνουν για την προώθηση ζητημάτων, όπως είναι η κοινωνική δικαιοσύνη και η αειφόρος ανάπτυξη

- τα αίτια που οφείλονται κυρίως σε οικονομικούς παράγοντες και οδηγούν σε κοινωνικές συγκρούσεις
- τα εμπόδια που δημιουργούν τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στο δικαίωμα της ιθαγένειας, της αυτοαντίληψης και της αυτοδιάθεσης των ανθρώπων, εμπόδια που οφείλονται στις κοινωνικοοικονομικές περιστάσεις, στα κέντρα και στον τρόπο λήψης αποφάσεων, στις διακρίσεις που υφίστανται τα άτομα εξαιτίας φύλου, χρώματος, θρησκείας, πολιτικών, σεξουαλικών κ.ά. προτιμήσεων.

1.5 Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Στην τελική έκθεση της "Διεθνούς Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη" του Ο.Η.Ε. το 1987, γίνεται για πρώτη φορά η αναφορά στην “βιώσιμη ανάπτυξη” (Αμπελιώτης, 2008: σελ.4). Η βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη ορίστηκε ως “η ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες της παρούσας γενιάς χωρίς να υποθηκεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες” (World Commission on Environment and Development, 1987). Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, η βιώσιμη ανάπτυξη στηρίζεται οριζόντια σε τρεις πυλώνες: το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία, ενώ θα πρέπει να αναπτύσσεται και σε κάθετα επίπεδα: διεθνές, περιφερειακό, εθνικό, τοπικό και οικιακό. Η έννοια της βιώσιμης ή αειφορικής ανάπτυξης εμπεριέχει εννοιολογικά την σημασία της διάρκειας. Διάρκεια ως συνεχής πρόοδος σε κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και περιβαλλοντικό επίπεδο (Roberts and Fairley, 1996), η οποία, συνεχόμενη πρόοδος επιτυγχάνεται “καινοτόμα, με καλή χρήση της κοινωνικο-οικονομίας και του περιβάλλοντος” (Konrad, 2002: σελ. 342). Η κοινωνική ανάπτυξη, κατά τον Στραβοσκούφη (2006: σελ.93), αποτελεί συνισταμένη του βιώσιμου μοντέλου: “κοινωνία-οικονομία-περιβάλλον” και απαιτείται μία συγκεκριμένη πρακτική ώστε να καρπωθούν τα μέλη των κοινωνικών ομάδων της τα οφέλη της. Με δεδομένη την γενική κρίση, όπου η ιδιωτική πρωτοβουλία και το κράτος αδυνατούν να εφαρμόσουν κοινωνικές αναπτυξιακές πρακτικές, προωθείται η κοινωνική πρωτοβουλία των πολιτών, ώστε να προάγει την εξέλιξη της κοινωνίας με στόχο την κοινωνική ευημερία.

Η κοινωνική ανάπτυξη (Στραβοσκούφης, 2006: σελ. 95) πρέπει να βασίζεται στη θεσμική ενεργοποίηση της ανθρώπινης δραστηριότητας μέσω των φορέων της κοινωνίας πολιτών και του τρίτου τομέα, που αποτελούν συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο κράτος και την αγορά. Σε ορισμό του, για την κοινωνία των πολιτών (Στραβοσκούφης, 2006: σελ.95), την χαρακτηρίζει ως μία “σφαίρα των θεσμών, των άτυπων ομάδων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, που μέσα από την οικογένεια, το κράτος και την αγορά οι άνθρωποι συμπράττουν με θεσμική υπόσταση σε καθεστώς εκούσιας δράσης και ελευθερίας, προς όφελος των χρηστών κοινών τους

ενδιαφερόντων μέσα στα πλαίσια της δημοκρατικά οργανωμένης κοινωνίας, που τη χαρακτηρίζει η εμπιστοσύνη, η αλληλεγγύη, η συνεργασία και η ανοχή”. Φορείς της κοινωνίας των πολιτών, του τρίτου τομέα ή της Κοινωνικής Οικονομίας, όπως αναφέρθηκε και στο παραπάνω κεφάλαιο, αποτελούν κυρίως οι εθελοντικές οργανώσεις, οι μη κυβερνητικές/κερδοσκοπικές οργανώσεις και οι άτυπες οργανώσεις/ενώσεις των πολιτών.

Μία βασική κατηγορία φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, αποτελούν οι μη κρατικές/μη κερδοσκοπικές/εθελοντικές οργανώσεις, οι οποίες αναλαμβάνουν δράση σε τομείς (Stromquist, 1998; Στραβοσκούφης, 2006; Ζάννης, 2004) όπως: την παροχή υπηρεσιών σε κοινωνικές ομάδες, ιδίως των αδυνάτων, την ανάπτυξη προγραμμάτων ενίσχυσης και κάλυψης τοπικών αναγκών βασιζόμενη σε δυνάμεις της ίδιας της κοινότητας και τη διαμεσολάβηση για βιώσιμη ανάπτυξη. Σύμφωνα με τις προσεγγίσεις των Wenger (1998) και Engstrom (1987), οι Μ.Κ.Ο. κινούνται στην κατεύθυνση των οργανισμών μάθησης, ως κατεξοχήν φορείς κοινωνικής διαδικασίας συμμετοχής και δράσης. Ο νέος ρόλος τους αντικατοπτρίζεται στον εκπαιδευτικό χώρο, με την δημιουργία συνεργατικών δικτύων μάθησης, την εκπαιδευτική καινοτομία και την παραγωγή κοινωνικού κεφαλαίου.

Διεθνείς αναπτυξιακές επιτυχίες των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, κυρίως των Μ.Κ.Ο. σε αναπτυσσόμενες χώρες, αποτελούν, (Στραβοσκούφης, 2006; Edwards and Hulme, 1992; Eade, 2000):

- Μείωση της φτώχειας. Στην Κίνα και στην Ανατολική Ασία από τη δεκαετία του 1970 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, ο συνολικός αριθμός φτωχών μειώθηκε από 270 εκατομμύρια σε 100 εκατομμύρια. Η Μαλαισία, η Ταϊλάνδη και η Ινδονησία κατόρθωσαν επίσης να μειώσουν τους αριθμούς ένδειάς τους στη δεκαετία του 1980
- Αύξηση προσδοκώμενου ζωής και αύξηση βιοτικού επιπέδου, σε διάφορες αφρικανικές χώρες (Ουγκάντα, Γκάνα και Μποτσουάνα)
- Βελτίωση στον έλεγχο των γεννήσεων καθώς επίσης και στην προγενέθλια και μεταγεννητική περίθαλψη. Βελτίωση έχει επέλθει και στον περιορισμό της μητρικής θνησιμότητας και στη θνησιμότητα των νηπίων
- Βελτίωση βασικής εκπαίδευσης, ενώ η αύξηση της τεχνογνωσίας φέρνει καθημερινά επανάσταση στον τομέα των πληροφοριών. Οι εκατοντάδες χιλιάδες των τοπικών ΜΚΟ προσφέρουν πλέον ικανές συνθήκες διαβίωσης και εκπαίδευσης.

Σε ελληνικό επίπεδο, το εσωτερικό κοινωνικό αναπτυξιακό έργο, αφορά (Στραβοσκούφης 2006):

- Την παροχή υπηρεσιών σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, όπως οικονομικοί και πολιτικοί μετανάστες, πρόσφυγες, αθίγγανοι, άστεγοι, θύματα σωματικής εκμετάλλευσης (trafficking)
- Ανθρωπιστικές αποστολές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, που στόχο έχουν την άμεση αποκατάσταση περιοχών που χτυπήθηκαν από πολέμους και φυσικές καταστροφές.
- Την προστασία της γυναίκας αλλά και της τρίτης ηλικίας
- Την αντιμετώπιση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας, όπως η χρήση ουσιών, η εγκληματικότητα και οι προσπάθειες για αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων
- Την καταπολέμηση της κοινωνικής περιθωριοποίησης των πασχόντων από βαρύτατα νοσήματα
- Τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη διατήρηση του φυσικού πλούτου και της βιοποικιλότητας με οργανωμένες ακτιβιστικές δράσεις
- Την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας σε παιδιά και εφήβους που βίωσαν την εγκατάλειψη της γονικής φροντίδας.

Και ειδικότερα στον τομέα της εκπαίδευσης και του πολιτισμού (Στραβοσκούφης 2006):

- Την επιμόρφωση και τη διά βίου μάθηση σε άτομα με μαθησιακές δυσκολίες αλλά και συγγενείς αναπηρίες
- Την ανάπτυξη τεχνολογικών εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών σε υποβαθμισμένες γεωγραφικές περιοχές
- Την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας μέσα από την καλλιέργεια της ανεκτικότητας και του σεβασμού στην πολυπολιτισμικότητα.

Οι παραπάνω μελέτες (Στραβοσκούφης, 2006; Edwards and Hulme, 1992; Eade, 2000) δίνουν θετικές ενδείξεις για τη συμβολή των Μ.Κ.Ο., αλλά και γενικότερα του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στη βιώσιμη ανάπτυξη. Με βασικό σύμμαχο όμως, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών μέσω του εθελοντισμού και άλλων πλουραλιστικών δράσεων. Ειδικά σε μία εποχή, όπου η κρατική πρωτοβουλία συρρικνώνεται από την οικονομική κρίση και η ιδιωτική πρωτοβουλία στερεύει εθελοντικής κοινωνικής προσφοράς. Οπότε, για να έχουμε μία ενεργή κοινωνία, βασικό συστατικό, αποτελεί η συμμετοχή των μελών της και η διαρκής εκπαίδευσή της.

Βασικός ρόλος, της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη (Λιαράκου και Φλογαΐτη, 2007), είναι ο ρόλος που καλούνται να παίξουν τα άτομα προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η Tilbury (1995: σελ. 198-201), η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη δεν πρέπει να προσεγγίζεται ως ένα οριοθετημένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα αλλά να ειδωθεί ως μια κοινωνική διαδικασία, η οποία συνεισφέρει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ατόμου. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη ξεφεύγει από τα στενά πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος εμπλέκοντας στη φιλοσοφία της και τις τοπικές κοινωνικές ομάδες. Συνεπώς, και η οικογένεια – μέσω των ρόλων που υιοθετούνται από τα μέλη της καθώς και των σχέσεων που αναπτύσσονται τόσο μεταξύ των μελών της όσο και μεταξύ της ίδιας με το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα - μπορεί να αποτελέσει ένα ιδιαίτερα κρίσιμο πεδίο μέσα στο οποίο να κατακτώνται οι στόχοι της αειφορικής ανάπτυξης. Η οικογένεια, λόγω του αρωγικού της χαρακτήρα και της συμβολής της στην κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη του παιδιού αλλά και θεωρούμενη ως κατ' εξοχήν φορέας και εκφραστής αξιών της συνολικής κοινωνίας, (Φίλιας, 1989; Στραβοσκούφης, 2006; Λιαράκου και Φλογαΐτη, 2007) εδραιώνεται πλέον ως ένας δυναμικός παράγοντας, που μπορεί να συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή. Συνεπώς, στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, με δεδομένο ότι μπορούν συμβάλουν όλα τα μέλη της κοινωνίας, αποτελεί πρόκληση και στοίχημα η εμπλοκή όλων των μελών της οικογένειας, ανεξαρτήτως ηλικίας. Η ιδιότητα του ενεργού πολίτη μέσω της υποστήριξης των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, ξεκινά από το σπίτι, διαχέεται στην τοπική κοινότητα και ευρύτερα στην κοινωνία, κάτι που παραπέμπει στο γνωστό: “Think globally – Act locally” (Αμπελιώτης, 2008: σελ. 4).

Η παρούσα μελέτη θα επικεντρωθεί, από τον ευρύτερο χώρο της Κοινωνικής Οικονομίας, στους μη κερδοσκοπικούς/ μη κυβερνητικούς/ εθελοντικούς σχηματισμούς πολιτών, όπου σε συντομία θα αναφέρονται ως Μ.Κ.Ο., των οποίων τα προγράμματα, απευθύνονται στους εφήβους. Ειδικότερα, χρησιμοποιώντας ως μεθοδολογικό εργαλείο το κοινωνικό marketing (Kotler et al., 2002; Drucker, 1992; Γρηγοριάδη, 2006) , θα συμπεριλάβει όλες τις μεταβλητές που απαρτίζουν το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον των Μ.Κ.Ο και γενικότερα των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας, ώστε να διερευνηθεί η συμπεριφορά των γονέων, ως ενεργών πολιτών, ως προς την υποστήριξή τους στις υπό μελέτη Μ.Κ.Ο..

1.6 Μ.Κ.Ο. και Κοινωνικό Marketing

Στόχος της επιστήμης του marketing των εμπορικών επιχειρήσεων αποτελεί ο εντοπισμός των αναγκών και η κάλυψή τους, η βασική αυτή αποστολή, δεν περιορίζεται μόνο στις εμπορικές επιχειρήσεις, αλλά με παραλλαγές λόγω της διαφορετικής φύσης των φορέων της Κοινωνικής οικονομίας, επεκτείνεται και στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (Drucker, 1992). Σύμφωνα

με τους (Kotler et al., 2002; Drucker, 1992), το marketing των μη κερδοσκοπικών φορέων αποβλέπει στο σχεδιασμό, στην τιμολόγηση, στην προώθηση και στη διανομή προγραμμάτων και προϊόντων, με γνώμονα τις ανάγκες, προσδοκίες των ομάδων στόχων και του οργανισμού. Επιπλέον, συμβάλλει και στο σχηματισμό ενός αποτελεσματικού προγράμματος επικοινωνίας έτσι ώστε να γνωστοποιούνται οι στόχοι του οργανισμού, με στόχο τη δημιουργία μίας μακροχρόνιας βάσης υποστήριξής του. Το marketing των εμπορικών επιχειρήσεων στοχεύουν πρωτίστως στο κοινό, που θα αποφέρει υψηλότερες πωλήσεις και κέρδη. Το κοινωνικό marketing των Μ.Κ.Ο. (Kotler et al., 2002; Γρηγοριάδη, 2006) διαφοροποιείται, στοχεύοντας στα τμήματα του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν ένα πρόβλημα, καθώς και στο κοινό που μπορεί να τις υποστηρίξει και να συνεισφέρει στην προσπάθεια αυτή, μέσω των δωρεών και του εθελοντισμού.

Για τους λόγους αυτούς, το θέμα του κοινωνικού marketing των φορέων κοινωνικής οικονομίας. παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και επελέγη ως μεθοδολογικό πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας, η οποία δίνει έμφαση, σε συγκεκριμένο τύπο των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, εφθικής υποστήριξης. Οι Μ.Κ.Ο. μελετώνται ως προς το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον τους (Bucklin and Associates, 2000; Kotler et al., 2002; Calder, 1977). Συγκεκριμένα, θα διερευνηθεί το μίγμα του marketing, το οποίο απαρτίζεται από το προσφερόμενο προϊόν των Μ.Κ.Ο., την τιμή του, την περιοχή κάλυψης και η προώθησή του, καθώς και τις οικονομικές συνθήκες, το νομικό πλαίσιο που διέπει τις Μ.Κ.Ο., τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζουν, τα προβλήματα και το μέλλον τους, σύμφωνα με τους εκπροσώπους τους (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012).

1.6.1 Εσωτερικό περιβάλλον Μ.Κ.Ο.

1.6.1.1 Προϊόν (Product)-Προγράμματα εκπαιδευτικά, ψυχαγωγικά, πολιτιστικά, γενική υποστήριξη των εφήβων (παροχή, μέσω μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης)

Στην περίπτωση των Μ.Κ.Ο. κοινωνικών και ανθρωπιστικών υπηρεσιών, η λέξη προϊόν θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τη λέξη πρόγραμμα (υπηρεσίες). Το προϊόν που προσφέρουν ουσιαστικά οι οργανισμοί είναι δωρεάν ολοκληρωμένα προγράμματα υποστήριξης, στους ανθρώπους που τα έχουν ανάγκη, (Bucklin and Associates, 2000). Τα προγράμματα των οργανώσεων της Κοινωνικής Οικονομίας (κατ' επέκταση και οι Μ.Κ.Ο.) δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό, την εκπαίδευση, έρευνα, στην υγεία, το περιβάλλον, την υπεράσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, φιλανθρωπία και ψυχαγωγία (Salamon et al., 2000; Billis and Glennerster, 1998; Ζάννης, 2006; Παπαγεωργίου, 2004; Κλήμη-Καμινάρη και Παπαγεωργίου, 2010; Στραβοσκούφης, 2006). Η Παγγέ (2005: σελ. 5) είχε σημειώσει ως φορείς παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών “τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, όπως το Μουσείο Μπενάκη,

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, Μουσείο Γουλανδρή. Προγράμματα κοινοτικής δράσης ‘ΝΕΟΛΑΙΑ’, την κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL, τη γενική γραμματεία ισότητας”, τα οποία κινούνται στον τομέα της μη τυπική και άτυπης εκπαίδευσης. Οι Μ.Κ.Ο., σύμφωνα με τους (Wenger, 1998; Engestrom, 1987) κινούνται στην κατεύθυνση των οργανισμών μάθησης και κοινωνικής δράσης, όπου η μάθηση είναι μια κατεξοχήν κοινωνική διαδικασία συμμετοχής, διαπραγμάτευσης νοημάτων και δράσης. Όπως προκύπτει, τα προγράμματα των Μ.Κ.Ο. βασίζονται στη μη τυπική και την άτυπη εκπαίδευση, σε αντιδιαστολή της τυπικής εκπαίδευσης των (Jeffs and Smith, 1990; Coombs, 2004):

- Η τυπική εκπαίδευση είναι η μάθηση που παρέχεται μέσα από το θεσμοθετημένο εκπαιδευτικό σύστημα
- Η μη τυπική εκπαίδευση είναι κάθε οργανωμένη εκπαιδευτική διαδικασία έξω από το καθιερωμένο τυπικό σύστημα και
- Η άτυπη εκπαίδευση είναι η δια βίου διαδικασία, με την οποία κάθε άτομο αποκτά στάσεις, αξίες, δεξιότητες και γνώσεις από την καθημερινή εμπειρία και τις εκπαιδευτικές επιρροές του περιβάλλοντός του.

Αποτέλεσμα της άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης που συντελείται στα πλαίσια των Μ.Κ.Ο. είναι οι έφηβοι να αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες, καθώς και να: ενεργούν, μαθαίνουν, δραστηριοποιούνται, αλληλεπιδρούν, να προσεγγίζουν το κάθε ζήτημα με κριτική σκέψη, να συνεργάζονται και να συμμετέχουν ενεργά (Ο’Shea, 2003; Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2009; Scott and Gough, 2003). Στην παρούσα εργασία, έχουν επιλεγθεί οι μη κερδοσκοπικοί/μη κυβερνητικοί οργανισμοί που αποτελούνται από οργανώσεις, συλλόγους, σωματεία, άτυπες πρωτοβουλίες και όχι τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα (Σουλιώτης, 2008), όπως είναι διάφορα μουσεία (Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, Νέο Ψηφιακό Πλανητάριο-Ίδρυμα Ευγενίδη, Μπενάκειο κ.ά).

Η επιλογή και καταγραφή των φορέων της παρούσας διπλωματικής έγινε μέσω πρωτογενούς έρευνας, με τρία βασικά κριτήρια:

1. επίσημη αναφορά, ως μη κυβερνητική ή μη κερδοσκοπική ή εθελοντική οργάνωση ή σωματείο, σε έναν ευρύτερο θεσμικό φορέα και την αποδεδειγμένη ύπαρξή τους,
2. σε ποιους απευθύνονται (εφήβους κυρίως) τα προγράμματα και ποιοι τα υποστηρίζουν (έφηβοι, γονείς),
3. να περιλαμβάνουν τεχνικές, κυρίως άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης, προκειμένου να αναπτυχθούν τα προγράμματά τους.

Το πρώτο κριτήριο, έχει σχέση με την επίσημη καταγραφή τους, ως μη κυβερνητική ή μη κερδοσκοπική ή εθελοντική οργάνωση ή σωματείο, σε έναν ευρύτερο θεσμικό φορέα και την αποδεδειγμένη ύπαρξή τους μέσω υλικών εγκαταστάσεων και οργανωμένων διαδικτυακών ιστοσελίδων. Παραδείγματα αυτών αποτελεί το μητρώο του Υπουργείου Εξωτερικών (Μητρώο ΥΔΑΣ, 2011), το μητρώο του Ελληνικού Κέντρου Προώθησης του Εθελοντισμού (2012), το μητρώο της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (2012) και της Ομοσπονδία Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδος (2012).

Το δεύτερο κριτήριο, για την επιλογή, έγινε με βάση εάν τα προγράμματα απευθύνονται σε εφήβους, καθώς και εάν μπορεί κάποιος έφηβος ή γονέας να συμμετάσχει εθελοντικά (υλικά ή άυλα) στους φορείς αυτούς. Γενικότερα, οι Μ.Κ.Ο. που επιλέγηκαν, στηρίζονται στα μέλη τους, χωρίς αποκλειστική κρατική ενίσχυση, ούτε με έσοδα που προέρχονται από σταθερές εμπορικές συναλλαγές.

Στο τρίτο κριτήριο, διερευνήθηκαν οι τεχνικές, κυρίως άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης, που υλοποιούνται στα προγράμματα των Μ.Κ.Ο., τα οποία έχουν εκπαιδευτικό, πολιτιστικό, ψυχαγωγικό και γενικότερα υποστηρικτικό περιεχόμενο στους νέους. Καταγράφονται μερικές χαρακτηριστικές εκφράσεις από τα επίσημα ιστολόγια, που συναντώνται στην πλειοψηφία των υπό εξέταση Μ.Κ.Ο.: “...λειτουργεί ως κέντρο μάθησης δίνοντας στα παιδιά ,σε εφήβους και τις οικογένειές τους, με τέτοια ερεθίσματα, ώστε να αναπτύξουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους και παράλληλα τα εξοικειώνει με τις αποδεκτές κοινωνικές συμπεριφορές και συνήθειες...”, “...οργανώνονται δράσεις, για τη ψυχοκοινωνική στήριξη των παιδιών και υλοποιεί, εντελώς δωρεάν, προγράμματα για παιδιά και νέους βασισμένα σε εμψυχωτικές δράσεις αισθητικής αγωγής...”, “προγράμματα της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου, τη συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη μέσα από την ενίσχυση του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και της συμμετοχικής διαδικασίας των νέων και ιδιαίτερα εκείνων με τις λιγότερες ευκαιρίες”, “...με δραστηριότητες όπου προωθούνται η αλληλέγγυα οικονομία, βιώσιμη ανάπτυξη, βιωματική μη τυπική εκπαίδευση, εναλλακτικά μοντέλα διαβίωσης...”, “λειτουργώντας ως κοινωνικός διαμεσολαβητής με στόχο την ανάπτυξη συνεργασιών για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών”, “...δράσεις εθελοντικής συμμετοχής με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την προώθηση του πολιτισμού και την κοινωνική προσφορά...”.

Συνοπτικά επιλέχτηκαν: “Καλειδοσκόπιο-μη κερδοσκοπικός οργανισμός”, “AEGEE-εθελοντική-μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και πολιτικά ανεξάρτητη μη κυβερνητική οργάνωση”, “Αξίες Ζωής στην Εκπαίδευση- Μ.Κ.Ο. με δράση την εκπαίδευση εκπαιδευτικών-γονιών-μαθητών-νέων και μαθητές κάθε εκπαιδευτικής ομάδας”, “Ελληνική Εταιρεία για την

Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς”, Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση-μη κερδοσκοπικό κέντρο”, “Όμιλος UNESCO Αττικής”, “Σώμα Ελλήνων Προσκόπων”, “Φίλοι του ποδηλάτου”, “ΑΠΟΛΛΩΝ Διεθνές Διαδραστικό Εκπαιδευτικό Δίκτυο”, “European Village- αστική (μη κυβερνητική) εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα”, “Youthcamp - Εθελοντική δράση για νέους”, “Euronem Ευρωπαϊκό Οπτικοακουστικό Δίκτυο - μη κερδοσκοπικός οργανισμός”, “Άρσις -Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων-μη κυβερνητική οργάνωση”, Οι Κατασκηνώσεις Χαρούμενα Παιδιά-Χαρούμενα Νιάτα”, Κέντρο Πολιτισμού και Εκπαίδευσης-η Χώρα του Καλύτερου”, Σχεδία-Κέντρο Παιδαγωγικής και καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης-μη κερδοσκοπικός φορέας”, “Ωσμωση - Κέντρο Τεχνών και Διαπολιτισμικής Αγωγής-αστική μη κερδοσκοπική”, “Παιδιά Εν Δράσει- αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία”, “Σώμα Ελληνίδων Οδηγών- μη κερδοσκοπικό σωματείο”, “Ο ‘Κοσμο-Πολιτισμός’ - μη κερδοσκοπικός πολιτιστικός οργανισμός”, “Δάσκαλοι του κόσμου-Μη Κυβερνητική Οργάνωση”, “Γέφυρες Φιλίας-Ινστιτούτο κοινωνικής αλληλεγγύης, μη κερδοσκοπική οργάνωση εθελοντών/πολιτών”, “Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (στο πρόγραμμα νοσηλευτικής εκπαίδευσης)”, “Μη κυβερνητική Οργάνωση Έλιξ- Προγράμματα εθελοντικής εργασίας”, “Πεζή-πρωτοβουλία πολιτών”, “Φοίβος-Μορφωτικός Φυσιολατρικός Κοινωνικός Σύλλογος Πειραιά”.

Στην περίπτωση των Μ.Κ.Ο., η αξιοπιστία-αξία του προγράμματός που παρέχουν, συνδέεται με την επωνυμία τους (Haigh and Gilbert, 2005; Grounds, 2005; Γρηγοριάδου, 2006). Η ομάδα των δωρητών-εθελοντών αγοράζει το σύνολο των αξιών που υποστηρίζει ο οργανισμός, τις συνδυάζει με την επωνυμία του και με αυτόν τον τρόπο, ο οργανισμός εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά του. Όπως είναι προφανές, η επωνυμία δεν αποτελεί μόνο ένα προβεβλημένο και πολυδιαφημισμένο όνομα, μεταφέρει αξίες, ιδιαίτερο νόημα και αποκτά μια ξεχωριστή προσωπικότητα που την κάνει αναγνωρίσιμη, (Haigh and Gilbert, 2005). Η ισχυρή επωνυμία ενός Μ.Κ.Ο. προσφέρει τη διαφοροποίηση από τους ανταγωνιστικούς οργανισμούς, αυξάνει την αναγνωσιμότητα και την πιστότητα του κοινού στο συγκεκριμένο οργανισμό, ενισχύει την αξιοπιστία του για τις ευπαθείς ομάδες που στρέφονται σε αυτόν για βοήθεια και αυξάνει τους υποψήφιους δωρητές/ εθελοντές. Επιπλέον, η πιστότητα στην επωνυμία (brand loyalty) μεταφέρεται με μεγαλύτερη ευκολία σε νέα προϊόντα, υπηρεσίες ή προγράμματα του Μ.Κ.Ο. (Grounds, 2005).

1.6.1.2 Τιμή (Price) - προσέλκυση πόρων (fundraising)

Το στοιχείο της τιμής του μείγματος μάρκετινγκ για το κλάδο των Μ.Κ.Ο. περιλαμβάνει την οικονομική, υλική βοήθεια και οποιαδήποτε εθελοντική εργασία (συμμετοχή σε εκδηλώσεις, κινητοποιήσεις κά) προσφέρει το κοινό για την υποστήριξη του σκοπού του οργανισμού,

προκειμένου να εξασφαλίσει μία Μ.Κ.Ο. τους απαραίτητους πόρους για τη βιωσιμότητά της (Bucklin and Associates, 2000). Κάποιες Μ.Κ.Ο. για ορισμένα προγράμματα ζητούν ένα συγκεκριμένο ποσό, αλλά για την πλειοψηφία των προγραμμάτων, ο δωρητής έχει τη δυνατότητα να διαθέσει το ποσό που αυτός επιθυμεί ή παρέχονται δωρεάν, απαθείας στους κοινωνικούς στόχους (McLeish, 1995). Ζωτικό ρόλο στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς αποτελεί το τμήμα fundraising, που θεωρείται ότι λειτουργεί αποτελεσματικά όταν αντιλαμβάνεται ότι ο πυρήνας του Μ.Κ.Ο. είναι οι δωρητές του και εξασφαλίζει όσο το δυνατόν περισσότερους μακροχρόνιους, σταθερούς δωρητές, (Mullin, 1995). Βασικές πηγές συγκέντρωσης πόρων, όπως έχει αναφερθεί και για τους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας είναι οι ιδιώτες, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς (Hodge and Piccolo, 2005; Καραχάλιος, 2006; Γρηγοριάδη, 2006; Drucker, 1992; Bucklin and Associates, 2000; McLeish, 1995; Mullin, 1995), συνοπτικά:

- Δημόσια ενίσχυση: Περιλαμβάνει την άμεση οικονομική ενίσχυση από την κεντρική κυβέρνηση ή την τοπική εξουσία, τις χορηγίες και επιχορηγήσεις και τις έμμεσες φορολογικές εκπτώσεις
- Οικονομικές δραστηριότητες: Οι εισπράξεις της επιχείρησης μπορεί να προέλθουν από πωλήσεις, αμοιβές υπηρεσιών, συνδρομές μελών, ενοίκια, επιχειρηματικές δραστηριότητες
- Εθελοντικές ενισχύσεις-δωρεές: Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν όλων των ειδών οι εθελοντικές ενισχύσεις, οι οποίες προέρχονται από δωρεές, χορηγίες ή φιλανθρωπικές δραστηριότητες
- Εισφορές από την Ευρωπαϊκή Ένωση: Περιλαμβάνουν φορείς, με ενίσχυση από Ευρωπαϊκά προγράμματα και όργανα.

Ένας εναλλακτικός τρόπος χρηματοδότησης και υποστήριξης φορέων κοινωνικής οικονομίας (κυρίως των Μ.Κ.Ο.) σύμφωνα με την Μπαλικούρα (2006) είναι τα Κέντρα Υποστήριξης ΜΚΟ. Τα κέντρα αυτά έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν χρηματοδοτήσεις τόσο από δημόσιους φορείς, όσο και από μη κρατικούς, μέσω χορηγιών και διεξαγωγής πολιτιστικών εκδηλώσεων. Έχουν την δυνατότητα να χορηγούν συμβουλές, εξεύρεση και κατάρτιση προσωπικού που θα στελεχώσει τις ΜΚΟ, παροχή πληροφόρησης σε θέματα που αφορούν διεθνείς και εγχώριες χρηματοδοτικές ευκαιρίες.

1.6.1.3 Κάλυψη-Διανομή (Place)

Η παρούσα μελέτη, ασχολείται με τις Μ.Κ.Ο. οι οποίες έχουν έδρα και κυρίως δραστηριοποιούνται εντός του νομού Αττικής. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι Μ.Κ.Ο. επιλέγουν

τον τόπο δραστηριοποίησης τους με βάση την ύπαρξη κοινωνικών προβλημάτων, το σκοπό τους και τη δυνατότητα του οργανισμού να συμβάλλει στην επίλυσή τους (Bucklin and Associates, 2000).

1.6.1.4 Προβολή (Promotion)

Σε πρώτο στάδιο, η προβολή-επικοινωνία χρησιμοποιείται από ένα Μ.Κ.Ο. για να γνωρίσει το κοινό την ύπαρξη του Μ.Κ.Ο. και να έρθει σε επαφή με την ταυτότητα του και σε δεύτερο στάδιο για να κατανοήσει την προσφορά του, τα χαρακτηριστικά των προϊόντων και προγραμμάτων του. Εν συνεχεία, στο τρίτο στάδιο ο οργανισμός πρέπει να πείσει το κοινό για την αξία και τη χρησιμότητα του έργου του ενώ στο τελευταίο στάδιο πρέπει να το ενεργοποιήσει ώστε να συμμετάσχει και να ενισχύσει τη δράση του (Bucklin and Associates, 2000).

Ευρεία μέσα προβολής αποτελούν: κάθε μέσο διαφήμισης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, Τύπος, διαδίκτυο, εξωτερικοί χώροι), (Belch and Belch, 2001). Το Άμεσο Μάρκετινγκ μέσω Ταχυδρομείου χρησιμοποιείται πολύ συχνά, (Kotler and Keller, 2006). Επιπλέον, στη μέθοδο αυτή συμπεριλαμβάνεται και το πρόγραμμα “face to face”, το οποίο παρέχει ενημέρωση από εθελοντές για τον Μ.Κ.Ο. και λαμβάνει χώρα συνήθως σε πολυσύχναστους δρόμους μέσω της προσέγγισης τυχαίου τμήματος του πληθυσμού. Οι δημόσιες σχέσεις, μπορεί να επηρεάζει τους εργαζομένους του Μ.Κ.Ο., τους δωρητές, το επιχειρηματικό περιβάλλον, τον πολιτικό κόσμο, την κοινωνία, (Bucklin and Associates, 2000). Η δημοσιότητα θεωρείται υποκατηγορία των δημοσίων σχέσεων, δεδομένου ότι εξασφαλίζεται μέσω των καλών δημοσίων σχέσεων, (Kotler et al., 2002). Τα βασικά εργαλεία δημοσιότητας είναι τα δελτία τύπου, η αρθρογραφία και τα ρεπορτάζ, οι συνεντεύξεις εκπροσώπων των Μ.Κ.Ο., η συμμετοχή σε “talk shows”. Τέλος, οι Μ.Κ.Ο. μπορεί να εκμεταλλευτούν τη δύναμη και τη διασπορά των πληροφοριών στο διαδίκτυο δημοσιοποιώντας πληροφορίες στη δική του ή σε παρεμφερείς ιστοσελίδες, (Beckwith, 2006).

1.6.2 Ανάλυση του Εξωτερικού Περιβάλλοντος

Η διαρκής παρακολούθηση και ανάλυση των συνθηκών του περιβάλλοντος, αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την ανάπτυξη ενός οργανισμού και όλου του κλάδου. Το μακρο-περιβάλλον αποτελείται από ένα σύνολο δυνάμεων: την κοινωνική, την τεχνολογική, την οικονομική και την νομική, τις οποίες τις περισσότερες φορές, οι Μ.Κ.Ο. και ο κλάδος δεν μπορούν να ελέγξουν ή να επηρεάσουν, παρά μόνο να προβλέψουν εντοπίζοντας τις πιθανές απειλές που θα πρέπει οι οργανισμοί να αποφύγουν ή τις ευκαιρίες που θα πρέπει να εκμεταλλευτούν (Kotler et al., 2002).

1.6.2.1 Κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον (οικονομική κρίση και έφηβοι)

Το κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον που αναπτύσσονται οι Μ.Κ.Ο. της παρούσης μελέτης, είναι το περιβάλλον που δραστηριοποιούνται και οι οικογένειες και οι έφηβοι μαθητές. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε (Pulse, σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε., 2011) προκύπτουν τα ευρήματα για το πως η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει παιδιά, εφήβους και τις οικογενειακές δαπάνες. Τα κυριότερα από αυτά καταδεικνύουν την σταθερά επιδεινούμενη κατάσταση των νοικοκυριών, την αύξηση στα κρούσματα βίας, κυρίως στο σχολείο, πολλαπλασιασμού του άγχους των νέων και αύξηση της κοινωνικοποίησής του μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών και Διαδικτύου. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει και τις παροχές προς το παιδί, καθώς εφτά στους δέκα γονείς στα ασθενέστερα οικονομικά στρώματα περιέκοψαν παροχές προς αυτό. Τα τέσσερα στα πέντε παιδιά του δείγματος, σύμφωνα με τους γονείς τους βιώνουν καταστάσεις άγχους. Άγχος για τα μαθήματα, τις επιδόσεις τους, το σχολείο, τις εξετάσεις, το διάβασμα, το φόρτο εργασίας.

1.6.2.2 Ανταγωνισμός (Μ.Κ.Ο. σε σχέση με εναλλακτικούς παρόχους άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης)

Στους υπό εξέταση φορείς, δεν θα αναφερόταν η έννοια του ανταγωνισμού, αλλά εναλλακτικές μορφές παροχής εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας και υποστήριξης των εφήβων. Εναλλακτικοί φορείς αποτελούν τα Πνευματικά κέντρα των Δήμων, οι θρησκευτικές ενώσεις, τα μη κερδοσκοπικά Ιδρύματα αλλά και Μ.Κ.Ο. οι οποίες είναι υπό την εποπτεία Υπουργείων (όπως της Γενικής Γραμματεία Νέας Γενιάς, με την υποστήριξη από προγράμματα της ευρωπαϊκής ένωσης). Όλοι όμως οι άλλοι φορείς, επειδή δεν βασίζονται αποκλειστικά και μόνο στη συμμετοχή ή την υποστήριξη των πολιτών, δεν αποτελούν πεδίο ανάλυσης της παρούσας μελέτης. Στο σχολείο, πραγματοποιούνται προγράμματα και εξωσχολικές δραστηριότητες, αλλά δεν εννοούνται σαν εναλλακτικές “λύσεις”, αλλά αντίστροφα, οι υπό εξέταση Μ.Κ.Ο. και γενικότερα ένα κομμάτι των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, αποτελεί συμπληρωματική λύση. Σε έρευνα (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008) για την επίτευξη παιδευτικών στόχων από την τυπική εκπαίδευση μέσω του αναλυτικού προγράμματος, αλλά και την άτυπη εκπαίδευση στα πλαίσια των σχολικών δραστηριοτήτων, προέκυψε ότι υπάρχουν Καινοτόμα Προγράμματα, εστίες ανανέωσης και εμπλουτισμού του παιδαγωγικού πλαισίου της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που συμβάλλουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών σε θέματα επίκαιρα και σημαντικά που απασχολούν τη διεθνή κοινότητα και άπτονται της βελτίωσης της ποιότητας ζωής. Το ελληνικό σχολείο, κατά τη γνώμη εκπαιδευτικών και μαθητών, αδυνατεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην προώθηση της κριτικής σκέψης των νέων, με τους γονείς, ωστόσο, να εμφανίζονται λιγότερο επιφυλακτικοί.

1.6.2.3 Νομικό περιβάλλον

Η δραστηριοποίηση των Μ.Κ.Ο. αγγίζει θέματα εθελοντισμού μέχρι την νομική υπόσταση και οικονομική ύπαρξη, ως οργανισμούς. Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπονται, προκύπτει από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο του εθελοντισμού και των Μ.Κ.Ο.. Όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2010) σχεδόν ένα στα πέντε κράτη - μέλη δεν έχει σαφές νομικό πλαίσιο ούτε σαφείς κανόνες για τους εθελοντές και τον εθελοντισμό. Η ασάφεια στη νομική μορφή των Μ.Κ.Ο., καθώς και η έλλειψη συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου, για τον οικονομικό και κοινωνικό έλεγχο, αποτελεί βασικό παράγοντα μη εμπιστοσύνης του κοινού, προς τις Μ.Κ.Ο.(Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012).

Η λειτουργία των εθελοντικών οργανώσεων στην Ελλάδα στηρίζεται στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, (άρθρο 12, του Συντάγματος της Ελλάδας, 2008), εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη, (Άρθρο 5, παράγραφος 1 του Συντάγματος της Ελλάδας, 2008). Στο πλαίσιο αυτό, στον Αστικό Κώδικα προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου που διαθέτουν μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα υπό τις εξής μορφές, (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012): Σωματείου, Κοινωφελούς Ιδρύματος, Επιτροπής Εράνου, Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας και Ενώσεις προσώπων.

Παρόλα αυτά, ο χαρακτήρας, η έννοια και ο τρόπος λειτουργίας και η σχέση των εθελοντικών οργανώσεων με το Κράτος δεν έχει προσδιοριστεί με σαφήνεια νομικά ή διοικητικά. Τα Υπουργεία που έχουν προβεί σε σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις και αναπτύσσουν σχέσεις συνεργασίας με εθελοντικές οργανώσεις και εθελοντές τις αντιμετωπίζουν με διαφορετικό τρόπο και ανάλογα με τις κατά κλάδο αρμοδιότητές τους.

Η αδυναμία χαρτογράφησης των οργανώσεων και ανεπάρκεια του συντονισμένου ελέγχου των χρηματοδοτήσεων προς της Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οδήγησαν την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, κατά τη συνεδρίαση στις 15/2/2011 στην απόφασή της να ασχοληθεί με το χώρο των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και να υποβάλλει τις προτάσεις της στην Κυβέρνηση. Τα συμπεράσματα της επιτροπής διαφάνειας συνοψίζονται ως εξής, (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012):

- Ο χώρος των ΜΚΟ περιγράφεται ως ποικιλόμορφος και ετερογενής καθώς απαρτίζεται από οργανισμούς με διαφορετικούς στόχους, διάρθρωση και κίνητρα.
- Δεν είναι γνωστός ο συνολικός αριθμός των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον ελλαδικό χώρο. Δεν υπάρχουν τεκμηριωμένα αποτελέσματα και ακριβή στατιστικά στοιχεία. Η

αδυναμία αυτή προκύπτει από την έλλειψη χαρτογράφησης του τοπίου και της απουσίας ενός ενιαίου (κεντρικού) καταλόγου για τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην επικράτεια.

- Τα ήδη υπάρχοντα Μητρώα ή κατάλογοι των Υπουργείων δεν δίδουν επαρκή εικόνα καθώς περιλαμβάνουν διαφορετικές και τελείως ανομοιογενείς μεταξύ τους οργανώσεις.
- Η χρηματοδότηση των ΜΚΟ άλλα και ο έλεγχος διαφάνειας και απολογισμού του έργου τους, αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα, αλλά ταυτόχρονα αμφιλεγόμενο ως προς τα υπάρχοντα θεσμικά πλαίσια και την εφαρμογή τους.

1.6.2.4 Μέλλον, Ευκαιρίες, Απειλές των Μ.Κ.Ο.

Στην έκθεση της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (2012): για τη “Διερεύνηση και αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης του Εθελοντισμού στην Ελλάδα” περιλαμβάνει καταγραφή βασικών ποιοτικών χαρακτηριστικών των επίσημων εθελοντικών οργανώσεων και των άτυπων εθελοντικών ομάδων της Ελλάδος. Για τους σκοπούς της μελέτης πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου με ερωτηματολόγια προς 518 εθελοντικές οργανώσεις των τριών μεγάλων πόλεων της Ελλάδος, στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα. Τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας, για τις εθελοντικές οργανώσεις στην Ελλάδα, είναι ότι υπάρχει σημαντικό υπόβαθρο ανάπτυξης του Εθελοντισμού και του εθελοντικού κινήματος. Ένας βασικός λόγος αποτελεί η σημαντική και σταδιακή αύξηση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα μέσα ήδη της δεκαετίας του '80 στις Κοινωνικές και Πολιτικές Επιστήμες αλλά και στις Επιστήμες της Ψυχικής Υγείας, καθώς συνετέλεσε στην διαμόρφωση ενός μεγάλου αριθμού εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού στη διαχείριση της κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης και οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν σε σημαντικό βαθμό μέσω των εθελοντικών οργανώσεων. Δεύτερος λόγος, αποτέλεσε η σχετική εξάρτηση ενός σημαντικού τμήματος των εθελοντικών οργανώσεων από τα ευρωπαϊκά προγράμματα κοινωνικής πολιτικής, ως και πριν την οικονομική κρίση, η οποία τώρα ωθεί στον περιορισμό της δράσης τους.

Ως προς την οργανωτική τους δομή (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012), τα κύρια χαρακτηριστικά των εκπροσώπων τους, κυρίως των υπεύθυνων ή των προέδρων τους, είναι άτομα που διαθέτουν ένα εξαιρετικά υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα και σε επαγγέλματα επιστημονικά ή γραφείου και βρίσκονται κατά κύριο λόγο στις λεγόμενες παραγωγικές ηλικίες (30 έως 60 ετών). Το μεγαλύτερο ποσοστό των εν λόγω οργανώσεων λειτουργεί για περισσότερο από 20 χρόνια με την πλειονότητα αυτών να έχει ιδρυθεί στην Αττική, με τη νομική μορφή του Συλλόγου-Σωματείου. Αξίζει να επισημανθεί ότι στο δείγμα της έρευνας, υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό οργανώσεων, κυρίως στον τομέα της φιλανθρωπίας. Ως προς την υλική υποδομή, διαθέτουν τηλέφωνα, σύνδεση με το διαδίκτυο

αλλά όχι ιστοσελίδα. Αν σε αυτό συνυπολογισθεί το στοιχείο, ότι το σύνολο σχεδόν της δράσης των εθελοντικών οργανώσεων προσανατολίζεται στην πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση της , προκύπτουν κενά στην προβολή τους. Οι χρησιμοποιούμενες εγκαταστάσεις/γραφεία προέρχονται κατά κύριο λόγο από παραχώρηση και φιλοξενία. Οι εκπρόσωποί τους, θεωρούν ότι η οικονομική κρίση έχει ενισχύσει το εθελοντικό κίνημα, αλλά επισημαίνουν ότι αυτό έχει επιτευχθεί κυρίως μέσω της αλληλεγγύης και συνεισφοράς στους οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστερους, καθώς και λόγω της αύξησης της ανεργίας καθώς οι άνθρωποι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους έστω και δωρεάν για να φανούν χρήσιμοι.

Βασική στρατηγική για το μέλλον, τα στελέχη των οργανώσεων (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012) θεωρούν ότι πρέπει να επενδύσουν στο τρίπτυχο της ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης/ εκπαίδευσης, προκειμένου να προσκληθούν νέοι εθελοντές. Λιγότερο δημοφιλείς εμφανίζονται προτάσεις που υποδηλώνουν ένα είδος εποπτείας των εθελοντικών οργανώσεων και του εθελοντισμού εν γένει, είτε πρόκειται για ανεξάρτητη αρχή ή κρατικό φορέα, είτε πρόκειται για ενιαίο μητρώο εθελοντών ή εθελοντικών οργανώσεων. Προβαίνουν σε αυτό το συμπέρασμα, διότι όπως τονίζει η πλειοψηφία των στελεχών, η κοινωνία των πολιτών (ενεργοί πολίτες), της οποίας κύρια οργανωτικά μορφώματα αποτελούν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, είναι ένα χώρος δημιουργικής ελευθερίας και δραστηριοποίησης για την προώθηση διαφόρων κοινωνικών ζητημάτων και διεκδικήσεων, για την άσκηση επιρροής στην κοινή γνώμη μέσω του δημόσιου διαλόγου και δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του κράτους, (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012).

1.7 Ομάδες ενδιαφέροντος (focus group) - Γονείς και έφηβοι.

Απαραίτητο στοιχείο για την αποτελεσματική λειτουργία τόσο ενός κερδοσκοπικού όσο και ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού είναι η παρατήρηση, η ανάλυση της αγοράς, η τμηματοποίηση της και η στόχευση σε συγκεκριμένα κοινά ή ομάδες ενδιαφέροντος, (Calder, 1977). Οι ομάδες ενδιαφέροντος (γονείς και έμμεσα οι έφηβοι) στην ουσία θα αποτελέσουν και την κύρια μεταβλητή της παρούσας εργασίας, οι οποίοι αντιμετωπίζονται ως ενεργοί πολίτες, δυνητικοί δωρητές, εθελοντές και υποστηρικτές των Μ.Κ.Ο..

Η ομάδα ενδιαφέροντος, των εθελοντών, αναφέρεται σε άτομα τα οποία πέρα από οικονομική και υλική ενίσχυση του Μ.Κ.Ο. παρέχουν το χρόνο τους και την ενεργή συμμετοχή τους στα προγράμματα του, χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα. (Clary et al., 1998). Ως δυνητικοί εθελοντές, στην παρούσα εργασία θεωρούνται οι γονείς και τα παιδιά τους, έφηβοι. Οι δωρητές, αναφέρονται ως τα άτομα που παρέχουν στη Μ.Κ.Ο. τους πόρους για να μπορεί να ασκήσει τη δράση της. Στους δωρητές περιλαμβάνονται οι ιδιώτες, οι επιχειρήσεις και η κυβέρνηση, όπως παρουσιάστηκε παραπάνω, στην ενότητα της χρηματοδότησης των Μ.Κ.Ο.. Στην παρούσα

εργασία, εξετάζονται τα κίνητρα και οι στάσεις των γονέων απέναντι στις Μ.Κ.Ο., γίνεται τμηματοποίηση με βάση ψυχογραφικά χαρακτηριστικά όπως είναι το πνεύμα συλλογικότητας, ο ατομικισμός, η κοινωνική ευαισθητοποίηση, η ενεργητικότητα, η απάθεια, η ενοχή, (McLeish, 1995; Cermak et al., 2000). Ως αποδέκτες των προγραμμάτων, που είναι η τρίτη ομάδα ενδιαφέροντος, είναι οι έφηβοι, που αποτελούν και το στόχο των υπό μελέτη Μ.Κ.Ο..

Στην παρούσα εργασία, επιλέγεται η συμπεριφορά και οι στάσεις των γονέων απέναντι στις Μ.Κ.Ο. ως βασική ανεξάρτητη μεταβλητή, λόγω του ρόλου τους ως προς την (γονεϊκή) εμπλοκή τους στην παιδεία των εφήβων-παιδιών τους, (Γεωργίου, 2000; Epstein, 1995; Fantuzzo et al., 2000). Ο ρόλος της γονεϊκής εμπλοκής είναι σημαντικός, γιατί βοηθά τα παιδιά (τα καθοδηγεί) να καλλιεργήσουν πολιτιστική αγωγή, κοινωνική μαθητεία, ώστε να αποκτήσουν τα σωστά εφόδια για να γίνουν ενεργοί πολίτες (Μοριχοβίτης, 2001; Hess et al., 1984; Πυργιωτάκης, 2000; Erickson, 1968). Οι έφηβοι δέχονται την καθοδήγηση και την στήριξη των γονέων τους σε ένα τεράστιο αριθμό δραστηριοτήτων και θεμάτων που τα απασχολεί, όπως στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, στον επαγγελματικό προσανατολισμό, στην επιλογή εξωσχολικών δραστηριοτήτων, στην σχολική προετοιμασία των μαθημάτων (Τσακιράκης και Παπαρούνας, 2001; Σαμπάνη, 2003; Lekkou et al., 2006), αρκεί να νιώθουν ότι γίνεται σεβαστή η προσωπικότητά τους και δεν καταπιέζονται, (Cole and Cole, 2002).

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση από τη διεθνή βιβλιογραφία

Σε αυτή την ενότητα, γίνεται παράθεση της διεθνούς βιβλιογραφίας, σχετικά με τις εξωσχολικές δραστηριότητες για εφήβους που πραγματοποιούνται από φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας σε αρκετές χώρες. Η μελέτη επικεντρώνεται με τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να υποστηρίξουν και οι γονείς αυτές τις πρωτοβουλίες, τα κίνητρά τους και την επιρροή τους στους εφήβους. Η επισκόπηση, εμπεριέχει και μελέτες, οι οποίες αναδεικνύουν τα αναπτυξιακά οφέλη της συνεργασίας των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων με τους γονείς και τους εφήβους, καθώς και το ρόλο των ενεργών πολιτών.

Η συμμετοχή της οικογένειας ολόκληρης στις εξωσχολικές δραστηριότητες των νεότερων μελών της, έχει απασχολήσει επίσημα πολλούς διεθνείς οργανισμούς και πανεπιστημιακές ομάδες. Έχει δημιουργηθεί από το 1978 το Διεθνές Ινστιτούτο Εξωσχολικών δραστηριοτήτων (National Institute on Out-of-School Time (Peter, 2002: p.2), το οποίο ορίζει “ως εξωσχολικές δραστηριότητες για τα παιδιά τους νέους, τους γονείς και την κοινότητα ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων, που λαμβάνουν χώρα μετά το σχολείο, τα σαββατοκύριακα, το καλοκαίρι και σε οποιαδήποτε άλλη αργία των σχολείων”. Οι τομείς των δραστηριοτήτων αυτών επικεντρώνονται : σε καλλιτεχνικές ασχολίες (ζωγραφική, γλυπτική, κ.ά), αθλητικές-σωματικές δραστηριότητες, χορευτικές και μουσικές, επιστημονικές δραστηριότητες, και σε ακαδημαϊκές, πολιτιστικές και κοινωνικές υπηρεσίες». Επίσημοι κρατικοί φορείς, όπως το αμερικανικό υπουργείο Παιδείας, αξιολογώντας και εντάσσοντας στις ευρύτερες αναπτυξιακές πολιτικές την συνεργασία κοινότητας, οικογένειας στις εξωσχολικές συνεργασίες, έχουν με επίσημες εκθέσεις συνοψίσει τις ωφέλειες των εξωσχολικών δραστηριοτήτων (U.S. Department of Education, 2000) ως: 1) δραστηριοποίηση εφήβων σε ασφαλή περιβάλλοντα (μακριά από εξαρτήσεις), σε ωράριο εκτός σχολείου, 2) προσφορά οικονομικών και προσιτών υπηρεσιών στους νέους, ειδικότερα από τη στιγμή που οι γονείς εργάζονται, 3) μείωση πιθανοτήτων εμπλοκής σε συμμορίες και σε άλλες παραβατικές συμπεριφορές, 4) συνύπαρξη εφήβων σε χώρους με εποπτεία και βοήθεια από κατάλληλους ενήλικες και 5) ευκαιρίες ενεργητικής μάθησης, δημιουργία παραγωγικών πολιτών, στα πλαίσια της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Τις παραπάνω θετικές εξωτερικότητες, τις έχουν αναγνωρίσει και ερευνητικές ομάδες στο πανεπιστήμιο του Harvard (Harvard Family Research Project, 2012), προσθέτοντας, ότι τα εξωσχολικά προγράμματα (που βασίζονται στους άξονες σχολείο, μαθητές, γονείς, κοινότητα) βελτιώνουν τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των εφήβων, ενισχύουν τις σωματικές και αθλητικές δυνατότητες καθώς και καλλιεργούν την κοινωνική δικαιοσύνη και τις κοινωνικές τους

δεξιότητες τους. Ομάδα επιστημόνων της Σχολή Επιστημών Αγωγής, έχουν αναπτύξει το Harvard Family Research Project (HFRP), όπου πραγματοποιούνται έρευνες και αναπτύσσονται στρατηγικές για την προώθηση της ευημερία των παιδιών, των νέων, των οικογενειών και των κοινοτήτων τους. Η βάση του project του αποτελείται από τρεις πυλώνες: α) μάθηση και ανάπτυξη των παιδιών, β) προγραμματισμός εξωσχολικής εκπαίδευσης, γ) την συνεργασία οικογένειας και κοινότητας για την εξωσχολική ανάπτυξη των νέων. Στόχος και των τριών είναι η συμπληρωματική εκπαίδευση, εκτός σχολείου (άτυπη και μη τυπική μάθηση) ώστε τα παιδιά να λάβουν τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να αναπτυχθούν σχολικά αλλά και εξωσχολικά.

Στη μελέτη των (Deschenes et al., 2010), καταγράφηκε η αποτελεσματικότητα των ειδικών προγραμμάτων εξωσχολικών δραστηριοτήτων, που απευθύνονταν κυρίως σε μειονεκτικές ομάδες εφήβων μαθητών και νέων (μετανάστες, οικονομικά προβλήματα, κοινωνικός αποκλεισμός κ.ά.), οι οποίες έλαβαν μέρος σε έξι διαφορετικές μητροπολιτικές πόλεις των Η.Π.Α., καθώς και τους παράγοντες (συντελεστές) που βοηθούν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών. Η μελέτη επικεντρώθηκε σε 198 υποπρογράμματα, πραγματοποιώντας συνεντεύξεις στους συντελεστές των εξωσχολικών δραστηριοτήτων, όπως οι υπεύθυνοι των τοπικών προγραμμάτων, τους συμμετέχοντες, καθώς και μέλη των τοπικών κοινοτήτων. Για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, εκτός από τις συνεντεύξεις, οι ερευνητές έλαβαν υπόψη τους και δεδομένα των μαθητών, όπως οι σχολικές επιδόσεις τους. Μέσω τεχνικών παλινδρομήσεων, αφού ποσοτικοποιήθηκαν τα αποτελέσματα και τα οφέλη της συμμετοχής των νέων, αναζητήθηκε η συμβολή των παραγόντων που αυξάνουν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων. Ένας βασικός παράγοντας προέκυψε να είναι η συμμετοχή της οικογένειας.

Η συμμετοχή της οικογένειας στα εξωσχολικά προγράμματα, στην έρευνα των Deschenes et al. (2010), αποδείχθηκε ότι συμβάλει πολλαπλά στην επιτυχία των προγραμμάτων. Αρχικά, ως παράγοντας ενθάρρυνση των παιδιών τους, ώστε να συμμετέχουν στα προγράμματα, καθώς και να συμμετάσχουν μαζί τους σε διάφορες δραστηριότητες των φορέων. Στη συνέχεια αποδείχτηκε ιδιαίτερη κρίσιμη η συμβολή τους στο επικοινωνιακό τομέα. Οι γονείς δίνουν πληροφόρηση στους φορείς για τις εξωσχολικές δραστηριότητες των παιδιών τους και για τις υπόλοιπες ώρες εκτός προγράμματος. Οι πληροφορίες αυτές, αποτελούσαν σημαντική πηγή ανατροφοδότησης των προγραμμάτων και βοηθούσε την εξέλιξή τους. Για αυτό το λόγο, τα νέα προγράμματα δημιούργησαν διάφορες στρατηγικές συνεργασίας με τους γονείς των εφήβων, με σκοπό και να συνεργάζονται για το παιδί τους, αλλά και να συμμετέχουν και οι ίδιοι σε κοινά προγράμματα. Τέτοιες στρατηγικές αφορούσαν την τακτική τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς, συνεντεύξεις προσωπικές, παροχή επιμορφωτικών σεμιναρίων, καθώς και ευκαιρίες να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις για τα ίδια τους τα παιδιά, αλλά και παροχή εργασίας σε αυτούς

που είχαν ανάγκη. Επιπλέον, ενισχύθηκαν και τα προγράμματα σύμφωνα και με θέματα που απασχολούσαν τους γονείς (πρόληψη εξαρτήσεων, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, θέματα υγείας, κοινωνικές δεξιότητες, τεχνολογικός αναλφαβητισμός, εφηβική βία κ.ά.)

Ο Klipsch (2011) στη μελέτη του, διερευνά τη σχέση μεταξύ των δημόσιων σχολείων και του μη κερδοσκοπικού φορέα. Εξετάζει τις μορφές συνεργασίας που μπορούν να αναπτυχθούν σε θεωρητικό πλαίσιο, με περιπτώσιακές μελέτες και διενεργώντας συνεντεύξεις με υπεύθυνους σχολείων, τοπικών αρχών, εμπορικών εταίρων και υπεύθυνους μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από τη μελέτη του, είναι ότι η συνεργασία στο τρίπτυχο σχολείο-κράτος-τοπική κοινότητα, οδηγεί σε οικονομία κλίμακας, ανταλλαγή τεχνογνωσία και τοπική ανάπτυξη. Η ιδέα του Klipsch (2011: p.35) είναι η δημιουργία και περιγραφή ενός αστικού/ κοινοτικού σχολείου, με θεωρητικό υπόβαθρο την θεωρία των “συνεργαζόμενων οργανισμών” του Weiss (1987). Ο Weiss υποστηρίζει ότι οι οργανισμοί, είτε είναι δημόσιοι είτε ιδιωτικοί, συχνά επιλέγουν να εργάζονται μαζί για να επιτύχουν κοινούς στόχους και να εκπληρώνουν τις αντίστοιχες αποστολές τους. Οι συνεργασίες αυτές έρχονται με τη μορφή της ανταλλαγής κεφαλαίων, τεχνογνωσίας, εργατικού χρόνου, εγκαταστάσεων και τεχνολογίας, προκειμένου να πραγματοποιούνται δράσεις με λιγότερο προσωπικό και λειτουργικές δαπάνες. Στην περίπτωση των σχολείων και των άλλων εκπαιδευτικών οργανισμών, όχι μόνο επιλέγουν να συνεργαστούν για την οικονομικούς λόγους, αλλά και να ενισχυθεί η αξία της σχολικής κοινότητας, διαμέσου των σπουδαστών και των οικογενειών τους. Ο Epstein (1995) προσθέτει στη θεωρία του Weiss (1987), ότι η συνεργασία σχολικής και τοπικής κοινότητας βελτιώνει αμφίδρομα και τις δυο. Τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η συνεργασία αυτή, δίνεται από τους (Sanders & Harvey, 2002), όπου η σύμπραξη του σχολείου-κοινωνίας, απαιτεί: την συνεργασία με τις τοπικές εμπορικές επιχειρήσεις, τα πανεπιστήμια, του οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης, πολιτικές οργανώσεις, τις μη κερδοσκοπικές τοπικές οργανώσεις και τον εθελοντισμό. Με αυτό τον τρόπο, δημιουργείται και λειτουργεί το αστικό σχολείο του Klipsch.

Η μελέτη του Klipsch (2011) επικεντρώνεται σε διάφορες μορφές σχολικών κοινοτήτων που εγκαταστάθηκαν ή συνεργάστηκαν με εμπορικούς φορείς, ύστερα από την συμμετοχή και την καθοδήγηση διαφόρων μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και σωματείων. Περιγράφονται σχολεία που φιλοξενούνται μέσα σε εμπορικά κέντρα (The Mall of America, Minnesota), αεροδρόμια (International Airport of Florida), παλαιά δημόσια κτήρια ή εκκλησίες (Tampa of Florida), με προφανή τα οφέλη σε οικονομικό και τεχνολογικό επίπεδο. Ειδικότερη μνεία, γίνεται σε τρεις τύπους συνεργασιών σχολείων και μη κερδοσκοπικών οργανισμών, που βασίζονται κυρίως στην εθελοντική συνεισφορά των τοπικών κοινοτήτων, στα σχολεία της κοινότητας ή πλήρους

εξυπηρέτησης (the Birmingham School District, Alabama), στο πρόγραμμα Promise Neighborhoods Program (Harlem Children's Zone in New York City) και στην παγκόσμια φιλανθρωπική οργάνωση Y.M.C.A.(Young Men's Christian Association).

Τα σχολεία της κοινότητας του Klipsh (2011: p. 18), αποτελούν μία τοπική κίνηση, με στόχο να οικοδομηθούν σχέσεις με την κοινότητα, διαμέσου της ενσωμάτωσης παροχών υγείας και ανθρώπινων υπηρεσιών στο πλαίσιο του σχολείου. Ένα πλήρως εξοπλισμένο σχολείο της κοινότητας παραμένει ανοικτό με ευέλικτο ωράριο εργασίας, το Σαββατοκύριακο και το καλοκαίρι, παρέχοντας στις οικογένειες και τα μέλη της κοινότητας μια σειρά από υπηρεσίες και δραστηριότητες που σχετίζονται με τη σωματική και ψυχική υγεία, οδοντιατρική, κοινωνικές υπηρεσίες, εξωσχολικές δραστηριότητες, παροχή δια βίου ευκαιρίες μάθησης, καθώς και πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Τις υπηρεσίες τις παρέχουν εθελοντικά τα ίδια μέλη της κοινότητας. Τα προγράμματα "Promise" του Klipsh (2011: p. 20-22), παρέχουν κυρίως στις μειονότητες και αδύναμες οικονομικά οικογένειες, χρηματοδότηση, υπηρεσίες υγείας και γενικότερη εκπαιδευτική υποστήριξη στα μέλη της. Είναι χαρακτηριστικό ένα υποπρόγραμμα με την ονομασία: "Από την κούνια στο πανεπιστήμιο", το οποίο φανερώνει την υποστήριξη που λαμβάνει ένα παιδί, από την γέννησή του μέχρι να αποφοιτήσει από κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Η χρηματοδότηση και οι κάθε είδους υπηρεσίες, βασίζονται κυρίως από τα μέλη μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, που συμμετέχουν και υποστηρίζουν το πρόγραμμα "Promise Neighborhoods". Η Y.M.C.A. (Young Men's Christian Association), είναι ακόμα μία περίπτωση συνεργασίας μελών της κοινότητας και μη κερδοσκοπικών φορέων, στα πλαίσια των αστικών συνεργασιών του Klipsh (2011: p.58-60). Πρόκειται για μία φιλανθρωπική, μη κερδοσκοπική χριστιανική οργάνωση που υπάρχει σε 124 χώρες, συνεργάζεται με 2.686 φορείς στις Ηνωμένες Πολιτείες και αριθμεί σχεδόν 21 εκατομμύρια μέλη. Στις Ηνωμένες πολιτείες Αμερικής, συνεργάζεται με σχολεία, κολλέγια, εκκλησίες, κυβερνητικούς οργανισμούς, νοσοκομεία και άλλους φορείς. Η βασική συνεισφορά της είναι η χρηματοδότηση και η τεχνογνωσία να δημιουργηθούν οι εγκαταστάσεις και η συνεργασία μεταξύ τοπικών φορέων, με προϋπόθεση ότι οι παροχές (εξωσχολικές δραστηριότητες, κατάρτιση, διαμονή, υπηρεσίες υγείας κ.ά) θα παρέχονται εθελοντικά από μέλη της κοινότητας, προς τα άτομα της κοινότητας που χρήζουν βοήθειας.

Στη μελέτη του Εθνικού Ινστιτούτο εργασίας (Χρυσάκης και άλλοι, 2002), με στόχο τον ορισμό και την καταγραφή των φορέων που δραστηριοποιούνται στον κοινωνικό (τρίτο) τομέα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, έγινε προσπάθεια καταγραφής και διερεύνησης των προοπτικών απασχόλησης σ' αυτό τον τομέα. Σε θέματα εκπαίδευσης και εθελοντισμού στην Ευρώπη παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες στην Γαλλία για εργασιακής ενσωμάτωσης ευάλωτων

οικονομικά και κοινωνικά ομάδων με τη μορφή τοπικών κυρίως συνδέσμων (regies de quartier) καθώς και παροχής προσωπικών υπηρεσιών κοινωνικού σκοπού (σε παιδιά, ηλικιωμένους) με ιδιαίτερη δραστηριοποίηση εθελοντών (γονέων, εκπαιδευτικών). Στη Σουηδία υπάρχουν κοινωνικοί συνεταιρισμοί στους τομείς της εκπαίδευσης ενηλίκων, της ψυχαγωγίας, του πολιτισμού, της παροχής προσωπικών υπηρεσιών. Στην Αυστρία η κοινωνική οικονομία εμφανίζεται με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και ειδικότερα στη φροντίδα των παιδιών στο σπίτι από υπεύθυνους (child-minder). Στις δύο τελευταίες χώρες, οι υπηρεσίες υποστηρίζονται από άτομα με ειδικές ανάγκες. Στη Γερμανία, έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες εργασιακής ενσωμάτωσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας, που στόχος τους είναι η ενεργοποίηση του κοινωνικού κεφαλαίου και η καταπολέμηση της ανεργίας προσφέροντας εκπαιδευτικά προγράμματα και ευκαιρίες για απασχόληση ορισμένου χρόνου.

Η μελέτη της (Ulleberg, 2009), αποτελεί μέρος μίας γενικότερης μελέτης που διοργανώνει η International Institute for Educational Planning στα πλαίσια της Unesco, για την αξιολόγηση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Επικεντρώνεται κυρίως στο ρόλο των Διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (βόρειων χωρών) στις αναπτυσσόμενες (νότιες χώρες, αφρικανικές και ασιατικές). Πηγές της, αποτελούν εμπειρικές μελέτες των χωρών υποδοχής αναπτυξιακών προγραμμάτων, καθώς και τις εκθέσεις των ίδιων των διεθνών Μ.Κ.Ο. Στην πλειονότητα οι εκθέσεις αναφέρουν, ότι οι εκάστοτε βοήθεια των Μ.Κ.Ο., συνήθως παρέχονται σε τοπικό επίπεδο σε συνδυαστικά πεδία δράσεων. Για παράδειγμα: υγεία και εκπαίδευση. Επίσης, υπάρχουν αναφορές, ότι η βοήθεια συνοδεύεται συχνά με πολιτικές και διπλωματικές πρακτικές, αιτία όπου πυροδοτεί συγκρούσεις και επιφυλακτικότητα για την εκάστοτε βοήθεια-οργάνωση. Τοπικοί παρατηρητές στις χώρες υποδοχής, αλλά και εκθέσεις των Μ.Κ.Ο. γίνεται ρητά η αναφορά ότι για να υπάρχει αποτελεσματική εκπαιδευτική πολιτική, είναι απαραίτητη όχι μόνο η αλλαγή πολιτικής ή δωρεά χρημάτων, αλλά χορηγία "κουλτούρας". Για να διαχέονται τα αναπτυξιακά οφέλη της εκπαιδευτικής βοήθειας, η αλλαγή πρέπει ταυτόχρονα να είναι σε όλη τη δομή της εκπαίδευσης. Από την τεχνογνωσία σε ανώτατο διοικητικό επίπεδο, στην χορηγία και δωρεά για ανάπτυξη υποδομών σε περιφερειακό επίπεδο, μεταφορά τεχνογνωσίας σε διάφορα γνωστικά πεδία(τεχνολογικές ανακαλύψεις, πειράματα) και κυρίως για να είναι όλα αυτά βιώσιμα, ο οργανωτικός έλεγχος για όλη τη δομή να γίνει από εκπαιδευμένους εγχώριους αξιωματούχους. Εκθέσεις της Unesco μέχρι τώρα, αναφέρουν ότι μόνο η υλική βοήθεια δεν μπορεί να έχει μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Τα βασικά συμπεράσματα της μελέτης είναι: να υπάρχει κυβερνητική θέληση και η πολιτική του κράτους να συμφωνεί με την διεθνή πρακτική, να είναι δημοκρατικά εκλεγμένες οι ηγεσίες σε όλα τα επίπεδα και τέλος οι

υλική βοήθεια, ειδικότερα η χρηματική να διοχετεύεται από την τοπική κοινωνία και να διαχέεται σε περιφερειακό επίπεδο.

Ο Erikson (1968) χαρακτηρίζεται εφηβεία ως μια αναπτυξιακή περίοδο, με πρωταρχικό σκοπό την ανάπτυξη ταυτότητας. Οι έφηβοι αναπτύσσουν μια αυξημένη ανησυχία με το ποιοι θα είναι στο μέλλον. Η ανάπτυξη της ταυτότητάς τους, αποτελεί τη γέφυρα μεταξύ της παιδικής τους ηλικίας και την είσοδο στην ενήλικη ζωή. Η εντάσεις που βιώνει και τα ερεθίσματα από τον κοινωνικό τους περίγυρο, δημιουργεί την μελλοντική τους πολιτιστική, κοινωνική, θρησκευτική ταυτότητα. Η προσέγγιση Erikson, είναι ταυτόσημη και με πιο πρόσφατες θεωρίες ανάπτυξης σε σχέση με τον πολιτισμό όπως εκείνη του Rogoff (2003). Ο Rogoff (2003) αντιλαμβάνεται εννοιολογικά την ανάπτυξη ενός παιδιού, ως την ενεργή συμμετοχή του σε πολιτιστικές δραστηριότητες. Δημιουργώντας την ταυτότητά του ο έφηβος, επηρεάζεται και μιμείται τους ενήλικες, με τους οποίους έχει επαφή. Διαμορφώνει έτσι, πολυποίκιλα μελλοντικά χαρακτηριστικά, όπως η πιθανή επαγγελματική του κατεύθυνση, η αποσαφήνιση των επαγγελματικών αξιών, ανάπτυξη δεξιοτήτων στην επίλυση προβλημάτων, η πολιτική του ταυτότητα και η ενεργητική συμμετοχή του στα κοινωνικά δρώμενα. Ο Rogoff (2003), όπως και ο Erickson (1968) συμφωνούν ότι η συμμετοχή των εφήβων και σε εξωσχολικές δραστηριότητες (της κάθε εποχής, βέβαια) αποτελούν το έναυσμα για εξερεύνηση επαγγελματικών επιλογών και δεξιοτήτων, καθώς και της κοινωνικής ενεργοποίησης των νέων.

Η έρευνα των Hirsch et al. (2011) αξιολογεί την επίπτωση των θεσμοθετημένων εξωσχολικών δραστηριοτήτων (out of school time) σε μία σειρά επιδόσεων, εφήβων μαθητών. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες της μελέτης, περιλαμβάνουν συμμετοχή σε προγράμματα της τοπικής κοινότητας όπως: αθλητικές ομάδες, την τέχνη και τη μουσική σύνολα, ακαδημαϊκές και επιστημονικές λέσχες, συνεργασία με θρησκευτικές νεολαίες, καθώς και ευκαιρίες για εθελοντική υπηρεσία της κοινότητας. Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν τομείς τεχνολογίας, αθλητισμού, πολιτισμού, εκμάθησης γλωσσών και πρακτική επαγγελματική εξάσκηση. Ως θεωρητικό υπόβαθρο χρησιμοποιήθηκε η λογική θεωρία ανάπτυξης των εφήβων από τον Erikson (1968), ο οποίος υποστήριξε ότι στην εφηβική ηλικία το άτομο αναπτύσσει την επαγγελματική και πολιτιστική του ταυτότητα. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν το κοινωνικό πείραμα, επιλέγοντας δύο ομάδες αναφοράς. Στην μία ομάδα, οι έφηβοι είχαν κάνει χρήση κάποιας εξωσχολικής δραστηριότητας, ενώ στην άλλη όχι. Επιλέχθηκαν 535 μαθητές, από 10 δημόσια γυμνάσια του Σικάγου. Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών του συνολικού δείγματος, ήταν Αφροαμερικανοί με σοβαρά οικογενειακά οικονομικά προβλήματα. Τα αποτελέσματά της έρευνας των Hirsch et al. (2011), εμφάνισαν στατιστικά σημαντικά οφέλη στην κοινωνική ανάπτυξη, μειωμένη παραβατική συμπεριφορά, αλλά στατιστικά αδιάφορες

μεταβολές στις σχολικές επιδόσεις, των εφήβων που ανήκαν στην ομάδα, που είχαν κάνει χρήση των εξωσχολικών δραστηριοτήτων.

Η Davis (2000) στη μελέτη της, παρέχει ιδέες και προτάσεις για τη συμμετοχή της οικογένειας και της κοινότητας στα σχολεία και στη δημιουργία ενός προγράμματος, που μπορεί να βοηθήσει το προσωπικό του σχολείου, την εκπαίδευση των νέων και τους γονείς τους. Πραγματοποιεί έρευνα για τις ανάγκες κάθε ομάδας και προτείνει σχέδια δράσης τοπικής ανάπτυξης σε θέματα εκπαίδευσης. Η ερευνήτρια παρατηρεί, ότι πολλοί γονείς αλλά και πολίτες της τοπικής κοινότητας, θέλουν εθελοντικά να ενισχύσουν το σχολείο και την κοινότητα αλλά δεν γνωρίζουν τον τρόπο. Επιπλέον, αποδεικνύει ότι η υποστήριξη των γονέων είναι εξίσου σημαντική σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης των παιδιών τους, με αποκορύφωμα την εφηβεία, όπου αυτά διαμορφώνουν επαγγελματικές και κοινωνικές ευαισθησίες.

Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους είναι ευρύτερη σε μικρότερες ηλικίες (δημοτικό), παρά στους εφήβους (γυμνάσιο, λύκειο). Μελέτες όπως των Collons et al, (1982), Tangri and Moles (1987), Southwest Educational Development Laboratory (1987), Erickson (1968) και Rogoff (2003), αποδεικνύουν ότι η ψυχολογική υποστήριξη και καθοδήγηση των εφήβων, έχει εξίσου θετική επίδραση στους νέους, ειδικά σε συναισθηματικούς παράγοντες και στην αποφασιστικότητά τους, ενώ μιμούνται περισσότερο και την κοινωνική συμπεριφορά των γονέων τους. Η έρευνα των Collins et al. (1982) περιγράφει 28 προγράμματα μητρικής συμμετοχής σε εφήβους από μεγάλες αμερικανικές πόλεις. Θετικά αποτελέσματα περιλαμβάνουν η βελτίωση της σχολικής απόδοσης, η μείωση των αδικαιολόγητων απουσιών, η βελτιωμένη κοινωνική συμπεριφορά και αυξημένη συνεργασία και εμπιστοσύνη μεταξύ των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Οι Tangri and Moles (1987) επικεντρώθηκαν στην κοινωνική ζωή των γονέων. Τα αποτελέσματά τους κατέδειξαν στατιστικά σημαντικά οφέλη στις μαθητικές επιδόσεις και συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών, με γονείς οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά σε εκδηλώσεις του σχολείου, είχαν συμμετοχή σε παιδαγωγικά δρώμενα, ήταν εθελοντές και είχαν συχνή επικοινωνία για κοινωνικές δράσεις με τα παιδιά τους. Παρόμοια αποτελέσματα κατέδειξαν και κοινωνικές μελέτες του Southwest Educational Development Laboratory (1987). Γονείς με συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης, συμμετοχή σε Σχολές Γονέων, σε κοινωνικά δίκτυα και οργανώσεις, συνδέονταν με παιδιά με περισσότερα συναισθηματικό-ψυχολογικά οφέλη.

Η Simon (2004) στην έρευνά της, χρησιμοποίησε διάφορα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά γονέων (n=11.345), από δεδομένα πάνελ προηγούμενων ετών, προκειμένου να διερευνήσει την συμβολή τους στην αναπτυξιακή πορεία των παιδιών τους, από μαθητές γυμνασίου μέχρι την φοίτησή τους σε κολλέγια και πανεπιστήμια. Χρησιμοποιώντας τεχνικές

παλινδρομήσεων, βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική επίδραση μεταξύ της κοινωνική ανάπτυξης και των σχολικών επιδόσεων των παιδιών τους, με τη συμπεριφορά των γονέων ως προς την συμμετοχή τους σε εθελοντικές δραστηριότητες, σε εράνους, της βοήθειας που προσέφεραν στις μαθητικές εργασίες των παιδιών τους και γενικότερα με την ενεργητική τους συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία των εφήβων παιδιών τους. Συγκεκριμένα με το θέμα του εθελοντισμού, οι φοιτητές που είχαν στα χρόνια της εφηβείας τους, γονείς εθελοντικά δραστήριους και κοινωνικά ενεργούς στην κοινότητα, εμφανίζονταν στα χρόνια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πιο κοινωνικά ενεργοί και με καλύτερες ακαδημαϊκές επιδόσεις.

Έως αυτό το μέρος της ανασκόπησης, παρατέθηκαν οι κύριες μορφές εξωσχολικών μη κυβερνητικών και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, οι υπηρεσίες και τα προγράμματα που παρέχουν, οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς σε αυτές, καθώς και τα πλεονεκτήματα αυτής της συνεργασίας. Η βιβλιογραφική επισκόπηση, συνεχίζεται με τα κίνητρα και τους λόγους που ωθούν τους γονείς να υποστηρίξουν και να συμμετέχουν στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Τα κίνητρα για συμμετοχή ή υποστήριξη με κάθε μορφής μέσο σε μία Μ.Κ.Ο. θα αναζητηθούν στα ίδια κίνητρα που κάποιος προσφέρει εθελοντικά το χρόνο τους σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή συνεισφέρει με χρηματικά ποσά. Η παρούσα μελέτη, διερευνά αυτά τα κίνητρα και τους παράγοντες που ωθούν στον εθελοντισμό και στην δωρεά, αλλά σε πιο εξειδικευμένο κοινό, τους γονείς των εφήβων. Έμμεσα, λόγω της γονεϊκής εμπλοκής, παρατηρώντας την συμπεριφορά των γονέων, γίνονται κατανοητοί και η καθοδήγησή τους στους εφήβους, παιδιά τους.

Σε μελέτη για τα κίνητρα του εθελοντισμού και της φιλανθρωπία, η Bekkers (2005: σελ.1) υποστηρίζει ότι όλα “αρχίζουν από το σπίτι”. Διερευνά την πιθανότητα ένας ενήλικας, όπου οι γονείς του όταν ήταν παιδί συμμετείχαν εθελοντικά σε οργανώσεις, να αποκτήσει και αυτός εθελοντική συμπεριφορά. Εξετάζει την γενικότερη συμμετοχή της νεολαίας σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, σε σχέση με την πρότερη εμπειρία τους. Την προώθηση του γονεϊκού εθελοντισμού σε αντιπαράθεση με την προώθηση εθελοντικών ιδεών στους νεότερους. Για την εμπειρική ανάλυση, τα δεδομένα προήλθαν από παλαιότερη μελέτη (Schuyt, 2003) σχετική με τις δωρεές (Givings in Netherlands Panel Survey-GINPS) στην Ολλανδία, πάνελ δεδομένα, από το 2001 έως το 2002, σε 1.964 συμμετέχοντες. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στη μελέτη της Bekkers (2005), είχε προσφέρει κάποιου είδους εθελοντική εργασία, το τελευταίο έτος, ενώ σχεδόν όλοι, είχαν κάνει κάποιου είδους δωρεά, ενώ το μέσο ετήσιο ποσό των δωρεών άγγιζε τα 215€. Το γενικό συμπέρασμα της μελέτης (Bekkers, 2005) είναι ότι η πιθανότητα συμμετοχής ενός ενήλικα σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση είναι μεγαλύτερη όταν σαν παιδιά είχαν εθελοντικά δραστήριους γονείς, είχαν ισχυρές κοινωνικές αξίες και τακτική

παρουσία στην εκκλησία. Η υψηλότερη εκπαίδευση στους γονείς κάποιου ατόμου, συνεπάγεται υψηλότερη πιθανότητα να ασχοληθεί με εκπαιδευτικούς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Αρνητική συσχέτιση προέκυψε μεταξύ θρησκευτικότητας και συμμετοχής σε αθλητικούς συλλόγους και οργανώσεων νεολαίας. Από τα ευρήματα της ίδιας έρευνας, προκύπτει ότι άτομα που είχαν συμμετάσχει στους Πρόσκοπους ή στον Οδηγισμό ή οι γονείς τους ήταν δραστήριοι εθελοντικά, καλλιεργούν πιο θετικές κοινωνικές αξίες ως ενήλικες. Τέλος, η συμμετοχή σε οργανώσεις νεολαίας, διαμορφώνον πιο ενεργούς πολιτικά και κοινωνικά ενήλικους πολίτες.

Σκοπός της μελέτης των Βασιλάκη και συν. (2007) ήταν να καταγραφούν οι στάσεις, απόψεις και αντιλήψεις των νέων ηλικίας 18–30 ετών, για το θέμα του εθελοντισμού και των Μ.Κ.Ο.. Επικεντρώθηκαν σε πρότερη βιβλιογραφία και στα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποίησαν μέσω ερωτηματολογίων σε νέους, κατοίκους του Νομού Ηρακλείου. Τα ευρήματα της έρευνάς τους, εμφάνισαν ότι ήταν ελάχιστοι οι νέοι οι οποίοι προσφέρουν κάποια εθελοντική εργασία ή συμμετέχουν σε εθελοντικές οργανώσεις. Παρ'όλα αυτά, οι ερωτώμενοι υποστηρίζουν ότι ο εθελοντισμός υποκαθιστά σε ορισμένους τομείς το κράτος και μπορεί να καλύψει σε κάποιες περιπτώσεις θεσμικές και πολιτικές ελλείψεις του. Στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των εθελοντών, δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικά ευρήματα από την κοινωνικό-οικονομική προέλευσή τους, την ηλικία ή την μόρφωσή τους. Η ενθάρρυνση για συστηματική ενασχόληση με ό,τι πραγματικά τους αρέσει, αποτελεί για τους νεότερους εθελοντές το πρώτο στάδιο επαγγελματικού προσανατολισμού, ενώ οι ευκαιρίες για απασχόληση με πληθώρα διαφορετικών πραγμάτων, προσθέτει σε κάθε άτομο νέες δεξιότητες κάτι που τους βοηθά να είναι ενεργοί πολίτες στην κοινότητα τους και τονώνει την αυτοπεποίθηση ενόψει της μεγάλης μάχης στην αγορά εργασίας. Επιπλέον εύρημα, αποτέλεσε η απαίτηση των συμμετεχόντων στην έρευνα να προβάλλονται περισσότερο από τα ΜΜΕ, το σχολείο και τους τοπικούς φορείς οι εθελοντικές οργανώσεις. Να διοργανώνονται περισσότερες δράσεις για την προβολή τους και προτάθηκε, οι ίδιοι οι γονείς να παρακινούν τα παιδιά να προσφέρουν εθελοντική εργασία.

Η μελέτη των Jones and Posnett (1991) παρουσιάζει καθοριστικούς παράγοντες της φιλανθρωπικής συμμετοχής και του ποσού των δωρεών σε νοικοκυριά του Ηνωμένου Βασιλείου. Χρησιμοποιώντας τεχνική Tobit, διαχωρίζουν τους παράγοντες της συμμετοχής και των δαπανών, γεγονός το οποίο δεν είχε ξανασυμβεί σε παρόμοιες μελέτες. Με βάση το γενικευμένο μοντέλο Tobit, η πιθανότητα της συμμετοχής, φαίνεται να εξαρτάται από το εισόδημα των νοικοκυριών, το ποσό καταβολής σε φιλανθρωπικές δραστηριότητες, την εκπαίδευση, το φύλο, την απασχόληση του επικεφαλής του νοικοκυριού, και η περιοχή της

κατοικίας. Το επίπεδο της δωρεάς, ωστόσο, φαίνεται να είναι ευαίσθητο στο εισόδημα του νοικοκυριού και μόνο.

Ένα χαρακτηριστικό της Κίνας, είναι η πολιτική της μίας γέννησης ανά οικογένεια. Ο Zheng (2011), επικεντρώθηκε σε αυτά τα μέλη οικογενειών, προκειμένου να διερευνήσει τα πιθανά κίνητρα και τους τρόπους που εκδηλώνουν φιланθρωπικές και εθελοντικές συμπεριφορές. Πραγματοποίησε έρευνα πεδίου, μοιράζοντας ερωτηματολόγια κλειστού τύπου (n=200), από τυχαίο δείγμα που εντόπισε σε πλατείες και κεντρικά σημεία σε μία πόλη της Κίνας. Από την εμπειρική ανάλυση του Zheng (2011), προέκυψαν οι εξής στατιστικά σημαντικοί παράγοντες της φιλανθρωπικής δραστηριότητας: η θρησκευτική πίστη, η εκπαίδευση, το εισόδημα /πλούτος και η γονεϊκή εμπλοκή. Ως τα πιο κοινά μέσα δραστηριοποίησης, κατά την πλειοψηφία του δείγματος προέκυψαν οι χρηματικές και οι υλικές δωρεές. Οι τομείς των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, όπου δηλώνουν ότι προσφέρουν οι Κινέζοι είναι (με σειρά συχνότητας): η αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, η εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, η ανακούφιση από την φτώχεια, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, το περιβάλλον η υγεία και ακολουθούν οι τομείς της βασικής εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, δηλώνουν ότι επηρεάζονται θετικά ώστε να αναπτύξουν φιλανθρωπική δράση κυρίως από τα Μ.Μ.Ε., αρκετοί από το κοινωνικό τους περιβάλλον, από το σχολείο/δουλειά τους, τον έντυπο τύπο και από τις δραστηριότητες των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Τέλος, οι δημοφιλέστεροι και πιο αξιόπιστοι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, προκύπτουν ότι είναι ο κινεζικός Ερυθρός Σταυρός και το “Φιλανθρωπικό Ίδρυμα της Κίνας”.

Στην μελέτη των Andreoni and Scholz (1998), πραγματοποιείται οικονομετρική ανάλυση της φιλανθρωπικής δωρεάς, μέσω των αλληλεξαρτόμενων προτιμήσεων. Καινοτομία της μελέτης τους, αποτελεί η θεωρία των Van Praag et al. (1979: σελ. 13-15), γνωστή και ως “θεωρία του κοινωνικογεωγραφικού χώρου”. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, τα άτομα επηρεάζονται από άλλα άτομα του κοινωνικού περιβάλλοντός τους, τα οποία έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτά. Στη μελέτη των Andreoni and Scholz (1998) οι ερευνητικές υποθέσεις αφορούσαν το κατά πόσο επηρεάζεται η συνεισφορά ενός ατόμου, όταν τα υπόλοιπα μέλη της κοινής κοινωνικής ομάδας αναφοράς μεταβάλλουν τις δικές τους εισφορές και επίσης, την φιλανθρωπική συμπεριφορά μεταξύ των μελών μίας οικογένειας. Οι άνθρωποι γενικά συμπεριφέρονται παρόμοια με τα μέλη της ίδιας κοινωνικής ομάδας αναφοράς (παρόμοια ηλικία, εκπαίδευση, επάγγελμα, χαρακτηριστικά διαμονής), όμως επηρεάζονται και από εκείνους που είναι σε κατηγορίες “ακριβώς πάνω ή κάτω” από τις δικές τους (Andreoni and Scholz, 1998: p.421-422). Για παράδειγμα, η αντίδρασή τους είναι ίδια (ποσό εισφοράς) σε κάποια ενδεχόμενη κοινή

στρατηγική ή φιланθρωπική εκστρατεία. Σε επίπεδο οικογένειας, όταν συνεισφέρει ένα μέλος της, τα υπόλοιπα αυτόματα μειώνουν την δική τους εισφορά.

Η φιλανθρωπία και ο εθελοντισμός έχουν παράδοση στην Ιρλανδία και αποτελούν βασικό αναπτυξιακό παράγοντα στην ιστορία της. Με αφορμή την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, η (Power, 2010) διερευνά την επίδρασή της στην φιλανθρωπική και εθελοντική συμπεριφορά των Ιρλανδών, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι δεν αποτελεί το μόνο καθοριστικό παράγοντα. Για τους σκοπούς της μελέτης του, η Power (2010) διένειμε ερωτηματολόγια, για να εξετάσει τη συσχέτιση της ατομικής οικονομικής κατάστασης με την φιλανθρωπική συμπεριφορά. Η μελέτη, επικεντρώθηκε όχι στα ακριβή ποσά των δωρεών (χρήματος και χρόνου), αλλά στις απόψεις, στάσεις και αλτρουιστική συμπεριφορά των ερωτώμενων (n=75). Γι' αυτό τον λόγο, δεν δημιουργήθηκαν μεταβλητές για τα επίπεδα του εισοδήματος των ερωτηθέντων, αλλά με κατάλληλα ερωτήματα έγινε προσπάθεια να διαπιστωθεί αν έχουν βιώσει αλλαγή στην ατομική τους κατάσταση τους τελευταίους 12 μήνες.

Τα ευρήματα της έρευνας της Power (2010) αποκάλυψαν ότι η μεταβολή του ατομικού πλούτου δεν επηρεάζει τη φιλανθρωπική συμπεριφορά, την οικονομική υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών φορέων. Ένας άλλος στόχος αυτής της μελέτης ήταν να καθοριστεί ποια η στάση των ανθρώπων απέναντι στα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, η πλειοψηφία του δείγματος, θεωρεί ότι οι φιλανθρωπικές οργανώσεις είναι αξιόπιστες οργανώσεις που παρέχουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας. Η αναξιοπιστία των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, συνδέεται με την πεποίθηση ότι χρησιμοποιούνται τα έσοδα για λειτουργικούς σκοπούς, αντί για την παροχή βοήθειας. Στατιστικά σημαντικός αριθμός των ερωτηθέντων, δεν εμπιστεύεται τις M.K.O. όπου γίνονται οχήματα πραγματοποίησης των φιλοδοξιών των ιδρυτών ή των μελών τους. Οι Ιρλανδοί, στην πλειοψηφία τους, εμπιστεύονται τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και 1 στους 10 δεν τις εμπιστεύεται καθόλου. Το βασικό κίνητρο, στατιστικά σημαντικό, του εθελοντισμού, αποτελεί η βοήθεια στον συνάνθρωπο και οι ηθικοί λόγοι. Σύμφωνα με τα ευρήματα, βασικοί τρόποι χορήγησης χρηματικών δωρεών αποτελούν οι τακτικές εισφορές και δραστηριότητες σε συγκεκριμένους φορείς, η συμμετοχή σε εράνους και η προσφορά χρημάτων σε θρησκευτικούς χώρους.

Σε έρευνα του Burk (2011) που πραγματοποιήθηκε στην βόρεια Αμερική, διερευνήθηκε η προσφορά των δωρεών, τα τελευταία τρία έτη. Στην έρευνα συμμετείχαν 17.605 συμμετέχοντες, που είχαν δωρίσει χρηματικά ποσά ή υλικά αντικείμενα τα έτη 2009 και 2010. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με online ερωτηματολόγια. Στα ευρήματα που προέκυψαν, αποτυπώνεται μία θετική τάση προς δωρεά, η οποία είναι συνάρτηση των καλών οικονομικών συνθηκών. Αποτυπώνεται στατιστικά σημαντική συσχέτιση των δωρεών με την καλή οικονομική

κατάσταση των δωρητών (θέσεις εργασίας, ικανοποιητικοί μισθοί). Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν αισιόδοξοι ενώ η πλειοψηφία φέρεται να έχει υποστηρίξει μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, για 5 και περισσότερα έτη, με βασικό κριτήριο την φήμη και την αξιοπιστία των οργανώσεων. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες υποστήριξε ότι το κίνητρο της συμμετοχής του, βασίζεται στα μετρήσιμα κοινωνικά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται από την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Η πληροφόρηση για τις επιδόσεις των οργανισμών, οι ερωτώμενοι επιθυμούν να πραγματοποιείται μέσω ευχαριστήριων επιστολών και ετήσιων απολογιστικών εκθέσεων. Το συνηθισμένο μέσο, για την πραγματοποίηση των δωρεών προκύπτει να είναι το διαδίκτυο και το διαφημιστικό ταχυδρομείο (σε ηλεκτρονική ή έντυπη, παραδοσιακή) μορφή.

Στην μελέτη τους, οι Bekkers and Wierking (2011) παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά των ατόμων και των νοικοκυριών που συνδέονται με τις δωρεές και τον εθελοντισμό. Χρησιμοποιώντας τεχνική μετανάλυσης, εντόπισαν οκτώ βασικούς παράγοντες, σε σύνολο 500 μελετών, που αποτελούν τα κίνητρα για να συμμετέχει κάποιος σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς: 1) την ευαισθητοποίηση, 2) την ικανοποίηση, 3) το κόστος και τα οφέλη, 4) τον αλτρουισμό, 5) την φήμη, 6) τα ψυχολογικά, 7) την ποσότητα χρόνου ή χρημάτων προς δωρεά και 8) την αποτελεσματικότητα.

Συνοπτικά, από την έρευνά τους, οι Bekkers and Wierking (2007) βρήκαν ότι ισχυρός παράγοντας φιλανθρωπίας και δωρεών, είναι το θρησκευτικό αίσθημα. Διαφορές όμως εντοπίζονται και ανάμεσα σε θρησκευτικές ομάδες, για παράδειγμα οι προτεστάντες είναι πιο γενναιόδωροι και ενεργητικοί σε σχέση με τους καθολικούς. Το μορφωτικό και επαγγελματικό επίπεδο, δεν σχετίζεται στατιστικά με διαφορές στην χορήγηση υλικών ή μη, δωρεών. Το επάγγελμα επίσης, όπως και η μόρφωση δεν πρέπει να συνδέεται με το εισόδημα και τον πλούτο(περιουσία). Μεγαλύτερος πλούτος συνεπάγεται και μεγαλύτερες δωρεές, με διαφορές μόνο ως προς την εισοδηματική ελαστικότητα των δωρεών, ανάμεσα σε ανεπτυγμένες κυρίως χώρες. Αξιοσημείωτη είναι η παρατήρηση , ότι όσοι νομίζουν/θεωρούν ότι είναι σε καλύτερη οικονομική θέση , τότε προσφέρουν και περισσότερο (είτε χρήματα είτε εθελοντική εργασία). Σχετικά με την απασχόληση, εάν και υπήρχαν διαφορές ανάμεσα στους πολίτες διαφορετικών χωρών, οι συνταξιούχοι δωρίζουν περισσότερα χρήματα από τους εργαζομένους, ενώ οι υποαπασχολούμενοι δωρίζουν σε μεγαλύτερα ποσοστά του εισοδήματός τους, σε σύγκριση με τους εργαζομένους πλήρους ωραρίου. Η κατοικία παίζει στατιστικά σημαντικό ρόλο. Κάτοικοι μεγάλων αστικών κέντρων , δωρίζουν μικρότερα ποσά και σπανιότερα σε σχέση με μικρές κοινότητες ή αγροτικές περιοχές. Στον παράγοντα του φύλου, οι πιθανότητες να κάνει μία δωρεά μία γυναίκα είναι μεγαλύτερη, αλλά οι άνδρες δωρίζουν μεγαλύτερα ποσά. Στα φυλετικά

χαρακτηριστικά, οι καυκάσιοι δωρίζουν περισσότερο από του υπόλοιπους, ενώ οι “έγχρωμες φυλές” συχνότερα από τις λευκές.

Οι Bekkers and Wierking (2011) συνεχίζουν την έρευνά τους, εξετάζοντας τη συσχέτιση γονεϊκής συμπεριφοράς σε σχέση με την φιλανθρωπία. Ο παράγοντας οικογενειακή κατάσταση, δεν επηρεάζει στατιστικά την παροχή φιλανθρωπικών ενεργειών, επηρεάζεται όμως συνδυαστικά με τους προηγούμενους παράγοντες (θρησκευτικός, εισοδηματικός). Η ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια, ειδικά στις ηλικίες 7-16, παρουσιάζει θετική συσχέτιση με τον εθελοντισμό κάθε μορφής. Συγκεκριμένα, το γονεϊκό υπόβαθρο σχετίζεται θετικά με την εθελοντική δραστηριότητα, το οποίο σχετίζεται κυρίως με το θρησκευτικό, οικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας. Τα παιδιά τα οποία έχουν μεγαλώσει σε περιβάλλοντα κοινωνικής δραστηριοποίησης (θρησκευτικές ομάδες, εθελοντικές οργανώσεις), έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να είναι ενεργά στην ενήλικη ζωή τους. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την φιλανθρωπία και τις δωρεές είναι : Η προσωπικότητα του ατόμου. Σταθεροί χαρακτήρες είναι πιο πιθανόν να αναπτύξουν φιλανθρωπική δράση, από ότι νευρωτικά άτομα. Αιτία είναι ότι οι πρώτοι δείχνουν περισσότερη εμπιστοσύνη στους ανθρώπους. Στατιστικά σημαντική είναι και η επίδραση των πολιτικών πεποιθήσεων, με τους συντηρητικούς να είναι περισσότεροι πρόθυμοι για φιλανθρωπικό έργο και ο παράγοντας της υγείας. Οι υγιείς, φυσικά και είναι πιο δραστήριοι από τους άλλους.

Ο Htung (2004), διερευνά την συμπεριφορά των δωρητών, προς τους θρησκευτικούς και μη θρησκευτικούς οργανισμούς. Χρησιμοποιεί τη θεωρία της χρησιμότητας, με κριτήριο την ικανοποίηση/οφέλη των ατόμων, όταν συνεισφέρουν χρήματα σε δωρεές. Εντοπίζει, ότι η συμπεριφορά των θρησκευόμενων δωρητών, είναι διαφορετική από τους “άλλους” δωρητές, κυρίως λόγω των πεποιθήσεων των πρώτων, για τα προσδοκώμενα μεταθανάτια οφέλη. Ο παράγοντας ηλικία, εισόδημα και οικογενειακή κατάσταση συνδέονται θετικά με τις δωρεές ανεξαρτήτως φορέα υποδοχής των δωρεών. Ανεξάρτητα πάντως, από θρησκευτικούς ή μη φορείς, οι μεγαλύτερες δωρεές, προέρχονται από μεγαλύτερες ηλικιακά και εισοδηματικά ομάδες.

Στη μελέτη τους, οι Brownand and Lankford (1992) εξετάζουν την εθελοντική συμπεριφορά των εργαζομένων και εκτιμούν την ποσότητα του εθελοντικού χρόνου και των δωρεών τους, μετά την επίδραση της φορολογίας και τη μεταβολή του ελεύθερου χρόνου, σύμφωνα με δεδομένα από στοιχεία του Υπουργείου Εμπορίου της Ολλανδίας. Τα ευρήματα φανέρωσαν μία αρνητική συσχέτιση της επιβολής φορολογίας με το επίπεδο των δωρεών, αλλά θετική του παρεχόμενου εθελοντικού χρόνου. Η παρατήρηση αυτή, χαρακτηρίζει την παροχή δωρεών και εθελοντισμού, ως υποκατάστατα “εθελοντικά προϊόντα” Brownand and Lankford (1992:24). Άλλες στατιστικά

σημαντικές παρατηρήσεις, είναι ότι ο εθελοντισμός συνδέεται θετικά με το μέγεθος της οικογένειας, αρνητικά, με την ηλικιακή ομάδα των 30-44 και το φύλο των ανδρών.

Ο Houston (2006), μελέτησε τους παράγοντες και τα κίνητρα της εθελοντικής εργασίας και των δωρεών. Επέκτεινε όμως στην μελέτη του, στους εργαζόμενους του δημόσιου, του ιδιωτικού και του μη κερδοσκοπικού τομέα. Για την υλοποίηση των ερευνητικών στόχων, τέθηκε το ερώτημα της παροχής εθελοντικής εργασίας, αίματος και χρηματικών δωρεών. Τα δεδομένα της μελέτης τους, προήλθαν από μία παλαιότερη γενική κοινωνική έρευνα (James et al., 2002) που πραγματοποιήθηκε σε 1.796 ερωτώμενους με τη μορφή ερωτηματολογίων. Τα ευρήματα του Houston (2006) εμφανίζουν τους δημόσιους υπαλλήλους να έχουν περισσότερες πιθανότητες να προσφέρουν εθελοντική εργασία σε κάποια μη κερδοσκοπική οργάνωση, αίμα και να πραγματοποιήσουν χρηματικές δωρεές, σε σχέση με τις άλλες δυο ομάδες εργαζομένων. Σε ευρύτερο επίπεδο, στατιστικά σημαντικοί παράγοντες που σχετίζονται θετικά με την παροχή οποιασδήποτε παροχής προς τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς αποτελούν οι γυναίκες, που προσφέρουν περισσότερο εθελοντικό χρόνο από τους άνδρες. Η υψηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση (εκπαίδευση, εισόδημα, κύρος) συνδέεται με υψηλότερη προσφορά εθελοντισμού. Η ηλικία ως παράγοντας, εμφανίζεται με αρνητική συσχέτιση, όσο μεγαλύτερος είναι κάποιος, τόσο λιγότερο εθελοντικό χρόνο προσφέρει. Η ύπαρξη παιδιών και ο εκκλησιασμός, οδηγούν σε περισσότερη εθελοντική προσφορά. Συνοπτικά, το προφίλ του εθελοντή από την έρευνα του Houston (2006) είναι μία γυναίκα, που εργάζεται στο δημόσιο τομέα, κατέχει υψηλή κοινωνικοοικονομική θέση, είναι παντρεμένη, έχει ένα ανήλικο παιδί (17 ετών) και πηγαίνει μία φορά την εβδομάδα εκκλησία.

Η Bekkers (2006) μελέτησε τους παράγοντες της φιλανθρωπικής εμπιστοσύνης, καθώς και των συνεπειών της. Χρησιμοποιώντας ένα δείγμα 1.264 ερωτώμενων, από δεδομένα Ολλανδικών Πάνελ Ερευνών του 2002-2004, εξέτασε την εμπιστοσύνη των δωρητών και εθελοντών απέναντι σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Τα πρώτα συμπεράσματα, αφορούν τους διεθνείς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και τους τοπικούς. Στους πρώτους, το κοινό-δωρητές, επειδή δεν μπορεί να ελέγξει άμεσα την αποτελεσματικότητά τους, δείχνει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις ξεκάθαρες πληροφορίες που δίνουν οι ίδιοι οι οργανισμοί, καθώς και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αυτοί οι δύο παράγοντες (ξεκάθαρη πληροφόρηση και M.M.E.) κερδίζουν ευκολότερα την εμπιστοσύνη για τους διεθνούς φορείς, σε σχέση με τους εθνικούς και τοπικούς. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, επιπλέον ρωτήθηκαν σε ποιους μη κερδοσκοπικούς τομείς παρέχουν δωρεές και το χρόνο τους, καθώς και το ποσό αυτών. Οι τομείς ήταν οι ακόλουθοι (με βάση συχνότητα): Θρησκεία, διεθνείς υποθέσεις, υγεία, τέχνες και πολιτισμός, δημόσιο και

κοινωνικό όφελος, περιβάλλον / άγρια ζωή, προστασίας των ζώων, εκπαίδευση και έρευνα, ο αθλητισμός και η ψυχαγωγία.

Από τα ευρήματα της Bekkers (2006), προκύπτει ότι ένας στους τρεις ερωτηθέντες αναφέρουν “αρκετή” ή “πάρα πολύ” εμπιστοσύνη στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ένας στους δύο αναφέρει “κάποια” εμπιστοσύνη και περίπου ένας στους πέντε αναφέρει μικρή ή καθόλου εμπιστοσύνη, με αντίστοιχα ποσά μέσων ετήσιων δωρεών : 393€ , 257€ και 130€. Υπάρχει ξεκάθαρη θετική συσχέτιση εμπιστοσύνης/δωρεών. Μεγαλύτερη εμπιστοσύνη εισπράττουν οι Μ.Κ.Ο που δραστηριοποιούνται σε τομείς διεθνούς βοήθειας, την υγεία, το κοινωνικό όφελος, τα περιβαλλοντικά θέματα. Λιγότερες είναι κατά σειρά οι δωρεές και η εμπιστοσύνη σε μη κερδοσκοπικούς θρησκευτικούς, προστασίας ζώων, εκπαιδευτικούς/ερευνητικούς, πολιτιστικούς και αθλητικούς φορείς. Το προφίλ του έμπιστου χορηγού/δωρητή είναι: σχετικά νέα γυναίκα, θρησκευόμενη (διαμαρτυρόμενη), υψηλού μορφωτικού επιπέδου, παιδί γονέων εθελοντών, με υψηλό εισόδημα. Χαμηλή εμπιστοσύνη προς τις Μ.Κ.Ο. έχουν οι ηλικιωμένοι, άνεργοι και νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα. Με τα ίδια χαρακτηριστικά, δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις, ως προς τον εθελοντισμό.

Στα πλαίσια της μελέτης, με θέμα την εμπιστοσύνη και τους κοινωνικούς θεσμούς (Pew Research Center for the People&the Press, 1997), προέκυψε ότι ο βαθμός εμπιστοσύνης στα τοπικά και εθνικά, θεσμικά όργανα, σχετίζονται με την εμπιστοσύνη που έχουν οι άνθρωποι μεταξύ τους. Για τη μελέτη χρησιμοποιήθηκε τυχαία δείγμα, 2.517 ατόμων από την Φιλαδέλφεια των Ηνωμένων Πολιτειών . Ένα μέρος του ερωτηματολογίου, ήταν σχετικό με την εθελοντική κοινωνική δραστηριοποίηση των ερωτηθέντων. Συγκεκριμένα, ρωτήθηκαν εάν είχαν κάνει κάποια εθελοντική εργασία τους τελευταίους 12 μήνες (1996), καθώς και σε ποιο τομέα. Συνοπτικά οι τομείς αναφέρονταν σε οργανώσεις για την υγεία, την εκπαίδευση, τις θρησκευτικές οργανώσεις, το περιβάλλον, κοινωνικούς συλλόγους, ψυχαγωγικούς, τις τέχνες και γενικότερα τον πολιτισμό. Επιπλέον, υπήρχαν επιλογές για τη συμμετοχή σε τοπικές ή διεθνείς οργανώσεις, αλλά και τη μορφή του εθελοντισμού, όπως εργατικός χρόνος, συμμετοχή σε κινητοποιήσεις και καμπάνιες, καθώς εάν οι δραστηριότητες διοργανώνονται από θεσμικά όργανα, ή άτυπες κοινωνικές ομάδες. Ακόμα, γινόταν συσχέτιση με την προηγούμενη εμπειρία των ερωτηθέντων σχετικά με τον εθελοντισμό, σε σχέση με την τωρινή ή μελλοντική τους δραστηριοποίηση. Οι ερωτήσεις όλες ήταν διχοτομικές και κωδικοποιημένες με θετική ή αρνητική απόκριση.

Ευρήματα της έρευνας (Pew Research Center for the People&the Press, 1997), κατέδειξαν ότι βασικό κριτήριο, στατιστικά σημαντικό, για την εμπιστοσύνη, αποτελεί η δικαιοσύνη και η διαφάνεια. Άλλα αποτελέσματα, έδειξαν ότι ένας βασικός παράγοντας εμπιστοσύνης είναι η

γονεϊκή εμπλοκή. Η πλειοψηφία των νέων του δείγματος, εμπιστεύονται ό,τι τους έχουν υποδείξει οι γονείς τους, ενώ και ο εθελοντισμός αποδεικνύεται οικογενειακή υπόθεση. Οι πιθανότητες να δραστηριοποιηθούν εθελοντικά, αυξάνονται στατιστικά σημαντικά, με την κοινωνική δραστηριοποίηση των γονιών τους. Τα 2/3 των γονέων του δείγματος, συμμετέχει και ενεργοποιείται σε κοινωνικές δραστηριότητες μαζί με τα παιδιά τους, ηλικίας έως τα 18. Τέλος, από όσους δηλώνουν υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης στους θεσμούς η πλειοψηφία δήλωσε ότι προτίθεται να συμμετάσχει με οποιαδήποτε μορφή σε κάποια εθελοντική δραστηριότητα, να δωρίσει χρήματα και οι 3 στους 10 να συμμετέχουν ενεργά, μέσω κινητοποιήσεων/καμπανιών, σε κοινωνικά σωματεία.

Η μελέτη των Schlesinger et al. (2004), σχετίζονταν με την στάση των αμερικανών πολιτών σε σχέση με την ιατρική περίθαλψη που παρέχεται από τους μη κερδοσκοπικούς φορείς. Από τα ευρήματα της έρευνάς τους προέκυψαν τρεις βασικές αιτίες της μη εμπιστοσύνης στους μη κερδοσκοπικούς φορείς: α) η ασάφεια στους στόχους τους, β) η άγνοια το τι σημαίνει μη κερδοσκοπικός φορέας και γ) ο ανεπαρκής έλεγχος των Μ.Κ.Ο.. Στην πρώτη περίπτωση, η ασάφεια των Μ.Κ.Ο., οφείλεται στην εμφάνιση παρόμοιων Μ.Κ.Ο., με παρεμφερή στόχους, οπότε το κοινό συγχύζονταν σχετικά με την αποστολή της κάθε μίας. Ο δεύτερος παράγοντας έχει σχέση με την άγνοια του κοινού, σχετικά με τις αρχές και την λειτουργία των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Ο ανεπαρκής έλεγχος, οφείλεται στον ερανικό χαρακτήρα των Μ.Κ.Ο., όπου το κοινό δεν έχει ξεκάθαρη πληροφόρηση το πως αξιοποιούνται τα χρήματα (κοινωνικός απολογισμός) και τη σχέση των δαπανών-εσόδων των Μ.Κ.Ο (ισολογισμοί – οικονομικός έλεγχος). Το χαρακτηριστικό του ανεπαρκή ελέγχου ως παράγοντα μη εμπιστοσύνης των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, τον έχει επισημάνει και στην έρευνά του ο Saxton (2004: p. 188-189), επισημαίνοντας ότι τα μέλη “χάνουν την εμπιστοσύνη τους στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς” όταν αδυνατούν να κατανοήσουν θέματα: της λειτουργίας τους (μέλη, αμοιβές, εισοδήματα από οικονομικές δραστηριότητες της Μ.Κ.Ο.), της διαχείρισης πιθανής κρατικής χρηματοδότησης και του οικονομικού ισοζυγίου, μεταξύ λειτουργικών δαπανών και συγκέντρωση χρηματικών κεφαλαίων από τις δωρεές.

Ο Bennett (1988), κατέγραψε τους παράγοντες που αποτελούν ένα μέτρο για τη δυνατότητα μη κερδοσκοπικών οργανώσεων να παρέχουν παιδευτικές υπηρεσίες και να χαρακτηρίζονται ως φορείς μάθησης. Μελετώντας 291 μη κερδοσκοπικές οργανώσεις στην μεγάλη Βρετανία, κατέληξε σε μία 26βάθμια κλίμακα χαρακτηριστικών που πρέπει να πληρεί ένας μη κερδοσκοπικός φορέας μάθησης, οι οποίοι περιγράφονται από πέντε ευρύτερους παράγοντες: α) την έρευνα αγοράς και τις υποκατάστατες υπηρεσίες μάθησης, β) την ικανότητα παραγωγής καινοτομιών, γ) μορφές μάθησης και εκπαίδευσης, δ) την ομοιογένεια και τις αξίες της

οργάνωσης , καθώς και ε) το εκπαιδευτικό επίπεδο των εργαζομένων. Κάποιες κλίμακες χαρακτηριστικών, αποτελούν και τα κριτήρια όπου θεωρείται μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αξιόπιστη. Τέτοια κριτήρια αποτελούν: ο τακτικός απολογισμός των εισφορών και των δωρητών, με μηχανισμούς ανίχνευσης των αλλαγών στις μέσες τιμές εισφοράς ή συχνότητάς τους. Η αναφορά στις δράσεις και τους τρόπους υλοποίησης των αποστολών του οργανισμού, η χρήση εξωτερικών συμβούλων για την υποστήριξη του, η αλληλοϋποστήριξη των μελών, η επαφή της διοίκησης με τους αποδέκτες των υπηρεσιών του οργανισμού, η διατήρηση των αρχικών αξιών και σκοπών του οργανισμού, η αποτελεσματική και αξιόπιστη χρήση του marketing για την προβολή του οργανισμού.

2.2 Βιβλιογραφική επισκόπηση στην Ελλάδα

Οι ελληνικές μελέτες, χρησιμοποιήθηκαν για να προσαρμοστούν τα ελληνικά δεδομένα στην διεθνή μεθοδολογία, καθώς και για συγκριτικούς λόγους.

Σκοπός της μελέτης της Ζώντου (2010) ήταν η παρουσίαση της γνώμης-άποψης κατοίκων της Θεσσαλονίκης για Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται στο νομό Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για οργανισμούς που έχουν διεθνή δράση και άλλους που δρουν σε εθνικό επίπεδο και τοπικά. Τα στοιχεία της έρευνας συλλέχθηκαν με ερωτηματολόγιο που απάντησαν κάτοικοι της Θεσσαλονίκης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Οκτώβριο έως και τον Δεκέμβριο του 2008 σε σταθμισμένο τυχαίο δείγμα πεντακοσίων έξι (506) ατόμων, κατοίκων της πόλης της Η στάθμιση του δείγματος αφορούσε το φύλο, την ηλικία, το επάγγελμα και το επίπεδο εκπαίδευσης.

Από τα πρώτα ερωτήματα που τέθηκαν ήταν σε ποιούς τομείς πίστευαν οι ερωτώμενοι ότι δραστηριοποιούνταν οι Μ.Κ.Ο.. Οι απαντήσεις, κατά σειρά εμφάνισης συχνοτήτων, αφορούσαν την προστασία του παιδιού, τις καταστάσεις εκτάκτων αναγκών, την φτώχεια-κοινωνικό αποκλεισμό, το περιβάλλον-οικολογία, την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στο εξωτερικό, τις δωρεές σε οικισμούς και κοινότητες, τις αναπηρίες-ασθένειες, τα ναρκωτικά-αλκοολισμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως προς την αναγνωρισιμότητα, των 54 Μ.Κ.Ο. που εδράζουν στην Θεσσαλονίκη, το δείγμα επέλεξε το Χαμόγελο του παιδιού (που δραστηριοποιείται στην προστασία των παιδιών) και η Ιθάκη (σχετίζεται με τις εξαρτήσεις). Αυτή η διαφορά αναγνωρισιμότητας οφείλεται, κατά τη Ζώντου (2010) στην ευρεία προβολή του έργου του Χαμόγελο του παιδιού από τα Μέσα και κυρίως από την τηλεόραση που αποτελεί και το κύριο μέσο ενημέρωσης των ερωτηθέντων για τις δράσεις των Μ.Κ.Ο..

Από τα αποτελέσματα της έρευνας της Ζώντου (2010) προκύπτει ακόμη ότι η κύρια γνώμη που εκφράζουν οι ερωτηθέντες για τις Μ.Κ.Ο. είναι θετική και πολύ θετική. Ωστόσο, η συντριπτική

πλειοψηφία αυτών δεν είναι μέλη οργανώσεων και μόλις μικρό ποσοστό από τους ερωτηθέντες δηλώνει ότι συμμετείχε σε κάποια εθελοντική δραστηριότητα, κυρίως συνεισφέροντας σε χρήματα και υλική βοήθεια. Με μεγάλο ποσοστό αποδοχής του κοινωνικού έργου των Μ.Κ.Ο. και υπαρκτό το ενδιαφέρον και την αναγνωρισιμότητά τους από τους ερωτηθέντες, θα ήταν αναμενόμενη η μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις δράσεις των εθελοντικών οργανώσεων.

Η έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2008), απευθυνόταν προς τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Στόχος της ήταν η διερεύνηση της επίτευξης παιδευτικών στόχων, πέρα από το αναλυτικό πρόγραμμα και την τυπική εκπαίδευση, μέσω της άτυπης εκπαίδευσης στα πλαίσια των σχολείων. Αναγνωρίζονται από τους ερωτώμενους καινοτόμα προγράμματα, ως εστίες ανανέωσης και εμπλουτισμού του παιδαγωγικού πλαισίου της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που συμβάλλουν: στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών σε θέματα επίκαιρα και σημαντικά που απασχολούν τη διεθνή κοινότητα και άπτονται της βελτίωσης της ποιότητας ζωής. Η περιορισμένη εφαρμογή των καινοτομιών στο ελληνικό σχολείο, συνδέεται -κατά τη γνώμη των μαθητών - με το ωράριο των φροντιστηρίων και τα ιδιαίτερα μαθήματα, που τους εμποδίζουν να παραμείνουν στο σχολείο μετά το πέρας του Ωρολογίου Προγράμματος. Επιπλέον, συνδέεται με την τάση των γονέων να υποβαθμίζουν σε δευτερεύουσας σημασίας τα καινοτόμα προγράμματα, την έλλειψη συμμετοχής των εκπαιδευτικών και την έλλειψη χρόνου. Ένα ευρύ συμπέρασμα της έρευνας (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008) είναι ότι η παιδευτική συνεισφορά του ελληνικού σχολείου και της κάθε μορφής εκπαίδευσης που προσφέρει, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και οι γονείς εκτιμούν ότι το σημερινό σχολείο δεν κινητοποιεί το ενδιαφέρον των μαθητών για γνώση και ανταποκρίνεται ελάχιστα στις εκπαιδευτικές ανάγκες και στα ενδιαφέροντα τους.

Με αφορμή το “Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού, 2011”, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (2012) εξέδωσε μελέτη σχετικά με τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά των εθελοντών στην Ελλάδα, των επίσημων εθελοντικών οργανώσεων και των άτυπων εθελοντικών ομάδων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Για το λόγο αυτό, πραγματοποιήθηκαν δύο έρευνες, μία ποσοτική και μία ποιοτική. Η ποσοτική έρευνα, για το προφίλ των εθελοντών, πραγματοποιήθηκε πανελλαδικά στο γενικό πληθυσμό, στην περίοδο 09/03/2012 έως 25/03/2012 και από αυτήν συγκεντρώθηκαν 1767 ερωτηματολόγια. Η ποιοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε στην περίοδο 17/01/2012 έως 20/03/2012 και συνολικά διεξήχθησαν 10 συνεντεύξεις εις βάθος με τη χρήση ειδικά διαμορφωμένων οδηγιών ημι-κατευθυνόμενης συνέντευξης, προκειμένου να διερευνηθεί η υφιστάμενη κατάσταση των εθελοντικών οργανώσεων.

Από τα ευρήματα της μελέτης της Γενικής Γραμματείας Νέας γενιάς (2012), φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα με τις μεγαλύτερες ηλικίες συμμετέχουν περισσότερο, έναντι των άλλων ηλικιακών κατηγοριών στον εθελοντισμό, με τη μορφή της εισφοράς χρημάτων. Σε κάποιους άλλους τομείς, όπως σε φιλανθρωπικούς συλλόγους, η συμμετοχή με τη μορφή εθελοντικής εργασίας είναι αυξημένη για τους μικρούς σε ηλικία εθελοντές. Η κινηματική δράση όπως και η εισφορά χρημάτων συγκεντρώνει μεγαλύτερα ποσοστά των ανδρών σε σχέση με αυτά των γυναικών. Η εισφορά χρημάτων είναι περισσότερο διαδεδομένη στις μεγαλύτερες ηλικίες.

Στο σύνολο των ανδρών που δήλωσαν ότι δραστηριοποιούνται σε οργανώσεις σχετικές με την εκπαίδευση, η πλειοψηφία συμμετέχει ως μέλος, ένα μεγάλο μέρος συμμετέχει στις δραστηριότητες και το υπόλοιπο σε εθελοντικές εργασίες. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τις γυναίκες που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα είναι χαμηλότερα. Σχετικά με την κατανομή των απαντήσεων ως προς την ηλικία των εθελοντών παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα: Μεγάλα ποσοστά των τριών διαφορετικών μορφών συμμετοχής (μέλος, συμμετοχή σε δραστηριότητες και εθελοντική εργασία) εμφανίζονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Τα ποσοστά της συμμετοχής με εισφορά χρημάτων, αν και μικρά για όλες τις ηλικιακές ομάδες φαίνεται ότι είναι-σχετικά- μεγαλύτερα για τους μεγαλύτερους σε ηλικία εθελοντές.

Η μορφή συμμετοχής με τα μεγαλύτερα ποσοστά τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών που δραστηριοποιούνται σε οργανώσεις σχετικές με παιδιά και νέους είναι η εθελοντική εργασία. Επίσης, σημαντικά ποσοστά ως μελών και συμμετοχής σε δραστηριότητες σημειώνονται και για τα δύο φύλα. Η ίδια εικόνα υπάρχει και για την κατανομή των επιλογών των μορφών συμμετοχής για όλες σχεδόν τις ηλικιακές κατηγορίες. Εκτός από τις ηλικίες 61 ετών και πάνω, τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής εμφανίζονται στην εθελοντική εργασία. Ως προς τα κίνητρα για εθελοντική εργασία, η προσφορά στο συνάνθρωπο και την κοινωνία και η δημιουργική ενασχόληση στον ελεύθερο χρόνο συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά συμφωνίας των εθελοντών. Δεν παρατηρείται κάποια διαφορετική τοποθέτηση, ως προς τα συγκεκριμένα κίνητρα, ανά φύλο ή ηλικία. Ως αντικίνητρα για την μη δραστηριοποίηση τους σε μορφές εθελοντικών εργασιών, οι εθελοντές εμφανίζουν, σε στατιστικά σημαντικά επίπεδα, την έλλειψη χρόνου και την έλλειψη ενημέρωσης για τις πραγματοποιούμενες δράσεις.

Από αποτελέσματα της δειγματοληπτικής (Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC), 2010) ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού δεν φαίνεται να συμμετέχει σε εθελοντικές δραστηριότητες είτε στο πλαίσιο του τυπικού είτε του άτυπου εθελοντισμού. Οι 3 στους 10 συμμετείχε σε εθελοντικές δραστηριότητες θρησκευτικών ή εκκλησιαστικών οργανώσεων, ενώ ακόμα λιγότεροι συμμετείχαν (με φθίνοντα συχνότητα) σε

δραστηριότητες φιλανθρωπικών οργανώσεων, σε δραστηριότητες ψυχαγωγικών ομάδων και σε δραστηριότητες πολιτικών κομμάτων, εργατικών σωματείων, συνδικάτων και συνδικαλιστικών οργανώσεων. Σε άλλη μελέτη της Ε.Ε. με τίτλο “Volunteering in the European Union” η Educational, Audiovisual & Culture Executive Agency (EACEA) (2010), σχετικά με την εθελοντική συμμετοχή των ελλήνων, η Ελλάδα κατατάσσεται στην ομάδα των Ευρωπαϊκών χωρών με αναλογική συμμετοχή του πληθυσμού σε εθελοντικές δραστηριότητες λιγότερο του δέκα τις εκατό. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι ο αριθμός των Ελλήνων εθελοντών ανέρχεται περίπου σε 30 με 32 χιλιάδες και φαίνεται να υπάρχει αυξητική τάση συμμετοχής σε εθελοντικές δραστηριότητες.

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Μεθοδολογία έρευνας , Δομή ερωτηματολογίου

3.1 Μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής μελέτης είναι να παρουσιαστούν οι φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, που παρέχουν εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες σε εφήβους. Να αναδειχθεί ο ρόλος τους, ως φορείς άτυπης και μη τυπικής μάθησης στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών, από την εφηβική ηλικία αλλά και των γονέων. Επιπλέον, να καταγραφεί η στάση και η συμπεριφορά των γονέων απέναντι σε ένα βασικό κομμάτι των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και σωματεία (Μ.Κ.Ο.).

Τα ερωτήματα που θα διερευνηθούν, αφορούν θέματα όπως εάν οι γονείς, εφήβων μαθητών στον νομό Αττικής, γνωρίζουν τους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας που δραστηριοποιούνται σε θέματα νέων, την στάση τους απέναντι τις εθελοντικές/ μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, την συμμετοχή των ίδιων αλλά και των παιδιών και τη γενικότερη δραστηριοποίησή τους ως ενεργοί πολίτες.

Οι επιμέρους στόχοι της παρούσας έρευνας καταγράφονται ως εξής:

- περιγραφή φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, κυρίως Μ.Κ.Ο., σωματείων, άτυπων πρωτοβουλιών, που δραστηριοποιούνται σε εφηβικά και οικογενειακά θέματα, μέσω προγραμμάτων άτυπης και μη τυπικής μάθησης, στον νομό Αττικής
- να διερευνηθούν ο τρόπος και οι παράγοντες της συμμετοχής των γονέων στις Μ.Κ.Ο.
- να διερευνηθούν ο τρόπος και οι παράγοντες της παρότρυνσης των γονέων προς τα παιδιά τους, να συμμετάσχουν στις Μ.Κ.Ο. και τέλος
- να διερευνηθεί κατά πόσο ο ρόλος των ενεργών πολιτών ενισχύει τον εθελοντισμό και τη συμμετοχή στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας.

Προκειμένου να διεξαχθεί η έρευνα αυτή, κατασκευάστηκε ένα ερωτηματολόγιο με στόχο τον εντοπισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την προθυμία συμμετοχής των γονέων στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και τον καθοδηγητικό τους ρόλο στα έφηβα, παιδιά τους. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν ηλεκτρονικά σε γονείς του νομού Αττικής. Πλήρως συμπληρωμένα ικανά για ανάλυση είναι 218. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε πιλοτικά σε δέκα γονείς, με έντυπη μορφή, προκειμένου να προβλεφθούν τυχόν ασάφειες και αβλεψίες. Στη συνέχεια το αναθεωρημένο ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά, με τη μέθοδο της “χιονόμπαλας” (“snowball method”) (Kish, 1965), μέσω κοινωνικών δικτύων (Facebook, blogs ,

e-mail) σε γονείς και μέλη συλλόγων γονέων και κηδεμόνων, γυμνασίων και λυκείων του Νομού Αττικής, επιδιώκοντας την τυχαιότητα του δείγματος. Το ερωτηματολόγιο το απαντούσε οποιοσδήποτε γονέας, εφήβου μαθητή, είχε πρόσβαση στο διαδίκτυο. Η έρευνα ξεκίνησε στις 28 Ιουλίου και ολοκληρώθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου του 2012.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 50 ερωτήσεις, χωρισμένες σε τέσσερις θεματικές ενότητες. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις προθέσεων και απόψεων, όπου οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιδρούν σε μία συγκεκριμένη κατάσταση (στην παρούσα μελέτη, η συμμετοχή τους και η προτροπή των παιδιών τους σε φορείς Κοινωνικής Οικονομίας) και να εκφράσουν την γνώμη τους (για τις Μ.Κ.Ο. και τον ρόλο του ενεργού πολίτη). Η μορφή των ερωτήσεων είναι κυρίως κλειστού τύπου, πολλαπλής επιλογής και προκατασκευασμένες.

Η λήψη των στοιχείων έγινε μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου που μπορούσε να συμπληρώσει κάθε χρήστης που επισκεπτόταν τον ανάλογο ηλεκτρονικό σύνδεσμο (link):

<https://docs.google.com/spreadsheets/viewform?formkey=dFFvam9fMW9KWdDdfem04NUVLYmhDVXc6MQ#gid=0>

Στην ηλεκτρονική διανομή το ερωτηματολόγιο στελνόταν με την ένδειξη “Συμμετοχή σε έρευνα”. Το ηλεκτρονικό μήνυμα είχε κείμενο οδηγιών, μία σύντομη πρόσκληση του ερευνητή με το περιεχόμενο και την ταυτότητα της μελέτης και ακολουθούσε η επιλογή με τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο του ερωτηματολογίου.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε γονείς, οι οποίοι ήταν μέλη συλλόγων γονέων και κηδεμόνων γυμνασίων και λυκείων, με ιστοσελίδα στο Facebook ή ήταν μέλη σε blogs και forum, που είχαν ως θεματική ενότητα γονεϊκά θέματα. Με τη μέθοδο της “χιονοστιβάδας” που ακολουθήθηκε, καλούνταν οι συμμετέχοντες να προωθήσουν το μήνυμα και σε άλλους γονείς. Η δειγματοληπτική αυτή μέθοδος, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στις κοινωνιομετρικές μελέτες, καθώς διευκολύνει τον εντοπισμό και την διεύρυνση του υπό εξέταση πληθυσμού (Kish, 1965). Η στατιστική επεξεργασία έγινε μέσω των προγραμμάτων Microsoft Excel 2007 και του Superior Statistical Package for the Social Sciences (S.P.S.S.) Vol.19.

3.2 Δομή ερωτηματολογίου

Για την δομή του ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκε το μεθοδολογικό πλαίσιο του κοινωνικού marketing (Kotler et al. 2002; Drucker, 1992; Γρηγοριάδη 2006) πάνω στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας. Με τον τρόπο αυτό, εντοπίστηκαν οι εξαρτημένες μεταβλητές της παρούσας μελέτης (Μ.Κ.Ο., γονείς, έφηβοι), το εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον των υπό μελέτη, μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Οι ερωτήσεις που αφορούν την κάθε μεταβλητή, προέκυψαν βάση

της προαναφερόμενης βιβλιογραφικής ανασκόπησης, καθώς και έγινε προσαρμογή με βάση σχετικές ελληνικές εμπειρικές μελέτες (Ζώντου, 2010; Pulse RC, συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε., 2011; Ομάδα Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Παιδιού, 2012; Lekkou et al., 2006; Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, 2008; Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012; Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών, 2010). Έτσι, το ερωτηματολόγιο δομήθηκε σε τέσσερις ενότητες, όπου διερευνήθηκαν αντίστοιχα:

1. η γνώμη, η στάση και η εμπιστοσύνη των γονέων, έναντι στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και τα προγράμματα που παρέχουν,
2. η γονεϊκή άποψη για τις εξωσχολικές δραστηριότητες των εφήβων παιδιών τους και ο ρόλος του “ενεργού πολίτη”,
3. ο καθοδηγητικός ρόλος, τα κίνητρα και η συμμετοχή ενός γονέα σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση και
4. τα δημογραφικά στοιχεία των γονέων και των εφήβων, παιδιών τους.

Στην πρώτη ενότητα, οι ερωτήσεις που κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι σχετικές με την πίστη τους στις αρχές λειτουργίας των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, τον δείκτη εμπιστοσύνης τους, σε ποια προγράμματα πιστεύουν ότι ανταποκρίνονται οι Μ.Κ.Ο., ενώ από μία λίστα τριάντα Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται με προγράμματα προς εφήβους, έπρεπε να επιλέξουν αυτές που αναγνώριζαν (Ulleberg 2009; Ζώντου, 2010; Hirsch et al. 2011).

Στην δεύτερη ενότητα, οι γονείς εξέφρασαν την άποψή τους σχετικά με το ρόλο και την αξία του να είναι κάποιος ενεργός πολίτης και πως συνεισφέρει η μη τυπική εκπαίδευση στη διαμόρφωση ενός ενεργού πολίτη-νέου (Hess et al. 1984; Jeffs and Smith 1990; Πυργιωτάκης 2000; Μοριχοβίτης 2001; Coombs 2004; Simon 2004). Το ερωτηματολόγιο, σε αυτή την ενότητα, συνεχίζει με ερωτήσεις σχετικά με τις εξωσχολικές δραστηριότητες των εφήβων μαθητών, την επίδραση της οικονομικής κρίσης στις μαθητικές δαπάνες, τον βαθμό ικανοποίησης των γονέων από τις εξωσχολικές δραστηριότητες των μαθητών από τους σχολικούς και μη φορείς, καθώς και για τους προβληματισμούς των παιδιών τους (Erickson 1968; Collins et al 1982; Tangri and Moles 1987; Davis 2000; Rogoff 2003; Lekkou et al., 2006; Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2008; Deschenes et al. 2010; Pulse RC, σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε. 2011; Klipsch 2011; Ομάδα Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Παιδιού 2012; Harvard Family Research Project 2012).

Αντικείμενο διερεύνησης στην τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου, αποτελούσε η προθυμία της συμμετοχής και τα κίνητρα των γονέων στις Μ.Κ.Ο.. Συγκεκριμένα, καλούνταν να απαντήσουν με τον τρόπο που προθυμοποιούνται να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση, η προηγούμενη εμπειρία τους και οι παράγοντες αξιοπιστίας ενός μη κυβερνητικού οργανισμού.

Επιπλέον, ρωτήθηκαν για τον καθοδηγητικό τους ρόλο στη εθελοντική συμμετοχή των παιδιών τους σε μία Μ.Κ.Ο., αλλά και η χρήση κάποιου προγράμματος από αυτούς τους φορείς, (Tangri and Moles 1987; Bennett 1988; Jones and Posnett 1991; Andreoni and Scholz 1998; Houston 2006; Bekkers and Wiepking 2007; Βασιλούδης 2007; Βασιλάκη και συν. 2007; Power 2010; Burk 2011; Zheng 2011; Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς 2012).

Η τελευταία ενότητα, περιελάμβανε ερωτήσεις που προσδιορίζουν το φύλο και την ηλικία των γονέων, αλλά και του παιδιού τους. Το γονεϊκό μορφωτικό επίπεδο, την απασχόληση, την περιοχή κατοικίας και το μέσο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (Jones and Posnett 199; Houston 2006; Bekkers 2005; Power 2010).

Στο επόμενο στάδιο της έρευνας, γίνεται στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων, η οποία πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS Vol. 19. Ειδικότερα, για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων, οι στατιστικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν είναι η περιγραφική στατιστική, μέσω συχνοτήτων και ποσοστών, καθώς και η χρήση οικονομετρικών μοντέλων μέσω των λογιστικών παλινδρομήσεων.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Περιγραφική Ανάλυση

4.1 Το προφίλ του δείγματος

Το δείγμα που εξετάστηκε στην παρούσα έρευνα, αποτελείται από 218 άτομα, εκ των οποίων το 59,6% είναι μητέρες (130 άτομα), ενώ το 40,4% πατεράδες (88 άτομα), με παιδιά στην εφηβεία. Τα παιδιά των ερωτώμενων, όλοι έφηβοι, με το 42,2% να είναι κορίτσια και το 57,8% αγόρια, ηλικιών από 10-12 ετών το 45% των παιδιών, ηλικίας 13-15 το 17% και 16-18 το 38,1%. Από το δείγμα, 32 έφηβοι φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία (14,7%) και 186 (85,3%) φοιτούν σε δημόσια γυμνάσια και λύκεια. Οι οικογένειες των ερωτηθέντων διαμένουν στο νομό Αττικής, εκ των οποίων το 14,7% στην Α' Αθηνών, το 10,6% και 6,9% στην Α' και Β' Πειραιά, αντίστοιχα. Η πλειοψηφία διαμένει στα βορειοανατολικά προάστια της Β' Αθηνών (30,7%), στα δυτικά προάστια το 9,2% του δείγματος, στα νοτιοανατολικά το 17,4% και οι υπόλοιποι (10,6%) στον υπόλοιπο νομό Αττικής. Ο στόχος ήταν να αναζητηθούν γονείς που διαμένουν σε όλο το νομό Αττικής, γεγονός που επιτεύχθηκε. Η πλειοψηφία των γονέων ανήκει ηλικιακά στην ομάδα 45-59 ετών (48,2%), στην ομάδα των 30-44 ετών (44,5%), ελάχιστοι είναι άνω των 60 ετών (5%), καθώς και κάτω των 29 ετών (2,3%). Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα, έχουν ελληνική εθνικότητα (94%) και το υπόλοιπο 6% είναι αλβανικής, ρωσικής και ουκρανικής καταγωγής. Το μέσο εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων είναι ιδιαίτερος υψηλό, το 60,1% του δείγματος ανήκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (38,5% απόφοιτοι Α.Ε.Ι.-Α.Τ.Ε.Ι. και 21,6% κάτοχοι μεταπτυχιακών ή διδακτορικών τίτλων), το 13,8% έχει τελειώσει την μεταλυκειακή εκπαίδευση (Ι.Ε.Κ., τεχνική εκπαίδευση), το 21,6% είναι απόφοιτοι λυκείου και το 4,7% είναι απόφοιτοι γυμνασίου ή δημοτικού ή δεν έχουν ολοκληρώσει σπουδές. Ως προς την επαγγελματική απασχόληση, οι 70 ερωτώμενοι (32,1%) απασχολούνται στο δημόσιο φορέα, οι 88 ερωτώμενοι στον ιδιωτικό τομέα (40,4%), το 14,7% δηλώνει ελεύθερος επαγγελματίας, το 5% ασκεί οικιακές εργασίες, το 5% αναζητεί εργασία και το 1,8% είναι συνταξιούχος. Στο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα παρατηρούνται διακυμάνσεις. Το 3,2% δηλώνει οικογενειακό εισόδημα κατά έτος κάτω από 10.000€, το 29,8% εισόδημα μεταξύ 10.000-20.000€, το 28,9% εισόδημα μεταξύ 20.000 έως 40.000€ και το υπόλοιπο 13,8% δηλώνει εισόδημα άνω των 40.000€.

Συνοψίζοντας, αποτυπώνοντας το προφίλ του μέσου ερωτώμενου, προκύπτει ότι είναι γυναίκα μητέρα, ηλικίας περίπου 45 ετών, ελληνικής καταγωγής. Έχει γιό στην εφηβεία, ηλικίας 13 ετών, ο οποίος φοιτά σε δημόσιο σχολείο. Η ίδια απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα, απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με μέσο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα περίπου 29.000€, το προφίλ

μοιράζεται πολλά κοινά χαρακτηριστικά με το αντίστοιχο προφίλ της μελέτης του Houston (2006).

4.2 Γνώμη, στάσεις γονέων για τους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, κοινωνικοί προβληματισμοί

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε, καταγράφηκαν οι γνώμες των ερωτηθέντων γονέων, για τους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας στο σύνολό τους, τι αποτελεί αντικείμενο για τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, καθώς εάν γνωρίζουν συγκεκριμένα μη κερδοσκοπικά σωματεία, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Αττική και ως επί το πλείστον απευθύνονται κυρίως σε εφήβους.

Αρχικά, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για το ποιες πιστεύουν ότι είναι οι αρχές των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας. Για τους περισσότερους, σύμφωνα με την πιλοτική φάση διανομής του ερωτηματολογίου, ήταν άγνωστος αυτός ο χαρακτηρισμός, για αυτό το λόγο, στο ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε, στην εισαγωγική πρόσκληση, περιέχονταν οι φορείς, που ακριβώς θα εξετασθούν σε αυτή τη μελέτη και είναι οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, σωματεία ή αλλιώς οι Μ.Κ.Ο. Η πλειοψηφία των απαντήσεων, με ποσοστό 42,2%, επιλέγει την πρώτη επιλογή, η οποία αναφέρει ότι βασικός στόχος των φορέων αυτών είναι η παροχή υπηρεσιών στα μέλη ή την κοινότητα. Μόνο το 34,4% των ερωτηθέντων απαντάει τη “σωστή”, βάση του ορισμού (Salamon and Anheier, 1992), επιλογή η οποία περιλαμβάνει και “την αυτονομία στη διαχείριση”, τις “δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων” και “την προτεραιότητα στο άτομο και την εργασία”. Οι υπόλοιποι ερωτηθέντες έχουν απαντήσει μεμονωμένα τις παραπάνω επιλογές και το 11,9% δηλώνει ότι δε γνώριζε.

Στην ερώτηση για ποιους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας γνωρίζουν, που δραστηριοποιούνται στο νομό Αττικής, από προκαθορισμένη λίστα (Παράρτημα 1), οι πιο αναγνωρίσιμες προέκυψαν το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων (80%), ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (77%), ο Όμιλος UNESCO Αττικής (65%), το Σώμα Ελληνίδων Οδηγών (50%), η Ελληνική Εταιρεία (16%) και η AEGEE (15%). Οι υπόλοιπες Μ.Κ.Ο. συγκέντρωσαν ποσοστά κάτω του δέκα τις εκατό. Αποδεικνύεται ότι οι ερωτώμενοι γονείς, δε γνωρίζουν την ύπαρξη αρκετών Μ.Κ.Ο. οι οποίες είχαν σχέση με την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία και τον πολιτισμό, που απευθύνονται σε νέους, μαθητές, αλλά και σε όλη την οικογένεια. Οι ερωτηθέντες επέλεξαν τις πιο ιστορικές και τις πλέον προβεβλημένες Μ.Κ.Ο. από τα Μ.Μ.Ε.. Παρόμοια αποτελέσματα προέκυψαν και σε μελέτη για τη δραστηριοποίηση Μ.Κ.Ο. στο νομό Θεσσαλονίκης (Ζώντου, 2010), όπου οι Θεσσαλονικείς επέλεξαν τις πιο γνωστές Μ.Κ.Ο., καθώς και στη μελέτη του Zheng (2011), με τις αντίστοιχες Μ.Κ.Ο. στην Κίνα.

Η αμέσως επόμενη ερώτηση είχε να κάνει με την κύρια πηγή πληροφόρησης, των παραπάνω μη κυβερνητικών οργανισμών. Η πλειοψηφία των απαντήσεων συγκεντρώθηκε στην “τηλεόραση” με ποσοστό 35,3%. Δεύτερη πηγή πληροφόρησης ήταν το διαδίκτυο 17,9%, ενώ οι εφημερίδες/περιοδικά και η “παρακολούθηση από κοντά των δραστηριοτήτων των Μ.Κ.Ο.”, συγκεντρώνουν το ίδιο ποσοστό, από 14,2%. Μόλις 1 στους 10 ενημερώθηκε από τα έντυπα και φυλλάδια των οργανώσεων, ενώ 6% από το συγγενικό ή το φιλικό περιβάλλον. Παρόμοια ευρήματα, προέκυψαν και από την μελέτη της Bekkers (2006).

“Αρκετή εμπιστοσύνη” για τις μη κερδοσκοπικές/εθελοντικές οργανώσεις, εκφράζει η πλειοψηφία του δείγματος (53,2%) και “πολύ εμπιστοσύνη” μόνο το 8,7%. “Λίγη εμπιστοσύνη εκφράζει το 38,1% των ερωτηθέντων, ενώ “καθόλου εμπιστοσύνη” το 6%.

Στη συνέχεια, ρωτήθηκε η άποψη των γονέων για το που θεωρούν ότι πραγματοποιείται η “μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση”, όπως την ορίζουν οι Jeffs και Smith (1990) και Coombs (2004). Το 51,8% των γονέων, θεωρούν ότι η άτυπη εκπαίδευση πραγματοποιείται παντού, δηλαδή στο σχολείο, σε ιδρύματα (μουσεία, εκθέσεις), στις εξωσχολικές δραστηριότητες (φροντιστήρια, ωδεία, γυμναστήρια), στις θρησκευτικές οργανώσεις, μέσα στην οικογένεια και στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Οι υπόλοιποι επέλεξαν κάποια από τις παραπάνω ερωτήσεις, μεμονωμένα. Στην ερώτηση, ποιος τομέας πιστεύουν ότι ανταποκρίνεται πιο άμεσα στην άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση, το 35,3% απάντησε το κράτος, μέσω των σχολείων και των πνευματικών κέντρων (δήμοι, Ο.Τ.Α.), λίγο λιγότεροι (34,9%) επέλεξαν τον ιδιωτικό φορέα (ιδιωτικές συλλογές, θέατρα, θεάματα, ιδιωτικές σχολές) και μόλις το 24,8% απάντησε οι εθελοντικές/μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στο τελευταίο κομμάτι, της πρώτης ενότητας του ερωτηματολογίου, οι γονείς καλούνταν να αναφέρουν, ποια προβλήματα τους απασχολούν (εκτός των οικονομικών θεμάτων), καθώς και να επιλέξουν τους τομείς, που πιστεύουν ότι δραστηριοποιούνται οι Μ.Κ.Ο. με προγράμματα που απευθύνονται στους εφήβους. Τα θέματα που απασχολούν τους γονείς του δείγματος με σειρά είναι: οι εξαρτήσεις (56%), η παιδεία/εκπαίδευση/κατάρτιση (49%), το περιβάλλον/οικολογία (36%), οι αναπηρίες/ασθένειες (26%) και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (17%). Αντίστοιχα, οι Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνταν σε εφήβους, παιδιά, γονείς, πεποίτηση του δείγματος είναι ότι καλύπτουν: την προστασία της παιδικής ηλικίας (56%), την παιδεία/εκπαίδευση/κατάρτιση (40%), τις εξαρτήσεις (23%), το περιβάλλον (23%), τον κοινωνικό αποκλεισμό (19%) και τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου (14%). Φαίνεται από τις απαντήσεις, ότι ένα αρκετά μεγάλο θεματικό πεδίο, που απασχολεί τους γονείς, αποτελεί τομείς, όπου δραστηριοποιούνται οι Μ.Κ.Ο.. Στην έρευνα της Ζώντου (2010), είχαν προκύψει παρόμοια αποτελέσματα. το θέμα των εξαρτήσεων ευαισθητοποιούσε το 27,7% του δείγματός

της, η προστασία των παιδιών (13,4%), οι αναπηρίες και οι ασθένειες (13,5%), το περιβάλλον/οικολογία (10,5%), και ο κοινωνικός αποκλεισμός (7,3%). Οι ίδιους θεματικοί τομείς, αλλά με λίγο διαφορετική σειρά, προκύπτουν από τις μελέτες των Bekkers (2006), Zheng (2011) και Bekkers (2005).

Συνοψίζοντας τα ευρήματα από την πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου, συμπεραίνουμε ότι οι ερωτηθέντες γνωρίζουν γενικά τις αρχές λειτουργίας των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας (όσοι απάντησαν κάποια μεμονωμένη λειτουργία, μαζί με αυτούς που απάντησαν όλες τις λειτουργίες μαζί, προσεγγίζουν το 83%) του δείγματος. Επιπλέον, όταν ερωτήθηκαν για μη κερδοσκοπικούς φορείς που γνωρίζουν, πιο αναγνωρίσιμες αναδείχτηκαν μη κυβερνητικές οργανώσεις με χρόνια ιστορία (Ερυθρός Σταυρός, Πρόσκοποι, Unesco). Η βασική πηγή πληροφόρησης αποτελούν η τηλεόραση και το internet (μαζί προσεγγίζουν το 53,2% των απαντήσεων). Εμπιστοσύνη, “πολύ” και “αρκετή”, στο έργο των Μ.Κ.Ο δείχνουν οι 6 στους 10 γονείς (61,9%). Οι μισοί γονείς, θεωρούν ότι η άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση πραγματοποιείται, ως διαδικασία μάθησης σε όλους τους χώρους (51,8%), ενώ μόνο ένας στους τέσσερις θεωρεί ότι οι εθελοντικές/μη κερδοσκοπικές οργανώσεις μπορούν να ανταποκριθούν άμεσα σε θέματα άτυπης εκπαίδευσης.

4.3 Απόψεις γονέων, σχετικά με τα θέματα των εφήβων παιδιών τους, τις εξωσχολικές και σχολικές δραστηριότητες. Στάσεις σχετικά με τη διαμόρφωση “ενεργών πολιτών”

Στην αρχή της δεύτερης ενότητας του ερωτηματολογίου, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες γονείς, να αναφέρουν ποια είναι τα χαρακτηριστικά του “ενεργού πολίτη”. Η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος (67,9%) δήλωσε πως δε γνωρίζει την έννοια. Μόνο το 12,8% δήλωσε ότι η έννοια του ενεργού πολίτη είχε σχέση με τους “ευαισθητοποιημένους/με κριτική σκέψη” πολίτες και 1 στους 10 δήλωσε πως “συμμετέχουν σε κοινωνικές δράσεις”. 16 άτομα δήλωσαν ολοκληρωμένα (σύμφωνα με τον ορισμό των Maitles and Gilchrist, 2005; O'Shea, 2003; Rogoff, 2003; Scott and Gough, 2003; Bourn, 2005; Bracken and Bryan, 2010), πως ενεργοί πολίτες είναι οι ενημερωμένοι, ευαισθητοποιημένοι και συμμετέχοντες σε κοινωνικές δράσεις πολίτες. Παρ' ότι το δείγμα δε γνώριζε την έννοια του ενεργού πολίτη, αντιλαμβάνεται ότι είναι κάτι θετικό, αφού σε επόμενη ερώτηση “θεωρείται ότι ο ενεργός πολίτης, ανεξαρτήτως ηλικίας, βελτιώνει την ποιότητα ζωής”, οι 209 ερωτώμενοι (95,9%) του δείγματος, απαντάνε θετικά. Ομοίως, σε ερώτηση προς το τέλος της ενότητας, όταν οι γονείς ερωτώνται για την αξία και τη συμβολή του “ενεργού εφήβου” στην αναπτυξιακή του διαδικασία, οι 9 στους 10 απαντούν θετικά.

Σε ερώτηση για το πώς αντιλαμβάνονται οι γονείς, ότι συμβάλει η άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση στην ανάπτυξη ενός εφήβου, οι απαντήσεις του 55% του δείγματος περιλαμβάνουν:

την κοινωνικοποίηση, τη συμπληρωματική εκπαίδευση, την επαλήθευση σχολικών γνώσεων, τον εθελοντισμό, την ενεργή συμμετοχή του εφήβου σε κοινωνικά θέματα και την ψυχαγωγία. “ότι συμβάλει μόνο στην κοινωνικοποίηση”, απάντησε το 14,7%, ενώ μόνο στην ενεργό συμμετοχή του εφήβου σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα το 15,6%.

Στη συνέχεια, οι γονείς κλήθηκαν να απαντήσουν σε μία σειρά ερωτημάτων σχετικά με τα παιδιά τους και τις δραστηριότητές τους. Αρχικά, οι γονείς δήλωσαν πως έχουν μία “πολύ καλή” σχέση (επικοινωνία, σεβασμός) 61,5%, “καλή” σχέση 34,4% και μόλις 3,7% “μέτρια” ή 0,5% “κακή” σχέση με το παιδί τους. Για τη σχολική τους επίδοση, το 48,2% του δείγματος θεωρεί τα παιδιά του πολύ καλούς μαθητές, το 44,5% καλούς, το 6,4% μέτριους και 1% κακούς μαθητές, ευρήματα όμοια με την έρευνα των (Pulse RC, σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε., 2011).

Οι απαντήσεις είναι μοιρασμένες, στο ερώτημα εάν είναι ικανοποιημένοι με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο σχολείο, εννοώντας και σημειώνοντας και στο ερωτηματολόγιο τις εκπαιδευτικές εκδρομές, και τις δραστηριότητες σε περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα. Το 51,8% των γονέων είναι ικανοποιημένοι, ενώ οι υπόλοιποι (48,2%) όχι. Οι 7 στους 10 γονείς δηλώνουν πως τα παιδιά τους κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα ή φροντιστήριο και οι 8 στους 10, ότι τα παιδιά τους συμμετέχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες όπως το γυμναστήριο και μουσικοθεατρικά δρώμενα. Σε αυτά τα συμπεράσματα συγκλίνει και η έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2008).

Στην ερώτηση για τον περιορισμό των κύριων δαπανών των παιδιών τους, οι γονείς δήλωσαν: ο 1 στους 4 μείωσε τις εξωσχολικές δραστηριότητες, το 22,5% περιόρισε το χαρτζιλίκι, το 14,2% περιόρισε τις δαπάνες για το κινητό τηλέφωνο, το 9,2% περιόρισε την ψυχαγωγία και το 8,3 τα φροντιστηριακά μαθήματα. Το 17% των γονέων δήλωσε πως δεν έκανε περικοπές σε δαπάνες που αφορούσαν τα παιδιά τους. Παρόμοια ευρήματα προέκυψαν και στη μελέτη του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (Pulse RC, σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε., 2011).

Σε θέματα εφηβικών προβληματισμών, το 80,3% των γονέων δηλώνει πως το παιδί τους έχει άγχος. Οι τρεις κυριότερες πηγές εφηβικού άγχους, οι ερωτώμενοι θεωρούν πως είναι ο λίγος ελεύθερος χρόνος (33%), οι σχολικές εξετάσεις (33%) και για το μέλλον τους (32%). Τα ευρήματα είναι παρόμοια, με τα αποτελέσματα της μελέτης του Pulse, σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε. (2011) και των Lekkou et al. (2006), όπου τα παιδιά των γονέων του δείγματος, βιώνουν καταστάσεις άγχους για τα μαθήματα, τις επιδόσεις τους, το σχολείο, τις εξετάσεις, το διάβασμα και το φόρτο εργασίας.

Ο δημοφιλέστερος τρόπος τον οποίο επιλέγουν οι γονείς, για να ευαισθητοποιήσουν τα παιδιά τους σε κοινωνικά θέματα είναι “να τους δίνουν το δικό τους παράδειγμα, με την καθημερινή

τους πρακτική, όπως συμμετοχή στα κοινά, συμμετοχή σε Μ.Κ.Ο., σωματεία και ενώσεις, με ποσοστό απαντήσεων 44%. Ευρήματα παρόμοια με τις έρευνες των Tangri και Moles (1987), Bennett (1988), Jones και Posnett (1991), Andreoni και Scholz (1998), Houston (2006), Bekkers και Wierking (2007) και Βασιλούδης (2007). Να σημειωθεί, ότι η ερώτηση αυτή και ο τρόπος που επιλέγουν να ευαισθητοποιήσουν οι γονείς τα παιδιά τους, είναι στην ουσία και τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη. Μπορεί σε προηγούμενη ερώτηση να μη γνώριζαν την έννοια του ενεργού πολίτη, αλλά η πρακτική τους εμφανίζεται με τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη. Άλλος τρόπος που σημειώθηκε είναι ότι οι γονείς μιλούν ευκαιριακά στα παιδιά τους για τις κοινωνικές αξίες (34,9%). Το 7,8% του δείγματος, αναζητά τη συμβουλή των εκπαιδευτικών σε αυτά τα θέματα, ενώ ο 1 στους 10 (11,5%) αφήνει την ευαισθητοποίηση στα χέρια των εκπαιδευτικών και του σχολείου.

Όταν ένας έφηβος, επιλέξει ο ίδιος κάποια εξωσχολική δραστηριότητα, οι γονείς δηλώνουν πως δεν επεμβαίνουν στην επιλογή του (27,5%). Ποσοστό 32,2% των γονέων, προσπαθεί να επέμβει με έμμεσο τρόπο, προσπαθώντας να συζητήσει με το παιδί του τι θα κάνει και ποιο θα είναι το αντικείμενο της εξωσχολικής δραστηριότητας. Οι 4 στους 10 γονείς, θα προσπαθήσουν να επέμβουν άμεσα, προσπαθώντας να πείσουν το παιδί τους, να επιλέξει κάτι επιμορφωτικό. Στην περίπτωση που απαιτείται κάποια χρηματική συμμετοχή, οι 6 στους 10 γονείς θα δώσουν αυτοί το χρηματικό αντίτιμο, το 17,9% θα αφήσει το παιδί του να πληρώσει μόνο του από το χαρτζιλίκι του, ενώ 1 στους 5 γονείς, προτιμά το παιδί του να επιλέξει μία δωρεάν εξωσχολική δραστηριότητα.

Στην ερώτηση, για το που θεωρούν οι γονείς ότι θα κοινωνικοποιηθεί ενεργά το παιδί τους, το 35,8% επιλέγει κάποιο εξωσχολικό φορέα (εθελοντικές οργανώσεις, μη κυβερνητικούς οργανισμούς), το 28,4% το χώρο του σχολείου και το 20,2% τις παρέες του. Οι τελευταίες ερωτήσεις, αφορούν την αντίδραση των γονέων, όταν τα παιδιά τους ζητούν άδεια να συμμετέχουν σε κάποια εθελοντική δραστηριότητα που στη μία περίπτωση διοργανώνεται από μία Μ.Κ.Ο. και στην άλλη, από το σχολείο. Η ερώτηση, θα μπορούσε να γίνει με εναλλακτική εκφώνηση, ως “ποιον φορέα εμπιστεύεστε περισσότερο, για να συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική δράση το παιδί σας;”. Και στις δύο περιπτώσεις οι γονείς στηρίζουν την επιλογή των παιδιών τους να συμμετέχουν στις Μ.Κ.Ο., όμως το ποσοστό αγγίζει το 65,1%, ενώ στο σχολείο το 90,4% των γονέων. Θα αφήσουν το παιδί τους να πάει στη Μ.Κ.Ο., αλλά δεν πιστεύουν ότι είναι αρκετά ώριμο, επιλέγουν το 20,6% του δείγματος, ενώ στην αντίστοιχη επιλογή για το σχολείο το ποσοστό είναι 8,7%. Τέλος, στις Μ.Κ.Ο. δε θα επέτρεπαν να πάει το 14,2% των γονέων και στο σχολείο για εθελοντική δράση δε θα επέτρεπε το 0,9%. Είναι εμφανής η διαφορά εμπιστοσύνης ανάμεσα στους δύο χώρους, υπέρ του σχολείου.

Συνοψίζοντας τα ευρήματα από τη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου, οι 7 στους 10 γονείς δεν αντιλαμβάνονται την έννοια του ενεργού πολίτη. Παρ' ότι συμβαίνει αυτό, όταν πρόκειται να ευαισθητοποιήσουν τα παιδιά τους πάνω σε κοινωνικά θέματα, δίνουν πρόθυμα το παράδειγμά τους, συμμετέχοντας σε κοινωνικές δράσεις, σωματεία κ.ά. και μιλούν γι' αυτό στα παιδιά τους (8 στους 10). Αντιλαμβάνονται ότι πρόκειται για κάτι θετικό, αφού δηλώνουν (9 στους 10) ότι ο ενεργός πολίτης βελτιώνει την ποιότητα ζωής και είναι απαραίτητο (ο ενεργός έφηβος) για την αναπτυξιακή του διαδικασία. Η συντριπτική πλειοψηφία των γονέων του δείγματος θεωρεί πως έχει καλή σχέση με τα παιδιά του, ότι αυτά είναι πολύ καλοί μαθητές. Στηρίζει τα παιδιά τους με φροντιστήρια (7 στους 10), καθώς και με εξωσχολικές δραστηριότητες (9 στους 10). Λόγω οικονομικής κρίσης το 66,6% των γονέων, περιόρισαν τις δαπάνες για εξωσχολικές δραστηριότητες, φροντιστήρια, ψυχαγωγία και το χαρτζιλίκι. Οι 8 στους 10 θεωρούν ότι το παιδί τους έχει εφηβικό άγχος, που οφείλεται στις σχολικές εξετάσεις, την έλλειψη ελεύθερου χρόνου και την αγωνία για το μέλλον τους. Οι 3 στους 10 δεν επεμβαίνουν στις εξωσχολικές επιλογές του παιδιού του και ο 1 στους 5 προτιμά να παρέχονται δωρεάν. Οι γονείς γενικά επιτρέπουν στα παιδιά τους να συμμετέχουν σε εθελοντικά έργα, αλλά εμπιστεύονται και στηρίζουν το σχολικό φορέα (99,1%) σε σχέση με μία Μ.Κ.Ο. (85,8%).

4.4 Κίνητρα και συμμετοχή των γονέων σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Καθοδήγηση των εφήβων παιδιών τους, σε φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

Στην τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου, γίνεται προσπάθεια να διερευνηθούν τα κίνητρα και η συμμετοχή των γονέων στους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, καθώς και η επιρροή τους στα έφηβα παιδιά τους. Αρχικά εξετάζεται η εθελοντική εμπειρία και οι πρόθεση των γονέων να υποστηρίξουν τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και τις εθελοντικές οργανώσεις. Στη συνέχεια ερωτώνται για το βαθμό συμφωνία τους με τα κίνητρα υποστήριξης των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, οι ερωτήσεις εξειδικεύονται με τον τρόπο και τη συχνότητα συμμετοχής τους. Στο τέλος της ενότητας, οι ερωτήσεις που απευθύνονται στους γονείς, έχουν σχέση με την καθοδήγηση που δίνουν στα παιδιά τους, σε σχέση με την υποστήριξη των εφήβων στις Μ.Κ.Ο., αλλά και στην πιθανότητα να τους ενθαρρύνουν να κάνουν χρήση κάποιου προγράμματος.

Το 67% των γονέων δηλώνει ότι κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες είχε συνεισφέρει, με κάποιο τρόπο, σε ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό. Στη συνέχεια καλούνταν να απαντήσουν με “ναι” ή “όχι”, με ποιους τρόπους προθυμοποιούνται, αυτή την περίοδο, να υποστηρίξουν μία Μ.Κ.Ο.. Το 56% του δείγματος επιλέγει να συνυπογράψει σε διάφορα κείμενα των Μ.Κ.Ο., το 30,7% να συνεισφέρει κάποιο χρηματικό αντίτιμο ως συνδρομή ή έρανο, το 66,5% με υλικά

αγαθά, το 48% συμμετέχοντας σε κάποια εκδήλωση/κινητοποίηση ή διαδήλωση, το 53,7% να προσφέρει εθελοντικά και τέλος, το 57,3% να αγοράσει κάποιο προϊόν ή έντυπο.

Στη συνέχεια, στο ερωτηματολόγιο, υπάρχουν προκαθορισμένες προτάσεις, σύμφωνες με τη βιβλιογραφία των Burk (2011), Power (2010) και Bennet (1988), όπου περιέχουν τα εσωτερικά κίνητρα συμμετοχής σε κάποια Μ.Κ.Ο. (Πίνακας Α), καθώς και τα κριτήρια που πρέπει να πληρεί μία Μ.Κ.Ο., προκειμένου να υποστηριχτεί από ένα δωρητή (με υλικό ή άυλο τρόπο), (Πίνακας Β). Οι προτάσεις είναι με τη μορφή πινακοποιημένων ερωτήσεων (Σιάρδος, 2005: σελ. 171-174), σε πενταβάθμια κλίμακα Likert, ξεκινώντας από το “διαφωνώ ριζικά”, “διαφωνώ”, “δεν έχω γνώμη”, “συμφωνώ” και “συμφωνώ απόλυτα”.

Πίνακας Α: Συχνότητες με τα εσωτερικά κίνητρα για συμμετοχή στις Μ.Κ.Ο.

Κίνητρα συμμετοχής	% διαφωνώ ριζικά	% διαφωνώ	% δεν έχω γνώμη	% συμφωνώ	% συμφωνώ απόλυτα
νιώθω ευχαρίστηση βοηθώντας άλλους συνανθρώπους μου	4,1	6,9	33,5	36,2	19,3
εις μνήμη προσφιλούς μου προσώπου	10,6	16,1	43,1	29,4	0,9
αναπόστατο κομμάτι της ζωής μου	2,8	12,4	22,9	48,6	16,1
αναγκαιότητα υποστήριξης σε ΜΚΟ	4,6	11	50	33,5	0,9
θετική ενέργεια	2,8	5,5	23,4	58,3	12,8
αντί δώρου	2,8	5,5	23,4	58,3	12,8
ηθική υποχρέωση	6	8,7	32,1	43,1	10,1
φορολογικές εκπτώσεις	13,8	17,0	44,5	21,1	3,7
αναγνώριση από το κοινωνικό μου περίγυρο	15,1	23,4	33,9	26,6	0,9

διατήρηση του μη κρατικού χαρακτήρα των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας	2,8	9,2	42,7	41,3	4,1
θρησκευτικές πεποιθήσεις	14,7	10,6	34,9	26,6	13,3
εναλλακτικός τρόπος βοήθειας σε άτομα που χρήζουν ανάγκης	3,7	2,8	9,2	48,6	35,8
αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης	4,1	3,2	17	39,4	36,2

Από τον Πίνακα Α προκύπτει ότι τα μεγαλύτερα, ποσοστά ως προς το “συμφωνώ απόλυτα” και “συμφωνώ”, συγκεντρώνουν τα κριτήρια: “αναπόστατο κομμάτι της ζωής μου”, “θετική ενέργεια”, “εναλλακτικός τρόπος βοήθειας σε άτομα που χρήζουν ανάγκης” και “αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης”, με 64,7%, 71,1%, 84,4% και 75,6% αντίστοιχα.

Πίνακας Β: Συχνότητες με τα εξωτερικά κριτήρια υποστήριξης των Μ.Κ.Ο.

Κριτήρια υποστήριξης	% διαφωνώ ριζικά	% διαφωνώ	% δεν έχω γνώμη	% συμφωνώ	% συμφωνώ απόλυτα
αποδοτικές (υλοποίηση προγραμμάτων τους)	2,3	2,3	12,8	54,1	28,4
αξιόπιστες (να βοηθούν αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη)	1,8	0,9	10,6	45,9	40,8
θετική εικόνα	2,8	4,1	15,1	54,1	23,9
δεν εκμεταλλεύονται τους δωρητές	2,8	0,9	17,9	43,1	35,3
ξεκάθαρη και προγραμματισμένη δράση	1,4	1,8	17,9	45,4	33,5
να είναι γνωστές	1,8	8,7	26,1	37,2	26,1

πληροφόρηση για την ύπαρξή τους από αξιόπιστη πηγή	1,4	2,8	20,2	44	31,7
ξεκάθαρες πληροφορίες	1,4	0	14,7	54,1	29,8
οικονομικός απολογισμός	1,4	1,8	21,6	35,8	39,4
κοινωνικός απολογισμός-δράση τους	1,4	0,9	12,4	40,8	44,5

Από τον Πίνακα Β δεν προκύπτουν διαφορές στα κριτήρια υποστήριξης των Μ.Κ.Ο.. Σε επόμενο ερώτημα όμως, ποιο θεωρούν το σημαντικότερο κριτήριο για την υποστήριξη μία Μ.Κ.Ο., οι γονείς απάντησαν: το 25,2% τον κοινωνικό απολογισμό, το 23,9% τη μη σύνδεση της Μ.Κ.Ο. με αρνητικές δραστηριότητες, το 22,9 % τον εξωτερικό έλεγχο από θεσμοθετημένο παράγοντα, το 20,6% να μην υποκύπτουν σε σκάνδαλα τα μέλη των Μ.Κ.Ο. και μόνο το 7,3% τον οικονομικό απολογισμό. Γενικότερα, παράγοντες αξιοπιστίας και φήμης μίας μη κυβερνητικής οργάνωσης, οι συμμετέχοντες γονείς θεωρούν, κατά πλειοψηφία, το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες που υλοποιούνται (65%), τις δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες διαχείρισής τους (59%), την επιστημονική τεκμηρίωση της δράσης τους (45%) και τους ξεκάθαρους στόχους των Μ.Κ.Ο. (37%).

Οι γονείς δήλωσαν, ότι τον τελευταίο χρόνο συνεισέφεραν σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς κατά μέσο όρο 115,27 €, ενώ την επόμενη χρονιά ότι θα συνεισφέρουν κατά μέσο όρο 76,4 €. Λόγω κρίσης, φαίνεται ότι ούτως ή άλλως, οι χρηματικές εισφορές μειώνονται. Παρόμοια συμπεριφορά, των δωρητών σε περιόδους κρίσεων/χαμηλά εισοδήματα, παρατηρούνται και στις μελέτες των Power (2010), Jones και Posnett (1991), Andreoni και Scholz (1998), Hsung (2004) και Houston (2006). Επιπλέον, υπάρχει το ερώτημα, για το εάν έχουν μειώσει οι γονείς την οικονομική τους υποστήριξη, την περίπτωση να έχουν αυξήσει εναλλακτικά την εθελοντική τους υποστήριξη σε κάποια μη κερδοσκοπική οργάνωση, όπως βρήκαν στην μελέτη τους οι (Brown and Lankford, 1992). Μόνο το 34,9% του δείγματος αποκρίθηκε θετικά στην πρόταση.

Για τη συχνότητα των οικονομικών τους εισφορών, περίπου οι μισοί γονείς (54,1%) απάντησαν ότι συνεισφέρουν περιστασιακά, οι 22% στις γιορτές των Χριστουγέννων και το Πάσχα, το 11,9% “μία φορά το χρόνο”, το 9,2% ανά τρίμηνο και μόλις το 2,8% ανά εξάμηνο. Οι τέσσερις πιο δημοφιλείς τρόποι για ενίσχυση των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, αναδεικνύονται σε 32,1% η συμμετοχή σε δραστηριότητες που διοργανώνονται από τους οργανισμούς, 25,2% μέσω

τηλεφωνικών κλήσεων ή μηνύματα γραπτού κειμένου (sms), 16,1% στους χώρους του μη κερδοσκοπικού οργανισμού σε φάκελο ή κουτί και 10,6% με τραπεζική κατάθεση.

Η τρίτη ενότητα, ολοκληρώνεται με ερωτήματα προς τους γονείς που έχουν να κάνουν με την επιρροή τους και την καθοδήγηση των παιδιών τους, που βρίσκονται στην εφηβεία, σε σχέση με τον τρόπο συμμετοχής των τελευταίων στις Μ.Κ.Ο., καθώς και εάν θα έκαναν χρήση κάποιου προγράμματος ή υπηρεσίας που παρέχει μία μη κυβερνητική οργάνωση. Το 39% του δείγματος θα προέτρεπε το παιδί του να συνυπογράψει σε διάφορα κείμενα των Μ.Κ.Ο., το 24,8% θα το προέτρεπε να συνεισφέρει κάποιο χρηματικό αντίτιμο ως συνδρομή ή έρανο, το 67,9% των γονέων θα προέτρεπε να συνεισφέρει το παιδί του με υλικά αγαθά, το 54,6% θα το προέτρεπε να συμμετέχει σε κάποια εκδήλωση/κινητοποίηση ή διαδήλωση, το 77,1% θα ενθάρρυνε το παιδί του να εργασθεί ως εθελοντής και τέλος, το 62,8% θα προέτρεπε το παιδί του να αγοράσει κάποιο προϊόν ή έντυπο.

Χρήση κάποιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας ή προγράμματος (υποστήριξη σχολικών μαθημάτων, εκμάθηση ξένων γλωσσών) από μία Μ.Κ.Ο. το 76,1% των γονέων θα ενθάρρυνε το παιδί του να το κάνει. Το 79,8% θα προέτρεπε το παιδί του να κάνει χρήση ψυχαγωγικών προγραμμάτων (επιτραπέζια/ομαδικά παιχνίδια, συνεστιάσεις νέων), το 87,6% θα προέτρεπε το παιδί του να κάνει χρήση αθλητικών υπηρεσιών, το 83% θα προέτρεπε το παιδί του να κάνει χρήση πολιτιστικών προγραμμάτων (μουσικοχορευτικά δρώμενα, καλλιτεχνικά) και το 55% θα προέτρεπε το παιδί του να κάνει χρήση κάποιου προγράμματος αναψυχής ή διακοπών (κατασκηνώσεις, εκδρομές, περίπατοι). Γενικά, εκτός από το παιδί τους, οι 9 στους 10 γονείς θα ενθάρρυναν και κάποιο άλλο έφηβο ή γονέα, να κάνουν χρήση κάποιου προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο.. Συμπέρασμα που συμφωνεί και με τις θεωρίες των “αλληλοεξαρτόμενων προτιμήσεων” (Andreoni and Scholz, 1998, σελ. 411) και του “κοινωνικογεωργαφικού χώρου” (Van Praag et al., 1979, σελ.13-15), όπου άτομα με παρόμοια κοινωνικά χαρακτηριστικά ή που ανήκουν σε κοντινές κοινωνικές ομάδες, αλληλοεπηρεάζονται και συμπεριφέρονται με παρόμοιο τρόπο, ειδικά στα θέματα εθελοντισμού και δωρεών.

Συνοψίζοντας τα ευρήματα του τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου, οι γονείς δηλώνουν ότι διαθέτουν εθελοντική εμπειρία σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (67%). Δηλώνουν πρόθυμοι να συνυπογράψουν σε κείμενα των Μ.Κ.Ο (56%), να συνεισφέρουν υλικά αγαθά (66,5%), να προσφέρουν εθελοντική εργασία (53,7%) και να αγοράσουν προϊόντα τους (57,3%). Φαίνονται διστακτικοί στο να συμμετάσχουν σε μία διαδήλωση (48,6%) και η μειοψηφία να προσφέρει οικονομική υποστήριξη (30,7%). Τα εσωτερικά τους κίνητρα για προσφορά και συμμετοχή σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς είναι κυρίως ο τρόπος ζωής τους (με την αντίστοιχη απάντηση “αναπόστατο κομμάτι της ζωής μου”), η “θετική ενέργεια”, ο “εναλλακτικός τρόπος βοήθειας σε

άτομα που χρήζουν ανάγκης” και το “αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης”. Για να συνεχίσουν να υποστηρίζουν μία Μ.Κ.Ο. επιθυμούν να γνωρίζουν το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες που υλοποιούνται (65%), τις δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες διαχείρισής (59%), την επιστημονική τεκμηρίωση της δράσης τους (45%) και τους ξεκάθαρους στόχους των Μ.Κ.Ο. (37%). Καθώς και να μη συνδέονται με σκάνδαλα τα μέλη τους. Θα προέτρεπαν τα παιδιά τους να υποστηρίξουν τις Μ.Κ.Ο., κυρίως μέσω προσφοράς υλικών αγαθών (67,9%), μέσω εθελοντής εργασίας (77,1%) και αγοράζοντας κάποιο προϊόν ή έντυπό τους (62,8%).

Σκοπός αυτής της εργασία δεν αποτελεί η ποσοτικοποίηση και η μέτρηση της προσφοράς των γονέων ή των εφήβων παιδιών τους, αλλά η διερεύνηση των παραγόντων εκείνων, που κάνουν πιο πιθανή τη συμμετοχή τους στην υποστήριξη μίας Μ.Κ.Ο, αλλά και των παραγόντων επιρροής και καθοδήγησης των εφήβων. Γι’ αυτό το λόγο, το κεφάλαιο που ακολουθεί, αφιερώνεται σε αυτό το σκοπό. Με τη χρήση της οικονομετρικής τεχνικής των λογιστικών παλινδρομήσεων, να βρεθούν οι στατιστικά σημαντικοί παράγοντες που καθορίζουν τη συμπεριφορά των γονέων άμεσα, αλλά και των εφήβων-παιδιών τους έμμεσα, λόγω της γονεϊκής εμπλοκής.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Λογιστικές Παλινδρομήσεις

5.1 Θεωρητικό μοντέλο λογιστικής παλινδρόμησης

Η λογιστική παλινδρόμηση είναι μία μέθοδος πολυπαραγοντικής στατιστικής ανάλυσης που χρησιμοποιεί ένα σύνολο ανεξάρτητων μεταβλητών για τη διερεύνηση της κίνησης μίας κατηγορικής εξαρτημένης μεταβλητής. Η λογιστική παλινδρόμηση είναι χρήσιμη σε καταστάσεις στις οποίες είναι επιθυμητή η πρόβλεψη της ύπαρξης ή της απουσίας ενός χαρακτηριστικού ή ενός συμβάντος. Εκτός από την πρόβλεψη, ένα μοντέλο λογιστικής παλινδρόμησης δίνει τη δυνατότητα καθορισμού των ανεξάρτητων μεταβλητών που επηρεάζουν την τιμή της εξαρτημένης μεταβλητής, (Howitt and Cramer, 2006). Η μορφή της λογιστικής παλινδρόμησης έχει ως εξής:

$$Y = a_0 + a_1b_1 + a_2b_2 + a_3b_3 + \dots + a_nb_n + \varepsilon_i$$

Η παράμετρος a_0 αποτελεί τη σταθερά της παλινδρόμησης, οι συντελεστές b_i ($i=1,2,3, \dots, n$), αποτελούν τις ανεξάρτητες μεταβλητές (ερμηνευτικές) της και το ε_i αποτελεί και αυτό τυχαία μεταβλητή και καλείται σφάλμα παλινδρόμησης (regression error). Η λογική της λογιστικής παλινδρόμησης στηρίζεται στα Odds που ισούνται με $\pi/(1-\pi)$, όπου π είναι η πιθανότητα εμφάνισης ενός ενδεχομένου. Επειδή όμως αυτός ο λόγος είναι θετικός και χωρίς πάνω όριο, όσο το π πηγαίνει στο 1 ο παραπάνω λόγος πηγαίνει στο άπειρο και όσο το π πηγαίνει στο 0 ο λόγος πηγαίνει στο μηδέν. Για να αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα παίρνουμε το λογάριθμο του λόγου. Επομένως, το μοντέλο της λογιστικής παλινδρόμησης παίρνει τη μορφή:

$$\text{Log} \frac{\pi(x)}{1 - \pi(x)} = \beta_0 + \sum_{k=1}^p \beta_k X_k$$

Από την παραπάνω σχέση προκύπτει ότι:

$$\pi(x) = \frac{\exp \{ \beta_0 + \sum_{k=1}^p \beta_k X_k \}}{1 + \exp \{ \beta_0 + \sum_{k=1}^p \beta_k X_k \}}$$
$$1 - \pi(x) = \frac{1}{1 + \exp \{ \beta_0 + \sum_{k=1}^p \beta_k X_k \}}$$

Όσον αφορά την ερμηνεία, βασίζεται όχι πλέον στο συντελεστή β όπως στη γραμμική παλινδρόμηση αλλά στο γινόμενο e^β , δηλαδή, ο λόγος $\pi/(1-\pi)$ αυξάνεται σε σχέση με το γινόμενο e^β για κάθε αύξηση του x κατά μία μονάδα. Για παράδειγμα, αν για ένα μοντέλο ο λόγος $\pi/(1-\pi)=2$ και το $e^\beta=1.5$ τότε μια αύξηση του x κατά μία μονάδα θα αυξήσει τον αρχικό λόγο κατά 50% ($=1.5-1$).

Η στατιστική σημασία των ανεξάρτητων συντελεστών παλινδρόμησης εξετάζεται χρησιμοποιώντας τη δοκιμή χ^2 -τετράγωνο (χ^2) του Wald (Wald chi-square statistic). Εάν στη δοκιμή χ^2 του Wald, το $p < 0,5$ τότε η ανεξάρτητη μεταβλητή πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν στο μοντέλο.

Οι στατιστικές για την καλή προσαρμογή αξιολογούν την καταλληλότητα ενός λογιστικού προτύπου έναντι στα πραγματικά αποτελέσματα. Μία τέτοια δοκιμή είναι αυτή του Hosmer–Lemeshow (H–L). Εάν στη δοκιμή αυτή το $p > 0,05$ (στην παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκαν οι δοκιμές σε όλα τα υποδείγματα στο $p < 0,1$) τότε η ανεξάρτητη μεταβλητή δεν πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν στο μοντέλο, (Menard, 1997). Εάν το επίπεδο σημαντικότητας (significant) (στο Variables in equation = μεταβλητές στην εξίσωση) είναι μικρότερο του 0,10 τότε η παράμετρος είναι χρήσιμη στο μοντέλο. Οι προβλεπόμενες μεταβλητές και οι τιμές των συντελεστών (συντελεστές παλινδρόμησης, τυπικό σφάλμα) στο τελευταίο βήμα του μοντέλου χρησιμοποιούνται για να γίνουν οι προβλέψεις.

Η ερμηνεία ενός συντελεστή λογιστικής παλινδρόμησης δεν είναι τόσο απλή όσο ενός συντελεστή στη γραμμική παλινδρόμηση. Το B είναι κατάλληλο για τη χρησιμότητα των προβλεπόμενων μεταβλητών, όσο μεγαλύτερος και θετικός είναι ο συντελεστής B, τόσο μεγαλύτερη θετική συσχέτιση υπάρχει. Αντίθετα, μεγάλες αρνητικές τιμές καταδεικνύουν μικρή πιθανότητα συσχέτισης, (Ρόντος και Παπάνης, 2006). Το $\text{Exp}(B)$ είναι ευκολότερο να ερμηνευθεί, εκφράζοντας το λόγο των πιθανοτήτων του αποτελέσματος που μας ενδιαφέρει για την αλλαγή 1 μονάδας στην ανεξάρτητη μεταβλητή, (Peng et al., 2002).

Η εφαρμογή SPSS (Statistical Package for Social Sciences) επιτρέπει την ανάλυση και ταυτοποίηση δεδομένων, τα οποία μπορούν να καταχωρηθούν είτε απ' ευθείας μέσα στην εφαρμογή μέσω φόρμας τύπου Excel, είτε να εισαχθούν μέσα από υπάρχουσες βάσεις δεδομένων, όπως Excel, Access κλπ. Τα δεδομένα μπορούν να αναλυθούν με στατιστικές μεθόδους οι οποίες εμπεριέχονται ως συναρτήσεις που συνδυάζουν τη δυναμική χρήση της στατιστικής, ως εργαλείο αξιοποίησης των δεδομένων μας.

5.2 Εκτίμηση των υποδειγμάτων λογιστικής παλινδρόμησης

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο πραγματοποιείται η ανάλυση των αποτελεσμάτων της εκτίμησης των λογιστικών παλινδρομήσεων για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της καθοδήγησης και της προτροπής των γονέων προς τους εφήβους, να συμμετάσχουν σε κάποια μη κερδοσκοπική

οργάνωση¹. Πιο αναλυτικά, παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σε τέσσερις θεματικές κατηγορίες, σε παρένθεση σημειώνονται τα αντίστοιχα ερωτήματα από το ερωτηματολόγιο. Στην πρώτη, εμφανίζονται οι παράγοντες που οδηγούν τους γονείς, στη συμμετοχή των παιδιών τους σε κάποια Μ.Κ.Ο., εισφέροντας εθελοντική εργασία (ερώτημα 3.12.5). Στη δεύτερη κατηγορία, εμφανίζονται οι παράγοντες χρήσης συγκεκριμένων προγραμμάτων των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, από τους εφήβους. Συγκεκριμένα, διερευνώνται οι παράγοντες προτροπής των εφήβων, να κάνουν χρήση κάποιου αθλητικού προγράμματος (ερώτημα 3.13.3) και κάποιου προγράμματος αναψυχής (ερώτημα 3.13.5), που προσφέρει κάποια Μ.Κ.Ο.. Στην τρίτη κατηγορία, εμφανίζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τους ίδιους τους γονείς να στηρίζουν μία Μ.Κ.Ο, μέσω συνεισφοράς υλικών αγαθών (ερώτημα 3.2.3). Στην τέταρτη και τελευταία κατηγορία, διερευνάται η πιθανότητα του να προτείνει ένας γονέας προς έναν άλλο έφηβο ή άλλο γονέα, να συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα μίας Μ.Κ.Ο. (ερώτημα 3.14).

5.2.1 Γονική καθοδήγηση των εφήβων για τη συμμετοχή τους σε μία Μ.Κ.Ο.. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας, να συμμετάσχει σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση, προσφέροντας εθελοντική εργασία;”

Σε αυτή την ενότητα, παρουσιάζεται η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης, για τους παράγοντες που οδηγούν τους γονείς, να παρακινήσουν τα παιδιά τους να υποστηρίξουν τις Μ.Κ.Ο. Στην παλινδρόμηση που ακολουθεί, επιλέχθηκε ο τρόπος της συμμετοχής των εφήβων, μέσω προσφοράς εθελοντικής εργασίας, διότι από τα ευρήματα του ερωτηματολογίου, ήταν πιο δημοφιλής τρόπος (77,1%).

Στην παλινδρόμηση αυτή, η εξαρτημένη μεταβλητή “intent.donate.timeTEEN” (πιθανότητα προτροπής του γονέα να προσφέρει το παιδί του εθελοντικό χρόνο) είναι ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θα προέτρεπε το παιδί του να πραγματοποιήσει εθελοντικό έργο στις Μ.Κ.Ο. και την τιμή 0 όταν όχι.

Η εξίσωση της παλινδρόμησης ορίζεται ως εξής:

$$\text{intent.donate.timeTEEN} = a_0 + a_1\text{TeenAge} + a_2\text{PublJob} + a_3\text{ParentEdu} + a_4\text{famousmebers} + a_5\text{programNGO} + a_6\text{reliablesource} + a_7\text{alternativehelp} + a_8\text{myreligion} + a_9\text{positivenergy} + a_{10}\text{itsmylife} + a_{11}\text{intent.time} + a_{12}\text{allowOutschoolActivites} + a_{13}\text{socialization} + a_{14}\text{importantEnergyTeen} + a_{15}\text{paternalInvolvement} + a_{16}\text{trustEnergyCitizens} + a_{17}\text{trustKO} + a_{18}\text{authoritiesKO} + \epsilon_i \quad (1)$$

¹ Για λόγους οικονομίας χώρου, δεν παραθέτονται όλες οι λογιστικές παλινδρομήσεις που εκτιμήθηκαν για την συνεισφορά των γονέων προς τις Μ.Κ.Ο. και της αντίστοιχη προτροπής προς τα παιδιά τους, παρά εμφανίζονται μόνο αυτές οι οποίες εμφάνισαν τις μεγαλύτερες συχνότητες. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, είναι διαθέσιμες από τον ερευνητή, εάν ζητηθούν.

Όπου:

- ❖ TeenAge (ηλικία εφήβων): Ποσοτική ιεραρχική μεταβλητή, που λαμβάνει την τιμή 1, 2, 3 όταν το παιδί του ερωτώμενου είναι ηλικίας αντίστοιχα: 10-12, 13-15 και 16-18.
- ❖ PublJob (επάγγελμα γονέα): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι δημόσιος υπάλληλος ή συνταξιούχος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- ❖ ParentEdu (εκπαίδευση γονέα): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης, απόφοιτος Α.Ε.Ι.-Α.Τ.Ε.Ι., κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- ❖ famousmeberNGO (επώνυμα μέλη Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας Μ.Κ.Ο. είναι τα επώνυμα μέλη της και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ programNGO (αξιόπιστο πρόγραμμα Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας Μ.Κ.Ο. αποτελεί το πρόγραμμα και οι δραστηριότητές της και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ reliablesource (αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να η πληροφόρησή τους από αξιόπιστες πηγές και την τιμή 0 όταν δε συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ alternativehelp (εναλλακτική βοήθεια): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε ένα μία Μ.Κ.Ο. είναι ένας εναλλακτικός τρόπος βοήθειας και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ myreligion (θρησκευτικά πιστεύω): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε ένα μία Μ.Κ.Ο. είναι οι θρησκευτικές του πεποιθήσεις και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ positivenergy (θετική ενέργεια): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για

συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε μία Μ.Κ.Ο. είναι ότι νιώθει θετική ενέργεια και την τιμή 0 αλλού.

- ❖ itsmylife (τρόπος ζωής): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε μία Μ.Κ.Ο. είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ intent.time (προσφορά εθελοντικής εργασίας από γονείς): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διατίθεται, την τρέχουσα χρονική περίοδο να συμμετέχει σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση “εθελοντικά” και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ alllowOutschoolActivities (γονείς που επιτρέπουν τις εξωσχολικές δραστηριότητες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εμπιστεύεται και στηρίζει την επιλογή του παιδιού του να συμμετάσχει σε μία δράση μίας Μ.Κ.Ο. και την τιμή 0 όταν δεν του το επιτρέπει.
- ❖ socialization (κοινωνικοποίηση μέσω Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι ο καλύτερος χώρος για να κοινωνικοποιηθεί το παιδί του είναι μία μη κερδοσκοπική οργάνωση και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ importantEnergyTeen (ενεργός έφηβος ως αναπτυξιακός παράγοντας): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι ο ενεργός έφηβος αποτελεί σημαντικό παράγοντα για το χαρακτήρα και την ανάπτυξη της προσωπικότητας ενός εφήβου και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ paternallInvolvement (γονεϊκή παρεμβατικότητα): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει πως στην περίπτωση που το παιδί του ζητήσει να επιλέξει μία δραστηριότητα, θα παρέμβει στην επιλογή του και την τιμή 0 όταν δεν επεμβαίνει.
- ❖ trustEnergyCitizens (εμπιστοσύνη στο έργο των ενεργών πολιτών): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι ο ενεργός πολίτης βελτιώνει την ποιότητα της ζωής και την τιμή 0 εάν όχι.
- ❖ trustKO (εμπιστοσύνη στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει πολύ ή αρκετή εμπιστοσύνη στο έργο των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας και την τιμή 0 όταν έχει λίγη ή καθόλου εμπιστοσύνη.
- ❖ authoritiesKO (γνώση αρχών Κοινωνικής Οικονομίας): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι οι φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

έχουν σα βασικό στόχο την παροχή υπηρεσιών στα μέλη τους, τη μη αποκόμιση κέρδους, την αυτονομία τους, τις δημοκρατικές τους αρχές και την προτεραιότητα στο άτομο και την τιμή 0 αλλού.

Πίνακας 1: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να συμμετάσχει σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση, προσφέροντας εθελοντική εργασία;”.

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1	Υπόδειγμα 2
Σταθερά	-7,402*** (13,558)	-6,886*** (17,028)
TeenAge	0,840** (5,949)	0,936*** (8,569)
PublJob	-1,377** (6,121)	-1,484*** (7,891)
ParentEdu	3,201*** (7,034)	2,635** (5,917)
famousmebers	0,278 (0,540)	
programNGO	0,135 (0,610)	
reliablesource	3,229*** (18,263)	2,906*** (19,173)
alternativehelp	1,551** (5,145)	1,451** (5,187)

myreligion	-0,607 (1,186)	
positivenergy	0,281 (0,219)	
itsmylife	-1,087 (1,583)	
intent.time	3,871*** (21,795)	3,248*** (24,419)
allowOutschoolActivites	-0,612 (0,540)	
socialization	1,688*** (6,923)	1,697*** (8,566)
importantEnergyTeen	0,079 (0,008)	
paternalInvolvement	-1,621** (6,109)	-1,360** (5,317)
trustEnergyCitizens	0,428 (0,161)	
trustKO	-2,432*** (9,516)	-2,188*** (9,223)
authoritiesKO	2,803***	2,609***

	(16,903)	(16,972)
2 Log likelihood	124,824	128,827
Nagelkerke R ²	0,601	0,584

Σημειώσεις: στις παρενθέσεις εμφανίζεται η στατιστική Wald, τα ***, ** και * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 1 για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους ερωτώμενους (με αριθμό δείγματος n=218) ώστε να παροτρύνουν τα έφηβα παιδιά τους να διαθέσουν τον ελεύθερο χρόνο τους, ασκώντας εθελοντικό έργο. Στην πρώτη στήλη καταγράφονται όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές της εξίσωσης 1. Στη δεύτερη στήλη είναι το Υπόδειγμα 1, όπου παρουσιάζεται το αρχικό υπόδειγμα για το σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σταδιακά αφαιρούνται, μέχρι να έχουμε τη δημιουργία του δεύτερου υποδείγματος, στο οποίο βρίσκονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές.

Όπως προκύπτει, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 1 και συγκεκριμένα από το Υπόδειγμα 2, οι μεταβλητές που αφορούν τα επώνυμα μέλη και το πρόγραμμα των Μ.Κ.Ο., τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την αίσθηση θετικής ενέργειας, τον τρόπο ζωής των ερωτώμενων, την ανοχή στις εξωσχολικές δραστηριότητες, τη σημαντικότητα και την πίστη στις αρχές και τα χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη (“famousmembers”, “programNGO”, “myreligion”, “positivenergy”, “itsmylife”, “allowOutschoolActivities”, “EnergyCitizens”, “trustEnergyCitizens”) δεν αποτελούν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές που να επηρεάζουν τους ερωτωμένους να παροτρύνουν τα παιδιά τους να προσφέρουν εθελοντικό έργο.

Η ερμηνευτική ικανότητα της εξίσωσης 1, σύμφωνα με τον συντελεστή Nagelkerke R², είναι ικανοποιητική. Το 58,4% της μεταβλητότητας ερμηνεύεται από τις στατιστικά σημαντικές μεταβλητές. Η τιμή επίσης, της συνάρτησης λογαριθμοπιθανοφάνειας (2 Log likelihood = 128,827), δείχνει ότι οι συντελεστές των ανεξάρτητων μεταβλητών των υποδειγμάτων είναι διαφορετικές του μηδενός, που σημαίνει ότι μπορούμε να εμπιστευτούμε τα τελικά αποτελέσματα.

Στατιστικά σημαντικός εκτιμάται να είναι ο συντελεστής “TeenAge” σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και έχει θετική επίδραση, υποδηλώνοντας ότι οι ερωτώμενοι γονείς με εφήβους σε μεγαλύτερη ηλικία, είναι πιθανότερο να είναι πιο πρόθυμοι να παροτρύνουν τα παιδιά τους να ασκήσουν εθελοντικό έργο στις Μ.Κ.Ο..

Η μεταβλητή “ParenEdu” έχει θετική επίδραση και είναι στατιστικά σημαντική στο 1%. Ο παράγοντας αυτός οδηγεί σε περισσότερες πιθανότητες συμμετοχής σε εθελοντική συμμετοχή των εφήβων σε Μ.Κ.Ο., όσο οι γονείς τους έχουν υψηλή μόρφωση.

Όταν η εργασία του πατέρα είναι στο δημόσιο, φαίνεται να ασκεί αρνητική επίδραση στην παρότρυνση του γονέα να προσφέρει εθελοντικά το παιδί του. Ο συντελεστής “Publjob” έχει αρνητικό πρόσημο και είναι στατιστικά σημαντικός στο 5%.

Ο εκτιμώμενος συντελεστής για τη μεταβλητή “reliablesource” έχει θετικό πρόσημο και είναι στατιστικά σημαντικό στο 1%. Αξιοπίστευτες πηγές παροχής πληροφοριών για μία Μ.Κ.Ο. δίνουν περισσότερες πιθανότητες στο γονέα να παροτρύνει το παιδί του να συνεισφέρει εθελοντικό έργο σε μία Μ.Κ.Ο., όπως στους Burk (2011), Bekkers (2006) και Bennett (1988).

Η μεταβλητή “alternativehelp” αποτελεί στατιστικά σημαντικό παράγοντα σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Με θετικό πρόσημο, φαίνεται ότι οι γονείς που θεωρούν τον εθελοντισμό ως εναλλακτική βοήθεια προς τους χρήζοντες βοήθειας, είναι πιθανότερο να είναι πρόθυμοι να παροτρύνουν στον εθελοντισμό τα παιδιά τους, όπως στα συμπεράσματα για τα “κοινωνικά σχολεία” των Klipsch (2011) και Davis (2000).

Επίσης, η μεταβλητή “intent.time” αποτελεί στατιστικά σημαντικό παράγοντα σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Με θετικό πρόσημο, φαίνεται ότι οι γονείς που είναι πρόθυμοι να παρέχουν εθελοντικό έργο, τότε αυξάνουν οι πιθανότητες να παροτρύνουν στον εθελοντισμό τα παιδιά τους, ανάλογο συμπέρασμα στους Simone (2004), Zheng (2011), Bekkers (2006), Bekkers (2005) και Pew Research Center for the People and the Press (1997).

Ομοίως και η μεταβλητή “socialization”, είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Οι γονείς που θεωρούν σημαντικό παράγοντα κοινωνικοποίησης τον εθελοντισμό, είναι πιθανότερο να ωθήσουν τα παιδιά τους στην εθελοντική υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, παρόμοιο συμπέρασμα με την έρευνα του Harvard Family Research Project (2012), Simon (2004) και των Tangri και Moles (1987).

Αρνητική επίδραση, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%, φαίνεται να έχει η μεταβλητή “paternalInvolvement”. Όταν ο γονέας δηλώνει παρεμβατικός, μειώνεται η πιθανότητα να παροτρύνει το παιδί του σε εθελοντικές εργασίες, κάτι που αναφέρουν και οι Cole και Cole (2002).

Από το δείγμα, εμφανίζεται και η μεταβλητή “trustKO” να ασκεί αρνητική επίδραση, σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Όταν οι γονείς εμπιστεύονται γενικά τους φορείς Κοινωνικής οικονομίας, μειώνεται η πιθανότητα παρότρυνσης των παιδιών τους στο να ασκήσουν εθελοντικό έργο.

Αντίθετα, οι γονείς που δείχνουν να γνωρίζουν τις αρχές των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, εμφανίζουν περισσότερες πιθανότητες να παροτρύνουν θετικά τα παιδιά τους στην εθελοντική υποστήριξη των Μ.Κ.Ο.. Η μεταβλητή “authoritiesKO” έχει θετικό πρόσημο και επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ανάλογο συμπέρασμα, σχετικά με την συμμετοχή σε ένα μη κερδοσκοπικό φορέα και με τη γνώση των αρχών του φορέα, έχουν αναφέρει οι Schlesinger et al. (2004).

Από τη συγκεκριμένη εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης, προκύπτει ότι οι παράγοντες που έχουν θετική επίδραση στο να επηρεαστούν θετικά οι έφηβοι από τους γονείς τους και να συμμετέχουν εθελοντικά σε μία Μ.Κ.Ο. είναι: η ηλικία των εφήβων, η ιδιωτική απασχόληση και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, η αξιοπιστία των πηγών πληροφόρησης για τις Μ.Κ.Ο., η παροχή εθελοντικής εργασίας από τον ίδιο το γονέα, η γονεϊκή παραδοχή της κοινωνικοποίησης εντός των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων και η γνώση των αρχών τους. Πιο επιφυλακτικοί, εμφανίζονται οι γονείς όταν η συμπεριφορά τους είναι παρεμβατική και δηλώνουν εμπιστοσύνη στους μη κερδοσκοπικούς φορείς.

5.2.2 Γονική καθοδήγηση των εφήβων για χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών από Μ.Κ.Ο.

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των λογιστικών παλινδρομήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν τους γονείς, ώστε να παρακινήσουν τα παιδιά τους να κάνουν χρήση κάποιου προγράμματος ή υπηρεσίας μίας μη κυβερνητικής οργάνωσης. Στη συγκεκριμένη υποενότητα, επιλέγονται δυο εξαρτημένες μεταβλητές (προτεινόμενοι τρόποι χρήσης). Η πιο δημοφιλής είναι η χρήση αθλητικών προγραμμάτων (87,6% των γονέων) και της λιγότερης δημοφιλούς, που είναι η χρήση υπηρεσιών ή προγραμμάτων αναψυχής (55,5%). Οι υπόλοιπες είναι η πολιτιστική χρήση (επιλογή του 83% των γονέων), η εκπαιδευτική και ψυχαγωγική, με 76,1% και 79,8%, αντίστοιχα των επιλογών των γονέων.

5.2.2.1 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση αθλητικών προγραμμάτων και υπηρεσιών από μία Μ.Κ.Ο.;;”

Στην παλινδρόμηση αυτή, εφαρμόστηκε η μέθοδος της λογιστικής παλινδρόμησης (Binary Logistic Regression), γιατί η εξαρτημένη μεταβλητή “use.Athl” είναι ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θα προέτρεπε το παιδί του να χρησιμοποιήσει αθλητικά προγράμματα από μία Μ.Κ.Ο., όπως είναι τα αθλητικά σωματεία, γυμναστήρια, εκμάθηση πολεμικών τεχνών κ.ά. και την τιμή 0 εάν όχι. Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το λόγο των πιθανοτήτων και η εκτίμηση των παραμέτρων αι γίνεται με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας.

Η εξίσωση της παλινδρόμησης ορίζεται ως εξής:

$$\text{use.Fun} = a_0 + a_1\text{trustKO} + a_2\text{unformalEDU} + a_3\text{trustEnergyCitizens} + a_4\text{satisfSchool} + a_5\text{goodGrand} + a_6\text{privetLessons} + a_7\text{outschoolActivities} + a_8\text{teensCuts} + a_9\text{teensStress} + a_{10}\text{allowOutschoolActivites} + a_{11}\text{School} + a_{12}\text{home} + a_{13}\text{nationality} + a_{14}\text{ParentEdu} + a_{15}\text{Income} + a_{16}\text{TeenAge} + \varepsilon_i \quad (2)$$

Όπου:

- ❖ **trustKO** (εμπιστοσύνη φορέων Κοινωνικής Οικονομίας): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει πολύ ή αρκετή εμπιστοσύνη στο έργο των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας και την τιμή 0 όταν έχει λίγη ή καθόλου εμπιστοσύνη.
- ❖ **unformalEDU** (άτυπη εκπαίδευση σε όλους τους χώρους): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος αντιλαμβάνεται ότι η άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση πραγματοποιείται ταυτόχρονα στο σχολείο, σε ιδρύματα, εξωσχολικούς φορείς, στην οικογένεια, στις Μ.Κ.Ο και την τιμή 0 όταν επιλέγει κάτι από τα παραπάνω μεμονωμένα.
- ❖ **trustEnergyCitizens** (εμπιστοσύνη στους ενεργούς πολίτες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι ο ενεργός πολίτης βελτιώνει την ποιότητα της ζωής και την τιμή 0 εάν όχι.
- ❖ **satisfSchoo** (ικανοποίηση από το σχολείο): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ικανοποιημένος με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στα σχολεία και την τιμή 0 όταν δεν είναι.
- ❖ **goodGrand** (σχολικές επιδόσεις εφήβων): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος χαρακτηρίζει τη σχολική επίδοση του παιδιού του “πολύ καλή” ή “καλή” και την τιμή 0 όταν τη χαρακτηρίζει μέτρια ή κακή.
- ❖ **privetLessons** (παρακολούθηση ιδιαίτερων μαθημάτων): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το παιδί του ερωτώμενου παρακολουθεί ιδιαίτερα μαθήματα ή φροντιστήριο και την τιμή 0 όταν δεν παρακολουθεί.
- ❖ **outschoolActivities** (παρακολούθηση εξωσχολικών δραστηριοτήτων από εφήβους): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το παιδί του ερωτώμενου παρακολουθεί εξωσχολικές δραστηριότητες και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ **teensCuts** (περικοπές εφηβικών δαπανών): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι η μεγαλύτερη περικοπή που έχει κάνει στο παιδί του είναι οι εξωσχολικές δραστηριότητες ή η ψυχαγωγία ή στο χαρτζιλίκι και την τιμή 0 όταν δεν έκανε περικοπές ή περικοπές στις τηλεπικοινωνίες ή αλλού.

- ❖ *teenstress* (εφηβικό άγχος): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι το παιδί του έχει άγχος και την τιμή 0 εάν δεν έχει.
- ❖ *alllowOutschoolActivities* (γονείς που επιτρέπουν τις εξωσχολικές δραστηριότητες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εμπιστεύεται και στηρίζει την επιλογή του παιδιού του να συμμετάσχει σε μία δράση μίας Μ.Κ.Ο. και την τιμή 0 όταν δεν του το επιτρέπει.
- ❖ *School* (δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο φοίτησης): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το παιδί του ερωτώμενου πηγαίνει σε δημόσιο σχολείο και την τιμή 0 όταν πάει σε ιδιωτικό.
- ❖ *home* (περιοχή κατοικίας μαθητή): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος και η οικογένειά του μένει στην Α΄ Αθηνών ή στη Α΄ Πειραιά ή στα Δυτικά προάστια (Β΄ Αθηνών) και την τιμή 0 όταν μένουν στον Πειραιά ή στα Ν.Α. Προάστια ή στα Β.Α. προάστια ή στον υπόλοιπο νομό Αττικής.
- ❖ *nationality* (εθνικότητα): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει ελληνική εθνικότητα και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- ❖ *ParentEdu* (εκπαίδευση γονέα): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης, απόφοιτος Α.Ε.Ι.-Α.Τ.Ε.Ι., κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.
- ❖ *Income* (ετήσιο οικογενειακό εισόδημα): Ποσοτική μεταβλητή, η οποία εκφράζει το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των ερωτηθέντων.
- ❖ *TeenAge* (ηλικία εφήβου): Ποσοτική ιεραρχική μεταβλητή, που λαμβάνει την τιμή 1, 2, 3 όταν το παιδί του ερωτώμενου είναι ηλικίας αντίστοιχα: 10-12, 13-15 και 16-18.

Πίνακας 2: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση αθλητικών προγραμμάτων και υπηρεσιών από μία Μ.Κ.Ο.;

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1	Υπόδειγμα 2
Σταθερά	-1,857 (0,492)	-0,203 (0,063)
trustKO	0,671	0,847*

	(1,433)	(3,304)
unformalEDU	0,196 (0,103)	
trustEnergyCitizens	0,223 (0,022)	
satisfSchool	1,664** (6,484)	1,788*** (8,435)
goodGrand	-0,422 (0,132)	
privetLessons	-0,010 (0,000)	
outschoolActivities	0,271 (0,123)	
teensCuts	-0,188 (0,108)	
teensStress	-1,473* (2,728)	-1,263* (3,077)
allowOutschoolActivites	0,622 (0,980)	
School	3,074*** (18,139)	2,735*** (20,078)

home	0,405 (0,507)	
nationality	-0,335 (0,048)	
ParentEdu	0,739 (0,527)	
Income	0,177 (1,606)	
TeenAge	-0,164 (0,323)	
2 Log likelihood	123,429	128,525
Nagelkerke R ²	0,317	0,28

Σημειώσεις: στις παρενθέσεις εμφανίζεται η στατιστική *Wald*, τα ***, ** και * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 2 για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους ερωτώμενους (με αριθμό δείγματος n=218) να παροτρύνουν τα παιδιά τους να κάνουν χρήση κάποιου προγράμματος ή υπηρεσίας αθλητικού περιεχομένου, από μία M.K.O.. Στην πρώτη στήλη καταγράφονται όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές της εξίσωσης 2. Στη δεύτερη στήλη είναι το Υπόδειγμα 1, όπου παρουσιάζεται το αρχικό υπόδειγμα για το σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σταδιακά αφαιρούνται, μέχρι να έχουμε τη δημιουργία του δεύτερου υποδείγματος, στο οποίο βρίσκονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές. Όπως προκύπτουν, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 2 και συγκεκριμένα από το Υπόδειγμα 1, η πεποίθηση ότι η άτυπη εκπαίδευση πραγματοποιείται σε όλους τους τομείς, η πεποίθηση βελτίωσης της ζωής από τους ενεργούς πολίτες, οι καλές επιδόσεις των μαθητών στο σχολείου, η παρακολούθηση ιδιαίτερων μαθημάτων, η παρακολούθηση εξωσχολικών δραστηριοτήτων, οι περικοπές στις δαπάνες των εφήβων, η γονεϊκή άδεια συμμετοχής σε εξωσχολικές

δραστηριότητες, ο τόπος κατοικίας, η εθνικότητα, η εκπαίδευση των γονέων, το εισόδημα και η ηλικία των εφήβων (“unformalEDU”, “trustEnergyCitizens”, “goodGrand”, “privetLessons”, “outschoolActivities”, “teensCuts”, “AllowoutschoolActivities”, “home”, “nationality”, “ParentEdu”, “Income” και “TeenAge”) δεν αποτελούν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές που να επηρεάζουν τους ερωτώμενους να παροτρύνουν στα παιδιά τους να συμμετέχουν σε ψυχαγωγικά προγράμματα των μη κερδοσκοπικών οργανισμών.

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης, σύμφωνα με το δεύτερο υπόδειγμα, υποδηλώνουν ότι η μεταβλητή “trustKO” είναι οριακά στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο, δηλαδή θετική επίδραση, άρα όσο οι γονείς εμπιστεύονται περισσότερο τους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, τόσο εμφανίζουν περισσότερες πιθανότητες να παροτρύνουν τα παιδιά τους να χρησιμοποιήσουν αθλητικά προγράμματα, συμβατό με το συμπέρασμα των Schlesinger et al. (2004), Burk, (2011), Bekkers (2006) και Bennett (1988).

Οριακά στατιστικά σημαντικός εκτιμάται να είναι και ο συντελεστής “teensStress”, σε επίπεδο σημαντικότητας 10%, με αρνητικό πρόσημο. Όσοι γονείς δηλώνουν ότι το παιδί τους δεν έχει άγχος, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες να το ενθαρρύνουν να λάβει μέρος σε αθλητικά προγράμματα των Μ.Κ.Ο..

Πολύ ισχυρή επίδραση φαίνεται να έχει η μεταβλητή “School”, η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και έχει θετικό πρόσημο. Προκύπτει από το δείγμα, ότι όταν το παιδί πηγαίνει σε δημόσιο σχολείο, οι γονείς του είναι πολύ πιθανό να το ενθαρρύνουν να συμμετάσχει σε αθλητικά προγράμματα των Μ.Κ.Ο..

Ισχυρή επίδραση φαίνεται να έχει και η μεταβλητή “satisfschool”. Είναι στατιστικά σημαντική με 1% επίπεδο σημαντικότητας και θετικό πρόσημο. Οι γονείς που δηλώνουν ικανοποιημένοι με τις δραστηριότητες του σχολείου του παιδιού τους, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ενθαρρύνουν ένα έφηβο, να συμμετάσχει σε αθλητικά προγράμματα μη κερδοσκοπικών οργανισμών.

Το R^2 Nagelkerke, όπου είναι ο συντελεστής προσδιορισμού κατά Nagelkerke, αναφέρεται στο σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών και δείχνει πόσο καλά προσαρμόζονται τα δεδομένα. Στη συγκεκριμένη παλινδρόμηση, ο συντελεστής αυτός ισούται με 0,28, που σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν μόνο το 28% της πιθανότητας της εξαρτημένης μεταβλητής. Η τιμή επίσης, της συνάρτησης λογαριθμοπιθανοφάνειας ($2 \text{ Log likelihood} = 128,525$), δείχνει ότι οι συντελεστές των ανεξάρτητων μεταβλητών των υποδειγμάτων είναι

διαφορετικές του μηδενός, όπου σημαίνει ότι μπορούμε να εμπιστευτούμε τα τελικά αποτελέσματα.

Από τη συγκεκριμένη εκτίμηση παλινδρόμησης, προκύπτει ότι οι παράγοντες που έχουν θετική επίδραση στο να παροτρυνθούν οι έφηβοι από τους γονείς τους, να συμμετάσχουν σε αθλητικά προγράμματα που παρέχουν οι Μ.Κ.Ο. είναι η εμπιστοσύνη στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, η ικανοποίηση από τις σχολικές δραστηριότητες (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα μαθήματα, του τυπικού προγράμματος), την έλλειψη εφηβικού άγχους και τη φοίτηση σε δημόσιο σχολείο.

5.2.2.2 Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών αναψυχής, από μία Μ.Κ.Ο.;;”

Στην παλινδρόμηση αυτή, εφαρμόστηκε η μέθοδος της λογιστικής παλινδρόμησης (Binary Logistic Regression), γιατί η εξαρτημένη μεταβλητή “use.Vac” είναι ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θα προέτρεπε το παιδί του να κάνει χρήση κάποιου προγράμματος ή αναψυχής κάποιας Μ.Κ.Ο., όπως είναι οι εκδρομές, κατασκηνώσεις, ταξίδια, περίπατοι κ.ά. και την τιμή 0 εάν όχι. Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το λόγο των πιθανοτήτων και η εκτίμηση των παραμέτρων αι γίνεται με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας.

Η εξίσωση της παλινδρόμησης ορίζεται ως εξής:

$$\text{use.Vac} = a_0 + a_1\text{trustKO} + a_2\text{satisfSchool} + a_3\text{outschoolActivities} + a_4\text{teensCuts} + a_5\text{teensStress} + a_6\text{socialization} + a_7\text{allowOutschoolActivites} + a_8\text{reliable} + a_9\text{recogniz} + a_{10}\text{reliablesource} + a_{11}\text{TeenMale} + a_{12}\text{ParentEdu} + a_{13}\text{Income} + a_{14}\text{TeenAge} + \varepsilon_i \quad (3)$$

Όπου:

- ❖ trustKO (εμπιστοσύνη σε φορείς Κοινωνικής Οικονομίας): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει πολύ ή αρκετή εμπιστοσύνη στο έργο των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας και την τιμή 0 όταν έχει λίγη ή καθόλου εμπιστοσύνη.
- ❖ satisfSchool (ικανοποίηση από το σχολείο): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ικανοποιημένος με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στα σχολεία και την τιμή 0 όταν δεν είναι.
- ❖ outschoolActivities (έφηβοι που παρακολουθούν εξωσχολικές δραστηριότητες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το παιδί του ερωτώμενου παρακολουθεί εξωσχολικές δραστηριότητες και την τιμή 0 όταν όχι.

- ❖ teensCuts (περικοπές σε εφηβικές δαπάνες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι η μεγαλύτερη περικοπή που έχει κάνει στο παιδί του είναι οι εξωσχολικές δραστηριότητες ή τα φροντιστήρια ή η ψυχαγωγία ή στο χαρτζιλίκι και την τιμή 0 όταν δεν έκανε περικοπές ή περικοπές στις τηλεπικοινωνίες ή αλλού.
- ❖ teenstress (εφηβικό άγχος): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι το παιδί του έχει άγχος και την τιμή 0 εάν δεν έχει.
- ❖ socialization (κοινωνικοποίηση σε Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι ο καλύτερος χώρος για να κοινωνικοποιηθεί το παιδί του είναι μία μη κερδοσκοπική οργάνωση και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ allowOutschoolActivities (γονείς που επιτρέπουν εξωσχολικές δραστηριότητες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εμπιστεύεται και στηρίζει την επιλογή του παιδιού του να συμμετάσχει σε μία δράση μίας Μ.Κ.Ο. και την τιμή 0 όταν δεν του το επιτρέπει.
- ❖ reliable (αξιοπιστία Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η αξιοπιστία τους και την τιμή 0 όταν δεν συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ recognize (αναγνωρισιμότητα Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η αναγνωσιμότητα τους και την τιμή 0 όταν δεν συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ reliablesource (αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η πληροφόρησή τους από αξιόπιστες πηγές και την τιμή 0 όταν δεν συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ TeenMale (φύλο εφήβου): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν το παιδί του ερωτώμενου είναι αγόρι και την τιμή 0 όταν είναι κορίτσι.
- ❖ ParentEdu (εκπαίδευση γονέων): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι απόφοιτος μεταλκειακής εκπαίδευσης, απόφοιτος Α.Ε.Ι.-Α.Τ.Ε.Ι., κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση.

- ❖ Income (μέσο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα): Ποσοτική μεταβλητή, η οποία εκφράζει το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των ερωτηθέντων.
- ❖ TeenAge (ηλικία εφήβων): Ποσοτική ιεραρχική μεταβλητή, που λαμβάνει την τιμή 1, 2, 3 όταν το παιδί του ερωτώμενου είναι ηλικίας αντίστοιχα: 10-12, 13-15 και 16-18.

Πίνακας 3: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών αναψυχής, από μία Μ.Κ.Ο.;

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1	Υπόδειγμα 2
Σταθερά	-1,231 (1,340)	-0,978** (5,401)
trustKO	0,363 (0,915)	
satisfSchool	-0,844** (5,971)	-0,949*** (9,464)
outschoolActivities	0,036 (0,008)	
teensCuts	-0,002 (0,000)	
teensStress	1,019*** (6,565)	1,047*** (7,643)
socialization	-00019 (0,003)	
allowOutschoolActivites	0,562 (1,208)	

reliable	0,374 (0,523)	
recogniz	-0,200 (0,303)	
reliablesource	0,631 (1,933)	0,738** (4,218)
TeenMale	0,516 (2,657)	0,572* (3,208)
ParentEdu	-0,623 (0,658)	
Income	-0,101 (1,959)	
TeenAge	0,290 (2,693)	
2 Log likelihood	266,93	276,285
Nagelkerke R ²	0,186	0,136

Σημειώσεις: στις παρενθέσεις εμφανίζεται η στατιστική *Wald*, τα ***, ** και * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 3 για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους ερωτώμενους (με αριθμό δείγματος n=218) να παροτρύνουν τα παιδιά τους να κάνουν χρήση κάποιου προγράμματος ή υπηρεσίας αναψυχής, από μία Μ.Κ.Ο.. Ο συντελεστής προσδιορισμού κατά Nagelkerke, που αναφέρεται στο σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών και δείχνει πόσο καλά προσαρμόζονται τα δεδομένα, στη συγκεκριμένη παλινδρόμηση ισούται με 0,136, που σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν μόνο το 13,6% της πιθανότητας της εξαρτημένης μεταβλητής. Επειδή όμως, η τιμή

της συνάρτησης λογαριθμοπιθανοφάνειας (2 Log likelihood) είναι ίση με 276,285, δείχνει ότι οι συντελεστές των ανεξάρτητων μεταβλητών των υποδειγμάτων είναι διαφορετικές από το μηδέν, που σημαίνει ότι μπορούμε να εμπιστευτούμε τα τελικά αποτελέσματα.

Στην πρώτη στήλη καταγράφονται όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές της εξίσωσης 3. Στη δεύτερη στήλη είναι το Υπόδειγμα 1, όπου παρουσιάζεται το αρχικό υπόδειγμα για το σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σταδιακά αφαιρούνται, μέχρι να έχουμε τη δημιουργία του δεύτερου υποδείγματος, στο οποίο βρίσκονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές. Όπως προκύπτουν, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 3 και συγκεκριμένα από το Υπόδειγμα 1, η εμπιστοσύνη στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, οι εξωσχολικές δραστηριότητες, οι περικοπές στις δαπάνες των εφήβων, η πεποίθηση πως οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αποτελούν μέσο κοινωνικοποίησης των εφήβων, το να επιτρέπουν οι γονείς τις εξωσχολικές δραστηριότητες, η αξιοπιστία των Μ.Κ.Ο., η αναγνωρισιμότητά, το υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων, το εισόδημα και η ηλικία των εφήβων (“trustKO”, “outschoolActivities”, “satisfSchool”, “ teensCuts ”, “socializatio ”, “allowOutschoolActivites”, “reliable”, “recogniz”, “ParentEdu”, “ Income” και “TeenAge”) δεν αποτελούν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές που να επηρεάζουν τους ερωτώμενους να παροτρύνουν στα παιδιά τους να συμμετέχουν σε προγράμματα αναψυχής, που διοργανώνουν μη κυβερνητικοί φορείς.

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης, σύμφωνα με το δεύτερο υπόδειγμα, υποδηλώνουν ότι η μεταβλητή “satisfschool” είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει αρνητικό πρόσημο, δηλαδή αρνητική επίδραση, άρα όσο οι γονείς είναι ικανοποιημένοι με το σχολικό πρόγραμμα, τόσο εμφανίζουν λιγότερες πιθανότητες να παροτρύνουν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν προγράμματα ταξιδιών, εκδρομών κ.ά.

Στατιστικά σημαντικός παράγοντας και με ισχυρή επίδραση, φαίνεται από τις εκτιμήσεις η μεταβλητή “teensStress”, σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και θετικό πρόσημο. Το άγχος των εφήβων, σύμφωνα με όσα δηλώνουν οι γονείς, είναι πιθανότερο να τους επηρεάσει ώστε να ενθαρρύνουν το παιδί τους να κάνει χρήση προγραμμάτων αναψυχής από Μ.Κ.Ο., όμοιο με τη γονεϊκή καθοδήγηση για τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου των Lekkou et al. (2006) και Larson & Wilson (2002).

Η μεταβλητή “relaiblesource”, σε επίπεδο σημαντικότητας 5% και θετικό πρόσημο δείχνει ότι η πληροφόρηση για τα προγράμματα αναψυχής των Μ.Κ.Ο. από αξιόπιστες πηγές, αποτελεί την προϋπόθεση για τους γονείς, ώστε να ενθαρρύνουν τα παιδιά τους να κάνουν χρήση υπηρεσιών αναψυχής από μη κερδοσκοπικό φορέα, ανάλογα συμπεράσματα έχουν εντοπιστεί και στις μελέτες των Schlesinger et al. (2004), Burk (2011), Bekkers (2006) και Bennett (1988).

Η μεταβλητή “TeenMale” προσεγγίζει το επίπεδο σημαντικότητας 5% και έχει θετικό πρόσημο. Δείχνει ότι οι γονείς των αγοριών, αυξάνουν τις πιθανότητες να τα ενθαρρύνουν να συμμετάσχουν σε προγράμματα διακοπών, σε σχέση με τους γονείς των κοριτσιών.

Από τη συγκεκριμένη εκτίμηση παλινδρόμησης, προκύπτει ότι οι παράγοντες που έχουν θετική επίδραση στο να παροτρυνθούν οι έφηβοι από τους γονείς τους, να συμμετάσχουν σε προγράμματα διακοπών που παρέχουν οι Μ.Κ.Ο. είναι το εφηβικό άγχος, οι αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης για τις συγκεκριμένες Μ.Κ.Ο.. Το φύλο του εφήβου-εάν είναι αγόρι, αυξάνει τις πιθανότητες χρήσης του προγράμματος, ενώ η ικανοποίηση από τις σχολικές δραστηριότητες, μειώνει τις πιθανότητες συμμετοχής.

5.2.3 Πρόθεση γονέων να συμμετάσχουν οι ίδιοι σε Μ.Κ.Ο.. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Προθυμία υποστήριξης μίας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης, μέσω εισφοράς υλικών αγαθών”

Σε αυτή την ενότητα, παρουσιάζεται η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης για τους παράγοντες που ωθούν τους ερωτώμενους γονείς, να συμμετέχουν οι ίδιοι στις Μ.Κ.Ο.. Σύμφωνα με όσα έχουν δηλώσει, ο δημοφιλέστερος τρόπος που έχουν επιλέξει για την υποστήριξη των Μ.Κ.Ο. είναι η εισφορά μέσω υλικών αγαθών (66,5%).

Στην παλινδρόμηση αυτή, εφαρμόστηκε η μέθοδος της λογιστικής παλινδρόμησης (Binary Logistic Regression), γιατί η εξαρτημένη μεταβλητή “intent.donate.materials” είναι ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι διατεθειμένος αυτή τη χρονική περίοδο να συνεισφέρει με υλικά αγαθά σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση και την τιμή 0 όταν όχι. Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το λόγο των πιθανοτήτων και η εκτίμηση των παραμέτρων a_i γίνεται με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας.

Η εξίσωση της παλινδρόμησης ορίζεται ως εξής:

$$\text{intent.donate.materials} = a_0 + a_1 \text{time.money} + a_2 \text{Income} + a_3 \text{myreligion} + a_4 \text{Pastvolunteering} + a_5 \text{trustEnergyCitizens} + a_6 \text{authoritiesKO} + a_7 \text{alternativehelp} + a_8 \text{socialjustice} + a_9 \text{reliable} + a_{10} \text{efectivness} + a_{11} \text{socialReport} + a_{12} \text{publicity} + a_{13} \text{leadership} + \varepsilon_i \quad (4)$$

Όπου:

- ❖ time.money (υποκατάσταση δωρεών με εθελοντική εργασία): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι αύξησε το εθελοντικό έργο, εξαιτίας των περικοπών του σε δωρεές και την τιμή 0 όταν δεν αύξησε το εθελοντικό έργο.

- ❖ Income: Ποσοτική μεταβλητή, η οποία εκφράζει το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των ερωτηθέντων.
- ❖ myreligionω (θρησκευτικά πιστεύω): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε ένα μία Μ.Κ.Ο. είναι οι θρησκευτικές του πεποιθήσεις και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ PastVolunteering (εθελοντική εμπειρία): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει συνεισφέρει ή συμμετάσχει κατά τον τελευταίο χρόνο σε κάποιο μη κερδοσκοπικό οργανισμό ή εθελοντική δράση και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ trustEnergyCitizens (εμπιστοσύνη στους ενεργούς πολίτες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι ο ενεργός πολίτης βελτιώνει την ποιότητα της ζωής και την τιμή 0 εάν όχι.
- ❖ authoritiesKO (γνώση αρχών φορέων Κοινωνικής Οικονομίας): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι οι φορείς Κοινωνικής Οικονομίας έχουν σα βασικό στόχο στην παροχή υπηρεσιών στα μέλη τους, στη μη αποκόμιση κέρδους, στην αυτονομία τους, στις δημοκρατικές τους αρχές και την προτεραιότητα στο άτομο και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ alternativehelp (εναλλακτική βοήθεια): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε ένα μία Μ.Κ.Ο. είναι ένας εναλλακτικός τρόπος βοήθειας και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ socialjustice (κοινωνική δικαιοσύνη): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως προσωπικό κίνητρο για συμμετοχή (με δωρεά ή εθελοντικά) σε μία Μ.Κ.Ο. είναι η αίσθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την τιμή 0 αλλού.
- ❖ reliable (αξιοπιστία Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η αξιοπιστία τους και την τιμή 0 όταν δε συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ efectivness (αποτελεσματικές Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την

υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η αποδοτικότητα τους και την τιμή 0 όταν δε συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.

- ❖ socialReport (κοινωνικός απολογισμός Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι ο κοινωνικός απολογισμός τους και την τιμή 0 όταν δε συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ publicity (προβολή Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας Μ.Κ.Ο. αποτελεί η διαφήμιση της και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ leadership (δυναμική ηγεσία Μ.Κ.Ο.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας Μ.Κ.Ο. είναι η δυναμική ηγεσία της και την τιμή 0 όταν όχι.

Πίνακας 4: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή «Προθυμία συνεισφοράς σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση, μέσω εισφοράς υλικών αγαθών».

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1	Υπόδειγμα 2
Σταθερά	-3,480*** (9,224)	-2,928*** (16,224)
time.money	1,565*** (12,096)	1,355*** (10,818)
Income	0,440 (0,279)	
myreligion	-0,746** (3,919)	-0,716** (3,881)
Pastvolunteering	0,861** (4,983)	0,854** (5,421)
trustEnergyCitizens	0,504	

	(0,318)	
authoritiesKO	-0,568 (1,631)	
alternativehelp	1,409** (5,191)	1,460*** (8,157)
socialjustice	0,350 (0,524)	
reliable	1,108** (3,433)	0,971* (3,400)
efectivness	-0,374 (0,455)	
socialReport	1,228** (4,618)	1,076** (4,826)
publicity	-0,537 (0,923)	
leadership	0,782 (1,879)	
2 Log likelihood	220,191	225,341
Nagelkerke R2	0,323	0,298

Σημειώσεις: στις παρενθέσεις εμφανίζεται η στατιστική *Wald*, τα ***, ** και , υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 4 για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους ερωτώμενους (με αριθμό δείγματος n=218)

προκειμένου να εισφέρουν οικονομικά σε κάποια Μ.Κ.Ο.. Στην πρώτη στήλη καταγράφονται όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές της εξίσωσης 4. Στη δεύτερη στήλη είναι το Υπόδειγμα 1, όπου παρουσιάζεται το αρχικό υπόδειγμα για το σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σταδιακά αφαιρούνται, μέχρι να έχουμε τη δημιουργία του δεύτερου υποδείγματος, στο οποίο βρίσκονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές. Όπως προκύπτουν, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 4 και συγκεκριμένα από το Υπόδειγμα 2, οι μεταβλητές εισόδημα, η πεποίθηση ότι οι ενεργοί πολίτες βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής, η γνώση των γενικών αρχών των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, το αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης, το κριτήριο της αποτελεσματικότητας, η διαφήμιση των Μ.Κ.Ο. και η δυναμική τους ηγεσία (“Income”, “trustEnergyCitizens”, “socialjustice”, “effectiveness”, “publicity” και “leadership”) δεν αποτελούν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές που να επηρεάζουν τους ερωτώμενους στο να συνεισφέρουν υλικά στις Μ.Κ.Ο..

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης, σύμφωνα με το δεύτερο υπόδειγμα, υποδηλώνουν ότι η μεταβλητή “time.money” είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο, δηλαδή θετική επίδραση, άρα όσοι έχουν μειώσει τις δωρεές με ταυτόχρονη αύξηση του εθελοντικού τους χρόνου, έχουν περισσότερες πιθανότητες να υποστηρίξουν, με υλικές εισφορές, μία Μ.Κ.Ο., τι ίδιο συμπέρασμα, της υποκατάστασης των χρηματικών δωρεών με υλικές εισφορές, έχει αναφερθεί και στους Andreoni και Scholz (1998).

Με χαμηλότερο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ($\alpha=5\%$), η μεταβλητή “myreligion”, εμφανίζεται με αρνητικό πρόσημο. Οι ερωτώμενοι, οι οποίοι θεωρούν ως κίνητρο του εθελοντισμού και της δωρεάς τα θρησκευτικά τους “πιστεύω”, είναι λιγότερο πιθανόν, να πραγματοποιήσουν υλικές δωρεές σε μία Μ.Κ.Ο., συμπέρασμα που έχει αναφερθεί στην Bekkers (2006).

Αναμενόμενα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ($\alpha=5\%$), η μεταβλητή “Pastvolunteering”, εμφανίζει θετικό πρόσημο. Κάποιος είναι περισσότερο πιθανό να συνεισφέρει υλική υποστήριξη σε μία Μ.Κ.Ο. όταν έχει εθελοντικές εμπειρίες.

Όταν προσωπικό κίνητρο της δωρεάς είναι η εναλλακτική μορφή βοήθειας στο συνάνθρωπο, μεταβλητή “alternativehelp” με θετικό πρόσημο, τότε σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, έχει περισσότερες πιθανότητες να υποστηρίξει με υλικά αγαθά τις Μ.Κ.Ο.. Παρόμοιο συμπέρασμα με Bennett (1988).

Η μεταβλητή της αξιοπιστίας “reliable” είναι στατιστικά σημαντική ($\alpha=10\%$) και με θετικό πρόσημο, ασκεί θετική επίδραση στις πιθανότητες κάποιος να υποστηρίξει υλικά τις μη

κερδοσκοπικές οργανώσεις, ανάλογο των συμπερασμάτων των Schlesinger et al. (2004), Saxton (2004), Zheng (2011), Burk (2011), Power (2010), Bekkers (2006) και Bennett (1988).

Τέλος, η μεταβλητή “SocialReport”, σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, ασκεί θετική επίδραση, υποδηλώνοντας, ότι όταν κάποιος συμφωνεί με το κριτήριο του κοινωνικού απολογισμού και της δράσης των Μ.Κ.Ο., έχει πάρα πολλές πιθανότητες να τις στηρίζει με υλικά αγαθά. Όμοια συμπεράσματα έχουν προκύψει και στους Zheng (2011), Burk (2011), Power (2010) και Bennett (1988).

Το R^2 Nagelkerke, όπου είναι ο συντελεστής προσδιορισμού κατά Nagelkerke, αναφέρεται στο σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών και δείχνει πόσο καλά προσαρμόζονται τα δεδομένα. Στη συγκεκριμένη παλινδρόμηση, ο συντελεστής αυτός ισούται με 0,298, που σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 29,8% της πιθανότητας της εξαρτημένης μεταβλητής. Η τιμή επίσης, της συνάρτησης λογαριθμοπιθανοφάνειας ($2 \text{ Log likelihood} = 225,341$), δείχνει ότι οι συντελεστές των ανεξάρτητων μεταβλητών των υποδειγμάτων είναι διαφορετικές από το μηδέν, που σημαίνει ότι μπορούμε να εμπιστευτούμε τα τελικά αποτελέσματα.

Συνοψίζοντας, οι παράγοντες που αυξάνουν τις πιθανότητες, στους γονείς της παρούσας έρευνας να υποστηρίξουν, με υλικές δωρεές, μία Μ.Κ.Ο. είναι η υποκατάσταση των χρηματικών δωρεών με τον εθελοντισμό, η εθελοντική εμπειρία, η δωρεά ως εναλλακτική βοήθεια, η αξιοπιστία και οι τακτικοί κοινωνικοί απολογισμοί των Μ.Κ.Ο.

5.2.4 Ενθάρρυνση και άλλων στη χρήση προγραμμάτων από Μ.Κ.Ο.. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Προτροπή σε άλλο έφηβο, εκτός του παιδιού σας, ή άλλο γονέα να κάνουν χρήση κάποιας υπηρεσίας ή προγράμματος μιας Μ.Κ.Ο.”

Στην υποενότητα αυτή, εξετάζονται οι παράγοντες, για την παρότρυνση οποιουδήποτε άλλου εφήβου ή άλλου γονέα, να λάβει μέρος στα προγράμματα ή τις υπηρεσίες μίας μη κυβερνητικής οργάνωσης. Στην παλινδρόμηση αυτή, εφαρμόστηκε η μέθοδος της λογιστικής παλινδρόμησης (Binary Logistic Regression), γιατί η εξαρτημένη μεταβλητή “intent.Others” είναι ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι διατεθειμένος να προτρέψει κι άλλους (εφήβους ή γονείς) προς τη χρήση προγραμμάτων των Μ.Κ.Ο. και την τιμή 0 εάν όχι. Η εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το λόγο των πιθανοτήτων και η εκτίμηση των παραμέτρων a_i γίνεται με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας.

Η εξίσωση της παλινδρόμησης ορίζεται ως εξής:

$$\text{intent.Others} = a_0 + a_1 \text{Income} + a_2 \text{TeenAge} + a_3 \text{scientific} + a_4 \text{leadership} + a_5 \text{publicity} + a_6 \text{recogniz} + a_7 \text{reliable} + a_8 \text{allowOutschoolActivites} + a_9 \text{importantEnergyTeen} + a_{10} \text{paternalInvolvement} + a_{11} \text{teensStress} + a_{12} \text{teensCuts} + a_{13} \text{satisfSchool} + a_{14} \text{unformalEDU} + a_{15} \text{TrustNGO} + \epsilon_i \quad (5)$$

Όπου:

- ❖ Income (ετήσιο οικογενειακό εισόδημα): Ποσοτική μεταβλητή, η οποία εκφράζει το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των ερωτηθέντων.
- ❖ TeenAge (ηλικία εφήβων): Ποσοτική ιεραρχική μεταβλητή, που λαμβάνει την τιμή 1, 2, 3 όταν το παιδί του ερωτώμενου είναι ηλικίας αντίστοιχα: 10-12, 13-15 και 16-18.
- ❖ scientific (επιστημονικά τεκμηριωμένη δράση M.K.O.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας M.K.O η επιστημονικά τεκμηριωμένη δράση της και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ leadership (δυναμική ηγεσία M.K.O.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας M.K.O. είναι η δυναμική ηγεσία της και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ publicity (προβολή M.K.O.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πιστεύει ότι παράγοντας αξιοπιστίας και φήμης μίας M.K.O. αποτελεί η διαφήμιση της και την τιμή 0 όταν όχι.
- ❖ recognize (αναγνωρισιμότητα M.K.O.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η αναγνωρισιμότητά τους και την τιμή 0 όταν δε συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ reliable (αξιοπιστία M.K.O.): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος “συμφωνεί απόλυτα” ή “συμφωνεί”, ότι ως κριτήριο για την υποστήριξη των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων πρέπει να είναι η αξιοπιστία τους και την τιμή 0 όταν δε συμφωνεί ή δεν έχει γνώμη.
- ❖ alllowOutschoolActivities (γονείς επιτρέπουν εξωσχολικές δραστηριότητες): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εμπιστεύεται και στηρίζει την επιλογή του παιδιού του να συμμετάσχει σε μία δράση μίας M.K.O. και την τιμή 0 όταν δεν του το επιτρέπει.
- ❖ importantEnergyTeens (ενεργός έφηβος, ως αναπτυξιακός παράγοντας εφήβου): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι ο ενεργός

έφηβος είναι απαραίτητο στοιχείο για την ανάπτυξης της προσωπικότητας ενός εφήβου και την τιμή 0 όταν όχι.

- ❖ paternalInvolvement (γονεϊκή παρεμβατικότητα): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει πως στην περίπτωση που το παιδί του ζητήσει να επιλέξει μία δραστηριότητα, θα παρέμβει στην επιλογή του και την τιμή 0 όταν δεν επεμβαίνει.
- ❖ teensCuts (περικοπές εφηβικών δαπανών): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι η μεγαλύτερη περικοπή που έχει κάνει στο παιδί του είναι οι εξωσχολικές δραστηριότητες ή τα φροντιστήρια ή η ψυχαγωγία ή στο χαρτζιλίκι και την τιμή 0 όταν δεν έκανε περικοπές ή περικοπές στις τηλεπικοινωνίες ή αλλού.
- ❖ satisfSchool (ικανοποίηση από το σχολείο): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ικανοποιημένος με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στα σχολεία και την τιμή 0 όταν δεν είναι.
- ❖ unformalEDU (άτυπη εκπαίδευση παντού): Ψευδομεταβλητή, η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος αντιλαμβάνεται ότι η άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση πραγματοποιείται ταυτόχρονα στο σχολείο, σε ιδρύματα, εξωσχολικούς φορείς, στην οικογένεια, στις Μ.Κ.Ο. και την τιμή 0 όταν επιλέγει κάτι από τα παραπάνω μεμονωμένα.
- ❖ TrustNGO (εμπιστοσύνη φορέων Κοινωνικής Οικονομίας): Ποσοτική μεταβλητή, η οποία εκφράζει την εμπιστοσύνη των ερωτηθέντων στο έργο των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας και λαμβάνει τιμές από 1 έως 4, όπου 1 = “καθόλου” μέχρι 4 = “πάρα πολύ”.

Πίνακας 5: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη μεταβλητή “Προτροπή σε άλλο έφηβο, εκτός του παιδιού σας, ή άλλο γονέα να κάνουν χρήση κάποιας υπηρεσίας ή προγράμματος μιας Μ.Κ.Ο.”

Μεταβλητές	Υπόδειγμα 1	Υπόδειγμα 2
Σταθερά	-3,684* (3,590)	-2,567** (6,229)
Income	-0,103	

	(0,577)	
TeenAge	0,483 (1,576)	
scientific	-0,610 (0,888)	
leadership	-0,317 (0,104)	
publicity	18,401 (0,000)	
recogniz	2,578*** (9,792)	2,349*** (11,130)
reliable	2,164** (6,294)	1,755** (5,688)
allowOutschoolActivites	1,955** (4,168)	1,586* (3,460)
importantEnergyTeen	1,412 (2,240)	1,418* (3,108)
paternalInvolvement	0,912 (1,294)	
teensStress	1,062 (2,382)	

teensCuts	-0,370 (0,265)	
satisfSchool	-1,296* (2,921)	-1,195* (3,435)
unformalEDU	1,504** (4,289)	1,104* (3,090)
TrustNGO	-0,347 (0,604)	
2 Log likelihood	85,465	93,854
Nagelkerke R ²	0,52	0,462

Σημειώσεις: στις παρενθέσεις εμφανίζεται η στατιστική *Wald*, τα ***, ** και * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα σε ποσοστό 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στον Πίνακα 5 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 5 για τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους ερωτώμενους (με αριθμό δείγματος n=218) προκειμένου να εισφέρουν εθελοντικό χρόνο σε κάποια Μ.Κ.Ο.. Στην πρώτη στήλη καταγράφονται όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές της εξίσωσης 5. Στη δεύτερη στήλη είναι το Υπόδειγμα 1, όπου παρουσιάζεται το αρχικό υπόδειγμα για το σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σταδιακά αφαιρούνται, μέχρι να έχουμε τη δημιουργία του δεύτερου υποδείγματος, στο οποίο βρίσκονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές. Όπως προκύπτει, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 5 και συγκεκριμένα από το Υπόδειγμα 2, οι μεταβλητές εισόδημα, ηλικία εφήβων παιδιών, η επιστημονική τεκμηρίωση των δράσεων των Μ.Κ.Ο., η δυναμική τους ηγεσία, η διαφήμιση, ο γονικός παρεμβατισμός, οι εφηβικές αγωνίες, η μειώσεις στις δαπάνες των παιδιών και η εμπιστοσύνη στους φορείς ευρύτερα της Κοινωνικής Οικονομίας (“Income”, “TeenAge”, “scientific”, “leadership”, “publicity”, “paternalInvolvement”, “teensStress”, “teensCuts” και “trustNGO”) δεν αποτελούν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές που να επηρεάζουν τους ερωτώμενους, ώστε να παροτρύνουν και άλλους εφήβους ή γονείς να συμμετάσχουν σε κάποιο πρόγραμμα μίας Μ.Κ.Ο..

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης, σύμφωνα με το δεύτερο υπόδειγμα, υποδηλώνουν ότι η μεταβλητή “recogniz” είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ο εκτιμώμενος συντελεστής έχει θετικό πρόσημο, δηλαδή θετική επίδραση, άρα όσο περισσότερο αναγνωρίσιμη είναι μία Μ.Κ.Ο., είναι πιθανότερο να την προτείνουν και σε άλλους οι ερωτώμενοι, όμοια συμπεράσματα με τους Power (2010), Houston (2006) και Bennett (1988).

Με χαμηλότερο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ($\alpha=5\%$), η μεταβλητή “reliable”, εμφανίζεται με θετικό πρόσημο. Οι ερωτώμενοι, οι οποίοι δίνουν σημασία στην αξιοπιστία μίας Μ.Κ.Ο., είναι πολύ πιθανόν να την προτείνουν και σε άλλους, όπως στο Bennett (1988).

Οριακά στατιστικά σημαντική ($\alpha=10\%$) εμφανίζεται η μεταβλητή “allowOutschoolActivites”, με θετικό πρόσημο. Οι ερωτώμενοι γονείς, που επιτρέπουν τις εξωσχολικές δραστηριότητες στα παιδιά τους, είναι πιθανότερο να προτείνουν κάποια Μ.Κ.Ο. και σε άλλους εφήβους και άλλους γονείς.

Οριακά στατιστικά σημαντική ($\alpha=10\%$) εμφανίζεται και η μεταβλητή “importantEnergyTeen”, με θετικό πρόσημο. Οι ερωτώμενοι γονείς, που δηλώνουν ότι η ενεργή εφηβεία συμβάλλει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας ενός εφήβου, είναι πιθανότερο να προτείνουν κάποια Μ.Κ.Ο. και σε άλλους, στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και οι μελέτες των Harvard Family Research Project (2012), Hirsch et. al (2011), Simon (2004) και Tangri και Moles (1987).

Η ικανοποίηση από τις σχολικές δραστηριότητες, επιδρά αρνητικά και ελαττώνει την πιθανότητα για κάποιον να προτείνει και σε άλλους τις δράσεις μίας Μ.Κ.Ο.. Η μεταβλητή είναι η “satisfSchool”, στατιστικά σημαντική στο 10% του επιπέδου σημαντικότητας.

Αντίθετα, η πεποίθηση ότι η άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση που πραγματοποιείται ταυτόχρονα στο σχολείο, σε ιδρύματα, εξωσχολικούς φορείς, στην οικογένεια, στις Μ.Κ.Ο., έχει θετική επίδραση και αυξάνει την πιθανότητα κάποιος να ενθαρρύνει και άλλα άτομα να λάβουν μέρος σε μία υπηρεσία ή πρόγραμμα μίας Μ.Κ.Ο.. Μεταβλητή “unformalEDU”, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Ανάλογο συμπέρασμα προκύπτει και από την έρευνα της Simon (2004).

Το R^2 Nagelkerke, αναφέρεται στο σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών και δείχνει πόσο καλά προσαρμόζονται τα δεδομένα. Στη συγκεκριμένη παλινδρόμηση, ο συντελεστής αυτός ισούται με 0,462, που σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 46,2% της πιθανότητας της εξαρτημένης μεταβλητής. Η τιμή επίσης της συνάρτησης λογαριθμοπιθανοφάνειας (2 Log likelihood) δείχνει ότι οι συντελεστές των ανεξάρτητων μεταβλητών των υποδειγμάτων είναι διαφορετικές του μηδενός, που σημαίνει ότι μπορούμε να εμπιστευτούμε τα τελικά αποτελέσματα.

Συνοψίζοντας, οι παράγοντες που προθυμοποιούν τους γονείς της παρούσας έρευνας να ενθαρρύνουν κι άλλους εφήβους ή γονείς να κάνουν χρήση κάποιου προγράμματος ή υπηρεσίας μίας Μ.Κ.Ο. είναι η αναγνωρισιμότητά της, η αξιοπιστία της, να επιτρέπουν οι γονείς στα παιδιά τους τις εξωσχολικές δραστηριότητες, να υπάρχει η πεποίθηση της αναπτυξιακής συμβουλής του ενεργού εφήβου, η πεποίθηση ότι η άτυπη εκπαίδευση πραγματοποιείται σε όλους τους κοινωνικούς φορείς και να μην υπάρχει ικανοποίηση από τις σχολικές δραστηριότητες.

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Στην παρούσα μελέτη παρουσιάστηκαν εικοσι πέντε μη κερδοσκοπικοί/εθελοντικοί οργανισμοί, φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, οι οποίοι απευθύνονται σε εφήβους και δραστηριοποιούνται σε κοινωνικούς, μορφωτικούς, πολιτιστικούς, ψυχαγωγικούς, καλλιτεχνικούς τομείς. Επιβεβαιώνεται, με αυτόν τον τρόπο, η ύπαρξη και ο ρόλος των Μ.Κ.Ο., οι οποίες, σύμφωνα με τους Παπαγεωργίου (2004), Καμινάρη-Κλήμη και Παπαγεωργίου (2010), Salamon et al. (2000) και Billis and Glennerster (1998), ανήκουν στο χώρο της Κοινωνικής Οικονομίας και δραστηριοποιούνται και σε τομείς εκπαιδευτικούς, πολιτιστικούς, φιλανθρωπικούς και κοινωνικούς. Σύμφωνα με τα προγράμματα, τους στόχους και τα μέσα δράσης των Μ.Κ.Ο. της μελέτης, όπως αυτά εμφανίζονται στις ιστοσελίδες τους, παρουσιάζονται δομημένες μέσω της άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης (Jeffs and Smith, 1990; Coombs, 2004) καθιστώντας τες ως κατεξοχήν φορείς μάθησης, κοινωνικοποίησης, συμμετοχής και δράσης (Wenger, 1998; Engestrom, 1987). Αυτή η ιδιομορφία των Μ.Κ.Ο., ενθαρρύνει όχι μόνο τους εφήβους, αλλά και όλα τα μέλη της οικογένειας να συμμετέχουν, να δρουν, να αλληλεπιδρούν και να εκπαιδεύονται δια βίου σε θέματα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά, όπως αναφέρουν και οι Tilbury (1995), O'Shea (2003), Λιαράκου και Φλογαϊτή (2007). Επιπλέον, οι Μ.Κ.Ο., λόγω των χαρακτηριστικών τους ως αυτοδιοίκητες, εθελοντικές, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις (Salamon and Anheier, 1992; Salamon et al., 2000), ενθαρρύνουν του εφήβους και γονείς να υποστηρίξουν την βιωσιμότητά τους, μέσω του εθελοντισμού και της υλικής ή άυλης δωρεάς τους. Δημιουργείται, έτσι, μία αμφίδρομη σχέση μεταξύ των Μ.Κ.Ο. και της οικογένειας: η οικογένεια-έφηβοι ως αποδέκτες των προγραμμάτων, καθώς και οι γονείς και έφηβοι, ως ενεργοί πολίτες που υποστηρίζουν εθελοντικά τις Μ.Κ.Ο..

Οι Μ.Κ.Ο. της παρούσας μελέτης, έχουν τις δυνατότητες με τη βοήθεια των ενεργών πολιτών, να προάγουν την βιώσιμη ανάπτυξη διαμέσου της κοινωνικής και οικονομικής αλληλεγγύης. Το επόμενο ερώτημα, το οποίο αποτέλεσε και στόχο της μελέτης, είναι κατά πόσο οι γονείς γνωρίζουν τις εκπαιδευτικές και πολιτιστικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται μέσω των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, ποια η στάση τους και με ποιον τρόπο καθοδηγούν τα παιδιά τους, να τις υποστηρίξουν και να κάνουν ενδεχομένως χρήση των υπηρεσιών τους. Πραγματοποιώντας πρωτογενή ηλεκτρονική έρευνα σε 218 γονείς εφήβων, στον νομό Αττικής τον Αύγουστο του 2012, τα ευρήματα παρουσιάζουν τους γονείς να μην γνωρίζουν ποιες είναι ακριβώς οι αρχές λειτουργίας και οι σκοποί των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας. Εύρημα που συνδυάζεται και με

το γεγονός ότι γνωρίζουν ελάχιστους μη κερδοσκοπικούς/ κυβερνητικούς/ εθελοντικούς φορείς, που σχετίζονται με εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, με εξαίρεση προβεβλημένους και με ιστορική δράση φορείς, όπως το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων και τον Ερυθρό Σταυρό, με βασική πηγή πληροφόρησης την τηλεόραση και το διαδίκτυο. Για τους παραπάνω λόγους, ίσως προκύπτει και η όχι υψηλή εμπιστοσύνη, που δείχνουν οι γονείς στο έργο των Μ.Κ.Ο.. Όπως εμφανίζεται και στις μελέτες των Ζώντου (2010), Zheng (2011), Bekkers (2006), Schlesinger et al. (2004), εάν οι υποψήφιοι εθελοντές/δωρητές δυσκολεύονται να κατανοήσουν το ρόλο, τη λειτουργία και τον στόχο ενός φορέα, δύσκολα λαμβάνουν την απόφαση να τον ενισχύσουν με οποιοδήποτε τρόπο.

Οι γονείς, που προσφέρονται ως εθελοντές ή δωρητές να υποστηρίξουν κάποιο μη κερδοσκοπικό φορέα, επιλέγουν κυρίως την προσφορά υλικών αγαθών, με βασικά κίνητρα τη θετική ενέργεια που αποκομίζουν με την πράξη τους, τον εναλλακτικό τρόπο βοήθειας σε άτομα που χρήζουν βοήθειας και ότι αποτελεί μορφή κοινωνικής δικαιοσύνης. Στα κριτήρια που θέτουν, ως προϋπόθεση υποστήριξης των Μ.Κ.Ο., είναι οι τελευταίες να εμφανίζουν τακτικά απολογιστικές εκθέσεις με το έργο τους, να μην συνδέονται με σκάνδαλα, ενώ καθοριστικό ρόλο παίζουν τα προγράμματά τους, οι στόχοι τους, η δημοκρατική διαχείρισή τους και η επιστημονική τεκμηρίωση των δράσεών τους. Τα κίνητρα και τα κριτήρια των γονέων του δείγματος δεν διαφέρουν από τα αντίστοιχα κίνητρα και κριτήρια εθελοντών και δωρητών σε μελέτες των Burk (2011), Bekkers (2006), Bennett (1988), Klipsh (2011) και Davis (2000), γεγονός που ενισχύει τα συμπεράσματα των Schlesinger et al. (2004), Saxton (2004), Mullin (1995), που υποστηρίζουν ότι η βιωσιμότητα των μη κερδοσκοπικών οργανισμών βασίζεται στους μακροχρόνιους και πιστούς υποστηρικτές τους, όπως πηγάζει από το βαθμό αξιοπιστίας και κατανόηση του ρόλου τους στο κοινό.

Σε επίπεδο γονικής καθοδήγησης, οι γονείς εμφανίζονται να προτρέπουν και τα έφηβα παιδιά τους να υποστηρίξουν τις Μ.Κ.Ο. ακολουθώντας το παράδειγμά τους, με υψηλότερη συχνότητα την εθελοντική εργασία. Οι πιθανότητες προτροπής τους αυξάνονται, όταν οι έφηβοι είναι κοντά στην ενηλικίωση, οι ίδιοι οι γονείς προτίθενται να προσφέρουν εθελοντικό έργο στις Μ.Κ.Ο, είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, υπάρχουν αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης για τις Μ.Κ.Ο., πιστεύουν ότι η κοινωνικοποίηση των παιδιών τους ενισχύεται και από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και γνωρίζουν τις αρχές λειτουργίας τους. Οι παραπάνω παράγοντες μεμονωμένοι, εμφανίζονται να ασκούν θετική επίδραση στην υποστήριξη των Μ.Κ.Ο. και στις μελέτες των Deschenes et al. (2010), Bekkers (2006), Burk (2011), Bekkers (2005), Tangri and Moles (1987) και Schlesinger et al. (2004). Από τα ευρήματα αυτά, επιβεβαιώνεται ο ρόλος της γονεϊκής εμπλοκής και του κοινωνικοποιητικού ρόλου της οικογένειας, όπως αναφέρονται στις

μελέτες των (Φίλιας, 1989; Στραβοσκούφης, 2006; Λιαράκου και Φλογαΐτη, 2007; Deschenes et al. 2010).

Στην περίπτωση που οι γονείς προτείνουν στα παιδιά τους χρήση κάποιου εκπαιδευτικού, αθλητικού ή πολιτιστικού προγράμματος από μία Μ.Κ.Ο., δεν εμφανίζονται στατιστικά σημαντικοί δημογραφικοί παράγοντες, που να επηρεάζουν την απόφασή τους. Οι καθοριστικοί παράγοντες στην επιλογή προγραμμάτων Μ.Κ.Ο. σχετίζονται κυρίως με την μη ικανοποίηση των γονέων από τις δραστηριότητες άτυπης σχολικής εκπαίδευσης, ευρήματα που επιβεβαιώνονται και από μελέτη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2008), καθώς και με την εμπιστοσύνη στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, όπως στις μελέτες των Bekkers (2006), Bennett (1988), Burk (2011). Εξάιρεση, ως προς τα προτεινόμενα προγράμματα των εφήβων, αποτελούν οι υπηρεσίες αναψυχής, όπου εμφανίζονται να προτείνονται με λιγότερη συχνότητα από τους γονείς προς τα παιδιά τους, για λόγους που σχετίζονται με τους ίδιους τους εφήβους (άγχος και φύλο).

Οι γονείς συνολικά εμφανίζονται πρόθυμοι να παροτρύνουν και άλλους γονείς ή και εφήβους να συμμετέχουν σε Μ.Κ.Ο., αρκεί να υπάρχουν προϋποθέσεις, όπως η αναγνωρισιμότητα και η αξιοπιστία μίας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης και να πιστεύουν στην αναπτυξιακή συνεισφορά των ενεργών πολιτών στους εφήβους. Η στάση που παρουσιάζουν και η θετική προτροπή τους, εμφανίζεται σύμφωνη και με τις θεωρίες των “αλληλοεξαρτώμενων προτιμήσεων” των Andreoni and Scholz (1998: σελ. 411) και του “κοινωνικογεωγραφικού χώρου” των Van Praag et al. (1979: σελ. 13-15), σύμφωνα με αυτές, άτομα με παρόμοια κοινωνικά χαρακτηριστικά ή που ανήκουν σε κοντινές κοινωνικές ομάδες, αλληλοεπηρεάζονται και συμπεριφέρονται με παρόμοιο τρόπο, ειδικά στα θέματα εθελοντισμού και δωρεών. Επιπλέον, η προθυμία τους να παροτρύνουν και να επηρεάσουν κι άλλους να συμμετέχουν στις Μ.Κ.Ο., καθιστά τους γονείς, ανεπίσημα, ως εθελοντές και εκπροσώπους των Μ.Κ.Ο..

Συνοπτικά, τα ευρήματα παρουσιάζουν τους γονείς να μην γνωρίζουν ποιες είναι οι αρχές λειτουργίας και οι σκοποί των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, να γνωρίζουν ελάχιστους μη κερδοσκοπικούς/ κυβερνητικούς/ εθελοντικούς φορείς, που σχετίζονται με εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, με εξαίρεση προβεβλημένους και με ιστορική δράση φορείς. Οι γονείς εμφανίζονται στη συντριπτική πλειοψηφία να μην γνωρίζουν την έννοια και το ρόλο των ενεργών πολιτών, να μην έχουν υψηλή εμπιστοσύνη στο έργο των Κοινωνικών Φορέων, ενώ βασικό κριτήριο για την υποστήριξη ή συμμετοχή στις Μ.Κ.Ο. αναδεικνύεται η αξιοπιστία τους. Οι γονείς φαίνεται να θέλουν να υποστηρίξουν και να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες των Μ.Κ.Ο., ειδικά αυτών που σχετίζονται με τα παιδιά και τους εφήβους, αλλά δεν

γνωρίζουν τον τρόπο (πώς), ούτε σε ποιους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας μπορούν να απευθυνθούν (που). Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει κενό στην ενημέρωση και την επικοινωνία μεταξύ των Μ.Κ.Ο. και του κοινού. Ανάλογα συμπεράσματα έχουν προκύψει και από τις έρευνες των Βασιλάκη και συν.(2007) και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (2012), όπου, μελετώντας τον εθελοντισμό στην Ελλάδα, προέκυψε έλλειψη εθελοντικής κουλτούρας και απαίτηση για εκπαίδευση και ενημέρωση όχι μόνο των μαθητών, αλλά και των γονέων τους. Σε διεθνείς έρευνες (Davis, 2010) και (Bekkers, 2006), οι γονείς επίσης φαίνονται να μην γνωρίζουν πώς μπορούν να συνεισφέρουν στο τρίπτυχο: τοπική κοινότητα-σχολείο-έφηβοι, ενώ είναι πρόθυμοι να προσφέρουν με ό,τι μέσο μπορούν (επαγγελματική ιδιότητα, χειρονακτική εργασία, υλικά, χρηματικές δωρεές κ.), επηρεάζοντας με αντίστοιχο τρόπο και τα παιδιά τους.

Σύμφωνα με τη μελέτη των Deschenes et al. (2010), η λύση βρίσκεται στην επικοινωνία των γονέων και των μη κερδοσκοπικών φορέων. Όταν υπάρχουν ανοιχτοί δίαυλοι επικοινωνίας με τους γονείς, για παράδειγμα μέσω διαδικτύου, τηλεφωνικών ενημερώσεων, εκδηλώσεων, προσφοράς άφθονων εθελοντικών δραστηριοτήτων προς τους γονείς, τότε γίνονται ευρύτερα γνωστές οι δράσεις και οι στόχοι των φορέων, κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των γονιών. Επιπλέον, με αυτό τον τρόπο οι γονείς προσφέρουν συνεχή ανατροφοδότηση στους φορείς για τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των εφήβων, αλλά και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των παιδιών τους σε αυτούς τους φορείς, είτε υποστηρίζοντάς τους είτε προτρέποντάς τα να κάνουν χρήση των προγραμμάτων τους. Στην κατεύθυνση της σταθερής υποστήριξης, κινείται και η έρευνα του Mullin (1995). Ο Mullin στηρίζει στην επικοινωνία μεταξύ Μ.Κ.Ο. και κοινού, το χτίσιμο εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο μερών και τη δημιουργία σταθερών και μακροχρόνιων δωρητών και εθελοντών, απαραίτητους για την βιωσιμότητα των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων.

Από την παρούσα μελέτη προκύπτει η ανάγκη επιμόρφωσης και επικοινωνίας σε θέματα εθελοντισμού, ενεργοποίησης των πολιτών και των δυνατοτήτων του χώρου της Κοινωνικής Οικονομίας. Αξιοποιώντας την τεχνική του marketing, οι μη κερδοσκοπικοί/εθελοντικοί φορείς θα μπορούσαν να ενημερώσουν το κοινό για το πού μπορούν να απευθυνθούν, καθώς και το πώς μπορούν να υποστηρίξουν αυτούς τους φορείς.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, δίνεται ίσως το έναυσμα για ευρύτερη (κάθετη) μελέτη των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας και σε άλλες περιοχές της χώρας είτε οριζόντια, σε άλλες μορφές φορέων, όπως είναι τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, σε τομείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας. Επιπλέον, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί έρευνα για την ποσοτικοποίηση του βαθμού ικανοποίησης της ποιότητας των προγραμμάτων των Μ.Κ.Ο., από

την πλευρά των αποδεκτών των προγραμμάτων ή των συμμετεχόντων εθελοντικά σε αυτές, σε αντιπαράβολή με τις απόψεις των στελεχών των Μ.Κ.Ο. και την εικόνα που προβάλλεται. Τα ευρήματα της μελέτης θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα χρήσιμο οδηγό στους σχεδιαστές της στρατηγικής των Μ.Κ.Ο., ώστε να προβάλλουν το έργο τους και να προσελκύσουν ανθρώπινους πόρους για την υποστήριξή τους. Εάν επεκταθεί η παρούσα έρευνα και σε μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, τα οποία απευθύνονται σε εφήβους και σε ολόκληρη την οικογένεια, τα αποτελέσματά της θα αποτελούσαν έναν ολοκληρωμένο οδηγό, με ευκαιρίες για την ενεργοποίηση των εφήβων και των γονιών τους, σε κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά ζητήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ξένη Βιβλιογραφία

- Andreoni, J. and Scholz, J.K. (1998), “An econometric analysis of charitable giving with interdependent preferences”, *Economic Inquiry*, Vol. 36, pp. 410-428.
- Bandura, A. (1986), *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*, New Jersey: Prentice-Hall.
- Beck, J. (1995), *Cognitive therapy: Basics and beyond*, New York: Guilford Press.
- Beckwith, S.L. (2006), *Publicity for nonprofits: generating media exposure that leads to awareness, growth, and contributions*, United State of America: Kaplan Publishing.
- Bekkers, R. (2006), “Keeping the faith: origins of confidence in charitable organizations and its consequences for philanthropy”, *Warwick University, United Kingdom*: Paper presented at the NCVO/VSSN Researching the Voluntary Sector Conference 2006, Sept. 13-14.
- Bekkers, R. and Wiepking, P. (2011), “A literature review of empirical studies of philanthropy eight mechanisms that drive charitable giving”, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 40, No. 5, pp. 924-973.
- Belch, G.E. and Belch, M.A. (2001), *Advertising and Promotion. An Integrated Marketing Communications Perspective*, New York: McGraw/Hill.
- Bennett, R. (1988), “Charities, organizational learning and market orientation: A suggested measure of the propensity to behave as a learning organization”, *Journal of Marketing Practice: Applied Marketing Science*, Vol. 4, pp.5-25.
- Biffl, G., Hofer, H. and Pichelmann, K. (1996), “Sozialökonomische Beschäftigungsprojekte und soziale Kursmaßnahmen”, in *AMS(ed.) Ergebnisse der innovativen Arbeitsmarktpolitik*, Wien: Wissenschaftsverlag, AMS report, Vol. 1, pp. 7-25.
- Billis, D. and Glennerster, H.(1998), “Human Services and the Voluntary Sector: Towards a Theory of Comparative Advantage”, *Journal of Social Policy*, 27, pp 79-98
- Borzaga, C. and Defourny, J. (2003), *The Emergence of Social Enterprise*, London: Routledge.
- Bourn, D. (2005), “Education for sustainable development and global citizenship – The UK perspective”, *Applied Environmental Education and Communication*, Vol. 4, pp. 233-237.
- Brown, E. and Lankford, H., (1992), “Gifts of money and gifts of time estimating the effects of tax prices and available time”, *Journal of Public Economics*, Vol. 47, pp. 321-341.

- Bucklin, S. and Associates Inc., (2000), *The complete guide to nonprofit management*, New York: John Wiley & Sons Inc.
- Burk, P. (2011), *The Cygnus Donor Survey. Where Philanthropy is Headed in 2011*, Chicago: Cygnus Applied Research, Inc.
- Calder, B. (1977), "Focus groups and the nature of qualitative marketing research", *Journal of Marketing Research*, Vol. 14, No. 3, pp. 353-364.
- Cermak, D., File, K. and Prince R. (2000), "A benefit segmentation of the major donor market", *Journal of Business Research*, Vol. 29, pp. 121-130.
- Chopart, J.N., Neyret, G., Rault, D.(2006) *Les dynamiques de l'économie sociale et solidaire*. Paris: La Découverte.
- Clary, E.G., Snyder M., Ridge R.D, Copeland, J., Stukas, A.A., Haugen, J. and Miene, P. (1998), "Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach", *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 74, pp. 1516–1530.
- Collins, C.H., Moles, O.C. and Cross, M. (1982), *The home school connection: Selected partnership programs in large cities*, Boston: MA: Institute for Responsive Education.
- Coombs, P. (2004), "Should one develop non-formal education", *Prospects*, Vol. 3, pp. 287-306.
- Davis, D. (2000), *Supporting parent, family, and community involvement in your school*, Portland Oregon: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Deschenes, S., Arbretton, A., Little, P., Herrera, C., Grossman, J., Weiss, H., Lee, D. (2010), *Engaging Older Youth: Program and City-Level Strategies to Support Sustained Participation in Out-of-School Time*, Chicago: Harvard Family Research Project, Public/Private Venture.
- Drucker, P.F. (1992), *Managing the Nonprofit Organization: Principles and Practices*. New York: Harper.
- Eade, D. (2000), *Development, NGOs, and civil society*, Oxford: Oxfam Publishing.
- Edwards M., Hulme, D. (1992), *Making a difference: NGOs and development in a changing world*, London: Earthscan.
- Epstein, J. (1995), "School-family-community partnerships: Caring for the children we share", *Phi Delta Kappan*, Vol. 76, pp. 701-712.
- Erikson, E.H. (1968), *Identity: Youth and crisis*, New York: W.W. Norton.

- Fantuzzo, J., Tighe, E. and Childs, S. (2000), "Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education", *Journal of educational Psychology*, Vol. 92 (2), pp. 367-376.
- Grounds, J. (2005), "Special Issue on Charity Branding", *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector marketing*, Vol. 10, pp. 65-132.
- Haigh, D. and Gilbert, S. (2005), "Valuing not-for-profit and charity brands-real insight or just smoke and mirrors", *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, Vol. 10, pp. 107-110.
- Harvard Family Research Project (2012), *Complementary Learning, Family Involvement, Out-of-School Time*, Cambridge.
- Hess, R.D., Holloway, S.D., Dickson, W.P. and Price, G.G. (1984), "Maternal variables as predictors of children's school readiness and later achievement in vocabulary and mathematics in sixth grade", *Child Development*, Vol. 55, No. 5, pp. 1902-1912.
- Hodge, M.M. and Piccolo, R.F. (2005), "Funding source, board involvement techniques, and financial vulnerability in nonprofit organizations: A test of resource dependence". *Nonprofit Management & Leadership*, Vol. 16, Iss. 2, pp. 171-190.
- Houston, D.J. (2006), " 'Walking the Walk' of public service motivation: Public employees and charitable gifts of time, blood, and money", *Journal of Public Administration Research and Theory*, Vol. 16, Iss. 1, pp. 67-86.
- Hrung, W.B. (2004), "After-life consumption and charitable giving", *American Journal of Economics and Sociology*, Vol. 63, Iss. 3, pp. 731-745.
- Jeanet, T. (2006), *Économie sociale. La solidarité au défi de l'efficacité*, Paris: La documentation Française.
- Jeffs, T. and Smith, M.K. (1990), *Using informal education*, Buckingham: Open University press.
- Jones, A. and Posnett, J. (1991), "Charitable donations by UK households: evidence from the Family Expenditure Survey", *Applied Economics*, Vol. 23, Iss. 2, pp. 343-351.
- Kish, L. (1965), *Survey Sampling*, New York: John Wiley and Sons.
- Konrad, V. M. (2002), "Governments and international civil society in sustainable development: A framework", *International Environmental Agreements. Politics, Law and Economics*, Vol. 2, pp. 341-345.

- Kotler, P. and Keller, K.L. (2006), *Identifying Market Segments and Targets, Marketing Management*, Singapore: Pearson Education.
- Kotler, P., Roberto, N. and Lee, N. (2002), *Social marketing improving the quality of life*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Lekkou, S., Åström, T., Hägglöf, B. and Nygren, L., (2006), “Attitudes about life issues in Swedish and Greek adolescents”, *Social Work Journal of the Hellenic Association of Social Workers*, Vol. 83, pp. 151-166.
- McLeish, B.J. (1995), *Successful marketing strategies for nonprofit organizations*, New Jersey: Published by John Wiley & Sons, Inc. Hoboken.
- Menard, S. (1997), *Applied logistic regression analysis*, vol. 2, Colorado: Sage.
- Mullin, R. (1995), *Foundations for fundraising*, London: ICSA Publishing.
- Neisser, U. (1967), *Cognitive Psychology*, New York: Prentice-Hall.
- Peng, C.Y., Lee, K.L., & Ingersoll, G.M. (2002), “An introduction to logistic regression analysis and reporting”, *The journal of educational research*, Vol. 96, No 1, pp. 3-14.
- Power, M. (2010), “Recessionary times and philanthropy: establishing the pathway of charitable donations during the Irish economic downturn”, *Soheolas: Limerick Student Journal of Sociology*, Vol. 3, Iss.1., pp. 37-51.
- Rifkin, J. (1995), *The End of Work: the Decline of the Global Labour Force and the Dawn of the Post- Market Era*, New York: GP Putnam's Sons, στο Haugh, H. and Kitson, M. “The Third Way and the third sector: New Labour's economic policy and the social.”, *Cambridge Journal of Economics*, 2007, pp. 975-976.
- Roberts, M. and Fairley, P. (1996), “Sustainable development is a new global agenda”, *Chemical Week*, Vol.158, Iss. 39, pp. 39-46.
- Rogoff, B. (2003), *The cultural nature of human development*, Oxford: Oxford University Press.
- Salamon, L.M. and Anheier, H.K. (1992), “In search of the non-profit sector. I: The question of definitions”, *International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol 3, No 2, pp. 125-151.
- Sanders, M.G. and Harvey, A. (2002), “Beyond the school walls: A case study of principal leadership for school–community collaboration”, *Teachers College Record*, Vol. 104, Iss. 7, pp. 1345-1368.

Saxton, J. (2004), "The achilles' heel of modern nonprofits is not public 'trust and confidence' but public understanding of 21st century charities", *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, Vol. 9, Iss.3, pp. 188-190.

Schlesinger, M., Mitchell, S. and Gray, B.H. (2004), "Restoring Public Legitimacy to the Nonprofit Sector: A Survey Experiment Using Descriptions of Nonprofit Ownership", *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 33, Iss. 4, pp. 673-710.

Schuyt, T.N.M. (2003), *Geven in Nederland: giften, giften, legaten, sponsoring en vrijwilligerswer*, Bohn: Stafleu Van Loghum.

Scott, W. and Gough, S. (2003), *Sustainable Development and Learning. Framing the Issues*. London: Routledge Falmer.

Simon, B. (2004), "High school outreach and family involvement", *Social Psychology of Education*, Vol. 7, pp.185–209.

Southwest Educational Development Laboratory (1987), *A Regional Directory for Training Teachers and Administrators in Parent Involvement in Education*, Boston - Chicago - New York – Washington: Austin.

Stromquist, N. (1998), "NGO in a New Paradigm of Civil Society", *Current Issues in Comparative Education*, Teachers College, Columbia University, Vol.1 , Iss. 1, pp. 62-67.

Tangri, S. and Moles, O. (1987), "Parents and the community" In Educators "Handbook: A Research. Perspective, edited by V. Richardson-Koehler, 2nd ed., pp. 519–550, New York: Longman Press.

New York/London: Longman Press.

Tilbury, D. (1995), "Environmental Education for Sustainability: defining the new focus of environmental education in the 1990s", *Environmental Education Research*, Vol. 1, Iss. 2, pp. 195-212.

U.S. Department of Education (2000), *21st Century Community Learning Centers: Providing Quality Afterschool Learning Opportunities for America's Families*, Washington: U.S. Department of Education.

Ulleberg, I. (2009), "The role and impact of NGOs in capacity development. From replacing the state to reinvigorating education", Paris: International Institute for Educational Planning(I.I.E.P.), United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (U.N.E.S.C.O.).

Van Praag, B.M.S., Kapteyn A. and van Herwaarden, F.G. (1979), “The Definition and Measurement of social reference spaces”, *The Netherlands’ Journal of Sociology*, Vol. 15, pp. 13-25.

Weiss, J.A. (1987), “Pathways to cooperation among public agencies”, *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol. 7, Iss. 1, pp. 94-117.

Wenger, E. (1998), *Communities of Practice: Learning, Meaning and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.

World Commission on Environment and Development (1987), *Our Common Future*, Oxford: Oxford University Press

Zheng, Y. (2011), *Charitable contribution in China's single-child generation: how and why do they give*. Master's thesis, University of Pittsburgh.

Ελληνική Βιβλιογραφία

Cole, M. and Cole, S. (2002), *Η ανάπτυξη των παιδιών* σε μετάφραση Σόλμαν, Μ., Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Howitt, D. and Cramer, D. (2006), *Στατιστική με το SPSS 13*, σε μετάφραση Μικέδης Μ., Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Αμπελιώτης, Γ. (2008), *Εισαγωγή στη βιώσιμη ανάπτυξη*. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστημιακό Σύγγραμμα του τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, ΜΠΣ “Βιώσιμη Ανάπτυξη”.

Ανθόπουλος, Χ. (2000), *Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη και Δημοκρατία*, Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.

Άρθρο 5,παράγραφος 1 του Συντάγματος της Ελλάδας, 2008. Σύνταγμα της Ελλάδας [Όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 27 Μαΐου 2008 της Η΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων], Βουλή των Ελλήνων, 2008.

Γεωργίου, Σ. (2000), *Σχέση σχολείου-οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Ζάννης, Π. (2004). “Εθελοντής και εθελοντική εργασία: το δέον και το είναι”, *Κοινωνική Εργασία*, 75, 167-178.

Καλαντζή-Αζίζι, Α., (1986), *Αυτογνωσία και Αυτοδιαχείριση. Γνωσιακή-συμπεριφοριστική προσέγγιση*, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα.

- Καμινάρη-Κλήμη, Ο. και Παπαγεωργίου, Κ. (2010), *Κοινωνική Οικονομία, Μία πρώτη προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.
- Καραχάλιος, Β. (2006), “Μελέτη για την ποσοτική και ποιοτική αποτύπωση της Κοινωνικής Οικονομίας, Μη κυβερνητική προοπτική-Κοινωνία των πολιτών”-*Ενημερωτικό δελτίο 4*, σελ. 1-4.
- Λιαράκου, Γ. και Ε. Φλογαΐτη. (2007), *Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση και την Αειφόρο Ανάπτυξη: Προβληματισμοί, Τάσεις και Προτάσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.
- Μητροσύλη, Μ. (2007), *Μελέτη του θεσμικού και νομικού πλαισίου του τομέα της Κοινωνικής - Αλληλέγγυας Οικονομίας*, Αθήνα: Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, Έρευνα ΕΚΚΕ.
- Μοριχοβίτης, Γ., (2001), *Κοινωνιολογία της σύγχρονης Οικογένειας*, τόμος ΙΙΙ, Φλώρινα: Εκδοτική Φλώρινας Ι. Αριστείδου.
- Μπαλικούρα, Β. (2006), “Κέντρα υποστήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, Μη κυβερνητική προοπτική-Κοινωνία των πολιτών”, *Ενημερωτικό δελτίο*, 6, σελ. 1-4.
- Μπεριάτος, Η. (επιμ) (1999), *Ίδρυση και οργάνωση κεντρικού φορέα Κοινωνικής Οικονομίας. Στο Χρυσάκης και συν., (2002) Προοπτικές Απασχόλησης στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας*, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Αθήνα.
- Παπαγεωργίου, Κ. Λ. (2004), *Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία. Θεωρία και Πρακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2000), *Κοινωνικοποίηση και Κοινωνικές Ανισότητες*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Ρόντος, Κ. και Παπάνης, Ε. (2006), *Στατιστική Έρευνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρη.
- Σιάρδος, Γ. (2005), *Μεθοδολογία Κοινωνιολογικής Έρευνας*. 2η έκδοση, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
- Σουλιώτης, Ν., 2008. *"Ερευνώντας τις πολιτιστικές υποδομές της Αθήνας, Οι χώροι των ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων"*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα.
- Τζάρα, Ε. (2007), *Η ευδαιμονία στην ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλη και του Επίκουρου*. Θεσσαλονίκη: Τομέας Φιλοσοφίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.
- Τσακιράκης, Ν. και Παπαρούνας, Η. (2001), “Οικογένεια και κοινωνικές πηγές σχολικής αποτυχίας”. *Επιστήμες Αγωγής*, 2(3), σελ. 139-148.
- Φίλιας, Β. (1989), *Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις*, 8η έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.

Χρυσάκης, Μ., Ζιώμας, Δ., Καραμητοπούλου, Ντ., Χατζαντώνης, Δ., (2002), *Προοπτικές απασχόλησης στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας*. Μελέτη του Εθνικού Ινστιτούτο Εργασίας, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

Bekkers, R. (2005), *Charity Begins At Home: How Socialization Experiences Influence Giving and Volunteering*, Paper prepared for the 34th Arnova Annual Conference, Washington DC. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://igitur-archive.library.uu.nl/fss/2006-0727-201351/Bekkers_05-charity-begins-at-home.pdf [τελευταία πρόσβαση 02 05 2012]

Bracken, M. and Bryan, A. (2010) “The reflective practitioner model as a means of evaluating development education practice: Post-primary teachers self-reflections on 'doing' development education”, in *Policy and Practice: A Development Education Review*, 11(2): 22- 41. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.developmenteducationreview.com/issue11-focus2> [τελευταία πρόσβαση 20 05 2012]

Dunoyer, C. (1830), *Nouveau traité d'économie sociale*. Paris: Sautet et Cie, Vol. 2, pp. 492, In Demoustier, D. and Rousseliere, D. (2004), *Social Economy as Social Science and Practice: Historical Perspectives on France*, in Eleventh World Congress of Social Economics Social Economics: A Paradigm for a Global Society, Albertville, Paris, France June 8-11, 2004. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://halshs.archives-ouvertes.fr/docs/00/10/25/32/DOC/pub04012.doc> [τελευταία πρόσβαση στις 03 03 2012]

Educational, Audiovisual & Culture Executive Agency (EACEA) (2010), *Study on Volunteering in the European Union*, National Report Greece, 2010. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1018_en.pdf [τελευταία πρόσβαση 07 04 2012]

Engeström, Y. (1987), *Learning by expanding: an activity-theoretical approach to developmental research*. Helsinki. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://lchc.ucsd.edu/MCA/Paper/Engestrom/expanding/toc.htm> [τελευταία πρόσβαση στις 28 4 2012].

Gide, C. (1890), *Quatre écoles d'économie sociale*, Paris. In Demoustier, D. and Rousseliere, D. (2004), *Social Economy as Social Science and Practice: Historical Perspectives on France*, in Eleventh World Congress of Social Economics Social Economics: A Paradigm for a Global Society, Albertville, Paris, France June 8-11, 2004. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://halshs.archives-ouvertes.fr/docs/00/10/25/32/DOC/pub04012.doc> [τελευταία πρόσβαση στις 03 03 2012]

Hirsch, B.J., Hedges, L.V., Stawicki, J. and Mekinda, M.A. (2011), *After-school programs for high school students: an evaluation of after school matters*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.wallacefoundation.org/knowledgecenter/afterschool/evaluations/Documents/After-School-Programs-for-High-School-Students-An-Evaluation-of-After-School-Matters.pdf>

[τελευταία πρόσβαση στις 22 06 2012]

International Year of Cooperatives (2012), *The United Nations General Assembly has declared 2012 as the International Year of Cooperatives, highlighting the contribution of cooperatives to socio-economic development*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://social.un.org/coopsyear/index.html> [τελευταία πρόσβαση στις 29 8 2012]

James, D., Smith, T. and Marsden, P., (2002), “General social surveys, 1972–2002”. In: Chicago, IL: “National Opinion Research Center (producer); Storrs, CT: Roper Center for Public Opinion Research”, University of Connecticut; and Ann Arbor, Chicago, MI: Interuniversity Consortium for Political and Social Research. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://www.cpanda.org/data/a00006/gsscbbk.pdf> [τελευταία πρόσβαση 12 08 2012]

Klipsch, Jake Mueller (2011), *What works in collaboration: a case study of a facilities partnership between a public school district and a nonprofit organization*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://ir.uiowa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2387&context=etd> [τελευταία πρόσβαση στις 05 07 2012]

Maitles, H. and Gilchrist, I. (2005), “ ‘We’re citizens now’!: the development of positive values through a democratic approach to learning”, *Journal for Critical Education Policy Studies*. Vol. 3, No. 1. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: www.jceps.com/index.php?pageID=article&articleID=45 [τελευταία πρόσβαση στις 13 03 2012]

O’Shea, K. (2003), *Education for Democratic Citizenship, DGIV/EDU/CIT, Δημοκρατική Αγωγή του πολίτη. Ανάπτυξη κοινής αντίληψης*, Council of Europe, σελ. 10. Πρβλ. επίσης Education for Democratic Citizenship and Human Rights: http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education [τελευταία πρόσβαση στις 29 5 2012]

Peter, N. (2002), *Outcomes and research in out-of-school time program and design*. Philadelphia: Best Practices Institute. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.sp2.upenn.edu/ostrc/doclibrary/documents/OutcomesandResearchinOut-of-SchoolTimeProgramDesign.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 03 04 2012]

Pew Research Center for the People & the Press (1997), “Trust and citizen engagement in metropolitan Philadelphia”. Philadelphia. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://www.people->

press.org/1997/04/18/trust-and-citizen-engagement-in-metropolitan-philadelphia-a-case-study

[τελευταία πρόσβαση στις 2 8 2012]

Pulse R.C., σε συνεργασία Ε.Κ.Κ.Ε. (2011). *Παιδική και Νεανική Βία μέσα από τα Μάτια των Γονέων II*, Αθήνα: Pulse RC, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό τόπο: <http://www.pulserc.gr/?p=143> [τελευταία πρόσβαση στις 2 8 2012]

Salamon L.M., Sokolowski S.W. and. Anheier, H.K. (2000), "Social origins of civil society. An overview", *Working Papers of the John Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, Baltimore*, Issue 38. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό χώρο: http://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2011/09/CNP_WP38_2000.pdf [Τελευταία πρόσβαση 08 04 2012]

Άρθρο 12 του Συντάγματος της Ελλάδας, (2008) *Βουλή των Ελλήνων. Σύνταγμα της Ελλάδος, αναθεωρημένο με το Ψήφισμα της 27 Μαΐου 2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-12/> [τελευταία πρόσβαση 04 07 2012]

Άρθρο 78 του Αστικού Κώδικα, Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://www.gsee.gr/userfiles/file/NOMOTHESIA/ELEFThERIA_SYNDIKALISMOU/astikos_kodikas.pdf [τελευταία πρόσβαση 05 07 2012]

Άρθρο 741 του Αστικού Κώδικα, *Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης: Προεδρικό Διάταγμα 456/1984 «Αστικός Κώδικας και Εισαγωγικός του Νόμος» (ΦΕΚ Α' 164/17-24.10.1984)*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://nomothesia.ependyseis.gr/eulaw/downloadsDetails.do?action=itemDetails&itemId=1024> [τελευταία πρόσβαση 05 07 2012]

Βασιλάκη, Στ., Πλουμάκη, Ι., Φανάρη, Ειρ. (2007), "Καταγραφή των στάσεων και απόψεων των νέων ηλικίας 18-30 ετών, για το θέμα του εθελοντισμού" (Διπλωματική εργασία), Ηράκλειο: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης, Σχολή Επαγγελματιών Υγείας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Διαθέσιμο στο E-Thesis, το Ιδρυματικό Καταθετήριο της Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/seyp/ker/2007/VasilakiStiliani,PloumakiIoanna,FanariIoanna/document.tkl> [Τελευταία πρόσβαση 05 03 2012]

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (2012), *Μελέτη για τη διερεύνηση και αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης του εθελοντισμού στην Ελλάδα (2011-2012)*, διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό τόπο: <http://www.neagenia.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=resource&cresrc=1973&cnode=1> [τελευταία πρόσβαση στις 12 08 2012]

Γρηγοριάδη, Λ., (2006), *“Διερεύνηση της εφαρμογής του μάρκετινγκ στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ανθρωπιστικών υπηρεσιών”* (Διπλωματική Εργασία), Αθήνα: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Μάρκετινγκ & Επικοινωνίας. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.ment.aueb.gr/default.asp?id=3005072&lcid=1032> [τελευταία Πρόσβαση 10 3 2012]

Ελληνικό Κέντρο Προώθησης του Εθελοντισμού (2012), “anthropos.gr”, διαθέσιμο στο: <http://www.anthropos.gr/editorials/editorial.asp?Section=2> [τελευταία πρόσβαση στις 28 05 2012]

Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών-SILC (2010), στο Μελέτη για την διερεύνηση και αποτύπωσης της τρέχουσας κατάστασης του εθελοντισμού στην Ελλάδα, Μελέτη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό τόπο: <http://www.neagenia.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=RESOURCE&cresrc=1965&cnode=51> [τελευταία πρόσβαση 7 8 2012]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), *“Ανακοίνωση σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ και τον εθελοντισμό: Αναγνώριση και προώθηση διασυνοριακών εθελοντικών δραστηριοτήτων στην Ε.Ε.”* 20.9.2011, Βρυξέλλες: COM (2011) 568. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0568:FIN:EL:HTML> [τελευταία πρόσβαση 12 4 2012]

Ζάννης, Π. (2006), *Σύγχρονοι Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί και οι νέοι ορίζοντες στην Κοινωνική Φροντίδα*, στο κεφάλαιο στο συλλογικού τόμο: *‘Η Ανάπτυξη Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών’*, Ερμής και ΕΚΕΠΙΣ, Athena-socialscience, paper no 10. Διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό τόπο: http://www.athena-net.gr/articles/images/stories/athena-socialscience.net_paper_no_10.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 11 04 2012]

Ζώντου, Χ. (2010), *“Μη κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) στο νομό Θεσσαλονίκης-Αναγνώριση και αποδοχή του κοινωνικού τους έργου”* (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας-ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Κοζάνη. Διαθέσιμο από το ψηφιακό Ιδρυματικό Κατεθετήριο Ψηφίδα. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://hdl.handle.net/2159/13845> [τελευταία πρόσβαση 03 04 2012]

Μητρώο ΥΔΑΣ, (2011), *“Μητρώο ΥΔΑΣ, Υπουργείου Εξωτερικών”*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.hellenicaid.gr/appdata/documents/αναρτηση%20μκο%203-3-2011.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 29 5 2012]

Ομάδα Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Παιδιού (2012). *“Διαστάσεις της οικονομικής κρίσης στη ζωή των μαθητών”*, διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό χώρο:

<http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=148239&catID=3> [τελευταία πρόσβαση στις 23 05 2012]

Ομοσπονδία Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδος (2012), *Τακτικά μέλη (Μ.Κ.Ο.) του Φορέα*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.ngofederation.gr/el/article.php?cat=16> [Τελευταία πρόσβαση στις 30 4 2012]

Παγγέ, Τ. (2005), *Τυπική, Μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση στην Ελλάδα*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: http://equipe.up.pt/RESOURCES/Casestudies/original_language/ioannina_GR.doc [τελευταία πρόσβαση στις 3 1 2012]

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008), *“Αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος Α΄/θμιας και Β΄/βαθμιας Εκπαίδευσης: Εκπαίδευση και Ποιότητα στο Ελληνικό Σχολείο: Γενικά Ερευνητικά Δεδομένα και Πρώτες Διαπιστώσεις”*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.pischools.gr/download/programs/erevnes/ax_poiot_xar_prot_deflt_ekp/ekp_poiot_sx_erevn/s_1_30.pdf, [τελευταία πρόσβαση στις 1 03 2012]

Ράπτης, Β. και Χατζηλεοντιάδου Σ. (2008), *Ενεργός πολίτης και εκπαιδευτικά προγράμματα περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο.* άρθρο που παρουσιάστηκε στο 4ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ για την περιβαλλοντική εκπαίδευση, Ναύπλιο 12-14/12/2008. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό χώρο: <http://peekpe.gr/Syn4.htm> [τελευταία πρόσβαση στις 4 3 2012]

Σαμπάνη, Μ. (2003), *Οικογένεια και εκπαίδευση. Η επίδραση του γονεϊκού παράγοντα στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών*, Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό τόπο: <http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/621/1/sampanh.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 17 5 2012]

Στραβοσκούφης, Θ. (2006) , *Κοινωνική ανάπτυξη, κοινωνία πολιτών και ΜΚΟ. Ένας διαδραστικός θεσμικός μηχανισμός*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=206 [τελευταία πρόσβαση στις 12 5 2012]

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, (2009), *Σχετικά με την κοινωνική οικονομία και την σημασία της 2008/2250 (INI)-19/02/2009*. Διαθέσιμο από τον διαδικτυακό τόπο: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1068613&t=d&l=en> [τελευταία πρόσβαση στις 2 4 2012]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις

Παράρτημα 2: Πίνακες συχνότητων

Παράρτημα 3: Το ερωτηματολόγιο της έρευνας

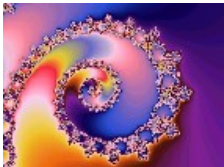
Παράρτημα 1: Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις

Συμβολισμός	Γενικά	Στόχοι, Μέσα Δράσης	Ηλεκτρονική πηγή
Καλειδοσκόπιο			
	Το Καλειδοσκόπιο είναι ένας ανεξάρτητος μη κερδοσκοπικός οργανισμός που δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 2006 και εδρεύει στον Πειραιά.	Στηρίζει την εφαρμογή εκπαιδευτικών – πολιτιστικών προγραμμάτων, σχεδιασμένα στο πνεύμα και στο σκοπό της μη τυπικής μάθησης, δίνοντας τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες, νέους, να αποκτούν γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που συμβάλλουν στην προσωπική τους ανάπτυξη, την κοινωνική τους ένταξη και την ενδυνάμωση της ιδιότητας τους ως ενεργοί και Ευρωπαίοι πολίτες. Κύρια μέσα δράσης αποτελούν: εκθέσεις, βιωματικό εργαστήριο μέσα από το παιχνίδι των ρόλων και της προσομοίωσης, εικαστικές εγκαταστάσεις, προβολή οπτικο-ακουστικού υλικού, αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, πρωτοβουλίες πολιτιστικής συνεργασίας και ανταλλαγής ανάμεσα σε νέους, καλλιτέχνες, δημιουργούς και επαγγελματίες του πολιτισμού σε Ευρω-Μεσογειακό επίπεδο.	www.caleidoscope.gr
ΑEGEE			
	ΑEGEE είναι μία εθελοντική, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και πολιτικά ανεξάρτητη μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) που απευθύνεται σε νέους της ευρύτερης Ευρώπης. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη διεπιστημονική νεανική οργάνωση στην Ευρώπη.	Κύριος στόχος της είναι η προώθηση της ιδέας της ενωμένης Ευρώπης και η συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των μελών της. Η ΑEGEE χαρακτηρίζεται από την έλλειψη εθνικής δομής. Αυτό σημαίνει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο (από το Ευρωπαϊκό Διοικητικό Συμβούλιο της ΑEGEE- Comité Directeur)	www.aegEE-athina.gr

		και οι υπόλοιπες αποφάσεις λαμβάνονται καθαρά σε τοπικό επίπεδο, σε επίπεδο “Αντέννας”. Υπάρχουν επίσης κάποια όργανα που επιτρέπουν το συντονισμό/ έλεγχο των δράσεων σε τοπικό επίπεδο (SUCT, NetCom κ.α.) και κυρίως, υπάρχουν συλλογικά όργανα που επιτρέπουν σε όλα τα μέλη της AEGEE να συμμετέχουν στην λήψη αποφάσεων της οργάνωσης.	
Αξίες Ζωής στην Εκπαίδευση			
	Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Αξιών Ζωής συντονίζεται από το Διεθνή Οργανισμό για τις Αξίες Ζωής στην Εκπαίδευση (ALIVE). Πρόκειται για ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό εκπαιδευτικών από ολόκληρο τον κόσμο. Εφαρμόζεται σε όλες τις ηπείρους της γης, σε πάνω από 80 χώρες. Υποστηρίζεται από την UNESCO και χρηματοδοτείται από μια μεγάλη ποικιλία οργανισμών, ιδρυμάτων και ατόμων.	Στόχος είναι η εκπαίδευση εκπαιδευτικών, γονιών, μαθητών, νέων και κάθε εκπαιδευτικής ομάδας σε θέματα αξιών όπως η αγάπη, ελευθερία, σεβασμός, τιμιότητα, ειλικρίνεια, ταπεινοφροσύνη, απλότητα κ.ά.	www.axieszois.gr www.livingvalues.net
Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος Πολιτισμού			
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού	Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού, όπως δηλώνει και το όνομά της, αγωνίζεται από το 1972 για το περιβάλλον και τον πολιτισμό της Ελλάδας.	Οι στόχοι επικεντρώθηκαν στην προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και της φύσης και γενικότερα σε κάθε τι που περιβάλλει τον άνθρωπο και επηρεάζει τη ζωή του. Διοργάνωση περιβαλλοντικών και πολιτιστικών δράσεων που απευθύνονται σε εθελοντές (και εφήβους), διοργάνωση δραστηριοτήτων που απευθύνονται και στα σχολεία, καθιερώνοντας τα “βραβεία αειφορικών σχολείων”.	www.ellet.gr

Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση			
	Η κοινωνική και εκπαιδευτική δράση είναι μια εθελοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση, που ιδρύθηκε το 1997. Το Κέντρο Ημέρας Εφήβων φιλοδοξεί μέσα από τη δράση του να αποτελέσει ένα δομημένο πλαίσιο που θα λειτουργήσει ως ασφαλές σημείο αναφοράς για τους εφήβους, ως «καταφύγιο» αλλά και ως «αφετηρία». Το κέντρο οικογένειας (η κοινωνική υπηρεσία) είναι ένα κέντρο επίλυσης προβλημάτων, κοινωνικών, νομικών, υγείας, εκπαίδευσης και όχι μόνο. Απευθύνεται στα ενήλικα μέλη των οικογενειών, κυρίως στις μητέρες, προσφέροντας συμβουλευτική, παραπομπές κ.α.	Στόχο έχει να συμβάλει στην καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης και στην ατομική αξιοποίηση των δυνατοτήτων των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και σε ομάδες που βρίσκονται σε ασθενή οικονομική και κοινωνική θέση ή έχουν ιδιαίτερα κοινωνικά προβλήματα. Το κέντρο λειτουργεί και ως κέντρο μάθησης δίνοντας στα παιδιά ερεθίσματα, ώστε να αναπτύξουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους και παράλληλα τα εξοικειώνει με τις αποδεκτές κοινωνικές συμπεριφορές και συνήθειες (υγιεινή, καθαριότητα, διατροφή, μαγείρεμα κτλ.), προετοιμάζοντας τα για τις απαιτήσεις και τις έννοιες της σχολικής λειτουργίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη σχολική υποστήριξη, με σκοπό να βοηθηθούν τα ίδια τα παιδιά στο σχολείο, και οι οικογένειες να καταλάβουν τις υποχρεώσεις του γονικού τους ρόλου καθώς και την αναγκαιότητα του σχολείου.	www.supportcenter.gr
Όμιλος UNESCO Αττικής			
	Ο Όμιλος UNESCO είναι μια μη κερδοσκοπική και μη κυβερνητική οργάνωση, που δραστηριοποιείται στους τομείς της Εκπαίδευσης, της Επιστήμης, του Πολιτισμού και της Ισότητας. Ο Όμιλος UNESCO για τον πολιτισμό της ειρήνης εργάζεται με σκοπό την προαγωγή των αρχών και των ιδανικών της UNESCO. Είναι μη κερδοσκοπικός	Προώθηση της κατανόησης των σκοπών και των ιδανικών της Unesco και πραγματοποίηση του προγράμματός της. Προτεραιότητές του αποτελούν η παγκόσμια ειρήνη, η αναβάθμιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η συμμετοχή στην αστική και δημοκρατική διαπαιδαγώγηση, ο σεβασμός στο Περιβάλλον, η οικονομική- κοινωνική - μορφωτική - πολιτιστική αναβάθμιση, τα	www.unesco.gr/site/index.php www.unesco.org/cpp/uk/act.htm

	και μη κυβερνητικός οργανισμός (ΥΔΑΣ α/α 374 Μητρώο ΜΚΟ) και οι καταστατικές του αρχές είναι πλήρως εναρμονισμένες με τις καταστατικές αρχές του Διεθνούς Οργανισμού της UNESCO.	αναπτυξιακά προγράμματα. Η αναζήτηση της αλήθειας και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κοινωνικώς αποκλεισμένων και ευπαθών ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, άνεργοι, κλπ. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του ο Όμιλος έχει θεσπίσει την λειτουργία των Επιτροπών Ανάπτυξης, Εκπαίδευσης, Υγείας, Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Περιβάλλοντος, Τρίτης Ηλικίας, Νεολαίας, Τέχνης, Μουσικής, Λογοτεχνίας-Ποίησης, Εκδηλώσεων, Χορηγιών και Γραμματειακής Υποστήριξης. Μέσα από τις συγκεκριμένες Επιτροπές τα εγγεγραμμένα μέλη μαθαίνουν να παράγουν και να συντονίζουν έργο στη βάση της συνεργασίας, του εκδημοκρατισμού, του αλληλοσεβασμού και της αλληλεγγύης. Να συμβάλλει στην προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικότερα.	
Σώμα Ελλήνων Προσκόπων (ΣΕΠ)			
	Παγκόσμια εθελοντική οργάνωση που απευθύνεται σε παιδιά και νέους με πρόγραμμα που στρέφεται γύρω από τρεις άξονες: προσωπική ανάπτυξη, κοινωνική συμμετοχή, ζωή στη φύση-οικολογική συνείδηση.	Οι Πρόσκοποι ασχολούνται με: την υγεία των παιδιών, την αποτροπή της εξάρτησης από τα ναρκωτικά, θέματα υγιεινής και καθαριότητας, θέματα τεχνολογίας, κατοικίες για τους άστεγους, αντιμετώπιση του αναλφαριθμισμού εκπαίδευση για την ειρήνη, επιμόρφωση σε βιοποριστικά επαγγέλματα, την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, την οικογενειακή εκπαίδευση, τα δικαιώματα των παιδιών, την παραγωγή τροφής και τη γεωργία, την προστασία του περιβάλλοντος, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την αναδάσωση, τους πρόσφυγες την εκπαίδευση	www.sep.org.gr

		σε θέματα ανάπτυξης κ.ά.	
Φίλοι του ποδηλάτου			
	Το 1986 μια μικρή ομάδα ποδηλατών αποφάσισε να ιδρύσει τους «Φίλους του ποδηλάτου», με σκοπό να προωθήσουν τη χρήση του ως μέσο καθημερινής μετακίνησης και ψυχαγωγίας τόσο μέσα στην πόλη όσο και έξω από αυτή. Η ομάδα απέκτησε για μερικά χρόνια νομική μορφή συλλόγου το 1989. Το 2004 συνδιοργανώνει με την ΜΚΟ «Peaceride» την ποδηλατοδρομία ειρήνης που περιλαμβάνει διάσχιση της Ευρώπης.	Στόχος η χρήση του ποδηλάτου ως μέσο καθημερινής μετακίνησης και ψυχαγωγίας, τόσο μέσα στην πόλη όσο και έξω από αυτή, καθώς και πραγματοποίηση σεμιναρίων σχετικά με την κυκλοφοριακή αγωγή και ασφάλεια στις μετακινήσεις.	www.filoi-podilatou.gr
ΑΠΟΛΛΩΝ Διεθνές Διαδραστικό Εκπαιδευτικό Δίκτυο (APOLLON - International Interactive Educational Network)			
	ΑΠΟΛΛΩΝ - Διεθνές Διαδραστικό Εκπαιδευτικό Δίκτυο είναι μια αστική μη-κερδοσκοπική εταιρεία.	Έχει ως στόχο τη δημιουργία δικτύων και την οργάνωση δραστηριοτήτων με εστίαση στα χαρισματικά ταλαντούχα παιδιά και νέους. Μέσα δράσης: ➤ Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς, μαθητές και επιστήμονες. ➤ Ανάπτυξη παιδαγωγικών διαδικτυακών λογισμικών. ➤ Διοργάνωση θερινών σχολείων κ.ά.	www.apollon.edu.gr

European Village			
	"European Village" είναι μια αστική (μη κυβερνητική) εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.	Ο σκοπός της European Village είναι κατά βάση η πληροφόρηση προς νέους σχετικά με τις ευκαιρίες συμμετοχής τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα κινητικότητας και κοινωνικής προσφοράς καθώς και η παροχή τεχνικής και συμβουλευτικής βοήθειας από πρώην εθελοντές που είχαν πραγματοποιήσει ανάλογα προγράμματα. Οι βασικοί τομείς δράσεων αποτελούν: η κοινωνική (μη κερδοσκοπική) και αλληλέγγυα οικονομία, ο αντιπραγματισμός, το δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο, η βιοποικιλότητα και ο σεβασμός του φυσικού περιβάλλοντος, η βιολογική γεωργία, η ηθική κατανάλωση, η αυτάρκεια και οι πρακτικές D.I.Y γενικότερα, η βιωματική/μη τυπική εκπαίδευση και τα εναλλακτικά μοντέλα διαβίωσης οικο-κοινότητες.	www.european-village.org
Youthcamp - Εθελοντική δράση για νέους			
	Μη κυβερνητική οργάνωση προώθησης εθελοντισμού.	Προστασία – ανάπτυξη περιβάλλοντος (φυσικού – αστικού). Προώθηση εθελοντισμού ως εναλλακτικής δράσης κοινωνικής συμμετοχής. Ενθάρρυνση διεθνών νεανικών ανταλλαγών.	http://www.youthcamp.gr
Euronem (Ευρωπαϊκό οπτικοακουστικό δίκτυο)			
	Το Euronem ιδρύθηκε στις 18 Μαΐου του 2000. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επικοινωνίας και	Το Euronem είναι ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο εμπειρογνομόνων που έχει σαν στόχο την ενίσχυση της ευρωπαϊκής πληροφόρησης σε θέματα θεσμικά, οικονομικά, κοινωνικά,	www.euronem.org

	Πληροφόρησης που ανήκει στις θεσμοθετημένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) του Υπουργείου Εξωτερικών, σηματοδότησε μια νέα προσέγγιση για την Ευρώπη των Πολιτών μέσω της συνύπαρξης τεχνοκρατών και διανοουμένων.	πολιτισμικά, περιβαλλοντικά την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης και της πολυπολιτισμικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Euronem απαριθμεί σήμερα πολλά μέλη που προέρχονται από πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα, δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, και από την πολιτική και πολιτισμική ζωή του τόπου. Σημαντική είναι και η δράση της Ομάδας Νέων του Δικτύου που απαρτίζεται κυρίως από φοιτητές Πανεπιστημίων.	
ΑΡΣΙΣ-Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων			
	Η ΑΡΣΙΣ είναι μη κυβερνητική οργάνωση εξειδικευμένη στην κοινωνική υποστήριξη των νέων και στην προάσπιση των νεανικών δικαιωμάτων. Ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1992 και λειτουργεί με κέντρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Βόλο, τη Λάρισα και την Καρδίτσα. Οι πολιτιστικές και κοινωνικές δραστηριότητες της ΑΡΣΙΣ είναι ανοικτές σε όλους τους νέους και τις νέες που επιθυμούν να συμμετέχουν, σεβόμενοι τις αρχές και τον τρόπο λειτουργίας της οργάνωσης. Όλες οι υπηρεσίες προσφέρονται στους νέους δωρεάν, με μόνη προϋπόθεση την εκούσια συμμετοχή τους.	Το όραμα της ΑΡΣΙΣ είναι μια κοινωνία που δίνει θέση και ευκαιρίες σε όλους τους νέους/-ες και σέβεται τα δικαιώματά τους, όπως αυτά θεσπίζονται στο Ελληνικό και διεθνές. Αποστολή της ΑΡΣΙΣ είναι η ανάληψη δράσης με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων, με έμφαση στις ηλικίες 15 έως 21 χρονών. Δραστηριότητες της ΑΡΣΙΣ οργανώνονται σε σχολεία, σε γειτονιές, σε ιδρύματα και σε φυλακές. Δράσεις στους τομείς: ➤ ψυχο-κοινωνική συμβουλευτική και υποστήριξη για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα ζητήματα της καθημερινής τους ζωής, ➤ ευκαιρίες και προγράμματα εκπαίδευσης που αφορούν τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους, ➤ με ευκαιρίες πολιτιστικής δράσης, δημιουργικής έκφρασης, επικοινωνίας και κοινωνικής συμμετοχής.	www.arsis.gr

Οι Κατασκήνώσεις Χαρούμενα Παιδιά-Χαρούμενα Νιάτα			
 ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΝΙΑΤΑ	Μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική, οργάνωση εθελοντών η οποία στα 78 χρόνια δράσης της έχει φιλοξενήσει 15.000 παιδιά με τη βοήθεια 3.000 εθελοντών. Οι Κατασκήνώσεις Χαρούμενα Παιδιά-Χαρούμενα Νιάτα είναι μια ΜΚΟ. Η Κατασκήνωση, κάθε καλοκαίρι, προσφέρει φιλοξενία και δημιουργικά εργαστήρια για όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από καταγωγή, εθνικότητα, θρήσκευμα, φύλο, ηλικία, οικογενειακή και οικονομική κατάσταση.	Η κατασκήνωση οργανώνεται και λειτουργεί αποκλειστικά από εθελοντές και δεν έχει κανέναν εργαζόμενο.	www.kataskinosi.gr www.helping.gr/46E7ACD6.el.aspx
		Για να γίνεται κάθε καλοκαίρι η κατασκήνωση, μαζεύονται χρήματα από εκδηλώσεις που οργανώνουν οι εθελοντές και προσφορές σε χρήματα και υλικά που γίνονται προς την κατασκήνωση. Τις άλλες εποχές οργανώνονται από τους εθελοντές εμψυχωτικές δημιουργικές απασχολήσεις και ψυχαγωγία για παιδιά ιδρυμάτων, σεισμοπαθών, προσφύγων ή παιδιά που ζουν σε υποβαθμισμένες ή απομακρυσμένες περιοχές. Πέρα από την κατασκήνωση για τα παιδιά οργανώνονται παιδαγωγικά σεμινάρια εκπαίδευσης, λειτουργούν δημιουργικές ομάδες θεάτρου, περιοδικού, οργανώνονται ορειβασίες, εκδρομές και ανταλλαγές νέων για τους εθελοντές. Τέλος γίνονται εργασίες από τους εθελοντές για τη βελτίωση και συντήρηση των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού της κατασκήνωσης.	

Η Χώρα του Καλύτερου, Κέντρο Πολιτισμού και Εκπαίδευσης,			
	Βιωματικό Σχολείο, εκπαιδευτικός οργανισμός που δραστηριοποιείται από το 1997, στο χώρο του σχεδιασμού και της υλοποίησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.	Στόχο έχει την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση πάνω σε θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά και περιβαλλοντικά μέσα από προγράμματα βιωματικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Κύριος σκοπός του Βιωματικού Σχολείου είναι η ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες μέσω της δημιουργίας προγραμμάτων και υπηρεσιών, που συντελούν αφενός στον εμπλουτισμό των γνώσεων του παιδιού και στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και αφετέρου στην ενίσχυση του εκπαιδευτικού έργου.	http://www.biomatiko.gr
Σχεδία Κέντρο Παιδαγωγικής και καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης			
	Η "Σχεδία" είναι μη κερδοσκοπικός φορέας που ιδρύθηκε το 1987. Η "Σχεδία" είναι: ➤ Μ.Κ.Ο. αναγνωρισμένη από το Υπουργείο Εξωτερικών. ➤ Μέλος της συντονιστικής επιτροπής του Δικτύου Μ.Κ.Ο. για την παρακολούθηση της εφαρμογής της διεθνούς σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού. ➤ Συντονίστρια του Ευρωπαϊκού δικτύου D.E.C.E.T. (Diversity in Early Childhood Education and Training). ➤ Μέλος του Ευρωπαϊκού δικτύου Eurochild.	Έχει στόχο: ➤ την προώθηση της καλλιτεχνικής παιδείας μέσα από την παιδαγωγική έρευνα και τον καλλιτεχνικό πειραματισμό, ➤ τη βελτίωση των συνθηκών ζωής περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων μέσα από τη στήριξη, ενθάρρυνση κι εκπαίδευση γονιών και παιδιών, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ➤ την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και διακρίσεων μέσα από την καλλιτεχνική έκφραση.	www.schedia-art.gr

ΩΣΜΩΣΗ - Κέντρο Τεχνών και Διαπολιτισμικής Αγωγής			
	Είναι αστική μη κερδοσκοπική οργάνωση όπου ιδρύθηκε το 2005 με έδρα την Αθήνα. Η ΩΣΜΩΣΗ αξιοποιεί όλες τις μορφές τέχνης για να αναπτύξει σχέδια κοινωνικής και καλλιτεχνικής παρέμβασης που προωθούν την έννοια και τις πρακτικές της διαπολιτισμικότητας.	Σκοπός της εταιρείας είναι η ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των πολιτών ενάντια στα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις για την ετερότητα και η προώθηση των αξιών της διαφορετικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από την πολιτιστική δημιουργία.	www.osmosis-intercultural.gr
		Η ΩΣΜΩΣΗ εστιάζει στη τέχνη ως το πλέον αποτελεσματικό εργαλείο διαπολιτισμικής παρέμβασης. Το έργο του φορέα χρησιμοποιεί όλες τις μορφές τέχνης - θέατρο, χορό, μουσική, εικαστικά, δημιουργική γραφή, ψηφιακή εικόνα – προκειμένου να αναπτύξει: ➤ καλλιτεχνικά προγράμματα με διάφορες ομάδες πληθυσμού (η τέχνη ως αντικείμενο): θεατρικές παραστάσεις και performances, video art, εικαστικές εκθέσεις, χοροθέατρο, συναυλίες, ψηφιακές εκθέσεις, κ.ά. ➤ εκπαιδευτικά – κοινωνικά προγράμματα που βασίζονται σε καλλιτεχνικές εκπαιδευτικές μεθόδους (η τέχνη ως μέθοδος): θεατρικό παιχνίδι, παιχνίδι ρόλων, θέατρο φόρουμ, κ.ά. Το έργο της απευθύνεται: ➤ σε εικαστικούς καλλιτέχνες, ηθοποιούς, χορευτές, μουσικούς, συγγραφείς, δραματοθεραπευτές, χοροθεραπευτές, θεατρολόγους, εμψυχωτές θεατρικού παιχνιδιού, μουσικολόγους, ψυχαγωγούς ➤ σε εθελοντές και στελέχη μη κυβερνητικών οργανώσεων ➤ σε κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους και διαπολιτισμικούς συμβούλους	

		➤ στους διδάσκοντες και τους διδασκόμενους του σύγχρονου ελληνικού σχολείου, σε μαθητές όλων των ηλικιών, φοιτητές, νηπιαγωγούς, δάσκαλους, καθηγητές ➤ σε συντονιστές προγραμμάτων για τη νεολαία, για ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες και τον εθελοντισμό ➤ σε ακτιβιστές ➤ σε ερευνητές ➤ σε υπεύθυνους διαπολιτισμικών θεμάτων της τοπικής αυτοδιοίκησης, της πολιτείας και άλλων οργανισμών ➤ σε μέλη των κοινοτήτων μεταναστών ➤ σε όλους όσους αναγνωρίζουν την ανάγκη μιας τέτοιας παιδαγωγικής και πολιτισμικής προσέγγισης	
Παιδιά Εν Δράσει			
	Τα «Παιδιά Εν Δράσει» είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία που δημιουργήθηκε το Νοέμβριο του 2003 από νέους και νέες της Θεσσαλονίκης. Τα μέλη της οργάνωσης ασχολούνται κυρίως με τις τέχνες και την έκφραση. Έδρα Θεσσαλονίκη, αλλά κάνει δράσεις σε όλη την Ελλάδα. Οι κατηγορίες που δραστηριοποιούνται είναι κυρίως τέσσερις: νέοι, παιδιά, αστικό τοπίο & τέχνες. <u>Νέοι</u> Η ομάδα προωθεί και συντονίζει προγράμματα εθελοντισμού σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Συνεργάζεται στενά με το Ινστιτούτο Νεολαίας και με ΜΚΟ στην Ελλάδα και	Στόχοι: ➤ Η ενεργός συμμετοχή των νέων στην καθημερινή εξέλιξη και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τους. ➤ Η προώθηση και η αναγνώριση της αξίας της μη τυπικής μάθησης. ➤ Η προώθηση της ιδέας του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης και της ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων. ➤ Η διάδοση εναλλακτικών μορφών τέχνης (τσίρκο, θέατρο δρόμου). ➤ Η συμβολή στην διαμόρφωση στρατηγικής για τις πολιτικές νεολαίας στην Ελλάδα.	www.kidsinaction.gr

	στην Ευρώπη. Υπερασπίζεται και προωθεί την αξία της μη τυπικής μάθησης στην κοινωνία. <u>Αστικό τοπίο</u> Η ομάδα δραστηριοποιείται σε ζητήματα που αφορούν άμεσα τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης, τη διεκδίκηση των ελευθέρων δημόσιων χώρων και την αξιοποίηση τους. Οργανώνει φεστιβάλ δρόμου, δράσεις σε πάρκα, πλατείες, πεζοδρόμια και εγκαταλελειμμένα στρατόπεδα. Συμμετέχει και συνδιοργανώνει δράσεις με παρόμοιες ομάδες και συλλογικότητες		
Σώμα Ελληνίδων Οδηγών			
	Ο Οδηγισμός είναι μία παγκόσμια, αυτόνομη, ανεξάρτητη οργάνωση με παιδαγωγικό χαρακτήρα που απευθύνεται σε παιδιά και νέους. Είναι η "πιο Μεγάλη Παρέα του κόσμου" σε 140 πόλεις σε όλη την Ελλάδα, 144 χώρες στον κόσμο και 10.000.000 μέλη σε όλη τη γη. Έδρα του Σωματείου είναι η Αθήνα. Το Σ.Ε.Ο. είναι μέλος της Παγκόσμιας Οργάνωσης Οδηγών και Κοριτσιών Προσκόπων (WAGGS).	Ο Οδηγισμός είναι ένα παιχνίδι με νόημα. Παρέχει ευκαιρίες σε παιδιά και νέους (ηλικίας από 5 έως 17 ετών) για: να προκαλέσουν τους εαυτούς τους σε νέες περιπέτειες και να αποκτήσουν εμπειρίες. Απόκτηση εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και τις ικανότητές τους. Ανάπτυξη, προσωπικού συστήματος αξιών, ώστε να δίνουν νόημα και κατεύθυνση στη ζωή τους. Δημιουργία νέων φίλων και διασκέδασης. Να γίνουν ανεκτικοί, δίκαιοι, ευγενικοί, τίμιοι. Να αγαπούν και να προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον, να κατανοούν και να μαθαίνουν τον κόσμο, τους ανθρώπους και τις διαφορετικές κουλτούρες.	www.seo.gr

Κοσμο-Πολιτισμός			
	Ο «Κοσμο-Πολιτισμός» είναι μη κερδοσκοπικός πολιτιστικός οργανισμός. Το Κέντρο είναι μία σύγχρονη, εναλλακτική πρόταση για μια διαφορετική προσέγγιση και γνωριμία με τους Πολιτισμούς του κόσμου.	Έχει ως σκοπό του την διάδοση της σύγχρονης τέχνης και των πολιτισμών από όλο τον κόσμο στην Ελλάδα. Ένας βασικός στόχος είναι η επαναλειτουργία του πολιτιστικού κέντρου «Κοσμο-Πολιτισμός», ενός χώρου με πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, που δίνει την δυνατότητα σε νέους ανθρώπους, χωρίς καμία διάκριση, να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Κέντρου μέσα από εργαστήρια, σεμινάρια, εκδηλώσεις, εκθέσεις και όχι μόνο.	www.cosmosofculture.org
Δάσκαλοι του Κόσμου			
	Οι «Δάσκαλοι του Κόσμου» είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση, μέλος του διεθνούς δικτύου «Global Movement for Children», που ιδρύθηκε το 2004, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών.	Σκοπός είναι: ➤ Η στήριξη των ευπαθών κοινωνικά ομάδων του πληθυσμού σε σχέση με τα ζητήματα που αφορούν στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση. ➤ Η παροχή αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας στους πληθυσμούς των αναπτυσσόμενων ή υπό μετάβαση χωρών, με στόχο την οικονομική και κοινωνική τους ανάπτυξη διαμέσου της εκπαίδευσης και της καταπολέμησης της φτώχειας. ➤ Η εκπόνηση μελετών και η κατάρτιση των πολιτών που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με την εκπαίδευση (εκπαιδευτικοί - γονείς) σε κάθε θέμα εκπαιδευτικού, παιδαγωγικού ή/ και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. ➤ Για το άμεσο μέλλον σχεδιάζονται: ➤ Υιοθέτηση σχολείων σε ακριτικές	www.eurocharity.gr/el/member/1091

		περιοχές της Ελλάδας. ➤ Δημιουργία και λειτουργία κέντρων συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιού και οικογένειας. ➤ Φιλοξενία μαθητικών ομάδων από ακριτικά νησιά στην Αθήνα και συμμετοχή τους σε πολιτιστικές δράσεις. ➤ Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για την ευαισθητοποίηση σχολείου & οικογένειας σε θέματα σχολικής βίας - επιθετικότητας - παραβατικότητας και διοργάνωση σχετικών διαλέξεων - σεμιναρίων - ημερίδων. ➤ Ανάπτυξη δράσεων για την εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη (έκδοση χρήσιμου πληροφοριακού υλικού, καθώς και εκπαιδευτικού υλικού και για τις 3 βαθμίδες).	
Γέφυρες Φιλίας – Ινστιτούτο κοινωνικής αλληλεγγύης			
	Είναι μια μη κυβερνητική - μη κερδοσκοπική οργάνωση εθελοντών-πολιτών που επέλεξε τον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης ως κύριο τομέα της κοινωνικής δράσης. Εμπνεόμενοι από τα ιδανικά της φιλίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης, έχοντας μελετήσει τη διεθνή εμπειρία-τεχνογνωσία και την ελληνική πραγματικότητα, ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1987 το Ινστιτούτο Φιλανθρωπίας, το οποίο μετονομάστηκε τον Ιούνιο του 2002 σε Γέφυρες Φιλίας - Ινστιτούτο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, τίτλο που τονίζει καλύτερα την ισότιμη και αμφίδρομη σχέση της σύγχρονης κοινωνικής προσφοράς.	Σκοπός της οργάνωσης είναι η υπηρετήση και προώθηση των αρχών και ιδεωδών του εθελοντισμού, της ανθρωπιστικής συνεργασίας και της αναπτυξιακής δράσης, μέσα από ένα σύγχρονο μοντέλο θεσμικών προτάσεων - παρεμβάσεων και πρακτικών δράσεων στο πεδίο, που στηρίζεται στην ενεργοποίηση, την εκπαίδευση, τη συνεργασία και τη γεφύρωση των ατομικών και συλλογικών δυνάμεων της κοινωνίας των πολιτών. Καινοτομία της οργάνωσης αποτελεί η δημιουργία “Τράπεζας Εθελοντικού Χρόνου”, όπου μπορούν να συμμετάσχουν πολίτες όλων των ηλικιών.	www.friendship.gr

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός,			
	Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός είναι ο μεγαλύτερος μη κυβερνητικός οργανισμός στην Ελλάδα με σύνθετο έργο που βασίζεται στην εθελοντική δράση και την άμεση ανταπόκριση των πολιτών. Ο Ερυθρός Σταυρός εξετάζεται ως φορέας παροχής δωρεάν νοσηλευτικής εκπαίδευσης.	Κινητοποιείται στοχεύοντας πάντα στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, πρόσφυγες, ηλικιωμένους, ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες και άτομα από κάθε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού.	www.redcross.gr
	ΕΛΙΞ- Προγράμματα εθελοντικής εργασίας		
	Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση ΕΛΙΞ καλλιεργεί, από το 1987, την εθελοντική συνείδηση και προωθεί την εθελοντική προσφορά. Η ΕΛΙΞ (1987) πραγματοποιεί διεθνείς δράσεις εθελοντικής συμμετοχής με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την προώθηση του πολιτισμού και την κοινωνική προσφορά. Η ΕΛΙΞ είναι μέλος του διεθνούς δικτύου Alliance of European Voluntary Service Organizations, του Πανελληνίου Δικτύου Οικολογικών Οργανώσεων και του Δικτύου Εθελοντισμός και Περιβάλλον.	Βασικός της στόχος είναι η συμβολή στην προσωπική ανάπτυξη του ατόμου και η εξέλιξή του ως πολίτη του κόσμου μέσα από την ενεργή συμμετοχή στα κοινά. Το σύνολο των δράσεων της ΕΛΙΞ κινούνται σε 3 θεματικούς άξονες: το περιβάλλον, τον πολιτισμό και την κοινωνία. Για την πραγματοποίηση των δράσεων της η οργάνωση συνεργάζεται με Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κρατικούς Φορείς, εταιρείες, ιδρύματα καθώς και με τοπικούς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς συλλόγους. Μέσα δράσεις: Διοργάνωση και συντονισμός διεθνών προγραμμάτων εργασίας στη Ελλάδα, διάρκειας 2 εβδομάδων, διοργάνωση και συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με θέμα τον συντονισμό διεθνών ομάδων εθελοντών, την διαπολιτισμική εκπαίδευση κ.ά. ΕΛΙΞ προσφέρει: ➤ Τη δυνατότητα στους νέους να εργαστούν ομαδικά, να αποκτήσουν δεξιότητες και να γίνουν ενεργοί πολίτες.	www.elix.org.gr

		➤ Στις τοπικές κοινωνίες την ευκαιρία να αναδείξουν το φυσικό και πολιτιστικό πλούτο της περιοχής τους, να έρθουν σε επαφή με νέους απ' όλο τον κόσμο. ➤ Στους φορείς τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν δημιουργικά την εθελοντική εργασία που τους προσφέρεται και παράλληλα να εξοικειωθούν με την αξία της εθελοντικής προσφοράς.	
Πεζή – Πρωτοβουλία πολιτών			
	Η κίνηση (πρωτοβουλία πολιτών) «ΠΕΖΗ», πολιτών ιδρύθηκε το 2002. Σκοπός της είναι η προστασία των δικαιωμάτων των πεζών και η διάδοση των σύγχρονων απόψεων σχετικά με τον τρόπο, που θα πρέπει να οργανώνονται οι μετακινήσεις στις πόλεις.	Στόχος είναι η τήρηση και σεβασμός των δικαιωμάτων των πεζών. Η οργάνωση: ➤ διοργανώνει περιπάτους και ξεναγήσεις στους δρόμους της πρωτεύουσας για όλη την οικογένεια, ➤ διοργανώνει δραστηριότητες με ενέργειες υπέρ των δικαιωμάτων των πεζών, ➤ παραδίδει δωρεάν μαθήματα οδικής ασφάλειας, ➤ καταγγέλλει οδικές αυθαιρεσίες, ➤ διαμορφώνει ενεργούς και ενημερωμένους “πεζούς”-πολίτες.	www.pezh.gr
Φοίβος, Μορφωτικός Φυσιολατρικός Κοινωνικός Σύλλογος Πειραιά			
	Ο “Φοίβος” διοργανώνει καλλιτεχνικές βραδιές, εκθέσεις, μορφωτικές διαλέξεις, ακόμα και με θέματα ιατρικής. Ιδρύθηκε στα καμίνια το 1954, από μία ομάδα οραματιστών, εμπνεόμενοι την κοινωνική αλληλεγγύη.	Ο σύλλογος μεσολαβεί για επισκέψεις μαθητών σε μουσεία, χορηγεί ενδύματα σε άπορα παιδιά της συνοικίας, συμβάλει στη δημιουργία σχολείων της περιοχής, και παρακολουθεί ενεργά τοπικά ζητήματα. Στα πλαίσια του συλλόγου, έχει δημιουργηθεί και σκακιστικό τμήμα, επίσημα εγγεγραμμένο στην Ε.Σ.Ο.. Στους χώρους του συλλόγου παραδίδονται δωρεάν μαθήματα σκακιού, καθώς λειτουργεί και δανειστική βιβλιοθήκη χωρίς επιβάρυνση.	www.ofoese.com/somatia/somatia.htm

Παράρτημα 2: Πίνακες συχνοτήτων

1η Ενότητα

Γνώμη/στάσεις γονέων για τους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και τις υπηρεσίες τους. Κοινωνικοί Προβληματισμοί.

1.1 Κατανομή συχνοτήτων για ποιες πιστεύουν ότι είναι οι αρχές λειτουργίας των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Βασικός στόχος είναι η παροχή υπηρεσιών στα μέλη τους ή στην κοινότητα και όχι στην αποκόμιση κέρδους	92	42,2	42,2
Αυτονομία στη διαχείριση	3	1,4	43,6
δημοκρατικές και συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων	1	0,5	44,0
προτεραιότητα στο άτομο και την εργασία	10	4,6	48,6
όλα τα παραπάνω	75	34,4	83,0
σαν τις εμπορικές επιχειρήσεις, με κερδοσκοπικούς σκοπούς	7	3,2	86,2
σαν τις κρατικές επιχειρήσεις, με κοινωνικούς σκοπούς	4	1,8	88,1
δεν γνωρίζω	26	11,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

1.2 Κατανομή συχνοτήτων για ποιος από τους αναφερόμενους φορείς κοινωνικής οικονομίας, που δραστηριοποιούνται στον Ν. Αττικής, γνωρίζουν.

Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας	Συχνότητα	Ποσοστό
ΑΞΙΕΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	5	2%
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	35	16%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	4	2%
Όμιλο UNESCO ΑΤΤΙΚΗΣ	141	65%
ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ	175	80%
ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΥ	65	30%
ΣΧΕΔΙΑ	3	1%
ΩΣΜΩΣΗ	12	6%
ΠΑΙΔΙΑ ΕΝ ΔΡΑΣΗ	18	8%

ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΟΔΗΓΩΝ	110	50%
ΚΟΣΜΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	1	0%
ΑΠΟΛΛΩΝ	1	0%
YOUTH CAMP	10	5%
EUROPEAN VILLAGE	5	2%
EURONEM ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	7	3%
ΑΡΣΙΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ	15	7%
ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΝΙΑΤΑ	4	2%
ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΚΑΛΥΤΕΡΟΥ	2	1%
ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	20	9%
ΓΕΦΥΡΕΣ ΦΙΛΙΑΣ	4	2%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	168	77%
ΕΛΙΞ	31	14%
ΠΕΖΗ	4	2%
ΑΕΓΕΕ	33	15%
ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ	10	5%
ΦΟΙΒΟΣ	5	2%
ΑΛΛΟ	7	3%

1.3 Κατανομή συχνοτήτων της κύριας πηγής πληροφόρησης των γονέων, για τους περισσότερους φορείς

Κοινωνικής Οικονομίας.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
τηλεόραση	77	35,3	35,3
εφημερίδες/ περιοδικά	31	14,2	49,5
ραδιόφωνο	3	1,4	50,9
έντυπα- φυλλάδια οργανώσεων/ πόστερ	22	10,1	61,0
internet	39	17,9	78,9
παρακολούθηση εκδηλώσεων/ δραστηριότητες των οργανώσεων	31	14,2	93,1
Επίσκεψη των γραφείων/ περίπτερα τους	2	0,9	94,0
συγγενικό/ φιλικό περιβάλλον	13	6,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

1.4 Κατανομή συχνοτήτων για το δείκτη εμπιστοσύνης στο έργο των μη κερδοσκοπικών/κυβερνητικών οργανώσεων.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	13	6,0	6,0
Λίγο	70	32,1	38,1
Αρκετά	116	53,2	91,3
Πολύ	19	8,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

1.5 Κατανομή συχνοτήτων για το πως αντιλαμβάνονται την έννοια της "άτυπης" και "μη τυπικής" εκπαίδευσης.

"Είναι μία διαδικασία μάθησης που πραγματοποιείται..."	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
στο σχολείο	17	7,8	7,8
ιδρύματα (π.χ. μουσεία, θεάματα)	7	3,2	11,0
εξωσχολικούς φορείς μάθησης (π.χ. φροντιστήριο/ ωδεία/ ιδιαίτερα μαθήματα, γυμναστήριο)	20	9,2	20,2
θρησκευτικές οργανώσεις (εκκλησία, θρησκευτικές οργανώσεις)	9	4,1	24,3
στην οικογένεια	29	13,3	37,6
σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις (Μ.Κ.Ο., σωματεία, συλλόγους)	19	8,7	46,3
όλα τα παραπάνω	113	51,8	98,2
άλλο: τοπική αυτοδιοίκηση	4	1,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

1.6 Κατανομή συχνοτήτων για το ποιον φορέα πιστεύουν ότι ανταποκρίνεται πιο άμεσα σε θέματα μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
το κράτος, μέσω των σχολείων και των δήμων (πνευματικά κέντρα)	77	35,3	35,3
οι εθελοντικές/μη κυβερνητικές οργανώσεις	54	24,8	60,1
ο ιδιωτικός τομέας (ιδιωτικές συλλογές, θέατρα, θεάματα, ιδιωτικές σχολές)	76	34,9	95,0
άλλο	11	5,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

1.7 Κατανομή συχνοτήτων για το ποια από τα αναφερόμενα θέματα τους απασχολούν (εκτός των οικογενειακών οικονομικών).

	Συχνότητα	Ποσοστό
εξαρτήσεις (αλκοόλ, ναρκωτικά, χάπια)	122	56%
κοινωνικός αποκλεισμός	20	9%
αναπηρίες-ασθένειες	56	26%
περιβάλλον-οικολογία	78	36%
παιδεία/εκπαίδευση/κατάρτιση	107	49%
προστασία ανθρώπινων δικαιωμάτων	37	17%
πρόσφυγες/μετανάστες	16	7%
προστασία παιδικής ηλικίας	32	15%
βοήθεια τρίτης ηλικίας	21	10%
καταστάσεις εκτάκτων αναγκών	24	11%
ισότητα των δύο φύλων	7	3%
δικαιώματα καταναλωτών	23	11%
προστασία των ζώων	18	8%
πολιτισμός/πολιτιστική κληρονομιά	18	8%
διαχείριση ελεύθερου χρόνου	18	8%
παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στο εξωτερικό	10	5%
δωρεές/βοηθήματα σε οικισμούς και κοινότητες	10	5%
υπεράσπιση ειρήνης στον κόσμο	18	8%

1.8 Κατανομή συχνοτήτων για το ποιοι τομείς αντιλαμβάνονται ότι δραστηριοποιούνται οι μη κερδοσκοπικές/κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες προωθούν προγράμματα σχετικά με παιδιά, εφήβους και οικογένειες.

	Συχνότητα	Ποσοστό
εξαρτήσεις (αλκοόλ, ναρκωτικά, χάπια)	50	23%
κοινωνικός αποκλεισμός	41	19%
περιβάλλον-οικολογία	51	23%
παιδεία/εκπαίδευση/κατάρτιση	88	40%
πρόσφυγες/μετανάστες	57	26%
προστασία παιδικής ηλικίας	123	56%
ισότητα των δύο φύλων	12	6%
πολιτισμός/πολιτιστική κληρονομιά	8	4%
διαχείριση ελεύθερου χρόνου	30	14%
δωρεές/βοηθήματα σε οικισμούς και κοινότητες	12	6%
υπεράσπιση ειρήνης στον κόσμο	17	8%

2η Ενότητα

Καταγραφή απόψεων των γονέων, σχετικά με τα θέματα των εφήβων παιδιών τους, τις εξωσχολικές δραστηριότητες, κριτική στην παρεχόμενη εκπαίδευση από επίσημους φορείς. Απόψεις σχετικά με την διαμόρφωση "ενεργών πολιτών".

2.1 Κατανομή συχνοτήτων για το ποιους θεωρούν ενεργούς πολίτες.

Ενεργοί πολίτες, κατά την άποψή σας, είναι οι...:	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ενημερωμένοι/ πληροφορημένοι	3	1,4	1,4
ευαισθητοποιημένοι-κριτική σκέψη	28	12,8	14,2
συμμετέχοντες σε κοινωνικές δράσεις	22	10,1	24,3
όλα τα παραπάνω	16	7,3	31,7
δεν γνωρίζω	148	67,9	99,5
άλλο	1	0,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.2 Κατανομή συχνοτήτων για το πως αντιλαμβάνονται ότι συμβάλει η "άτυπη" και "μη τυπική" εκπαίδευση στην ανάπτυξη ενός εφήβου.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
κοινωνικοποίηση	32	14,7	14,7
συμπληρωματική εκπαίδευση	16	7,3	22,0
επαλήθευση σχολικών γνώσεων (τυπικής εκπαίδευσης)	7	3,2	25,2
εθελοντισμό	3	1,4	26,6
ενεργό συμμετοχή του εφήβου σε κοινωνικά/περιβαλλοντικά θέματα	34	15,6	42,2
ψυχαγωγία	4	1,8	44,0
όλα τα παραπάνω	120	55,0	99,1
άλλο	2	0,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.3 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θεωρούν ότι ο ενεργός πολίτης, ανεξαρτήτως ηλικίας, βελτιώνει την ποιότητα της ζωής.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	9	4,1	4,1
NAI	209	95,9	100,0

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	9	4,1	4,1
ΝΑΙ	209	95,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.4 Κατανομή συχνοτήτων για το πως χαρακτηρίζουν την σχέση με το παιδί τους (επικοινωνία, σεβασμός, αλληλοεκτίμηση).

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Μέτρια	1	0,5	0,5
Καλή	8	3,7	4,1
Πολύ καλή	75	34,4	38,5
Σύνολο	134	61,5	100,0

2.5 Κατανομή συχνοτήτων για το πως χαρακτηρίζουν τη σχολική επίδοση του παιδιού τους.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Κακή	2	,9	,9
Μέτρια	14	6,4	7,3
Καλή	105	48,2	55,5
Πολύ καλή	97	44,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.6 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι ικανοποιημένοι με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο σχολικό περιβάλλον, εκτός των μαθημάτων (για παράδειγμα: με τις εκπαιδευτικές εκδρομές, την δραστηριοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά, οικονομικά, κοινωνικά θέματα).

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	105	48,2	48,2
ΝΑΙ	113	51,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.7 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν το παιδί τους για τα μαθήματα του σχολείου κάνει ιδιαίτερα μαθήματα ή φροντιστήριο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	57	26,1	26,1

ΝΑΙ	161	73,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.8 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν το παιδί τους συμμετέχει σε εξωσχολικές δραστηριότητες, εκτός φροντιστηριακών μαθημάτων.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	39	17,9	17,9
ΝΑΙ	179	82,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.9 Κατανομή συχνοτήτων για το ποια παροχή προς το παιδί τους κάνουν τον μεγαλύτερο περιορισμό ή περικοπή λόγω οικονομικής κρίσης.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
εξωσχολικές δραστηριότητες	58	26,6	26,6
φροντιστηριακά μαθήματα/ ιδιαίτερα	18	8,3	34,9
ψυχαγωγία	20	9,2	44,0
χαρτζιλίκι	49	22,5	66,5
κινητό τηλέφωνο/ internet	31	14,2	80,7
δεν έκανα περικοπές	37	17,0	97,7
άλλο:	5	2,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.10 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν το παιδί τους έχει άγχος.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	43	19,7	19,7
ΝΑΙ	175	80,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.11 Κατανομή συχνοτήτων για την πηγή άγχους των εφήβων παιδιών, των ερωτώμενων.

ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΓΙΑ...:	Συχνότητα	Ποσοστό
μαθήματα-σχολική επίδοση	40	18%
μαθησιακές δυσκολίες	0	0%
οι συναναστροφές του (παρέες του/της)	20	9%
εξωτερική εμφάνιση	6	3%
εκπαιδευτικό σύστημα (σχολείο, μαθήματα, εκπαιδευτικοί)	59	27%
σχολικές εξετάσεις	72	33%

στις πολλές δραστηριότητες	31	14%
επιδόσεις στις εξωσχολικές δραστηριότητες	6	3%
για το μέλλον του/της	70	32%
στις μεγάλες προσδοκίες που βάζουμε εμείς οι μεγάλοι	17	8%
σε οικογενειακούς λόγους	0	0%
βία στα σχολεία	6	3%
εξαρτήσεις	0	0%
λίγος ελεύθερος χρόνος	72	33%
για την κατάσταση στην Ελλάδα (οικονομική κρίση)	59	27%

2.12 Κατανομή συχνοτήτων για τον τρόπο με τον οποίο ευαισθητοποιούνται τα παιδιά σε κοινωνικά θέματα.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
του δίνει το δικό του παράδειγμα, με την καθημερινή του πρακτική (συμμετοχή στα κοινά, συμμετοχή σε Μ.Κ.Ο., σωματεία, ενώσεις)	96	44,0	44,0
του μιλάει ευκαιριακά για τις αξίες της κοινωνίας, το κοινωνικό έργο	76	34,9	78,9
αφήνει αυτό το έργο στους εκπαιδευτικούς (στο σχολείο)	25	11,5	90,4
συμβουλευτεί τους εκπαιδευτικούς για το πως θα βοηθήσει	17	7,8	98,2
άλλο	4	1,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.13 Κατανομή συχνοτήτων για τις ενέργειες που κάνουν όταν το παιδί τους επιλέξει κάποια εξωσχολική δραστηριότητα.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Προσπαθεί να πείσει το παιδί του να επιλέξει κάτι επιμορφωτικό	88	40,4	40,4
Εάν επιλέξει να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο., θα συζητούσε με το παιδί του για το τι πρόκειται να κάνει εκεί	70	32,1	72,5
Το παιδί του επιλέγει μόνο του (ο γονιός δεν επεμβαίνει)	60	27,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.14 Κατανομή συχνοτήτων για την περίπτωση που απαιτείται από το παιδί τους κάποια χρηματική συμμετοχή για τη συμμετοχή τους σε μια Μ.Κ.Ο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δίνει στο παιδί το χρηματικό αντίτιμο.	136	62,4	62,4
Πληρώνει το παιδί μόνο του, από το χαρτζιλίκι του.	39	17,9	80,3
Προτιμάει να επιλέξει το παιδί του μία ελεύθερη δραστηριότητα.	43	19,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.15 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θεωρούν ότι ο ενεργός έφηβος (κοινωνικοποιημένος, με συμμετοχή σε Μ.Κ.Ο.) αποτελεί σημαντικό παράγοντα για το χαρακτήρα και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	18	8,3	8,3
ΝΑΙ	200	91,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.16 Κατανομή συχνοτήτων για το ποια από τις αναφερόμενες επιλογές θεωρούν ότι αποτελεί τον καλύτερο χώρο για να κοινωνικοποιηθεί ενεργά το παιδί τους ως έφηβος.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
σχολείο	62	28,4	28,4
εξωσχολικό χώρο (φροντιστήρια, ωδεία)	17	7,8	36,2
εξωσχολικό φορέα (μη κυβερνητικός οργανισμός, εθελοντικές οργανώσεις)	78	35,8	72,0
οι παρέες του	44	20,2	92,2
οικογενειακό περιβάλλον, συγγενείς	15	6,9	99,1
άλλο:	2	0,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.17 Κατανομή συχνοτήτων για τη στάση τους όταν το παιδί τους, τους ενημερώσει ότι πρόκειται να συμμετάσχει σε μία δράση που διοργανώνει μία Μ.Κ.Ο. για να πραγματοποιήσει κάποιο εθελοντικό έργο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
θα το στηρίξει γιατί πρέπει το παιδί να δραστηριοποιείται	142	65,1	65,1

θα το στηρίξει, αλλά πιστεύει ότι δεν είναι αρκετά ώριμο ακόμα το παιδί	45	20,6	85,8
δεν θα του το επιτρέψει, προτεραιότητα έχει το μαθησιακό πρόγραμμα του παιδιού	31	14,2	100,0
Σύνολο	218	100,0	

2.18 Κατανομή συχνοτήτων για τη στάση τους όταν το παιδί τους, τους ζητάει την άδεια, προκειμένου να συμμετάσχει σε ένα εθελοντικό έργο, που διοργανώνει το σχολείο του.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
θα το στηρίξει, αλλά πιστεύει ότι δεν είναι αρκετά ώριμο ακόμα το παιδί	19	8,7	8,7
θα το στηρίξει γιατί πρέπει να δραστηριοποιείται το παιδί	197	90,4	99,1
δε θα το επέτρεπε στο παιδί	2	0,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3η Ενότητα

Κίνητρα και συμμετοχή των γονέων σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Καθοδήγηση των εφήβων παιδιών τους σε φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

3.1 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν έχουν συνεισφέρει ή συμμετάσχει, κατά τον τελευταίο χρόνο σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή σε κάποια άλλη εθελοντική δράση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	72	33,0	33,0
NAI	146	67,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.2.1 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι διατεθειμένοι, αυτή τη χρονική περίοδο, να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση με τη συνυπογραφή τους σε κείμενα τους.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	96	44,0	44,0
NAI	122	56,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.2.2 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι διατεθειμένοι, αυτή τη χρονική περίοδο, να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση με την εισφορά χρηματικού αντίτιμου.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	151	69,3	69,3
NAI	67	30,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.2.3 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι διατεθειμένοι, αυτή τη χρονική περίοδο, να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση με την εισφορά σε υλικά.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	73	33,5	33,5
NAI	145	66,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.2.4 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι διατεθειμένοι, αυτή τη χρονική περίοδο, να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση με τη συμμετοχή σε εκδήλωση/διαδήλωση/κινητοποίηση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	112	51,4	51,4
NAI	106	48,6	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.2.5 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι διατεθειμένοι, αυτή τη χρονική περίοδο, να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση με τη συμμετοχή σε εθελοντική εργασία.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	101	46,3	46,3
NAI	117	53,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.2.6 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν είναι διατεθειμένοι, αυτή τη χρονική περίοδο, να συνεισφέρουν σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση με την αγορά προϊόντων ή εντύπων της.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	93	42,7	42,7

ΝΑΙ	125	57,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.1 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί το αίσθημα ευχαρίστησης που νιώθουν δωρίζοντας χρήματα για να βοηθήσουν συνανθρώπους τους.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	9	4,1	4,1
Διαφωνώ	15	6,9	11,0
Δεν έχω γνώμη	73	33,5	44,5
Συμφωνώ	79	36,2	80,7
Συμφωνώ απόλυτα	42	19,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.2 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί η μνήμη προσφιλούς τους προσώπου.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	23	10,6	10,6
Διαφωνώ	35	16,1	26,6
Δεν έχω γνώμη	94	43,1	69,7
Συμφωνώ	64	29,4	99,1
Συμφωνώ απόλυτα	2	0,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.3 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί το γεγονός ότι το θεωρούν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής τους.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	6	2,8	2,8
Διαφωνώ	27	12,4	12,4
Δεν έχω γνώμη	50	22,9	35,3
Συμφωνώ	106	48,6	83,9
Συμφωνώ απόλυτα	35	16,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.4 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση είναι το γεγονός ότι το θεωρούν αναγκαιότητα υποστήριξης σε ΜΚΟ.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	10	4,6	4,6
Διαφωνώ	26	11,9	16,5
Δεν έχω γνώμη	109	50,0	66,5
Συμφωνώ	73	33,5	100,0
Συμφωνώ απόλυτα	218	100,0	

3.3.5 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί η θετική ενέργεια που τους προσφέρει.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	6	2,8	2,8
Διαφωνώ	12	5,5	5,5
Δεν έχω γνώμη	51	23,4	28,9
Συμφωνώ	127	58,3	87,2
Συμφωνώ απόλυτα	28	12,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.6 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί εναλλακτικό δώρο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	13	6,0	6,0
Διαφωνώ	27	12,4	18,3
Δεν έχω γνώμη	97	44,5	62,8
Συμφωνώ	65	29,8	92,7
Συμφωνώ απόλυτα	16	7,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.7 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί ηθική υποχρέωση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	13	6,0	6,0
Διαφωνώ	19	8,7	14,7

Δεν έχω γνώμη	70	32,1	46,8
Συμφωνώ	94	43,1	89,9
Συμφωνώ απόλυτα	22	10,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.8 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελούν οι φορολογικές εκπτώσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	30	13.8	13.8
Διαφωνώ	37	17.0	30.7
Δεν έχω γνώμη	97	44.5	75.2
Συμφωνώ	46	21.1	96.3
Συμφωνώ απόλυτα	8	3.7	100.0
Σύνολο	218	100.0	

3.3.9 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί η αναγνώριση από το κοινωνικό τους περίγυρο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	33	15,1	15,1
Διαφωνώ	51	23,4	38,5
Δεν έχω γνώμη	74	33,9	72,5
Συμφωνώ	58	26,6	99,1
Συμφωνώ απόλυτα	2	0,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.10 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί η διατήρηση του μη κρατικού χαρακτήρα των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	6	2,8	2,8
Διαφωνώ	20	9,2	11,9
Δεν έχω γνώμη	93	42,7	54,6
Συμφωνώ	90	41,3	95,9
Συμφωνώ απόλυτα	9	4,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.11 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελούν οι θρησκευτικές τους πεποιθήσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	32	14,7	14,7
Διαφωνώ	23	10,6	25,2
Δεν έχω γνώμη	76	34,9	60,1
Συμφωνώ	58	26,6	86,7
Συμφωνώ απόλυτα	29	13,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.12 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί ο εναλλακτικός τρόπος βοήθειας σε άτομα που χρήζουν ανάγκης.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	8	3,7	3,7
Διαφωνώ	6	2,8	6,4
Δεν έχω γνώμη	20	9,2	15,6
Συμφωνώ	106	48,6	64,2
Συμφωνώ απόλυτα	78	35,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.3.13 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν προσωπικό κίνητρο των ερωτώμενων για τη συμμετοχή τους σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελεί το αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	9	4,1	4,1
Διαφωνώ	7	3,2	7,3
Δεν έχω γνώμη	37	17,0	24,3
Συμφωνώ	86	39,4	63,8
Συμφωνώ απόλυτα	79	36,2	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.1 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να είναι αποδοτικές (υλοποίηση προγραμμάτων τους).

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	5	2,3	2,3

Διαφωνώ	5	2,3	4,6
Δεν έχω γνώμη	28	12,8	17,4
Συμφωνώ	118	54,1	71,6
Συμφωνώ απόλυτα	62	28,4	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.2 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να είναι αξιόπιστες (να βοηθούν αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη).

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	4	1,8	1,8
Διαφωνώ	2	0,9	2,8
Δεν έχω γνώμη	23	10,6	13,3
Συμφωνώ	100	45,9	59,2
Συμφωνώ απόλυτα	89	40,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.3 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να έχουν θετική εικόνα οι Μ.Κ.Ο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	6	2,8	2,8
Διαφωνώ	9	4,1	6,9
Δεν έχω γνώμη	33	15,1	22,0
Συμφωνώ	118	54,1	76,1
Συμφωνώ απόλυτα	52	23,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.4 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να μην εκμεταλλεύονται τους δωρητές οι Μ.Κ.Ο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	6	2,8	2,8
Διαφωνώ	2	0,9	3,7
Δεν έχω γνώμη	39	17,9	21,6
Συμφωνώ	94	43,1	64,7
Συμφωνώ απόλυτα	77	35,3	100,0

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	6	2,8	2,8
Διαφωνώ	2	0,9	3,7
Δεν έχω γνώμη	39	17,9	21,6
Συμφωνώ	94	43,1	64,7
Συμφωνώ απόλυτα	77	35,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.5 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να έχουν ξεκάθαρη και προγραμματισμένη δράση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	3	1,4	1,4
Διαφωνώ	4	1,8	3,2
Δεν έχω γνώμη	39	17,9	21,1
Συμφωνώ	99	45,4	66,5
Συμφωνώ απόλυτα	73	33,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.6 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να είναι γνωστές.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	4	1,8	1,8
Διαφωνώ	19	8,7	10,6
Δεν έχω γνώμη	57	26,1	36,7
Συμφωνώ	81	37,2	73,9
Συμφωνώ απόλυτα	57	26,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.7 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να έχουν πληροφορηθεί για αυτές από αξιόπιστη πηγή.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	3	1,4	1,4
Διαφωνώ	6	2,8	4,1
Δεν έχω γνώμη	44	20,2	24,3
Συμφωνώ	96	44,0	68,3

Συμφωνώ απόλυτα	69	31,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.8 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να έχουν ξεκάθαρες πληροφορίες.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	3	1,4	1,4
Δεν έχω γνώμη	32	14,7	16,1
Συμφωνώ	118	54,1	70,2
Συμφωνώ απόλυτα	65	29,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.9 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να έχουν οικονομικό απολογισμό.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	3	1,4	1,4
Διαφωνώ	4	1,8	3,2
Δεν έχω γνώμη	47	21,6	24,8
Συμφωνώ	78	35,8	60,6
Συμφωνώ απόλυτα	86	39,4	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.4.10 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν οι ερωτώμενοι έχουν ως κριτήριο για την υποστήριξη (υλική ή μη) των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων το να έχουν κοινωνικό απολογισμό και δράσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ ριζικά	3	1,4	1,4
Διαφωνώ	2	0,9	2,3
Δεν έχω γνώμη	27	12,4	14,7
Συμφωνώ	89	40,8	55,5
Συμφωνώ απόλυτα	97	44,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.5 Κατανομή συχνοτήτων για το ποιο, κατά την γνώμη των ερωτώμενων, είναι από τα σημαντικότερα κίνητρα για να συνεχίσει κάποιος να υποστηρίζει μία μη κερδοσκοπική οργάνωση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Οικονομικός απολογισμός	16	7,3	7,3
Κοινωνικός απολογισμός	55	25,2	32,6
Εξωτερικός έλεγχος (από θεσμοθετημένο παράγοντα)	50	22,9	55,5
Μη σκάνδαλα των μελών (αξιοπιστία μελών)	45	20,6	76,1
Μη σύνδεση με αρνητικές δραστηριότητες	52	23,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.6 Κατανομή συχνοτήτων για το ποιοι είναι οι παράγοντες αξιοπιστίας και φήμης μίας ΜΚΟ.

	Συχνότητα	Ποσοστό
προγράμματα/δραστηριότητες που υλοποιούνται	141	65%
ξεκάθαροι στόχοι	81	37%
επώνυμα μέλη	13	6%
διαφήμιση	19	9%
δυναμική ηγεσία	28	13%
δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες διαχείρισης	129	59%
επιστημονική τεκμηρίωση δράσης της	98	45%

3.7 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν δωρίσανε κάποια χρήματα τον τελευταίο χρόνο, με τι ποσό.

€	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
,00	70	32,1	32,1
10,00	3	1,4	33,5
20,00	5	2,3	35,8
30,00	7	3,2	39,0
40,00	4	1,8	40,8
50,00	29	13,3	54,1
60,00	4	1,8	56,0
100,00	37	17,0	72,9
120,00	2	0,9	73,9
150,00	10	4,6	78,4
200,00	12	5,5	83,9
250,00	2	0,9	84,9
300,00	15	6,9	91,7

400,00	6	2,8	94,5
500,00	6	2,8	97,2
600,00	1	0,5	97,7
700,00	1	0,5	98,2
800,00	3	1,4	99,5
1000,00	1	0,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.8 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν δωρίσουν κάποια χρήματα φέτος, τι ποσό θα δωρίσουν.

€	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
,00	84	38,5	38,5
1,00	1	,5	39,0
5,00	2	,9	39,9
10,00	3	1,4	41,3
20,00	12	5,5	46,8
30,00	5	2,3	49,1
40,00	1	,5	49,5
50,00	41	18,8	68,3
100,00	34	15,6	83,9
120,00	2	,9	84,9
150,00	5	2,3	87,2
200,00	14	6,4	93,6
250,00	1	,5	94,0
350,00	2	,9	95,0
400,00	1	,5	95,4
500,00	8	3,7	99,1
600,00	1	,5	99,5
1000,00	1	,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.9 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν έχει αυξηθεί με κάποιον άλλο τρόπο η συμμετοχή τους σε περίπτωση που έχει μειωθεί το ποσό των δωρεών τους.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	142	65,1	65,1
NAI	76	34,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.10 Κατανομή συχνοτήτων για το πόσο συχνά δωρίζουν σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Μία φορά το χρόνο	26	11,9	11,9
Ανά εξάμηνο	6	2,8	14,7
Ανά τρίμηνο	20	9,2	23,9
Γιορτές (Χριστούγεννα/ Πάσχα)	48	22,0	45,9
Περιστασιακά	118	54,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.11 Κατανομή συχνοτήτων για τον τρόπο δωρεάς σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Συμμετέχοντας σε δραστηριότητες που διοργανώνουν	70	32,1	32,1
Με φάκελο/κουτί	35	16,1	48,2
Με ταχυδρομική επιταγή	20	9,2	57,3
Μέσω internet	10	4,6	61,9
Μέσω πιστωτικής κάρτας	5	2,3	64,2
Τραπεζική κατάθεση	23	10,6	74,8
Μέσω τηλεφωνικής κλήσης/sms	55	25,2	100,0
Σύνολο	218	100,0	

**3.12.1 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο.
συνυπογράφοντας σε κείμενά τους.**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	131	60,1	60,1
ΝΑΙ	87	39,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

**3.12.2 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο.
συνεισφέροντας οικονομικά.**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	164	75,2	75,2
ΝΑΙ	54	24,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.12.3 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο συνεισφέροντας σε υλικά αγαθά.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	70	32,1	32,1
NAI	148	67,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.12.4 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο συμμετέχοντας σε εκδήλωση/διαδήλωση/κινητοποίηση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	99	45,4	45,4
NAI	119	54,6	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.12.5 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο προσφέροντας εθελοντική εργασία.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	50	22,9	22,9
NAI	168	77,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.12.6 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο αγοράζοντας προϊόντα ή έντυπα της.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	81	37,2	37,2
NAI	137	62,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.13.1 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να κάνει χρήση μιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας ή προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο..

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
OXI	52	23,9	23,9

ΝΑΙ	166	76,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.13.2 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να κάνει χρήση μιας ψυχαγωγικής υπηρεσίας ή προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο..

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	44	20,2	20,2
ΝΑΙ	174	79,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.13.3 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να κάνει χρήση μιας αθλητικής υπηρεσίας ή προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο..

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	27	12,4	12,4
ΝΑΙ	191	87,6	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.13.4 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να κάνει χρήση μιας πολιτιστικής υπηρεσίας ή προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο..

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	37	17,0	17,0
ΝΑΙ	181	83,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.13.5 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν το παιδί τους να κάνει χρήση μιας υπηρεσίας ή προγράμματος διακοπών μίας Μ.Κ.Ο..

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	97	44,5	44,5
ΝΑΙ	121	55,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

3.14 Κατανομή συχνοτήτων για το εάν θα προέτρεπαν σε κάποιον άλλο γονέα ή έφηβο να κάνει χρήση κάποιας υπηρεσίας ή προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο..

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΟΧΙ	24	11,0	11,0
ΝΑΙ	194	89,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4η Ενότητα

Πληροφοριακά/Δημογραφικά Στοιχεία

4.1 Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του παιδιού τους.

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΙΔΙΟΥ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
10-12	98	45,0	45,0
13-15	37	17,0	61,9
16-18	83	38,1	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.2 Κατανομή συχνοτήτων για το φύλο του παιδιού τους.

ΦΥΛΟ ΠΑΙΔΙΟΥ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Κορίτσι	92	42,2	42,2
Αγόρι	126	57,8	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.3 Κατανομή συχνοτήτων για το είδος σχολείου που στέλνουν το παιδί τους οι ερωτώμενοι.

ΣΧΟΛΕΙΟ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ιδιωτικό	32	14,7	14,7
Δημόσιο	186	85,3	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.4 Κατανομή συχνοτήτων για την πόλη διαμονής.

ΚΑΤΟΙΚΙΑ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Α΄ Αθηνών	32	14,7	14,7
Α΄ Πειραιά	23	10,6	25,2
Β΄ Πειραιά	15	6,9	32,1
Υπ. Αττικής	23	10,6	42,7
Β΄ Αθηνών- ΝΑ προάστια	38	17,4	60,1
Β΄ Αθηνών - Δυτ. Προάστια	20	9,2	69,3
Β΄ Αθηνών - ΒΑ Προάστια	67	30,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.5 Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία.

ΗΛΙΚΙΑ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
18-29	5	2,3	2,3
30-44	97	44,5	46,8
45-59	105	48,2	95,0
60+	11	5,0	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.6 Κατανομή συχνοτήτων για το φύλο.

ΦΥΛΟ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Γυναίκες	130	59,6	59,6
Άντρες	88	40,4	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.7 Κατανομή συχνοτήτων για την εθνικότητα.

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
ΓΟΝΕΑ			
Ελληνικά	205	94,0	94,0
Αλβανική	9	4,1	98,2
Ρώσικη	3	1,4	99,5
Ουκρανική	1	0,5	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.8 Κατανομή συχνοτήτων για το μορφωτικό επίπεδο.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
--	-----------	---------	-------------------------

Α.Ε.Ι-Τ.Ε.Ι	84	38,5	38,5
(ΙΕΚ, Τεχνικό)	30	13,8	52,3
Λύκειο	47	21,6	73,9
Γυμνάσιο	8	3,7	77,5
Δημοτικό	1	0,5	78,0
Όχι δημοτικό	1	0,5	78,4
Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό	47	21,6	100,0
Άλλο	218	100,0	

4.9 Κατανομή συχνοτήτων για την απασχόληση.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δημόσιος Υπάλληλος	70	32,1	32,1
Ιδιωτικός Υπάλληλος	88	40,4	72,5
Ελεύθερος επαγγελματίας	32	14,7	87,2
Οικιακά	11	5,0	92,2
Ανεργος	11	5,0	97,2
Συνταξιούχος	4	1,8	99,1
Άλλο	2	0,9	100,0
Σύνολο	218	100,0	

4.10 Κατανομή συχνοτήτων για το μέσο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα.

ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΟΙΚΟΓ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
< 5.000 €	4	1,8	1,8
5.001-10.000 €	3	1,4	3,2
10.001-15.000 €	20	9,2	12,4
15.001-20.000 €	45	20,6	33,0
20.001-25.000 €	28	12,8	45,9
25.001-30.000 €	35	16,1	61,9
30.001-35.000 €	22	10,1	72,0
35.001-40.000 €	31	14,2	86,2
40.001-45.000 €	22	10,1	96,3
Άνω των 45.000 €	8	3,7	100,0
Σύνολο	218	100,0	

Παράρτημα 3: Το ερωτηματολόγιο της έρευνας

Έρευνα στα πλαίσια της διπλωματικής: «*Απόψεις γονέων, με παιδιά εφήβους, απέναντι στους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας. Δυνατότητες παροχής άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης, διαμόρφωση ενεργών πολιτών.*»

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ- ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Στα πλαίσια εκπόνησης της μεταπτυχιακής μου εργασίας στο ΜΠΣ «Βιώσιμη Ανάπτυξη: Αγωγή του Καταναλωτή» του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, πραγματοποιώ **μία έρευνα για να καταγραφεί η στάση και η συμμετοχή γονέων με παιδιά στην εφηβεία, σε σχέση με τους Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας (μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς/σωματεία/Μ.Κ.Ο.),** οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες με εκπαιδευτικό/ψυχαγωγικό/πολιτιστικό και γενικότερα υποστηρικτικό περιεχόμενο στους Νέους.

Θα ήθελα να σας προσκαλέσω, να πάρετε μέρος στην έρευνα, διαθέτοντας **ελάχιστο** από το χρόνο σας και συμπληρώνοντας το παρακάτω ερωτηματολόγιο **ανώνυμα**.

1η Ενότητα

Γνώμη / στάσεις γονέων για τους φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και τις υπηρεσίες τους. Κοινωνικοί Προβληματισμοί.

1.1 Ποιές πιστεύετε ότι είναι οι αρχές λειτουργίας των φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας;

Επιλέξτε (✓) μία απάντηση από τις παρακάτω.

☐	βασικός στόχος είναι η παροχή υπηρεσιών στα μέλη τους ή στην κοινότητα και όχι στην αποκόμιση κέρδους
☐	αυτονομία στη διαχείριση
☐	δημοκρατικές και συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων
☐	προτεραιότητα στο άτομο και την εργασία
☐	όλα τα παραπάνω
☐	σαν τις εμπορικές επιχειρήσεις, με κερδοσκοπικούς σκοπούς
☐	σαν τις κρατικές επιχειρήσεις, με κοινωνικούς σκοπούς
☐	δεν γνωρίζω

1.2 Από τους παρακάτω φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, που δραστηριοποιούνται στο Ν.Αττικής, γνωρίζετε την...: (επιλέξτε (✓) όσες γνωρίζετε)

☐	Αξίες Ζωής στην Εκπαίδευση
☐	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
☐	Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση
☐	Όμιλο Unesco Αττικής

	Σώμα Ελλήνων Προσκόπων
	Φίλοι του Ποδηλάτου
	Σχεδία, Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης
	ΩΣΜΩΣΗ,Κέντρο Τεχνών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
	Παιδιά Εν Δράση
	Σώμα Ελληνίδων Οδηγών
	Κοσμο-Πολιτισμός
	ΑΠΟΛΛΩΝ Διεθνές Διαδραστικό Εκπαιδευτικό Δίκτυο
	Youthcamp-Εθελοντική δράση για νέους
	European Village
	EURONEM ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ,μη κερδοσκοπικός οργανισμός προώθησης Κοινωνικής Υπευθυνότητας
	ΑΡΣΙΣ, Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
	Οι Κατασκηνώσεις Χαρούμενα Παιδιά-Χαρούμενα Νιάτα
	Κέντρο Πολιτισμού και Εκπαίδευσης, η Χώρα του Καλύτερου
	Δάσκαλοι του Κόσμου
	ΓΕΦΥΡΕΣ ΦΙΛΙΑΣ- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
	ΕΛΙΞ-Προγράμματα εθελοντικής εργασίας
	Πεζή-Πρωτοβουλία Πολιτών
	ΑEGEE, εθελοντική, μη κερδοσκοπική και πολιτικά ανεξάρτητη μη κυβερνητική οργάνωση
	Καλειδοσκόπιο, μη κερδοσκοπικός φορέας ενδυνάμωσης της συνείδησης του Ευρωπαίου Πολίτη
	Φοίβος, Μορφωτικός και Φυσιολατρικός Σύλλογος Πειραιά
	άλλο:

1.3 Από πού έχετε πληροφορηθεί, για τις περισσότερες από αυτές; (επιλέξτε (✓) μία απάντηση)

	τηλεόραση
	εφημερίδες / περιοδικά
	ραδιόφωνο
	έντυπα- φυλλάδια οργανώσεων/ πόστερ

	internet
	παρακολούθησα εκδηλώσεις/δραστηριότητες των οργανώσεων
	επισκέφτηκα τα γραφεία/ περίπτερα τους
	συγγενικό/ φιλικό περιβάλλον

1.4 Δείκτης Εμπιστοσύνης στο έργο των Μη κερδοσκοπικών/ Μη κυβερνητικών οργανώσεων

πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου

1.5 Πώς αντιλαμβάνεστε την έννοια της "άτυπης" και "μη τυπικής" εκπαίδευσης; "Είναι μία διαδικασία μάθησης που πραγματοποιείται..."

	στο σχολείο
	ιδρύματα (π.χ. μουσεία, θεάματα)
	εξωσχολικούς φορείς μάθησης (π.χ. φροντιστήριο/ ωδεία/ ιδιαίτερα μαθήματα, γυμναστήριο)
	θρησκευτικές οργανώσεις (εκκλησία, θρησκευτικές οργανώσεις)
	στην οικογένεια
	σε μη κερδοσκοπικές οργανώσεις (Μ.Κ.Ο., σωματεία, συλλόγους)
	όλα τα παραπάνω
	άλλο:

1.6 Ποιός από τους παρακάτω φορείς πιστεύετε ότι ανταποκρίνεται πιο άμεσα σε θέματα μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης;

	το κράτος, μέσω των σχολείων και των δήμων (πνευματικά κέντρα)
	οι εθελοντικές/ μη κυβερνητικές οργανώσεις
	ο ιδιωτικός τομέας (ιδιωτικές συλλογές, θέατρα, θεάματα, ιδιωτικές σχολές)
	άλλο:

1.7 Ποιά από τα παρακάτω θέματα σας απασχολούν (εκτός των οικογενειακών οικονομικών); (επιλέξτε (✓) μέχρι 5)

	εξαρτήσεις (αλκοόλ, ναρκωτικά, χάπια)
	κοινωνικός αποκλεισμός
	αναπηρίες-ασθένειες

	περιβάλλον-οικολογία
	παιδεία/ εκπαίδευση/ κατάρτιση
	προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων
	πρόσφυγες/ μετανάστες
	προστασία παιδικής ηλικίας
	βοήθεια τρίτης ηλικίας
	καταστάσεις εκτάκτων αναγκών
	ισότητα των δύο φύλων
	δικαιώματα καταναλωτών
	προστασία των ζώων
	πολιτισμός/ πολιτιστική κληρονομιά
	διαχείριση ελεύθερου χρόνου
	παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στο εξωτερικό
	δωρεές/ βοηθήματα σε οικισμούς και κοινότητες
	υπεράσπιση ειρήνης στον κόσμο

1.8 Σε ποιούς τομείς αντιλαμβάνεστε ότι δραστηριοποιούνται οι μη κερδοσκοπικές/ κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες προωθούν προγράμματα σχετικά με παιδιά, εφήβους και οικογένειες;

	εξαρτήσεις (αλκοόλ, ναρκωτικά, χάπια)
	κοινωνικός αποκλεισμός
	περιβάλλον-οικολογία
	παιδεία/ εκπαίδευση /κατάρτιση
	πρόσφυγες/ μετανάστες
	προστασία παιδικής ηλικίας
	ισότητα των δύο φύλων
	πολιτισμός/ πολιτιστική κληρονομιά
	διαχείριση ελεύθερου χρόνου
	δωρεές/ βοηθήματα σε οικισμούς και κοινότητες
	υπεράσπιση ειρήνης στον κόσμο

2η Ενότητα

Καταγραφή απόψεων των γονέων σχετικά με τα θέματα των εφήβων παιδιών τους, τις εξωσχολικές δραστηριότητες, κριτική στην παρεχόμενη εκπαίδευση από επίσημους φορείς. Απόψεις σχετικά με τη διαμόρφωση "ενεργών πολιτών".

2.1 Ενεργοί πολίτες, κατά την άποψή σας, είναι οι. : **(επιλέξτε (✓) μία απάντηση)**

☐	ενημερωμένοι/ πληροφορημένοι
☐	ευαισθητοποιημένοι-κριτική σκέψη
☐	συμμετέχοντες σε κοινωνικές δράσεις
☐	όλα τα παραπάνω
☐	δεν γνωρίζω
☐	άλλο:

2.2 Η "άτυπη" και "μη τυπική" εκπαίδευση, πώς αντιλαμβάνεστε ότι συμβάλει στην ανάπτυξη ενός εφήβου: **(επιλέξτε (✓) μία απάντηση)**

☐	κοινωνικοποίηση
☐	συμπληρωματική εκπαίδευση
☐	επαλήθευση σχολικών γνώσεων (τυπικής εκπαίδευσης)
☐	εθελοντισμό
☐	ενεργό συμμετοχή του εφήβου σε κοινωνικά/περιβαλλοντικά θέματα
☐	ψυχαγωγία
☐	όλα τα παραπάνω
☐	άλλο:

2.3 Θεωρείτε, ότι ο ενεργός πολίτης, ανεξαρτήτως ηλικίας, βελτιώνει την ποιότητα της ζωής;

☐ Ναι	☐ Όχι
☐	☐

2.4 Πώς χαρακτηρίζετε, την σχέση με το παιδί σας(επικοινωνία, σεβασμός, αλληλοεκτίμηση) ;

☐ πολύ καλή	☐ καλή	☐ μέτρια	☐ κακή
☐	☐	☐	☐

2.5 Πώς θα χαρακτηρίζατε, την σχολική του επίδοση;

πολύ καλή	καλή	μέτρια	κακή

	Ναι	Όχι
2.6 Είστε ικανοποιημένος-η με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο σχολικό περιβάλλον, εκτός των μαθημάτων; (για παράδειγμα: με τις εκπαιδευτικές εκδρομές, την δραστηριοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά, οικονομικά, κοινωνικά θέματα)		
2.7 Το παιδί σας, για τα μαθήματα του σχολείου κάνει ιδιαίτερα μαθήματα ή φροντιστήριο;		
2.8 Το παιδί σας, συμμετέχει σε εξωσχολικές δραστηριότητες (εκτός φροντιστηριακών μαθημάτων); (για παράδειγμα: γυμναστήριο, μουσικοθεατρικά δρώμενα)		

2.9 Σε ποιά παροχή προς το παιδί σας, κάνατε τον μεγαλύτερο περιορισμό ή περικοπή (λόγω οικονομικής κρίσης); **(επιλέξτε (✓) μία απάντηση)**

	εξωσχολικές δραστηριότητες
	φροντιστηριακά μαθήματα/ ιδιαίτερα
	ψυχαγωγία
	χαρτζιλίκι
	κινητό τηλέφωνο/ internet
	δεν έκανα περικοπές
	άλλο:

2.10 Το παιδί σας έχει άγχος;

Ναι	Όχι

2.11 Πού πιστεύετε, ότι οφείλεται; **επιλέξτε (✓) μέχρι 5**

	μαθήματα-σχολική επίδοση;
	μαθησιακές δυσκολίες;
	οι συναναστροφές του (παρέες του/της) ;
	εξωτερική εμφάνιση;

	εκπαιδευτικό σύστημα (σχολείο, μαθήματα, εκπαιδευτικοί);
	σχολικές εξετάσεις;
	στις πολλές δραστηριότητες;
	επιδόσεις στις εξωσχολικές δραστηριότητες;
	για το μέλλον του/της;
	στις μεγάλες προσδοκίες που βάζουμε εμείς οι μεγάλοι;
	σε οικογενειακούς λόγους;
	βία στα σχολεία
	εξαρτήσεις
	λίγος ελεύθερος χρόνος
	για την κατάσταση στην Ελλάδα (οικονομική κρίση)

2.12 Όταν θέλετε να ευαισθητοποιήσετε το παιδί σας για κοινωνικά θέματα, τότε:

	του δίνετε το δικό σας παράδειγμα, με την καθημερινή σας πρακτική (συμμετοχή στα κοινά, συμμετοχή σε Μ.Κ.Ο., σωματεία, ενώσεις)
	τους μιλάτε ευκαιριακά για τις αξίες της κοινωνίας, το κοινωνικό έργο
	αφήνετε αυτό το έργο στους εκπαιδευτικούς (στο σχολείο)
	συμβουλευέστε τους εκπαιδευτικούς, για το πως θα βοηθήσετε.
	άλλο:

2.13 Όταν το παιδί σας επιλέξει κάποια εξωσχολική δραστηριότητα:

	προσπαθείτε να το πείσετε να επιλέξει κάτι επιμορφωτικό
	εάν επιλέξει να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο., θα συζητούσατε τι πρόκειται να κάνει εκεί
	επιλέγει μόνο του, δεν επεμβαίνετε

2.14 Σε περίπτωση που απαιτείται κάποια χρηματική συμμετοχή:

	του δίνετε το χρηματικό αντίτιμο
	το πληρώνει μόνο του, από το χατζιλίκι του
	προτιμάτε να επιλέξει μία ελεύθερη δραστηριότητα

2.15 Θεωρείτε ότι ο ενεργός έφηβος (κοινωνικοποιημένος, με συμμετοχή σε Μ.Κ.Ο.) αποτελεί σημαντικό παράγοντα για το χαρακτήρα και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του;

Ναι	Όχι

2.16 Σε ποιά από τις παρακάτω επιλογές, θεωρείτε, ότι αποτελεί τον καλύτερο χώρο για να κοινωνικοποιηθεί ενεργά το παιδί σας, ως έφηβος; **(επιλέξτε (✓) μία απάντηση)**

	σχολείο
	εξωσχολικό χώρο (φροντιστήρια, ωδεία)
	εξωσχολικό φορέα (μη κυβερνητικός οργανισμός, εθελοντικές οργανώσεις)
	οι παρέες του
	οικογενειακό περιβάλλον, συγγενείς
	άλλο:

2.17 Εάν το παιδί σας, ενημερώνει πως πρόκειται να συμμετέχει σε μία Δράση που διοργανώνει μία Μ.Κ.Ο.(για να πραγματοποιήσει κάποιο εθελοντικό έργο), εσείς:

	θα το στηρίξετε, αλλά πιστεύεται ότι δεν είναι αρκετά ώριμο ακόμα
	θα το στηρίξετε, γιατί πρέπει να δραστηριοποιείται
	δεν θα του το επιτρέπατε, προτεραιότητα έχει το μαθησιακό του πρόγραμμα

2.18 Εάν το παιδί σας, σας ζητά την άδεια, προκειμένου να συμμετάσχει σε ένα εθελοντικό έργο, που διοργανώνει το Σχολείο του, εσείς...:

	θα το στηρίξετε, αλλά πιστεύεται ότι δεν είναι αρκετά ώριμο ακόμα
	θα το στηρίξετε, γιατί πρέπει να δραστηριοποιείται
	δεν θα του το επιτρέπατε

3η Ενότητα

Κίνητρα και συμμετοχή των γονέων σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Καθοδήγηση των εφήβων παιδιών τους σε φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

	Ναι	Όχι
3.1 Έχετε συνεισφέρει ή συμμετάσχει, κατά τον τελευταίο χρόνο σε Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς ή σε κάποια άλλη εθελοντική δράση;		

3.2 Είστε διατεθειμένοι αυτή την χρονική περίοδο, να συνεισφέρετε σε μία μη κερδοσκοπική οργάνωση;

Ναι	Όχι
-----	-----

συνυπογραφή σε κείμενά τους		
εισφορά χρηματικού αντίτιμου		
εισφορά σε υλικά		
συμμετοχή σε εκδήλωση/ διαδήλωση/ κινητοποίηση		
εθελοντική εργασία		
αγορά προϊόντων ή εντύπων της		

3.3 Ποιά τα προσωπικά σας κίνητρα για την συμμετοχή σας (δωρεά χρηματική ή προσφορά του χρόνου σας) σε μία Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση;

	διαφωνώ ριζικά	διαφωνώ	δεν έχω γνώμη	συμφωνώ	συμφωνώ απόλυτα
νιώθω ευχαρίστηση, δωρίζω χρήματα βοηθώντας άλλους συνανθρώπους μου					
εις μνήμη προσφιλούς μου προσώπου					
αναπόστατο κομμάτι της ζωής μου					
αναγκαιότητα υποστήριξης σε ΜΚΟ					
θετική ενέργεια					
αντί δώρου					
ηθική υποχρέωση					
φορολογικές εκπτώσεις					
αναγνώριση από το κοινωνικό μου περίγυρο					
διατήρηση του μη κρατικού χαρακτήρα των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας					
θρησκευτικές πεποιθήσεις					
εναλλακτικός τρόπος βοήθειας σε άτομα που χρήζουν ανάγκης					
αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης					

3.4 Ποιά τα κριτήριά σας, για την υποστήριξη (υλική ή μη) των Μη Κερδοσκοπικών οργανώσεων;

	διαφωνώ ριζικά	διαφωνώ	δεν έχω γνώμη	συμφωνώ	συμφωνώ απόλυτα
αποδοτικές (υλοποίηση προγραμμάτων τους)					
αξιόπιστες (να βοηθούν αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη)					
θετική εικόνα					
δεν εκμεταλλεύονται τους δωρητές					

ξεκάθαρη και προγραμματισμένη δράση					
να είναι γνωστές					
πληροφόρηση για την ύπαρξή τους από αξιόπιστη πηγή					
ξεκάθαρες πληροφορίες					
οικονομικός απολογισμός					
κοινωνικός απολογισμός-δράση τους					

3.6 Παράγοντες αξιοπιστίας και φήμης μίας Μ.Κ.Ο. (επιλέξτε (✓) 3 προτάσεις)

☐	προγράμματα/ δραστηριότητες που υλοποιούνται
☐	ξεκάθαροι στόχοι
☐	επώνυμα μέλη
☐	διαφήμιση
☐	δυναμική ηγεσία
☐	δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες διαχείρισης
☐	επιστημονική τεκμηρίωση δράσης της

3.7 Δωρίσατε κάποια χρήματα τον τελευταίο χρόνο; με τί ποσό; *

€

3.8 Πόσα χρήματα πιστεύετε ότι θα δωρίσετε εφέτος; *

€

3.9 Εάν έχετε μειώσει το ποσό των δωρεών σα, αυξήσατε με κάποιον άλλο τρόπο την συμμετοχή σας(υλική υποστήριξη, προσωπικό χρόνο);

Ναι	Όχι

3.10 Πόσο συχνά δωρίζετε σε Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις;

☐	μία φορά το χρόνο
☐	ανά εξάμηνο

	ανά τρίμηνο
	Γιορτές (Χριστούγεννα/ Πάσχα)
	περιστασιακά

3.11 Με ποιό τρόπο; (επιλέξτε (✓) μία απάντηση)

	Συμμετέχοντας σε δραστηριότητες που διοργανώνουν
	με φάκελο/ κουτί
	με ταχυδρομική επιταγή
	μέσω internet
	μέσω πιστωτικής κάρτας
	τραπεζική κατάθεση
	μέσω τηλεφωνικής κλήσης/ sms

3.12 Θα προτρέπατε το παιδί σας, να συμμετάσχει σε μία Μ.Κ.Ο.; Με ποιό τρόπο;

	Ναι	Όχι
συνυπογραφή σε κείμενά τους		
εισφορά χρηματικού αντίτιμου		
εισφορά σε υλικά		
συμμετοχή σε εκδήλωση/ διαδήλωση/ κινητοποίηση		
εθελοντική εργασία		
αγορά προϊόντων ή εντύπων της		

3.13 Θα προτρέπατε το παιδί σας να κάνει χρήση κάποιας υπηρεσίας ή προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο, όπως:

	Ναι	Όχι
εκπαιδευτική (υποστήριξη σχολικών μαθημάτων, εκμάθησης ξένων γλωσσών)		
ψυχαγωγική (επιτραπέζια, ομαδικά παιχνίδια)		
αθλητική		
πολιτιστική (εκπαιδευτικές εκδρομές, εκθέσεις, θεάματα, μουσικοθεατρικά)		
διακοπών (κατασκηνώσεις , εκδρομές)		

3.14 Σε κάποιον άλλο γονέα ή έφηβο, θα προτρέπατε να κάνει χρήση κάποιας υπηρεσίας/ προγράμματος μίας Μ.Κ.Ο.;

Ναι	Όχι

4η Ενότητα

Πληροφοριακά/ Δημογραφικά Στοιχεία

4.1 Ηλικία του παιδιού σας:

10-12	13-15	16-18

4.2 Φύλο:

αγόρι	κορίτσι

4.3 Φοιτά σε Δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο;

(Δ)	(Ι)

4.4 Περιοχή Κατοικίας

Α΄ Αθηνών	
Α΄ Πειραιά	
Β΄ Πειραιά	
Υπ. Αττικής	
Β΄ Αθηνών- ΝΑ προάστια	
Β΄ Αθηνών - Δυτ. Προάστια	
Β΄ Αθηνών - ΒΑ Προάστια	

4.5 Ηλικία Γονέα

18-29	30-44	45-59	60+

4.6 Φύλο Γονέα

άνδρας	γυναίκα

4.7 Εθνικότητα Γονέα

ελληνική	
άλλη, εάν θέλετε προσδιορίστε:	

4.8 Παρακαλώ σημειώστε (✓) το μορφωτικό σας επίπεδο:

δεν τελείωσα δημοτικό	
απόφοιτος δημοτικού	
απόφοιτος γυμνασίου	
απόφοιτος λυκείου	
απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, ΤΕΛ, ΤΕΧΝΙΚΑ)	
απόφοιτος Α.Ε.Ι.-Τ.Ε.Ι.	
κάτοχος μεταπτυχιακού/διδακτορικού	
άλλο:	

4.9 Παρακαλώ, επιλέξτε την επαγγελματική σας ιδιότητα

Δημόσιος Υπάλληλος		Άνεργος	
Ιδιωτικός Υπάλληλος		Συνταξιούχος	
Ελεύθερος επαγγελματίας		Άλλο	
Οικιακά			

4.10 Επιλέξτε, το **Μέσο Ετήσιο Οικογενειακό** σας Εισόδημα:

Έως 5.000 €		25.001-30.000 €	
5.001-10.000 €		30.001-35.000 €	
10.001-15.000 €		35.001-40.000 €	
15.001-20.000 €		40.001-45.000 €	
20.001-25.000 €		Ανω 45.000 €	

Οδηγίες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

Για λόγους που αφορούν την έρευνα, υπάρχουν 2 τύποι ερωτήσεων

- ❖ Στον πρώτο τύπο ερωτήσεων (ΝΑΙ/ ΟΧΙ) σημειώστε (✓) στα αντίστοιχα κουτάκια
- ❖ Στο δεύτερο τύπο ερωτήσεων (όπου παρουσιάζεται κενό κουτάκι) απλά σημειώστε (✓) σε όσα από τα ερωτήματα ισχύουν

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω ΘΕΡΜΑ για τη συνεργασία σας, σε αυτή την έρευνα!!!